

BURKİNA FASO ÜLKE PROFİLİ

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER.....	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	4
3. DIŞ TİCARET	5
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	8
5. TÜRKİYE ile TİCARET	9
EKLER:.....	11

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Burkina Faso Cumhuriyeti
Nüfus	20,91 milyon (IMF 2020)
Dil	Fransızca (Resmi)
Yüzölçümü	274.122 km ²
Başkent	Ouagadougou
Başlıca Şehirleri	Bobo-Dioulasso, Banfora, Koudougou, Ouahigouya, Pouytenga
Yönetim Şekli	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Roch Marc Christian Kaboré
Para Birimi	Batı Afrika CFA Frangı

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar: ACP, AFDB, AU, ECOWAS, Entente, FAO, FZ, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, ILO, IMF, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO (correspondent), ITSO, ITU, ITUC, MIGA, MONUSCO, NAM, OIC, OIF, OPCW, PCA, UN, UNAMID, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNITAR, UNMIS, UNWTO, UPU, WADB (regional), WAEMU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO.

Coğrafi Konum

More ve Dioula dillerinde “dürüst insanların toprakları” olarak adlandırılan Burkina Faso, 274.122 km² yüzölçümüne sahiptir. Tamamı kara ile çevrili olan ülkenin, doğusunda Nijer, kuzeybatısında Mali, güneyinde ise Fildişi Sahili, Gana, Togo ve Benin bulunmaktadır. Kıyısı olmayan Burkina Faso, Gine Körfezi kıyılarına 500 km’den fazla uzaklıktadır. Burkina Faso düz bir coğrafyaya ve tropik iklime sahiptir. 4-5 ay (Mayısdan Ekime kadar) yağışlı mevsim, diğer 7 ay ise (Kasımdan Nisana kadar) kurak mevsim yaşanmaktadır. En yüksek sıcaklıklar ülkenin kuzeyinde Mart ve Nisan aylarında 40-45 derece dolaylarında yaşanmaktadır. Ortalama 10 ila 43 derece arasında hava sıcaklıkları görülmektedir. Ülkenin kuzeyinde step bitki örtüsü güneyinde ise orman bitki örtüsü hakimdir. Ülkede birçok akarsu, göl ve baraj vardır. Burkina Faso’nun batısında en uzun akarsularından biri olan Mouhoun akarsuyu bulunmaktadır. Komienga, Ziga, Bagré gibi birçok baraj büyük şehirleri beslemektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Burkina Faso Fransa’dan bağımsızlığını 1960 yılında ilan etmiştir. Burkina Faso tek meclisli bağımsız cumhuriyetle yönetilmektedir. Meclis 111 milletvekilinden oluşmaktadır ve milletvekili seçimleri 5 yılda bir yapılmaktadır. Ülke 13 yönetim bölümüne ayrılmıştır. Kasım 2015 yılında yapılan seçimlerle Roch Marc Christian Kaboré Devlet Başkanı olarak seçilmiştir.

Nüfus ve İstihdam

2022 yılında 22 milyon kişi ile dünyada 56. sırada yer alan Burkina Faso nüfusunun 2027 yılında 26 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir. ([Çin 1. (1,4 milyar), Türkiye 18. (86 milyon)] (IMF-2022))

Toplam nüfus bazında kadın erkek sayısı birbirine yakındır. Nüfusun yarısından fazlasını 15-64 yaş grubu oluşturmaktadır. Ortalama ömür beklentisi erkeklerde 52 yıl, kadınlarda ise 56 yıldır. Nüfusun %26'sı şehirlerde yaşamaktadır. Yıllık şehirleşme oranı %6,2 civarındadır.

Burkina Faso'da eğitim düzeyi çok düşüktür. 15 yaş üzeri nüfusta okuma yazma oranı toplam %21,8 olup; erkeklerde %29,4, kadınlarda ise %15,2 civarındadır.

Doğal Kaynaklar

Ülkenin belli başlı doğal kaynakları içinde manganez, kireçtaşı, mermer, altın, fosfat, ponza taşı, tuz yer almaktadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	17,38	19,1	19,62	21,28	23,11	25,06	27,14	29,15
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	1,9	6,9	4,7	5	5,3	5,3	5,3	5,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	831	887	886	934	985	1 038	1 093	1 141
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	1,9	3,9	6	2	2	2	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-0,1	-3,1	-5,7	-5,3	-5,3	-5,1	-4,9	-4,9
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	20,91	21,52	22,15	22,79	23,45	24,14	24,84	25,56

Kaynak: IMF

Ekonomik Performans

2022 yılında cari fiyatlara göre, 20 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2023 yılında 21 milyar dolar olması beklenmektedir. (IMF-2022) Burkina Faso, cari fiyatlara göre, 2022 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 119. büyük ekonomisidir.

2022 yılında sabit fiyatlara göre %4,7 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2023 yılında %5 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Cari fiyatlara göre Burkina Faso, 2022 yılında 886 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 174. sırada yer almaktadır. (IMF-2022)

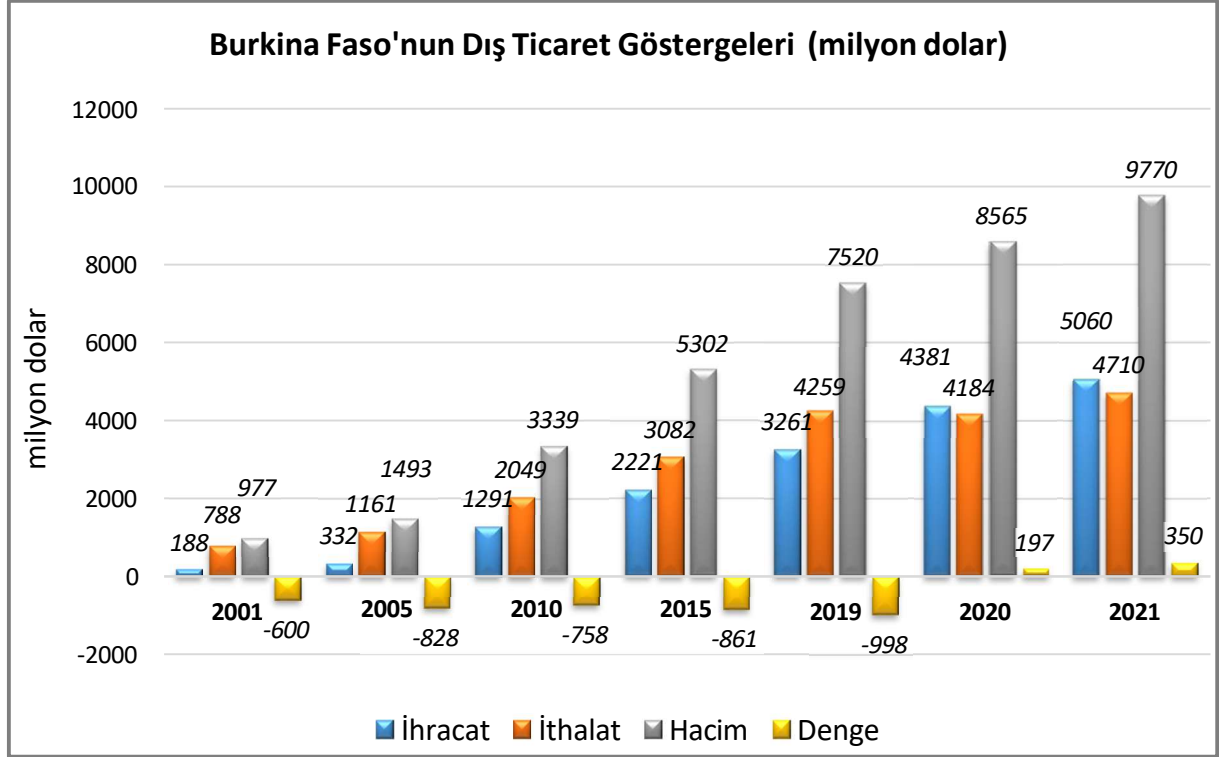
2020 yılı verilerine göre ülkenin GSYİH'sı içinde tarım sektörünün payı % 18, sanayinin % 33 ve hizmetler sektörünün % 41 (Dünya Bankası-2020) 2022 yılında % 6 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2023 yılında % 2 olacağı tahmin edilmektedir. (IMF- 2022)

2022 yılında % 6 oranında açık vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYİH'ya oranının, 2023 yılında da % 5 oranında açık vermesi beklenmektedir. (IMF-2022)

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

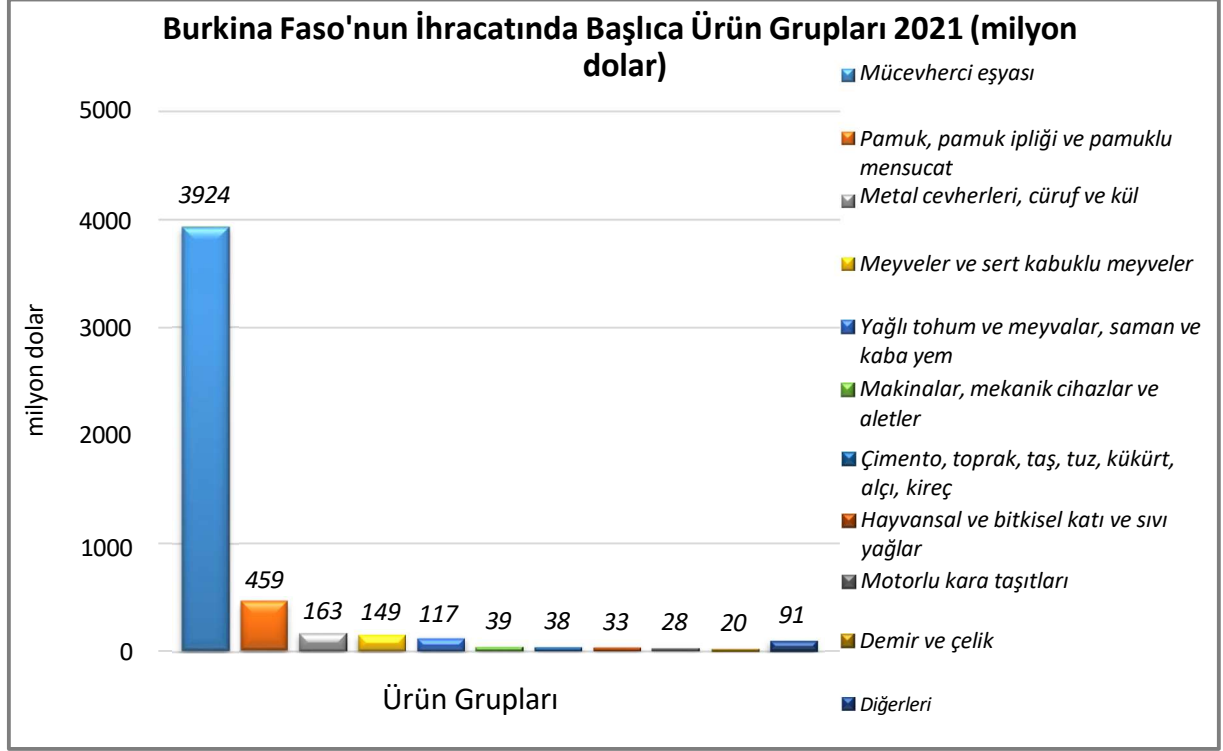

Kaynak: Trademap

2021 yılında 5 milyar dolarlık (%15 artan) ihracatla dünyada 110. sırada olup, 5 milyar dolarlık (%13 artan) ithalatla dünyada 136. sırada yer almaktadır.

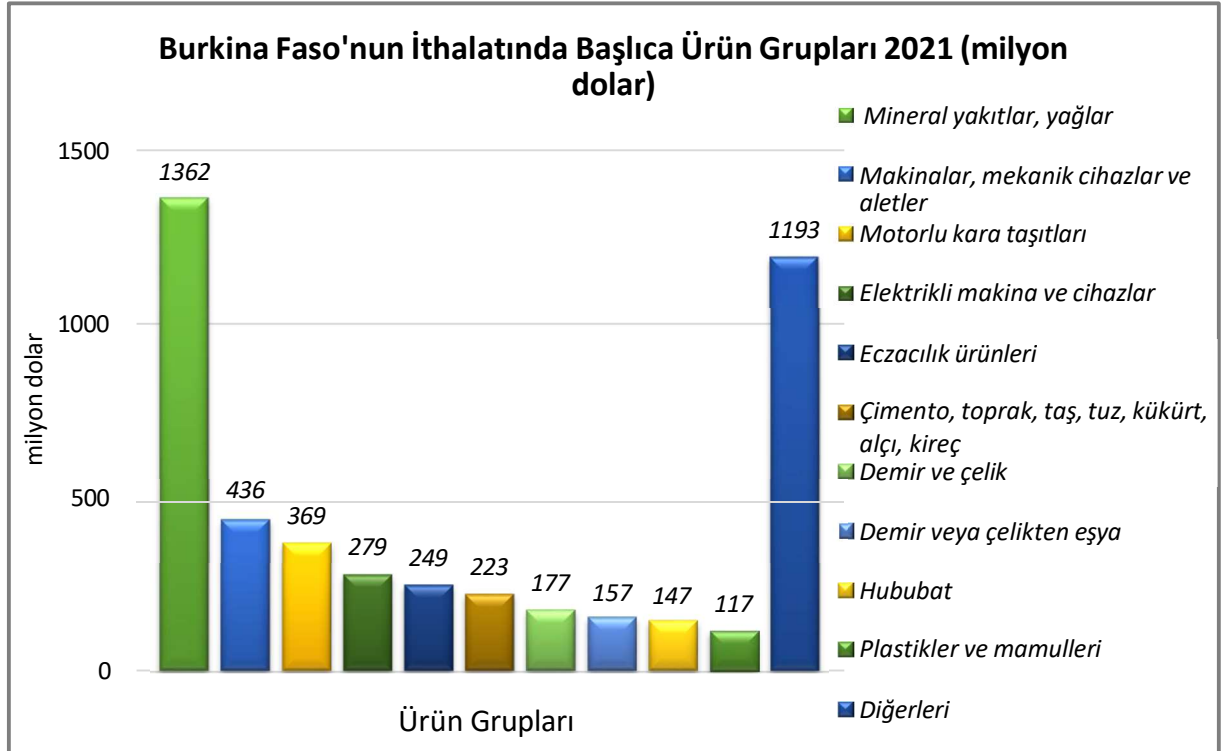
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak:Trademap

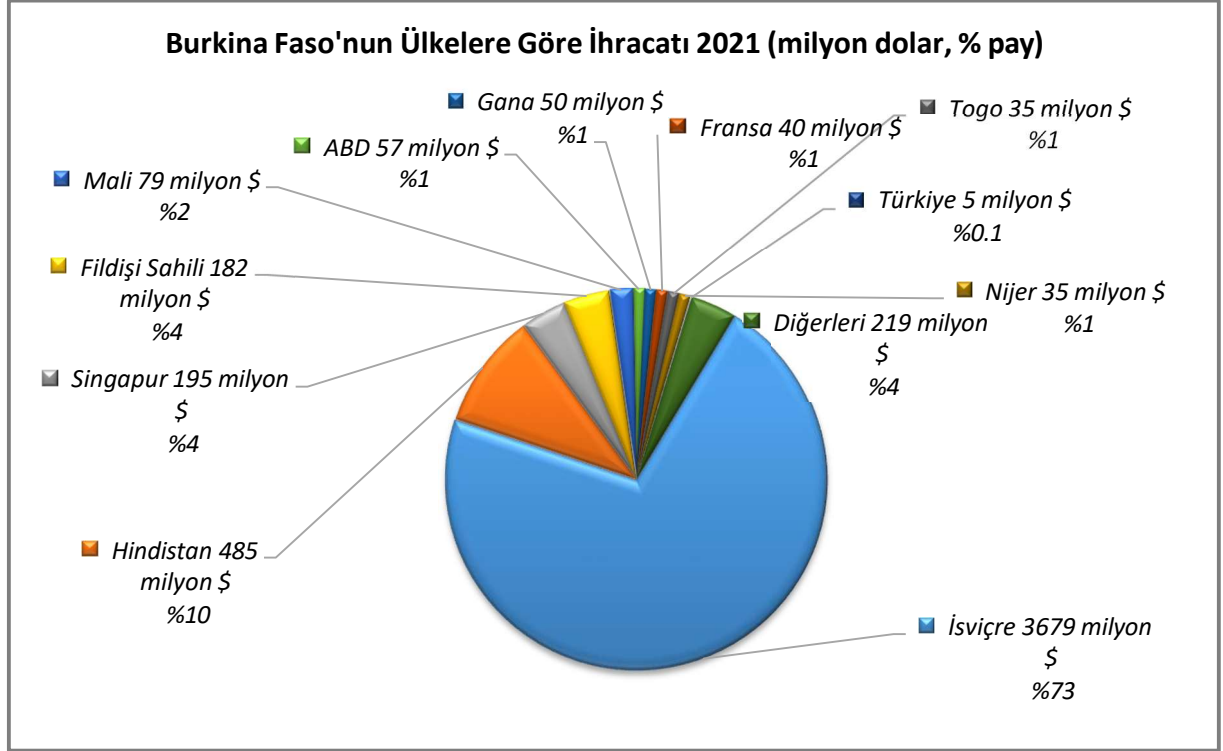
İthalat

Kaynak:Trademap [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

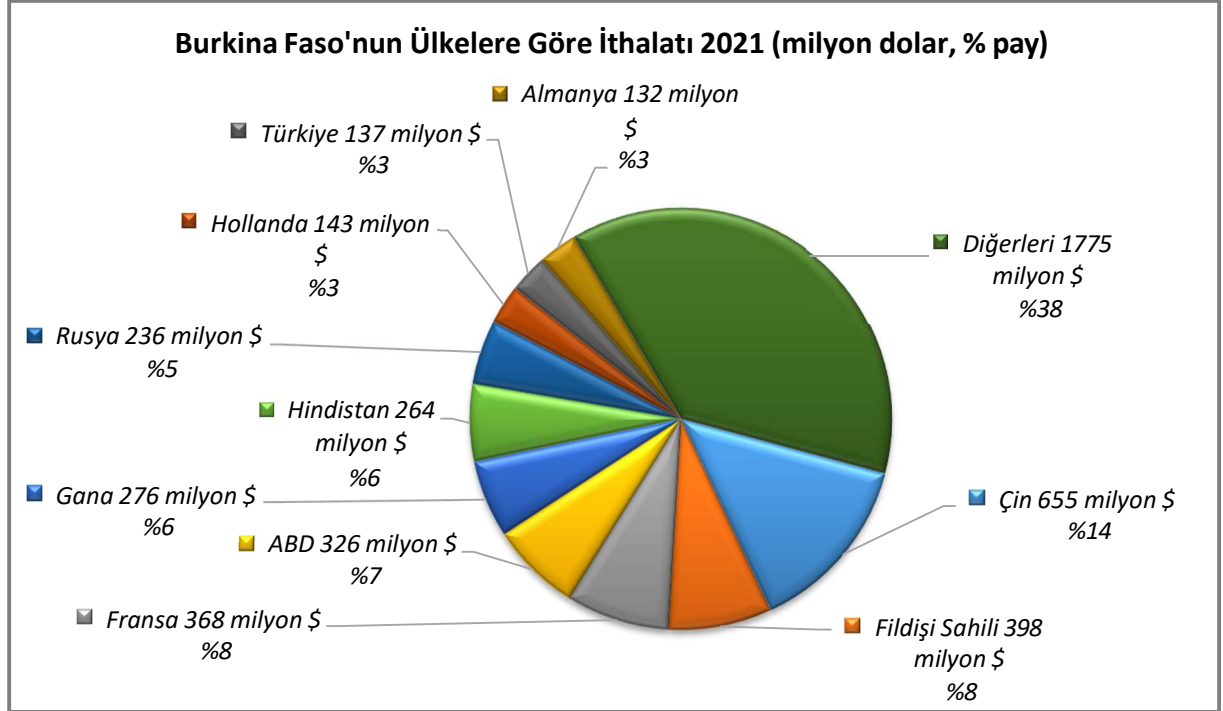
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak:Trademap

İthalat

Kaynak:Trademap

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	114,10	125,50	131,80	145,00	-	-	-
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	0,60	0,60	0,70	0,70	-	-	-
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	-	-	-	-	-	-	-
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	-11,48	-13,20	-15,18	-17,46	-	-	-
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak:EIU

Burkina Faso, 2020 yılında 149 milyon dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 131. sıradadır. [ABD 156 milyar dolar ile 1. Türkiye 8 milyar dolar ile 30. (UNCTAD)]

2018-2020 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 1 milyar dolar olan Burkina Faso, 2020 yılında 3 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 153. sıradadır. [ABD 11 trilyon dolar ile 1. Türkiye 212 milyar dolar ile 33. (UNCTAD)]

5. TÜRKİYE ile TİCARET

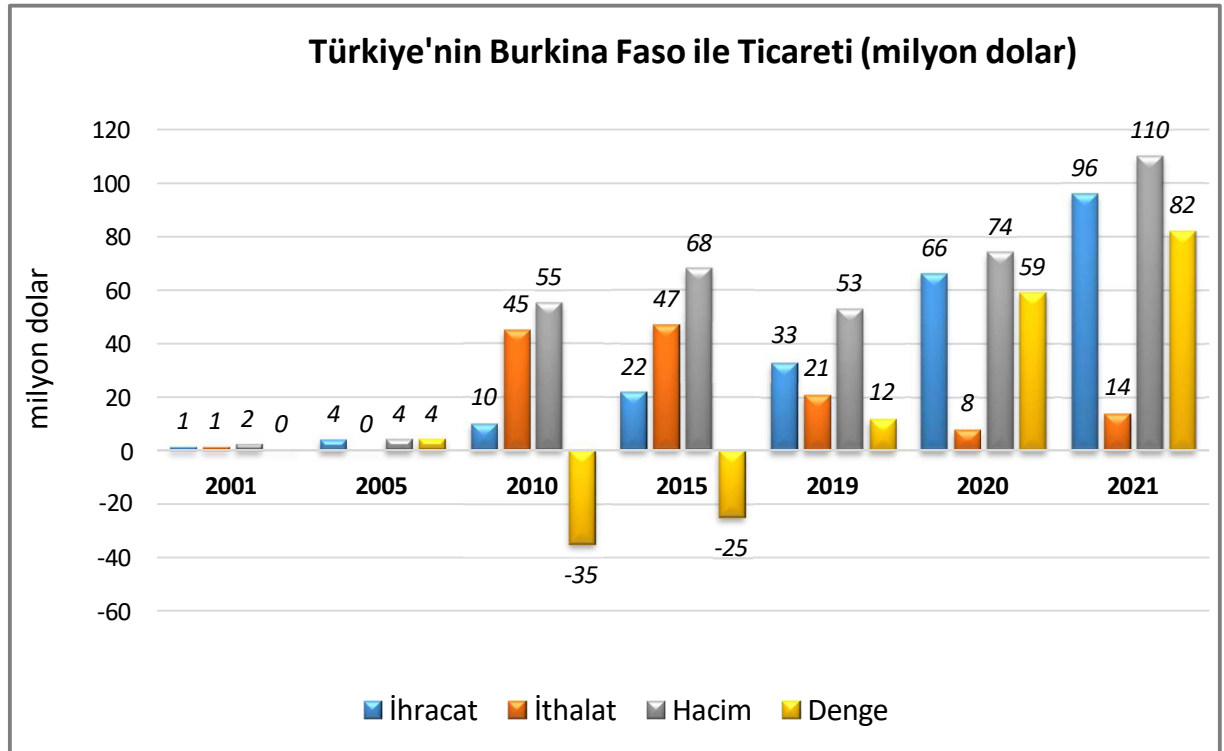
Genel Durum

2021 yılında ülkeye ihracatımız 96 milyon dolardır. (bir önceki yıla göre %45 artış) İhracat yaptığımız ülkeler arasında 123. sıradadır.

2021 yılında ülkeden ithalatımız 14 milyon dolardır. (bir önceki yıla göre %83 artış) Ülkenin toplam ithalatımızdaki payı %0,01 olup 126. sıradadır.

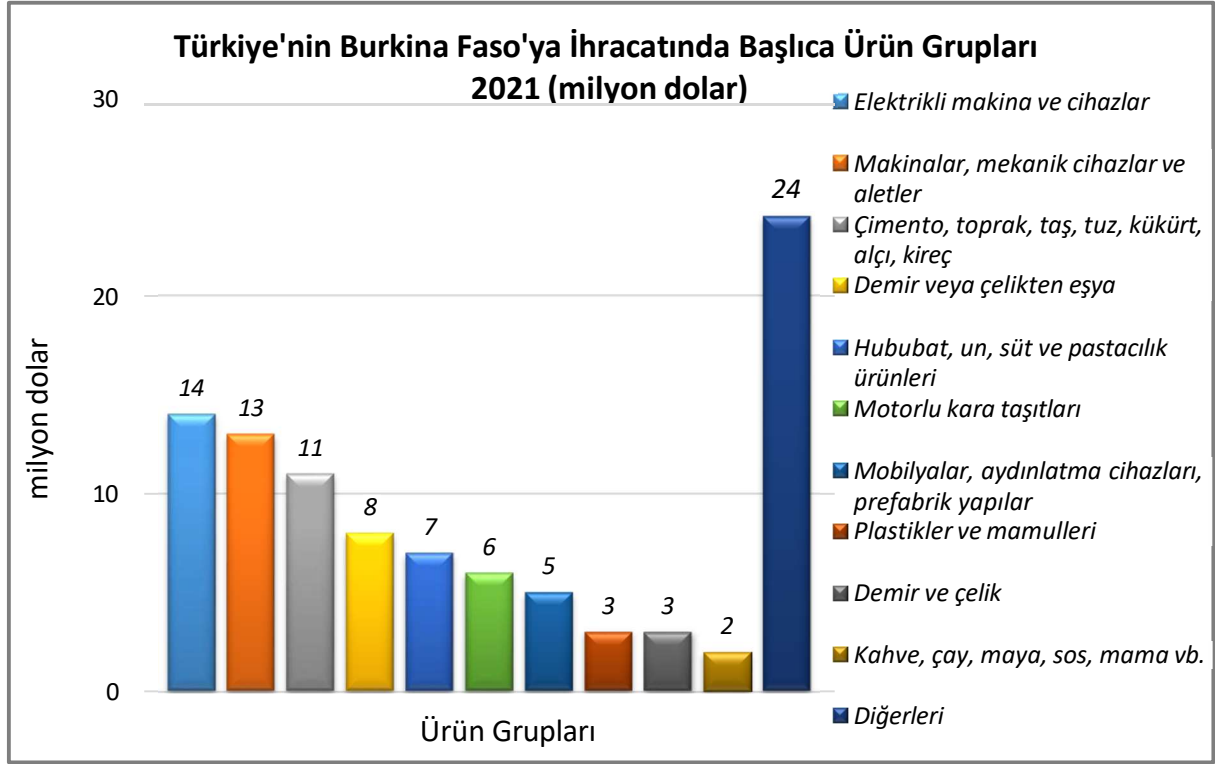
2021 yılında Burkina Faso ile ticarete Türkiye'nin 82 milyon dolar dış ticaret fazlası verdiği gözlenmektedir.

Türkiye-Burkina Faso Dış Ticareti

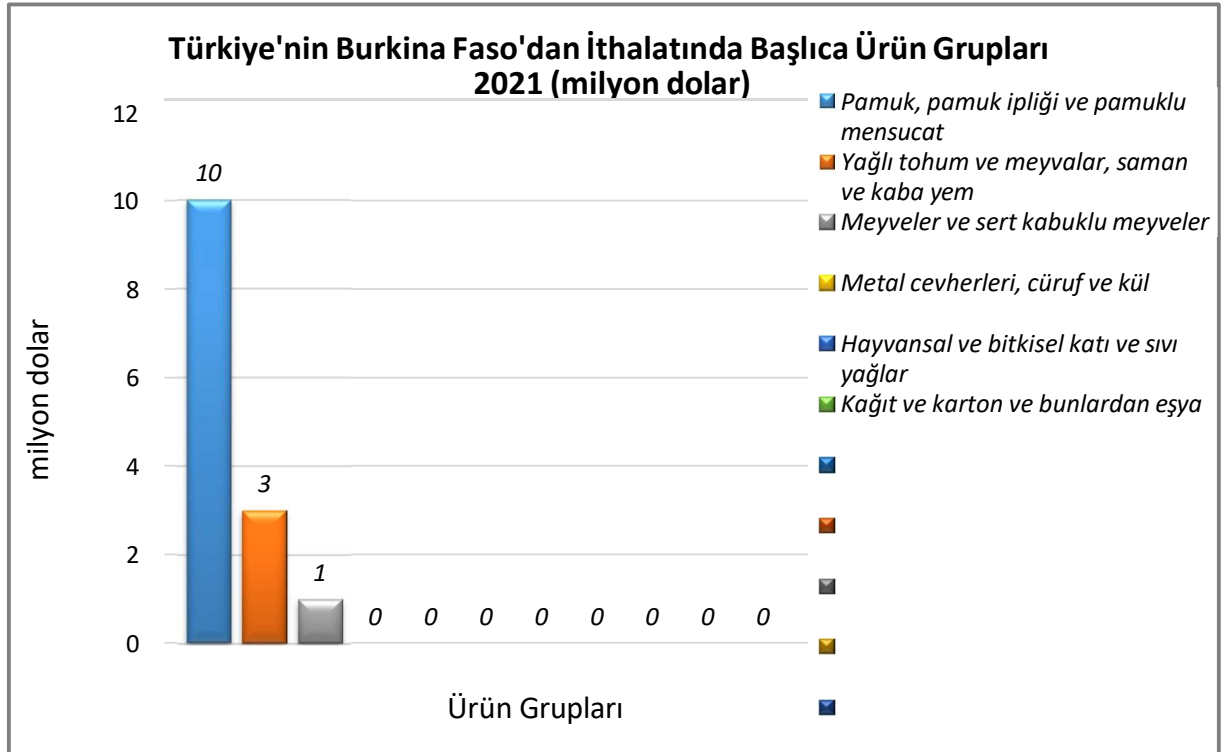
Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Burkina Faso'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak:Trademap, [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Burkina Faso'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak:Trademap

EKLER:**EK-1: Burkina Faso'nun İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			3 261 124	4 381 069	5 060 028	100	15,5
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	2 268 531	3 568 154	3 916 733	77,4	9,8
2.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	351 795	262 162	454 433	9	73,3
3.	2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	0	105 655	158 114	3,1	49,7
4.	801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	95 606	68 113	116 171	2,3	70,6
5.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	137 125	109 792	105 573	2,1	-3,8
6.	2523	Çimento	6 574	26 974	35 476	0,7	31,5
7.	804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	23 338	27 398	31 677	0,6	15,6
8.	1515	Diğer bitkisel sabit yağlar ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	32 352	33 577	29 443	0,6	-12,3
9.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	6 941	4 548	22 502	0,4	394,8
10.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	8 976	6 609	15 941	0,3	141,2
11.	7214	İnşaat demiri	10 268	11 659	13 899	0,3	19,2
12.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	27	19	12 929	0,3	67947,4
13.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	19 900	12 613	12 717	0,3	0,8
14.	2306	Bitkisel yağların üretiminden (23.04-05' hariç)arta kalan küspe ve katı atıklar	6 946	10 989	10 762	0,2	-2,1
15.	3602	Müstahzar patlayıcı maddeler (silah barutu hariç)	6 739	7 882	8 882	0,2	12,7

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

EK-2: Burkina Faso'nun İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			4 259 342	4 184 346	4 709 930	100	12,6
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 010 864	872 288	1 074 598	22,8	23,2
2.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	155 828	199 666	199 466	4,2	-0,1
3.	2523	Çimento	82 222	167 862	190 693	4	13,6
4.	2716	Elektrik enerjisi	106 797	142 114	146 686	3,1	3,2
5.	8703	Otomobiller	110 741	102 912	132 222	2,8	28,5
6.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	74 127	89 089	115 925	2,5	30,1
7.	7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	41 362	50 266	77 288	1,6	53,8
8.	1001	Buğday ve mahlut	39 831	42 188	75 075	1,6	78
9.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	98 159	84 887	73 722	1,6	-13,2
10.	1006	Pirinç	118 255	101 395	71 349	1,5	-29,6
11.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	84 078	81 658	66 569	1,4	-18,5
12.	2403	Homonize edilmiş tütün ve tütün yerine geçen madde hülusalaları ve esansları	50 392	50 799	64 079	1,4	26,1
13.	8711	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler	45 800	50 772	63 119	1,3	24,3
14.	7326	Demir veya çelikten eşya	35 790	44 395	50 785	1,1	14,4
15.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	34 080	25 802	45 501	1	76,3

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

EK-3: Burkina Faso'nun Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		3 261 124	4 381 069	5 060 028	100	15,5
1.	İsviçre	1 790 151	3 342 903	3 678 549	72,7	10
2.	Hindistan	573 971	296 415	485 067	9,6	63,6
3.	Singapur	211 268	120 064	194 678	3,8	62,1
4.	Fildişi Sahili	178 385	125 239	182 313	3,6	45,6
5.	Mali	23 882	41 164	78 532	1,6	90,8
6.	ABD	7 515	10 343	56 588	1,1	447,1
7.	Gana	88 763	59 168	50 306	1	- 15
8.	Fransa	104 685	54 917	40 049	0,8	-27,1
9.	Togo	27 111	35 164	35 301	0,7	0,4
10.	Nijer	30 593	52 579	35 213	0,7	- 33
11.	Moritus	5 120	33 587	30 557	0,6	- 9
12.	Belçika	14 808	22 805	24 143	0,5	5,9
13.	Çin	13 757	2 579	19 901	0,4	671,7
14.	Danimarka	31 486	27 658	17 939	0,4	-35,1
15.	Hollanda	8 683	11 024	13 565	0,3	23
...	...	...	...	...	...	...
26.	Türkiye	3 526	3 593	4 525	0,1	25,9

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

EK-4: Burkina Faso'nun Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		4 259 342	4 184 346	4 709 930	100	12,6
1.	Çin	520 739	520 617	654 713	13,9	25,8
2.	Fildişi Sahili	451 935	342 039	398 128	8,5	16,4
3.	Fransa	312 575	306 783	367 912	7,8	19,9
4.	ABD	271 382	298 558	325 648	6,9	9,1
5.	Gana	293 083	264 186	276 329	5,9	4,6
6.	Hindistan	240 288	229 383	264 370	5,6	15,3
7.	Rusya	335 850	289 425	236 301	5	-18,4
8.	Hollanda	94 689	126 956	143 156	3	12,8
9.	Türkiye	63 605	84 335	136 506	2,9	61,9
10.	Almanya	121 856	144 739	131 848	2,8	-8,9
11.	Togo	69 905	141 700	131 166	2,8	-7,4
12.	Japonya	115 782	129 946	130 489	2,8	0,4
13.	G. Kore	62 634	100 064	126 473	2,7	26,4
14.	Nijer	21 436	100 816	121 783	2,6	20,8
15.	İngiltere	77 818	80 586	93 382	2	15,9

Kaynak: Trademap-direcdata/Burkina Faso

Ek-5: Türkiye'nin Burkina Faso'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			32 660	66 061	96 022	100	45,4
1.	2523	Çimento	1 137	3 022	10 894	11,3	260,5
2.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	4 235	9 681	7 339	7,6	-24,2
3.	1902	Makarnalar ve kuskus	1 698	6 427	5 672	5,9	-11,7
4.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	435	1 377	3 827	4	177,9
5.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	219	2 094	3 323	3,5	58,7
6.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	1 606	1 721	2 308	2,4	34,1
7.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	325	1 872	2 227	2,3	19
8.	9406	Prefabrik yapılar	106	366	2 201	2,3	501,4
9.	8716	Römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar; bunların aksam ve parçaları	950	1 929	2 152	2,2	11,6
10.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	859	977	1 987	2,1	103,4
11.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	1 149	965	1 878	2	94,6
12.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	309	431	1 676	1,7	288,9
13.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	0	238	1 523	1,6	539,9
14.	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	680	975	1 412	1,5	44,8
15.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	918	912	1 307	1,4	43,3

Kaynak: Trademap-directdata/Türkiye

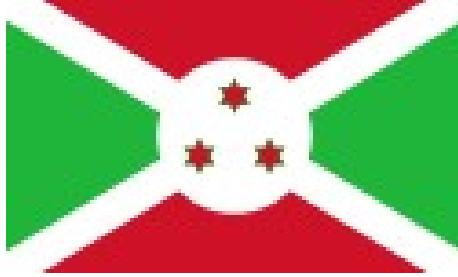
Ek-6: Türkiye'nin Burkina Faso'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			20 618	7 510	13 752	100	83,1
1.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	16 051	1 909	9 562	69,5	400,9
2.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	3 957	3 766	2 510	18,3	-33,4
3.	804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	186	1 454	1 045	7,6	-28,1
4.	801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	226	97	336	2,4	246,4
5.	5202	Pamuk döküntüleri	0	0	286	2,1	0
6.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	0	0	10	0,1	0
7.	1515	Diğer bitkisel sabit yağlar ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	0	2	1	0	-50
8.	4811	Kağıt, karton, selüloz vatka ve selüloz liften tabakalar	0	0	1	0	0
9.	101	Canlı atlar, eşekler, katırlar ve bardolar	0	0		0	0
10.	102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	0	0		0	0
11.	103		0	0		0	0
12.	104		0	0		0	0
13.	105		0	0		0	0
14.	106		0	0		0	0
15.	201		0	0		0	0

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye

BURUNDİ

ÜLKE PROFİLİ

İÇİNDEKİLER

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER	2
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER.....	2
3. DIŞ TİCARET	3
4. TÜRKİYE ile TİCARET.....	6
EKLER:	8

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Burundi Cumhuriyeti
Başkent	Gitega (Siyasi), Bujumbura (Ticari)
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Resmi Dili	Kirundi, Swahili, Fransızca ve İngilizce
Nüfus	12,97 milyon (IMF, 2023 Tahmini)
Yüzölçümü	27.830 km ²
Para Birimi	Burundi Frank'ı (BIF)

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Başlıca Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar-milyar \$)	3,35	3,92	3,19	3,06	3,42	3,79	4,21	4,65
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	3,1	1,8	3,3	6	5,9	5,7	5,9	5,5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar-\$)	274	311	246	229	248	267	288	309
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	8,3	18,9	20,1	16,1	10,1	10,2	10	10,2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-12,4	-15,6	-18,7	-20,7	-19,9	-17,8	-15,1	-12,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	12,23	12,6	12,98	13,37	13,77	14,18	14,61	15,04
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	66,6	68,4	72,7	65,8	61,3	56,6	52,2	48

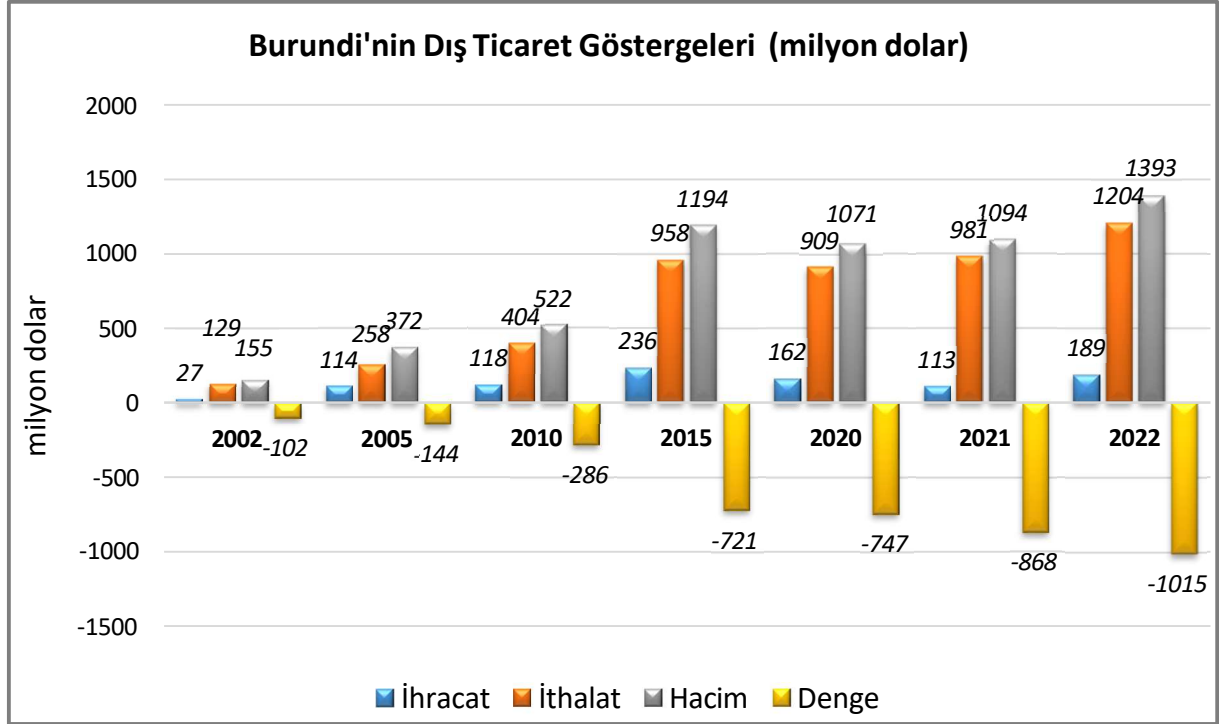
(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

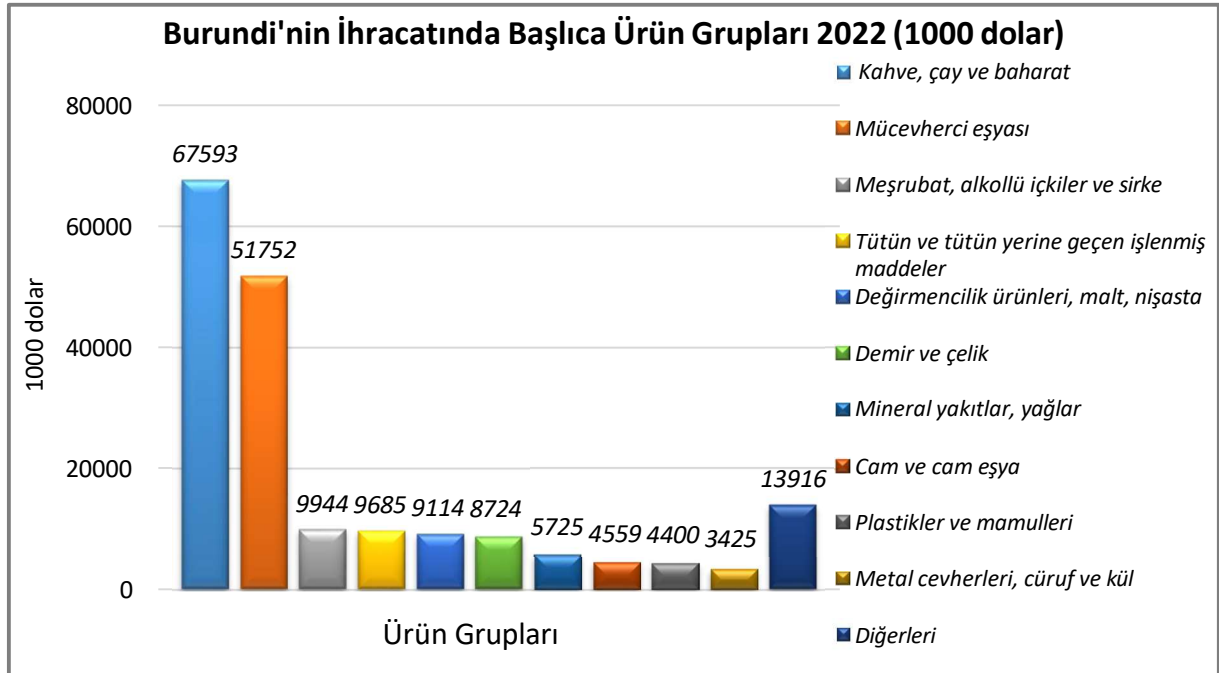
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap Burundi Verileri

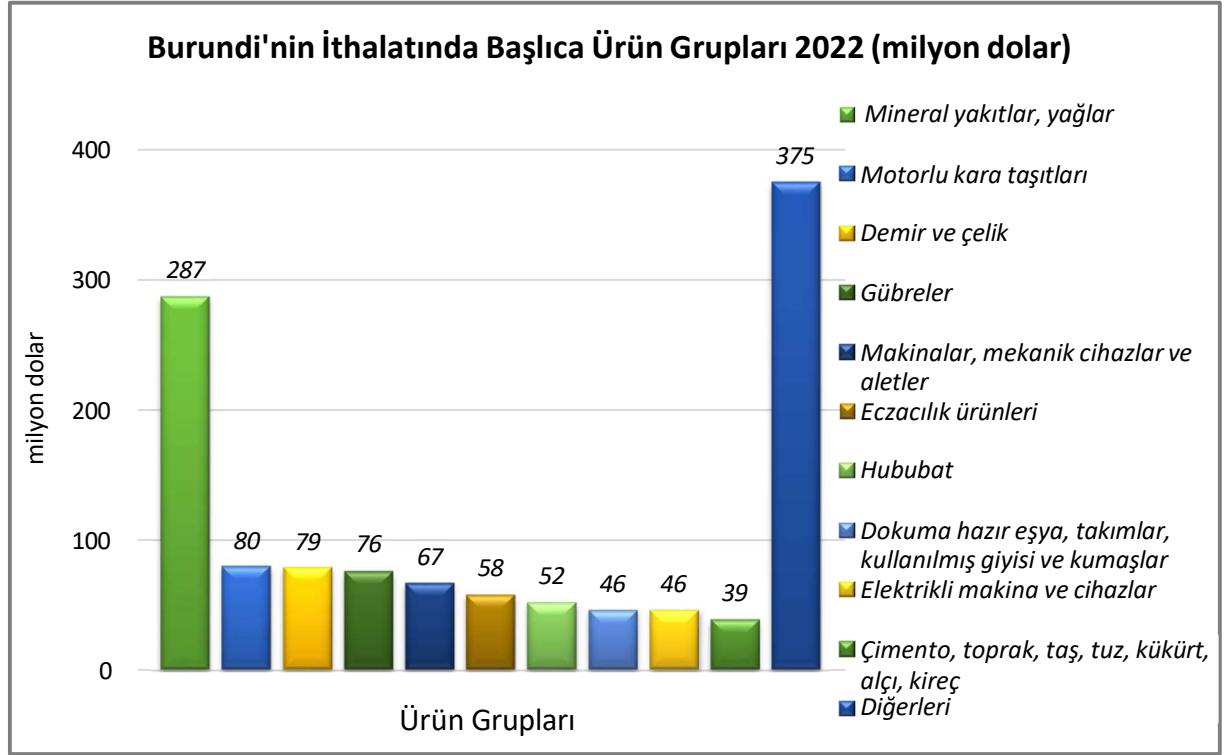
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap Burundi Verileri

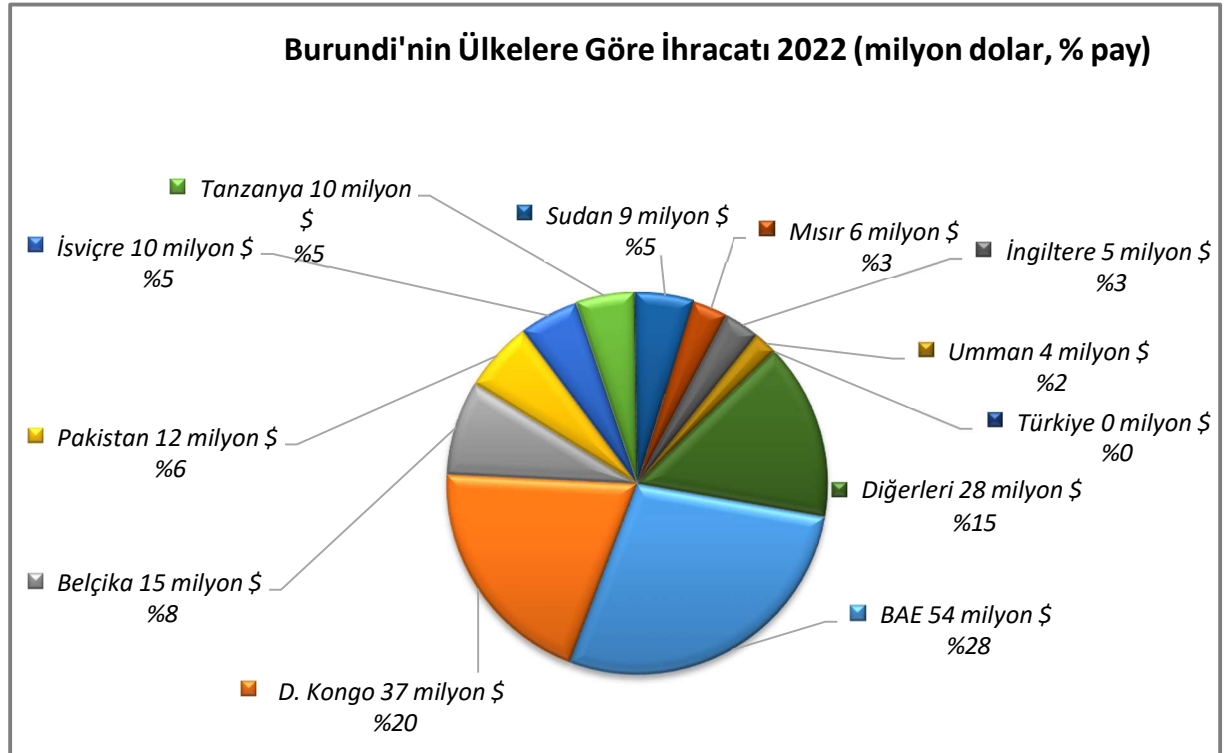
İthalat

Kaynak: Trademap Burundi Verileri

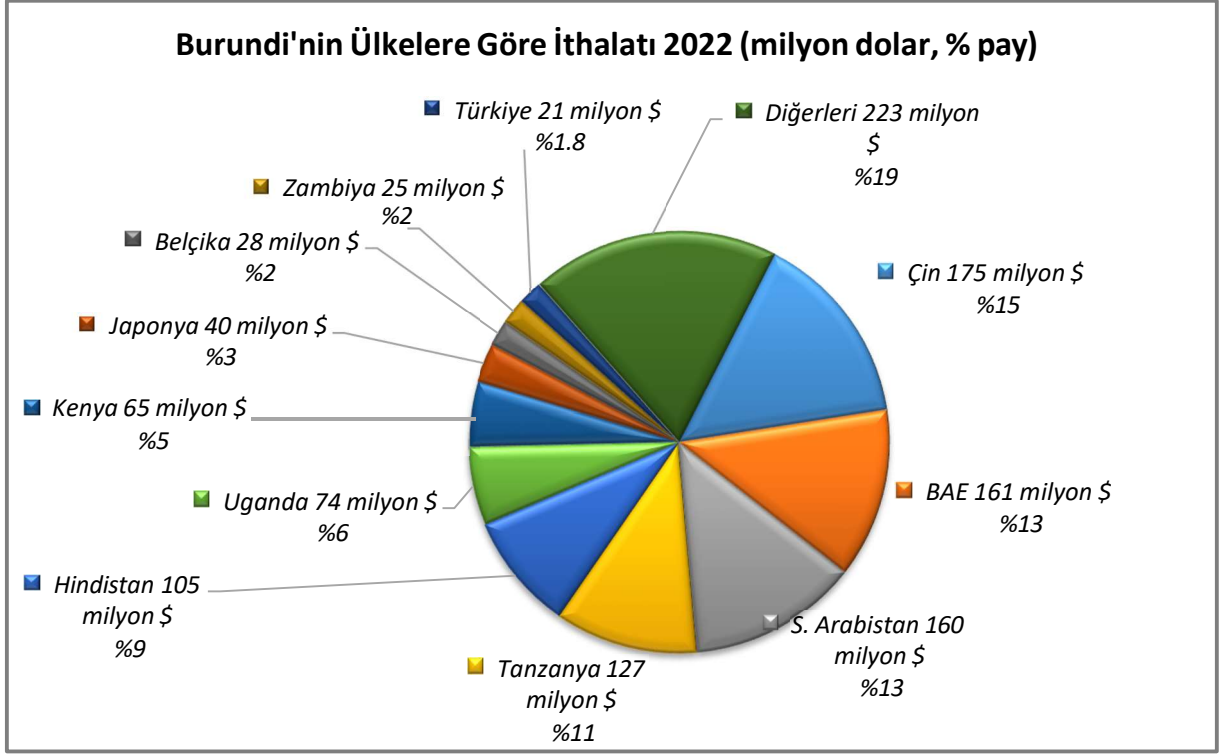
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap Burundi Verileri

İthalat

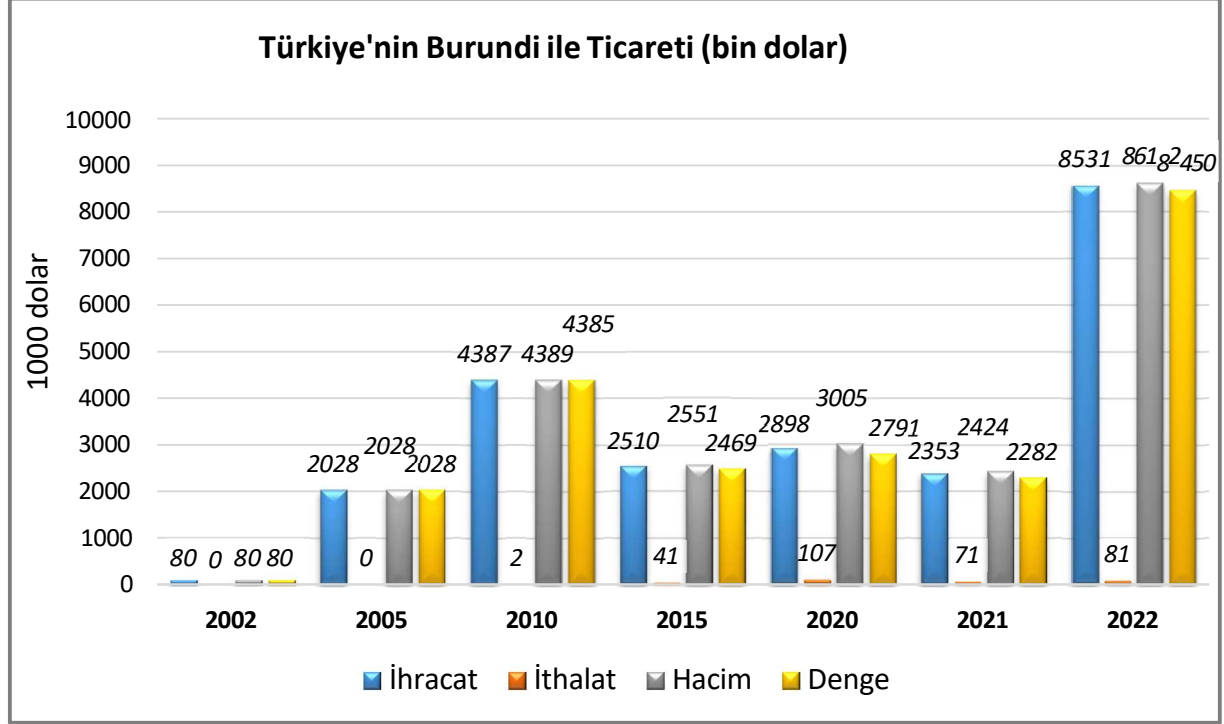

Kaynak: Trademap Burundi Verileri _

4. TÜRKİYE ile TİCARET

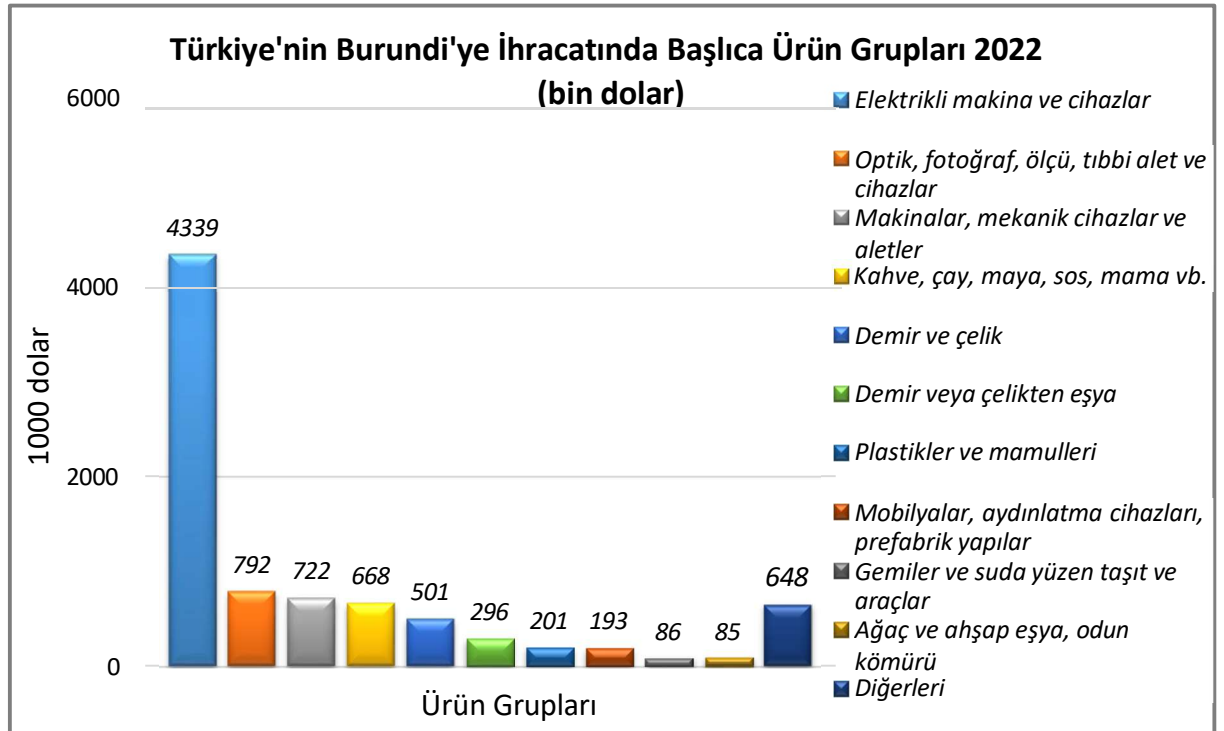
Genel Durum

Türkiye-Burundi Dış Ticareti

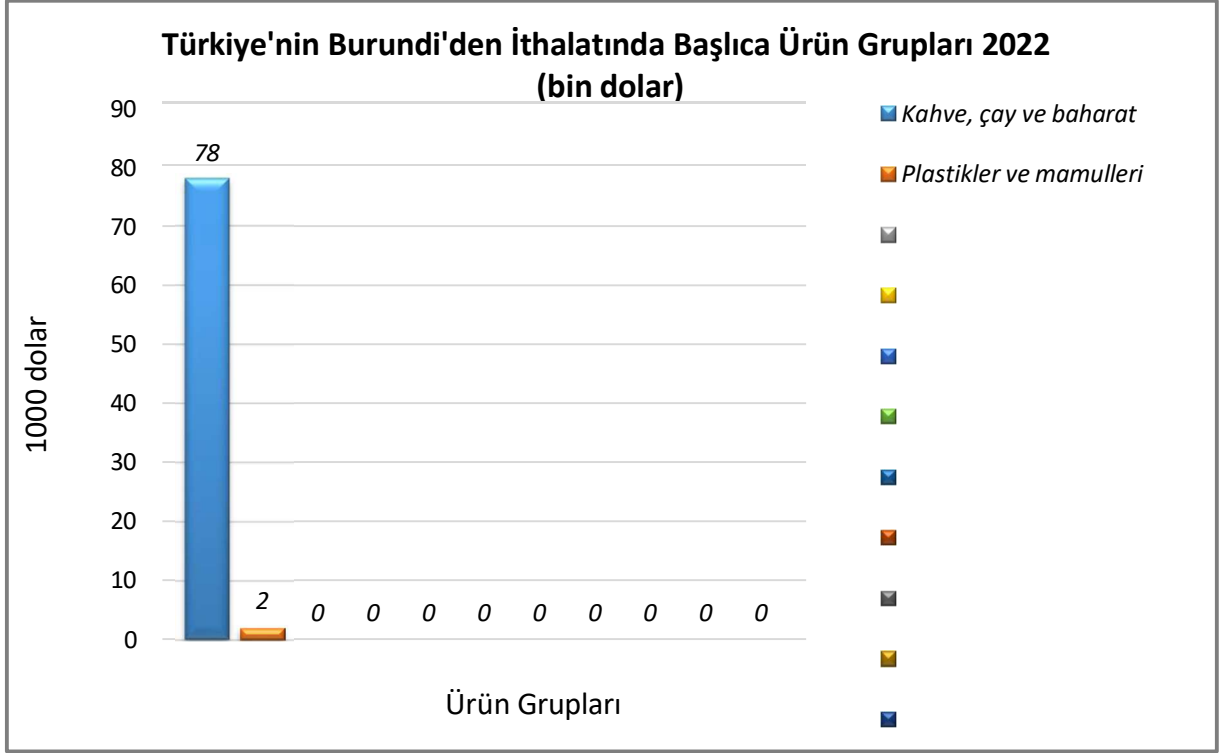
Kaynak: Trademap Türkiye Verileri

Türkiye'nin Burundi'ye İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap Türkiye Verileri

Türkiye'nin Burundi'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Kaynak: Trademap Türkiye Verileri

5. EKLER:

EK-1: Burundi'nin İhracatında Başlıca Ürünler (1000 dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			162 313	113 150	188 869	100	66,9
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	45 948	0	51 751	27,4	100
2.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	30 789	28 038	42 407	22,5	51,2
3.	0902	Çay	21 614	24 124	25 167	13,3	4,3
4.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	6 881	6 131	9 685	5,1	58
5.	2203	Biralar (malttan)	4 638	6 480	9 612	5,1	48,3
6.	1101	Buğday unu	9 215	4 783	9 110	4,8	90,5
7.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3 014	2 593	5 634	3	117,3
8.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	6 358	5 688	4 578	2,4	-19,5
9.	7010	Camdan damacana, şişe, kavanoz, çanak, ilaç tüpleri, serum ampülleri ve diğer kaplar	3 230	3 444	4 531	2,4	31,6
10.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	3 043	3 614	4 325	2,3	19,7
11.	7214	İnşaat demiri	2 733	215	4 138	2,2	1824,7
12.	2615	Niyobyum, tantalum, vanadyum, zirkonyum cevherleri vb. konsantreleri	6 466	13 708	1 772	0,9	-87,1
13.	2302	Hububat ve baklagillerin kepek, kavuz ve diğer kalıntıları	1 334	650	1 511	0,8	132,5
14.	9603	Süpürgeler, fırçalar, paspaslar, fırça başları, boya pedleri ve ruloları, silecekler vb.	13	33	1 507	0,8	4466,7
15.	8703	Otomobiller	832	677	1 375	0,7	103,1

Kaynak: Trademap, Burundi Verileri

Ek-2: Burundi'nin İthalatında Başlıca Ürünler (1000 dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			909 131	981 086	1 203 662	100	22,7
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	137 366	174 852	280 013	23,3	60,1
2.	3103	Fosfatlı mineral veya kimyasal gübreler	34 025	18 510	74 618	6,2	303,1
3.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	49 739	46 838	44 371	3,7	-5,3
4.	8703	Otomobiller	43 327	28 813	36 407	3	26,4
5.	1001	Buğday ve mahlut	22 855	24 648	33 162	2,8	34,5
6.	2523	Çimento	30 506	38 681	31 311	2,6	-19,1
7.	7214	İnşaat demiri	12 729	19 211	27 552	2,3	43,4
8.	7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm. veya fazla olanlar)	8 789	11 702	25 552	2,1	118,4
9.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	20 953	16 224	25 024	2,1	54,2
10.	6309	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya	12 197	12 870	22 833	1,9	77,4
11.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	17 656	14 992	15 705	1,3	4,8
12.	6304	Diğer mefruşat eşyası (94.04 pozisyonundakiler hariç)	1 594	4 014	14 574	1,2	263,1
13.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	7 127	9 539	13 602	1,1	42,6
14.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	6 663	8 010	11 795	1	47,3
15.	1006	Pirinç	8 009	10 747	11 462	1	6,7

Kaynak: Trademap, Burundi Verileri

Ek-3: Burundi'nin Ülkelere Göre İhracatı (1000 dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		162 313	113 150	188 869	100	66,9
1.	BAE	52 304	4 906	53 517	28,3	990,8
2.	D. Kongo	31 809	27 074	37 393	19,8	38,1
3.	Belçika	8 082	13 813	14 855	7,9	7,5
4.	Pakistan	9 023	9 714	11 908	6,3	22,6
5.	İsviçre	8 013	3 189	10 111	5,4	217,1
6.	Tanzanya	8 579	6 548	9 554	5,1	45,9
7.	Sudan	6 072	5 086	8 703	4,6	71,1
8.	Mısır	4 449	4 876	6 011	3,2	23,3
9.	İngiltere	2 744	3 729	4 728	2,5	26,8
10.	Umman	5 806	6 023	3 764	2	-37,5
11.	Almanya	6 080	5 309	3 594	1,9	-32,3
12.	Etiyopya	710	442	2 698	1,4	510,4
13.	Uganda	2 399	2 669	2 678	1,4	0,3
14.	Moritus	976	632	2 514	1,3	297,8
15.	Kenya	5 377	5 877	2 446	1,3	-58,4
...	...	...	...	...	...	...
38.	Türkiye	21		87		100

Kaynak: Trademap, Burundi Verileri

Ek-4: Burundi'nin Ülkelere Göre İthalatı (1000 dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		909 131	981 086	1 203 662	100	22,7
1.	Çin	141 732	176 764	174 739	14,5	-1,1
2.	BAE	62 201	78 181	161 312	13,4	106,3
3.	S. Arabistan	107 603	131 590	160 084	13,3	21,7
4.	Tanzanya	77 979	89 899	126 697	10,5	40,9
5.	Hindistan	86 155	80 622	104 832	8,7	30
6.	Uganda	45 738	53 409	74 281	6,2	39,1
7.	Kenya	47 206	53 269	64 785	5,4	21,6
8.	Japonya	37 136	28 370	39 904	3,3	40,7
9.	Belçika	47 827	34 763	28 119	2,3	-19,1
10.	Zambiya	32 822	36 726	24 606	2	- 33
11.	Türkiye	10 148	10 972	21 146	1,8	92,7

12.	Almanya	12 643	14 541	17 766	1,5	22,2
13.	Fransa	17 200	15 334	16 168	1,3	5,4
14.	Mısır	21 247	20 346	14 484	1,2	-28,8
15.	Polonya	1 782	175	14 210	1,2	8 020

Kaynak: Trademap, Burundi Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Burundi'ye İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			2 898	2 353	8 531	100	262,6
1.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	0	11	2 883	33,8	26109,1
2.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	26	1	745	8,7	74400
3.	2102	Maya	582	438	668	7,8	52,5
4.	9028	Gaz, sıvı ve elektrik sayaçları (bunların kalibre cihazları dahil)	0	0	656	7,7	0
5.	7214	İnşaat demiri	311	742	338	4	-54,4
6.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	0	6	233	2,7	3783,3
7.	8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	0	10	216	2,5	2060
8.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	10	72	181	2,1	151,4
9.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	14	29	159	1,9	448,3
10.	8535	Gerilimi 1000 voltu geçen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, sigortalar, yıldırım önleyici, fişler, kutular vb)	1	0	149	1,7	0
11.	8501	Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]	0	0	143	1,7	0
12.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	1	4	143	1,7	3475
13.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	28	0	87	1	0
14.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	10	9	81	0,9	800

15.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	7	0	79	0,9	0
-----	------	--	---	---	----	-----	---

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Burundi'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			107	71	81	100	14,1
1.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	100	68	78	96,3	14,7
2.	3926	Plastikten diğer eşya	0	0	2	2,5	0

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

TAYLAND ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	1
2. GENEL EKONOMİK DURUM	3
3. DIŞ TİCARET	4
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	7
5. TÜRKİYE İLE TİCARET	8
EKLER:	10

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Tayland Krallığı
Nüfus	70,183 milyon (2023)
Dil	Tayca
Etnik Yapı	Tai %86, Khmer %3, Malay %2, Diğer %9
Din	%94 Budist, %5 Müslüman, %1 Diğer
Yüzölçümü	513.115 km ²
Başkent	Bangkok
Başlıca Şehirleri (Nüfus)	Bangkok (Metropolitan; başkent) 5,66 milyon kişi, Nakhon Ratchasima 2,55 milyon kişi, Ubon Ratchathani 1,77 milyon kişi, Chiang Mai 1,65 milyon kişi, Udon Thani 1,52 milyon kişi, Nakorn Srithammarat 1,50 milyon kişi (diğer şehirlerinden 12'sinin daha nüfusu 1 milyonun üzerinde).
Yönetim Şekli	Parlamber Monarşi
Para Birimi	Baht (Bt)
Uluslararası Organizasyon Üyelikleri	ASEAN, ADB, ASEM, ESCAP, FAO, IBRD, IDA, IFC, IMF, ILO, UNCTAD, UNIDO, UNESCO, WHO, WIPO, APEC, EALAF, WTO

Kaynak: IMF

Coğrafi Konum

Tayland Krallığı Güneydoğu Asya'nın kalbinde yer alır ve Hindi Çini'ne açılan bir kapı olarak görülür. Kuzey ve kuzeydoğuda Laos, Kuzey ve batıda Myanmar, Doğu'da Kamboçya ve Güneyde Malezya ile çevrilidir. Tayland 513.115 kilometrekarelik bir yüzölçümüne sahiptir. Kuzeyden güneye yaklaşık 1.640 kilometre, batıdan doğuya da yaklaşık 780 kilometre uzanır. Tayland Körfezi'ne 1.840 km. Hint Okyanusu'na da 815 km. kıyısı vardır.

Tayland beş bölgeye ayrılabilir. Dağlık bir bölge olan kuzey bölgesi, doğal ormanları ve dar ve alıvyal vadileri ile karakterize olmuştur. Bu bölgenin önde gelen şehri Chiang Mai'dir. Merkez bölgesi, Chao Phraya Nehri havzasında, yeşil ve verimli bir ova bölgesidir. Ülkenin en geniş ve zengin yetiştirme alanıdır ve "Asya'nın Pirinç Kâsesi" olarak anılır. Tayland'ın başkenti Bangkok bu bölgede yer alır. Kuzeydoğu bölgesi Korat Platosu olarak da adlandırılır. Engibeli bir yüzey yapısına sahip, kurak bir bölgedir. Sert iklim koşulları nedeniyle sel ve kuraklık olayları yaşanır. Doğu bölgesi ya da doğu sahili yeni gelişen sanayiler açısından önemli bir merkezdir. Güney bölgesi de kauçuk üretimi ve diğer tropikal bitkilerin ekimi için önemli bir merkezdir.

Ülkenin iklimi tropikaldır. 3 mevsim yaşanır: yaz, yağışlı ve soğuk. Yaz mevsimi mart ayında başlar ve mayısta sona erer. Haziran-ekim arası yağışlı mevsimdir. Soğuk mevsim kasımda başlar ve şubat ayında son bulur. Ortalama sıcaklık 28 santigrat derecedir ve nemlilik oranı %73-82 arasında değişir. Coğrafi ve iklimsel koşullar ülkeyi tropikal ve yarı tropikal bitkilerin geniş şekilde ekimine müsait hale getirmiştir. Güneyde yer alan kıyı bölgeleri yıllık

ortalama 5600 mm yağış alırken, diğer bölgelerdeki yıllık yağış ortalaması 1000 mm civarındadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Tayland Krallığı'nın kuruluşu 13.yy sonlarına kadar uzanır. Güneydoğu Asya ülkeleri arasında koloni olmamış tek ülkedir. 1932 yılında gerçekleşen kansız bir devrim ile Anayasal Monarşik sisteme geçilerek Kralın yetkileri sınırlandırılmıştır. Ülke Siyam olan adını 1939'da Tayland olarak değiştirmiştir. Ülke 76 eyaletten (Changwat) oluşmaktadır. Her eyalet kendi içinde bölgelere (amphoe), her bölge küçük bölgelere (Tambol), bu küçük bölgeler de köylere (muban) ayrılır.

Doğal Kaynaklar ve Enerji

Çinko, alçı ve linyit Tayland'ın en önemli madenleridir. Ülke, son yıllarda Tayland Körfezi'nde yapılan keşifler ile birlikte 453 milyon varil kanıtlanmış petrol rezervleri (ham petrol, nem ve sıvı doğalgaz içerir) ile birlikte 300,15 milyar metreküp doğal gaz rezervine sahiptir. Diğer rezervler egemenlik tartışması bulunan 2.600 kilometrekarelik bir sualtı kesiminde bulunmaktadır. Kamboçya ile Tayland bu alanda hak iddia etmektedirler ve bu konunun çözüme kavuşması için görüşmeler yıllardır sürmektedir. Tayland aynı zamanda 1,4 milyar ton geri kazanılabilir kömür rezervlerine sahiptir

2020 yılı verilerine göre ülkenin GSYİH'sı içinde tarım sektörünün payı % 9, sanayinin % 33 ve hizmetler sektörünün %58 dir. (Dünya Bankası-2020) Tayland tarım sektörü üretkenlik açısından genellikle verimsizdir. (Tayland'da tarım sektöründeki verimlilik sanayi sektöründeki verimliliğin sadece %12'si düzeyindedir.) Alınmış olan bazı tedbirler arasında üretim ve ihracatı geliştirmek amacıyla pazar bilgisinin çiftçilere temin edilmesi için köylerin birbirine bağlanması projeleri tasarlanmıştır. Aynı şekilde, gıda işleme kalitesini artırmak için yüksek üretkenlik ve daha fazla teknoloji kullanımı teşvik edilmektedir. Aynı zamanda Tayland devleti tarım ürünleri fiyat ve kontrolünün artırılması için başlıca tarım ihraç ürünleri üreticisi ülkeler ile görüşme girişimlerinde bulunmaktadır. Ülkenin toplam yüzölçümünün yaklaşık %27,5'i tarım arazilerinden oluşmaktadır. Toplam yüzölçümün %25'i orman arazilerinden, geri kalan %34'lük kısım ise sınıflandırılmayan arazilerden oluşmaktadır. Tarımsal açıdan en zengin bölge Merkez Ovaları kuşağıdır. Yayla bölgelerine mısır, manyok, pamuk ve ananas yetiştirilir. Kauçuk ise ülkenin güneyinde yetişir. Ekilebilir alanlar son 30 yılda 20 milyon hektar artarak ikiye katlanmıştır ve bunun yarısını çeltik tarlaları oluşturur. Tarımsal üretim artışı sulama ve gübreleme gibi tarımsal verim artışını sağlayan etmenlerle değil, tarım yapılan arazi miktarındaki artışla sağlanmıştır (Ekstansif tarım yolu ile). Ancak kentleşme ve topraktaki tuzlanmanın ekilebilir alanı zaman içinde kademeli olarak azaltması beklenmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	505,57	495,42	512,19	543,25	579,69	613,5	646,64	682,68
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	1,5	2,6	2,7	3,2	3,1	3	3	3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	7 227	7 070	7 298	7 731	8 243	8 718	9 186	9 698
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	1,2	6,1	1,5	1,6	1,9	2	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-2,1	-3	-0,2	1,9	2,6	3	3,1	3,3
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	1,9	1,3	1,2	1,1	1	1	1	1
Nüfus (milyon)	69,95	70,08	70,18	70,27	70,33	70,37	70,39	70,4
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	58,4	60,5	61,4	62,9	62,6	62	61,5	60,7

Kaynak;IMF(*) Tahmini Veriler

Ekonomik performans

2023 yılında cari fiyatlara göre, 512 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2024 yılında 543 milyar dolar olması beklenmektedir. (IMF-2023)

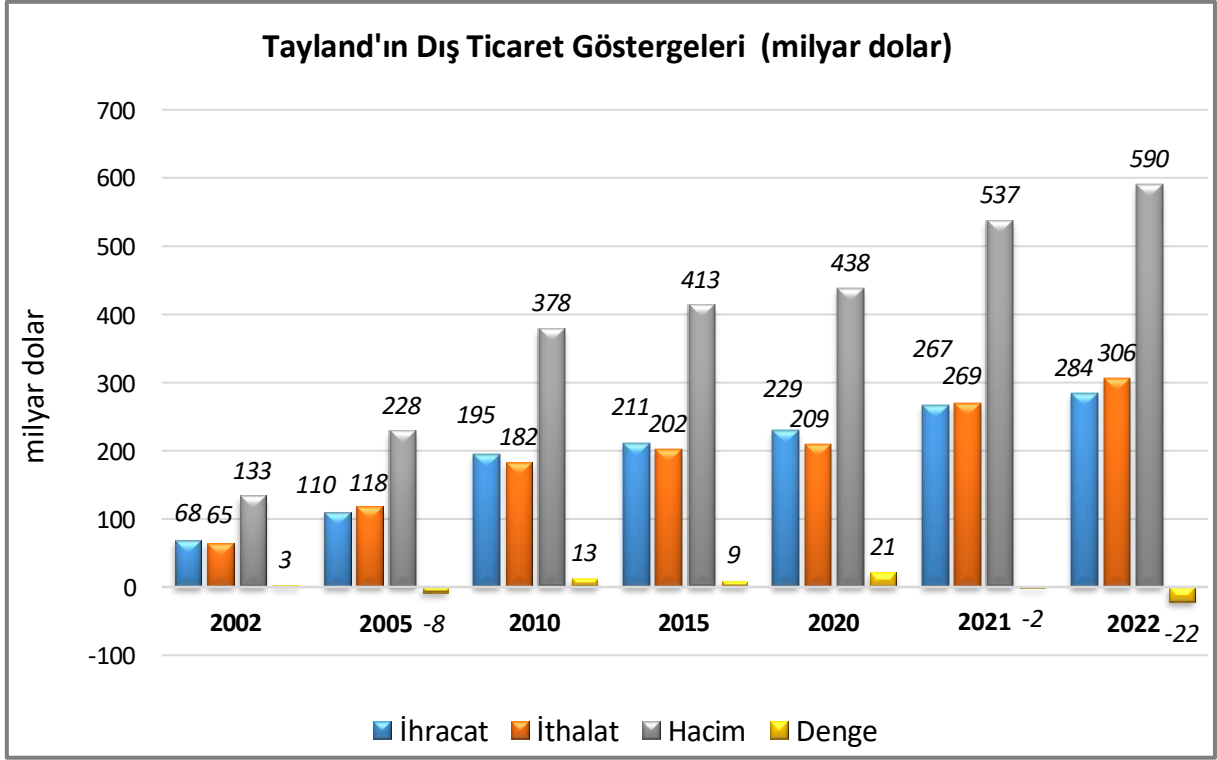
Tayland, cari fiyatlara göre, 2023 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 30. büyük ekonomisidir. [ABD 1. (27 trilyon dolar), Türkiye 17. (1 trilyon dolar)] (IMF-2023)

2023 yılında sabit fiyatlara göre %2,7 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2024 yılında %3,2 oranında artacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2023)

Cari fiyatlara göre Tayland, 2023 yılında 7 298 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 95. sırada yer almaktadır. [Lüksemburg 1. (135 605 \$), Türkiye 69. (13 384 \$)] (IMF-2023)

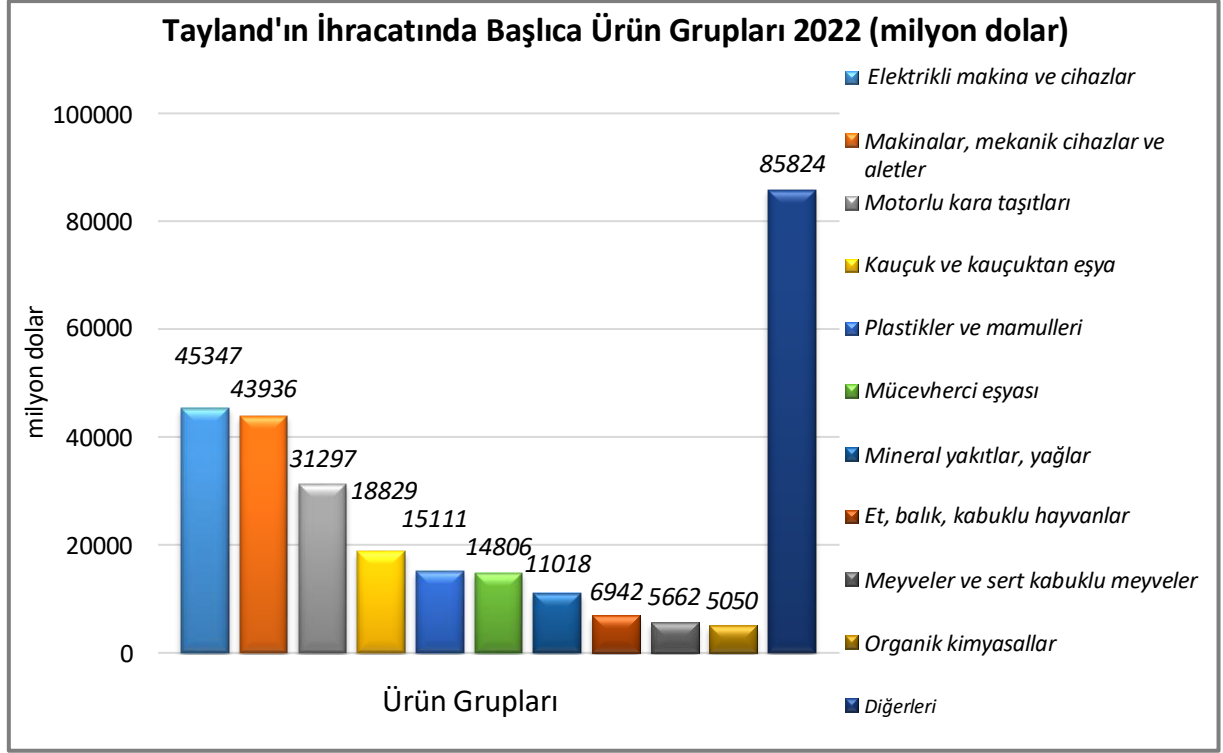
3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

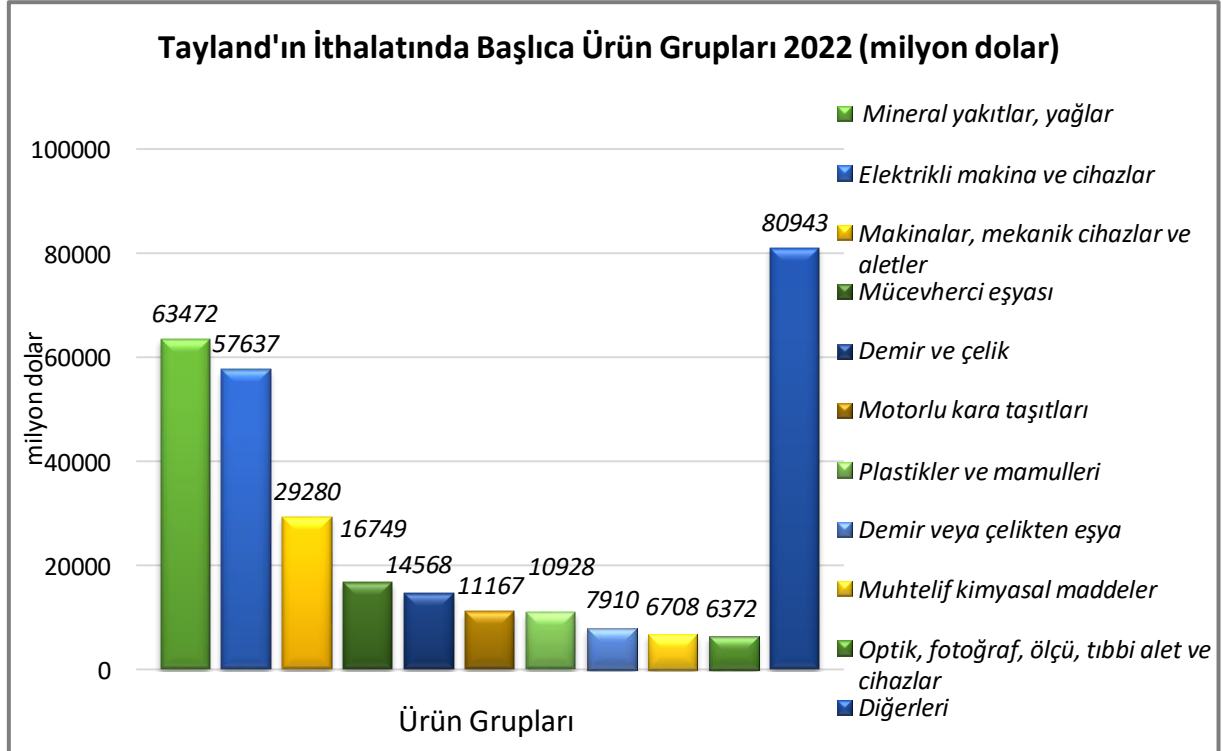
Kaynak;Trademap

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret İhracat

Kaynak: Trademap

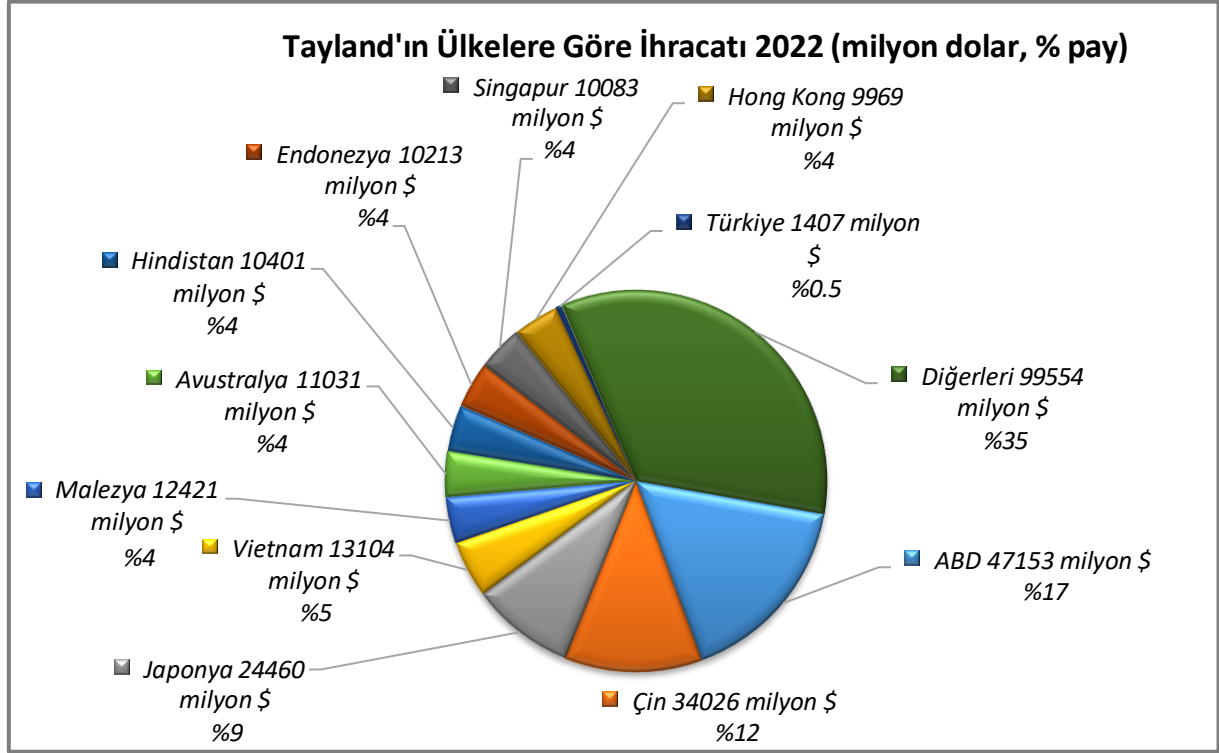
İthalat

Kaynak: Trademap

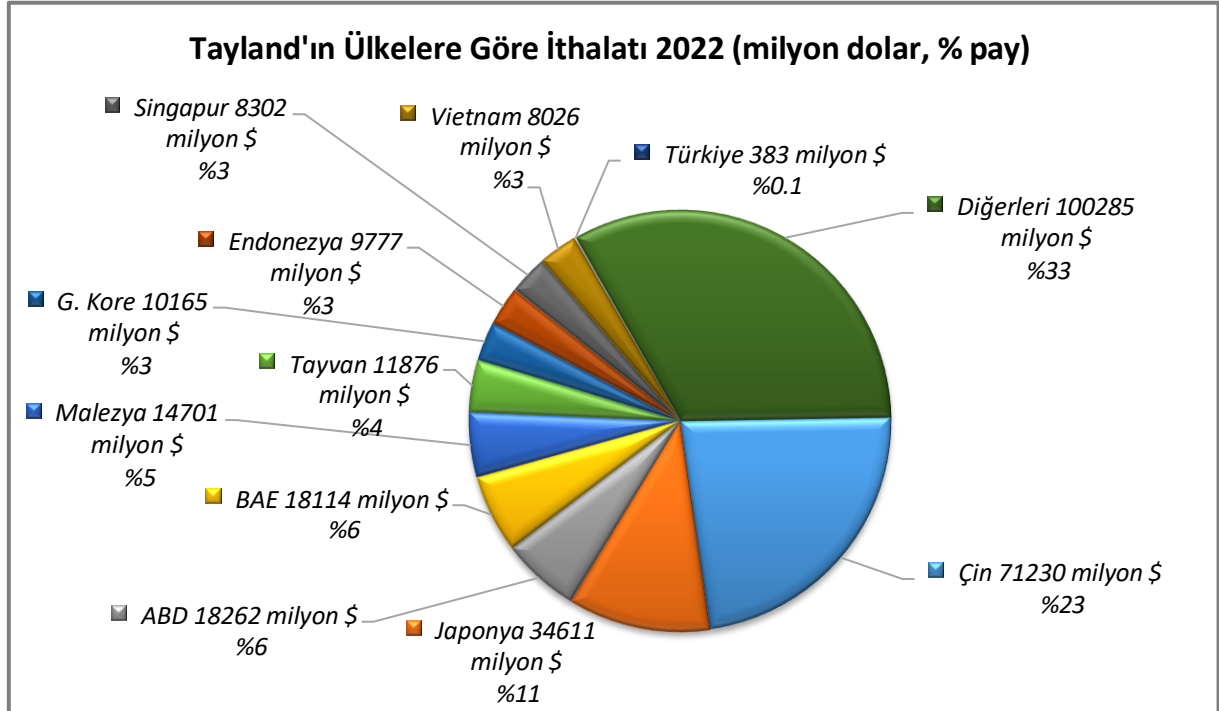
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap, _

İthalat

Kaynak: Trademap, _

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Tayland, 2022 yılında 10 milyar dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 33. sıradadır. [ABD 285 milyar dolar ile 1. Türkiye 13 milyar dolar ile 27. (UNCTAD-2023)]

2020-2022 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 20 milyar dolar olan Tayland, 2022 yılında 306 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 20. sıradadır. [ABD 10 trilyon dolar ile 1. Türkiye 165 milyar dolar ile 36. (UNCTAD-2023)]

2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Tayland 66. sıradadır. (İsviçre 1. Türkiye 48.) (UN-2023)

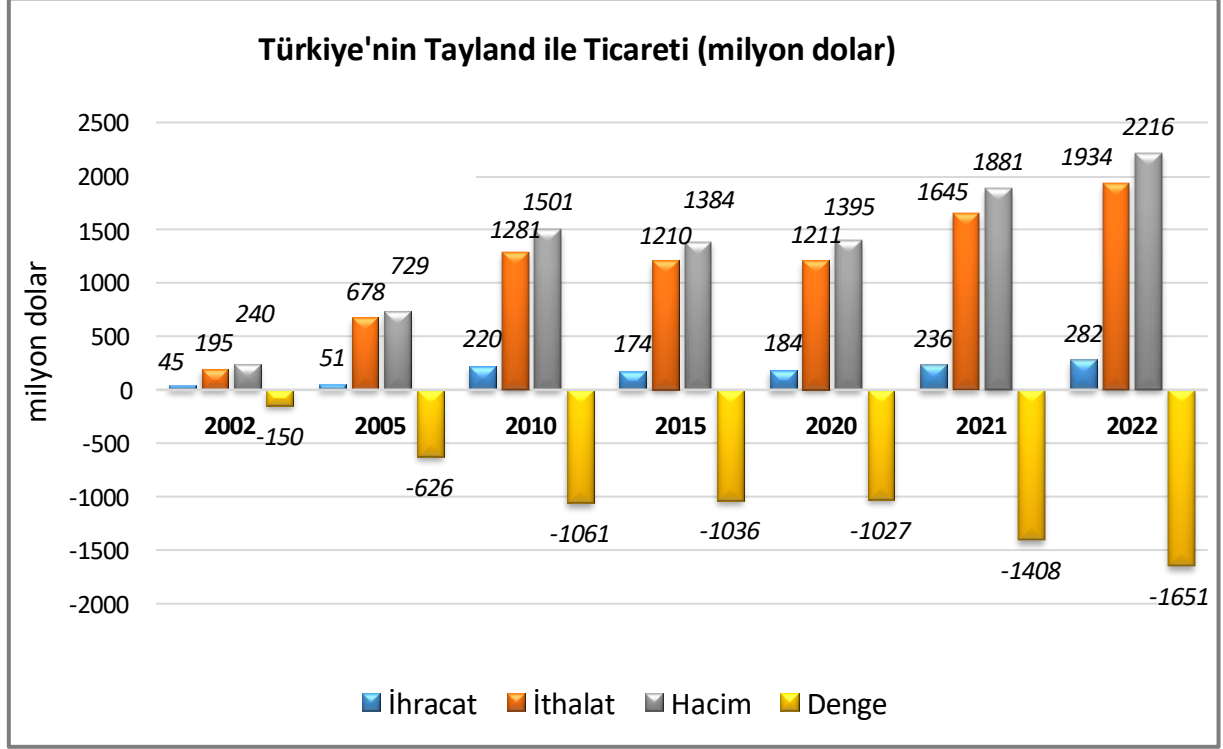
2023 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Tayland, dünyada 176 ülke arasında 80. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 104.) (The Heritage Foundation-2023)

Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Tayland 40. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 61.) (World Economic Forum-2023)

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

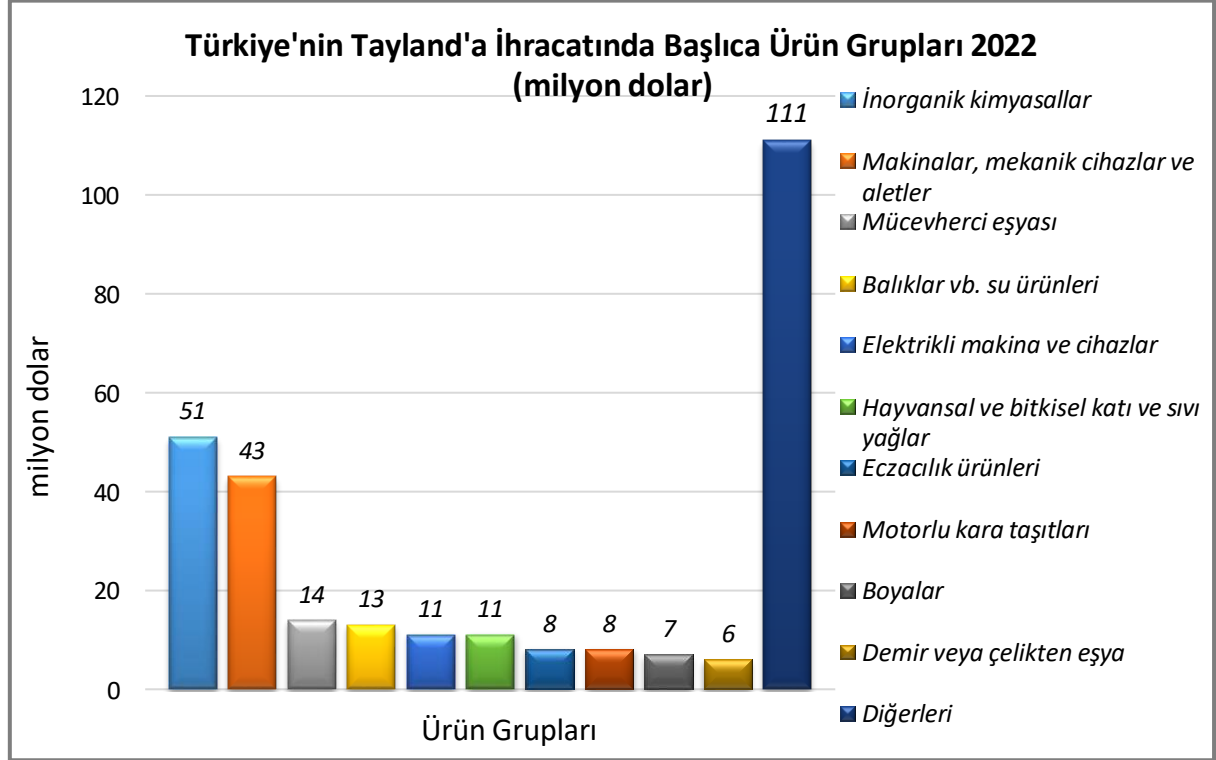
Türkiye-Tayland Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

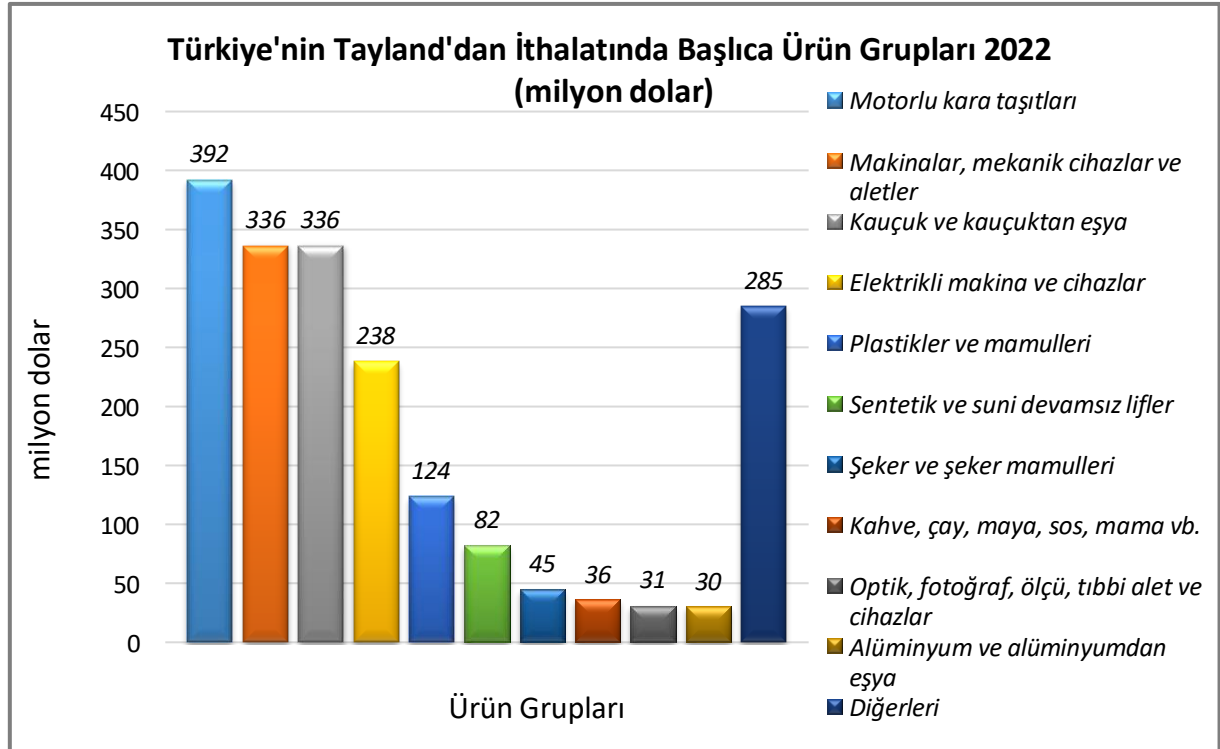
2022 yılında Tayland ile ticarete Türkiye'nin 1.651 milyon dolar dış ticaret açığı verdiği gözlenmektedir.

Türkiye'nin Tayland'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, _

Türkiye'nin Tayland'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, _

EKLER:**EK-1: Tayland'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			229 277 734	267 492 416	283 821 179	100	6,1
1.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	11 694 699	14 219 774	12 745 778	4,5	-10,4
2.	8703	Otomobiller	8 196 253	10 648 715	11 024 926	3,9	3,5
3.	8542	Elektronik entegre devreler	7 100 434	8 381 073	9 229 571	3,3	10,1
4.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	4 630 046	7 817 113	8 856 368	3,1	13,3
5.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	6 613 170	8 670 003	8 415 858	3	-2,9
6.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	4 815 993	5 187 259	7 399 578	2,6	42,6
7.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	4 931 818	8 072 496	7 358 294	2,6	-8,8
8.	8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	5 196 463	6 360 186	6 973 190	2,5	9,6
9.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	13 333 320	3 850 295	6 909 042	2,4	79,4
10.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	5 243 802	6 285 975	6 637 522	2,3	5,6
11.	4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül, çıkıl (chicle) vb. tabii sakızlar	3 482 312	5 511 069	5 100 805	1,8	-7,4
12.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	2 588 236	3 347 513	4 039 744	1,4	20,7
13.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	2 886 897	3 951 099	3 964 366	1,4	0,3
14.	1006	Pirinç	3 688 850	3 352 222	3 940 781	1,4	17,6
15.	810	Diğer meyveler (taze)	2 729 082	4 259 042	3 764 099	1,3	-11,6

Kaynak: : Trademap-Direcdata/Tayland

EK-2: Tayland'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			208 615 061	269 102 030	305 733 547	100	13,6
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	17 643 217	25 505 137	39 121 784	12,8	53,4
2.	8542	Elektronik entegre devreler	12 276 362	15 154 898	19 079 401	6,2	25,9
3.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	4 108 433	5 948 191	12 709 022	4,2	113,7
4.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	5 050 804	8 368 646	11 237 435	3,7	34,3
5.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	6 707 141	7 690 026	7 032 201	2,3	-8,6
6.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	5 040 899	6 592 285	6 762 933	2,2	2,6
7.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3 428 271	5 456 877	6 203 759	2	13,7
8.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	3 228 882	4 146 319	3 562 351	1,2	-14,1
9.	7326	Demir veya çelikten eşya	2 608 797	3 118 786	3 548 138	1,2	13,8
10.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	2 111 007	3 465 314	3 488 802	1,1	0,7
11.	8523	Sesleri ve diğer fenomenleri kaydetmeye mahsus diskler, bantlar, katı hal kalıcı depolama aygıtları, akıllı kartlar vb	3 161 971	3 623 525	3 075 651	1	-15,1
12.	8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	1 949 702	2 546 989	2 887 026	0,9	13,4
13.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	1 326 885	1 817 985	2 687 721	0,9	47,8
14.	8543	Kendine has fonksiyonlu diğer elektrikli makina ve cihazlar	1 855 837	2 184 353	2 651 789	0,9	21,4
15.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	2 136 314	2 624 392	2 560 745	0,8	-2,4

Kaynak: Trademap-Direcdat/Tayland

EK-3: Tayland'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		229 277 734	267 492 416	283 821 179	100	6,1
1.	ABD	34 134 647	41 351 369	47 152 592	16,6	14
2.	Çin	29 560 572	36 689 362	34 025 925	12	-7,3
3.	Japonya	22 678 467	24 633 451	24 460 137	8,6	-0,7
4.	Vietnam	11 059 374	12 314 030	13 103 622	4,6	6,4
5.	Malezya	8 648 556	11 911 898	12 420 938	4,4	4,3
6.	Avustralya	9 722 118	10 729 150	11 030 816	3,9	2,8
7.	Hindistan	5 395 280	8 446 611	10 401 350	3,7	23,1
8.	Endonezya	7 577 509	8 801 592	10 212 618	3,6	16
9.	Singapur	9 415 564	8 890 999	10 083 270	3,6	13,4
10.	Hong Kong	11 189 416	11 447 234	9 968 768	3,5	-12,9
11.	Kamboçya	6 018 593	6 982 532	8 597 529	3	23,1
12.	Filipinler	5 010 185	6 985 596	7 292 396	2,6	4,4
13.	G. Kore	4 202 726	5 817 702	6 294 088	2,2	8,2
14.	Hollanda	4 278 688	5 228 528	5 658 651	2	8,2
15.	Almanya	4 020 261	4 862 019	4 720 043	1,7	-2,9
...	...	...	...	...	...	...
32.	Türkiye	941 858	1 313 139	1 407 367	0,5	7,2

Kaynak: Trademap-Direcdata/Tayland

EK-4: Tayland'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		208 615 061	269 102 030	305 733 547	100	13,6
1.	Çin	50 172 100	66 646 108	71 229 782	23,3	6,9
2.	Japonya	27 825 440	35 689 940	34 611 206	11,3	- 3
3.	ABD	15 189 239	14 623 605	18 262 338	6	24,9
4.	BAE	5 551 188	9 882 605	18 114 301	5,9	83,3
5.	Malezya	10 318 600	12 090 615	14 700 892	4,8	21,6
6.	Tayvan	8 260 175	10 521 027	11 875 740	3,9	12,9
7.	G. Kore	7 689 187	9 928 129	10 165 295	3,3	2,4
8.	Endonezya	5 871 246	8 246 706	9 777 106	3,2	18,6
9.	Singapur	7 596 839	7 366 707	8 301 929	2,7	12,7
10.	Vietnam	5 521 208	6 970 452	8 026 299	2,6	15,1
11.	Avustralya	3 425 794	6 441 958	7 345 282	2,4	14
12.	S. Arabistan	4 053 061	5 839 131	7 341 292	2,4	25,7
13.	Hindistan	4 291 906	6 433 421	7 190 211	2,4	11,8
14.	İsviçre	2 254 051	5 088 723	7 072 375	2,3	39
15.	Almanya	5 241 333	6 219 450	6 098 136	2	- 2
...	...	...	...	...	...	...
55.	Türkiye	397 418	292 809	383 374	0,1	30,9

Kaynak: Trademap-Direcdata/Tayland

EK-5: Türkiye'nin Tayland'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			184 010	236 224	282 496	100	19,6
1.	2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	20 276	26 852	49 437	17,5	84,1
2.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	3 968	4 637	13 238	4,7	185,5
3.	303	Balıklar (dondurulmuş)	427	166	12 455	4,4	7403
4.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	7 773	7 647	10 290	3,6	34,6
5.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	4 458	5 104	8 068	2,9	58,1
6.	9303	Diğer ateşli silahlar (spor için av tüfekleri ve diğer tüfekler, işaret fişegi, ok silahları, hayvan için sürgülü silah)	4 395	3 776	5 002	1,8	32,5
7.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	302	6 407	4 516	1,6	-29,5
8.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	1 485	3 133	4 322	1,5	38
9.	1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	2 124	3 167	4 275	1,5	35
10.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	2 427	2 834	3 710	1,3	30,9
11.	8451	Dokuma ipliklerin, mensucatın yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması vb için makinalar	975	1 556	3 687	1,3	137
12.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 396	4 320	3 563	1,3	-17,5
13.	7412	Bakırdan ince ve kalın boru bağlantı parçaları (rakorlar, dirsekler, manşonlar gibi)	3 157	4 337	3 271	1,2	-24,6
14.	8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	1 444	1 680	3 181	1,1	89,3
15.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	2 175	3 646	2 874	1	-21,2

Kaynak: Trademap-Direcdata/Türkiye

EK-6: Türkiye'nin Tayland'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			1 210 574	1 644 713	1 933 604	100	17,6
1.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	122 664	196 438	241 679	12,5	23
2.	4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül, çıkıl (chicle) vb. tabii sakızlar	105 508	192 733	240 512	12,4	24,8
3.	8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	94 032	113 356	141 504	7,3	24,8
4.	8703	Otomobiller	8 635	63 371	111 290	5,8	75,6
5.	8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	12 542	49 023	58 540	3	19,4
6.	8542	Elektronik entegre devreler	30 659	36 488	48 378	2,5	32,6
7.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	58 022	59 609	45 943	2,4	-22,9
8.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	14	34	44 579	2,3	131014,7
9.	4015	Vulkanize kauçuktan her türlü giyim eşyası ve aksesuarı (eldiven gibi)	38 882	54 596	40 714	2,1	-25,4
10.	5504	Suni devamsız lifler (işlem görmemiş)	35 854	43 662	40 309	2,1	-7,7
11.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	90 309	77 687	29 071	1,5	-62,6
12.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	25 699	24 469	27 376	1,4	11,9
13.	5501	Sentetik filament demetleri	10 234	14 715	26 360	1,4	79,1
14.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	13 803	15 790	25 436	1,3	61,1
15.	7607	Aluminyumdan yaprak ve şeritler (kalınlık <= 0,2 mm)	5 278	12 191	25 167	1,3	106,4

Kaynak: Trademap-Direcdata/Türkiye

LIHTENŞTAYN PRENSLİĞİ ÜLKE PROFİLİ

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER.....	3
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	3
3. TÜRKİYE ile TİCARET	7
EKLER:	9

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Lihtenştayn Prenslığı
Başkenti	Vaduz
Yönetim Biçimi	Anayasal Monarşi
Devlet Başkanı	Prens Hans-Adam II
Resmi Dili	Almanca
Nüfus	39.308
Yüzölçümü	160,5 km²
Nüfün Dinlere Göre Dağılımı*	Roman Katolik (% 75,9), Protestan(% 6,5), Müslüman (% 5,4) (2016)
Nüfusun Dağılımı	Lihtenştaynlı % 65,6; İsviçreli %9,6 ;Avusturyalı %5,8 ; Alman %4,3; İtalyan %3,1; diğer %11,4 (2015 tahmin)
Para Birimi	İsviçre Frangı (CHF)
Önemli Şehirleri ve nüfusu	Vaduz (5 741);Triezen (5330); Balzers (4 684); Triesenberg (2 634); Shaan (6037)

Kaynak: Liechtenstein in Figures 2023, *CIA Fact Book, Pricipalitiy of Liechtenstein Office Of Statistics(2020),

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
GSYİH *(Cari Fiyatlar - milyar \$) Milyar İsviçre Frangı	6,2	6,6	6,7	6.4	6,1	6,6*	
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	1,9	1,3	2,7	-2,3	-5,9	9,2	
Kişi Başına Düşen Milli Gelir *(Cari Fiyatlar - \$)	165 629	173 356	181 402	172.541	157.754		
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	-1,1	-0,4	0,9	0,4	-0,7	0,6	2,8
Çalışan nüfus	37 453	38 661	39 635	40 611	40 328		
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	2,1	1,8	1,7	1,5	1,9	1,6	1,3

Kaynak. Liechtenstein in Figures 2023,

<https://www.statistikportal.li/de/themen/volkswirtschaft-und-preise/volkswirtschaftliche-gesamtrechnungen>,
<https://www.statistikportal.li/de/themen/volkswirtschaft-und-preise>, 20

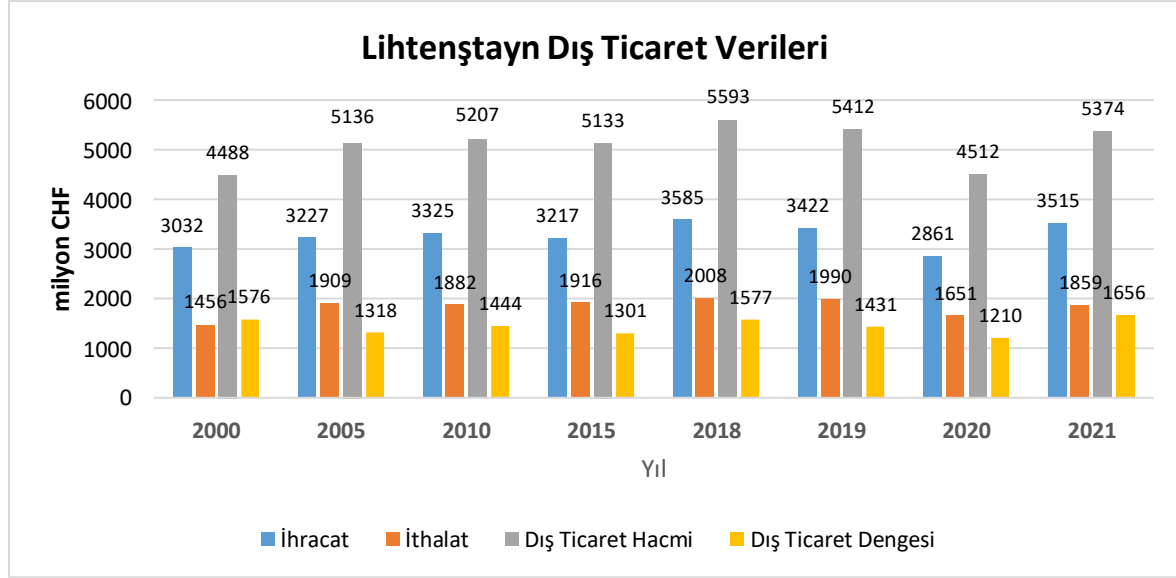
(¹)2008 yılı verisi , (²):2009 yılı verisi

Kaynak: (*)Dünya Bankası , <https://www.studycountry.com/guide/LI-intro.htm>

2019 yılı verilerine göre ülkenin GSYİH'sı içinde, sanayinin % 45 ve hizmetler sektörünün % 51

DIŞ TİCARET

Ülkenin Dış Ticareti

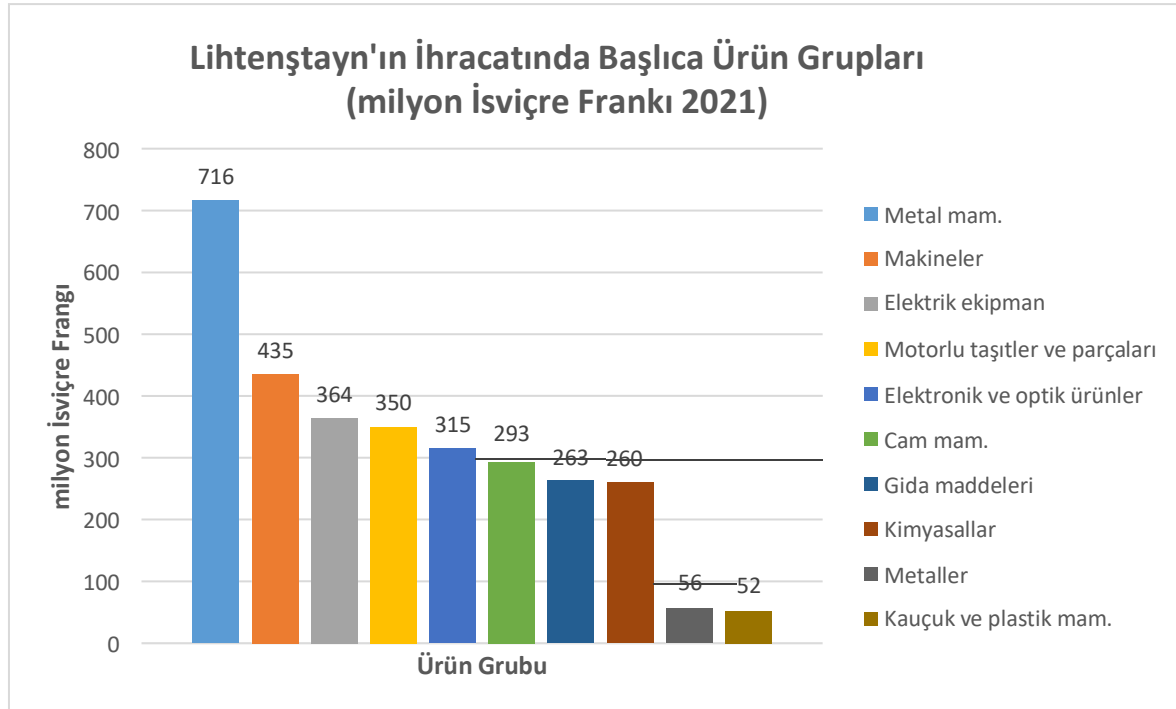

Kaynak: Lihtenştayn in Figures- 2023 (Değerlere İsviçre ilw yapılan ticaret dahil değildir.)

Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-2021 (<https://www.llv.li/files/as/statistisches-jahrbuch-liechtensteins-2021.pdf>)

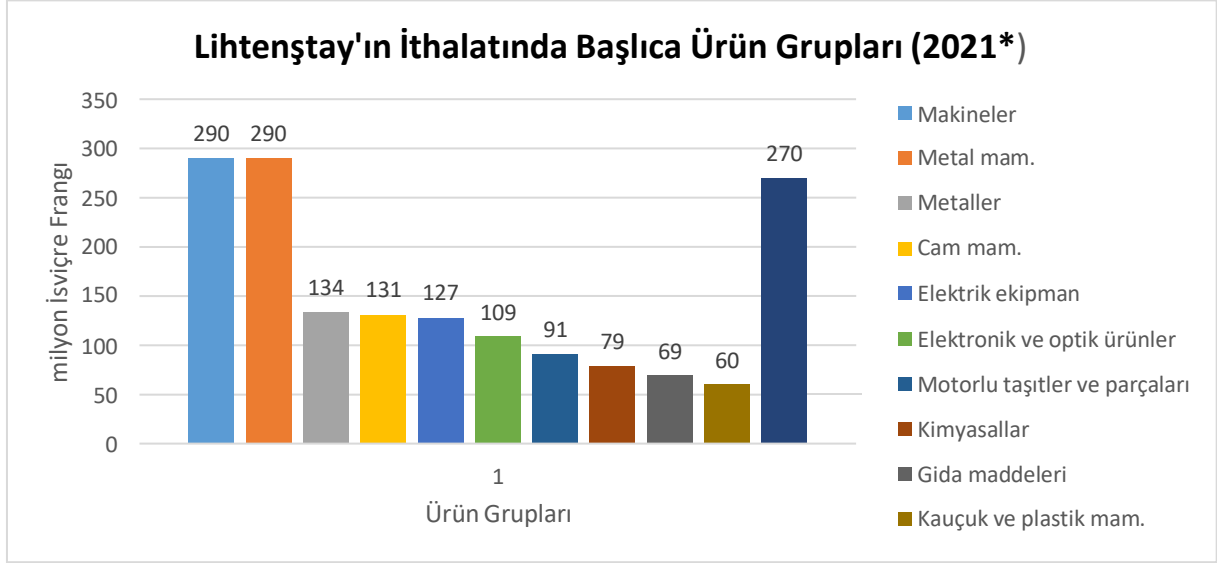
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-2022 (<https://www.llv.li/files/as/statistisches-jahrbuch-liechtensteins-2022.pdf>)

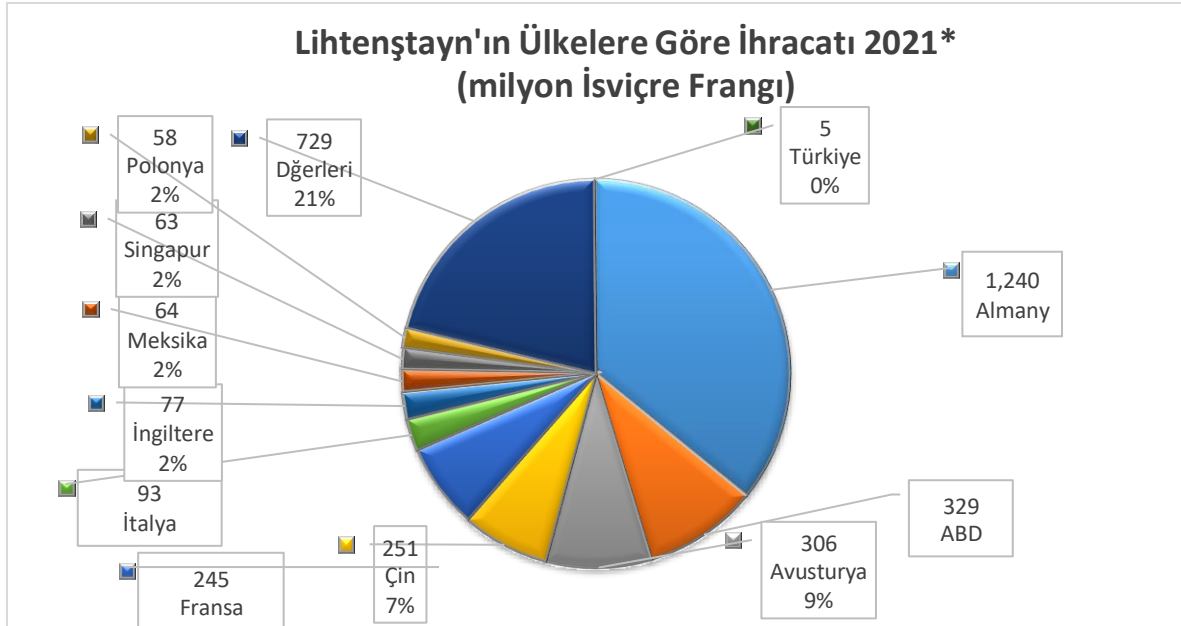
İthalat

Kaynak:Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-2021 ve 2022 (<https://www.llv.li/files/as/statistisches-jahrbuch-liechtensteins-2021.pdf>)

Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

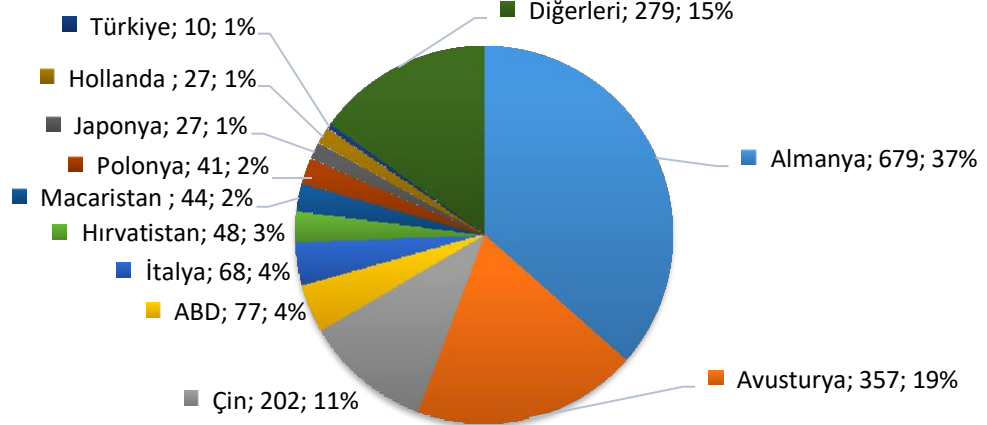
İhracat

Kaynak:Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-2021 (<https://www.llv.li/files/as/statistisches-jahrbuch-liechtensteins-2021.pdf>), İsviçre Dış Ticaret Verileri 2022; (Aussenhandelsstatistik 2021)

İthalat

Lihtenştayn'ın İthalatında Başlıca Ülkeler 2021 (milyon İsviçre Frangı)

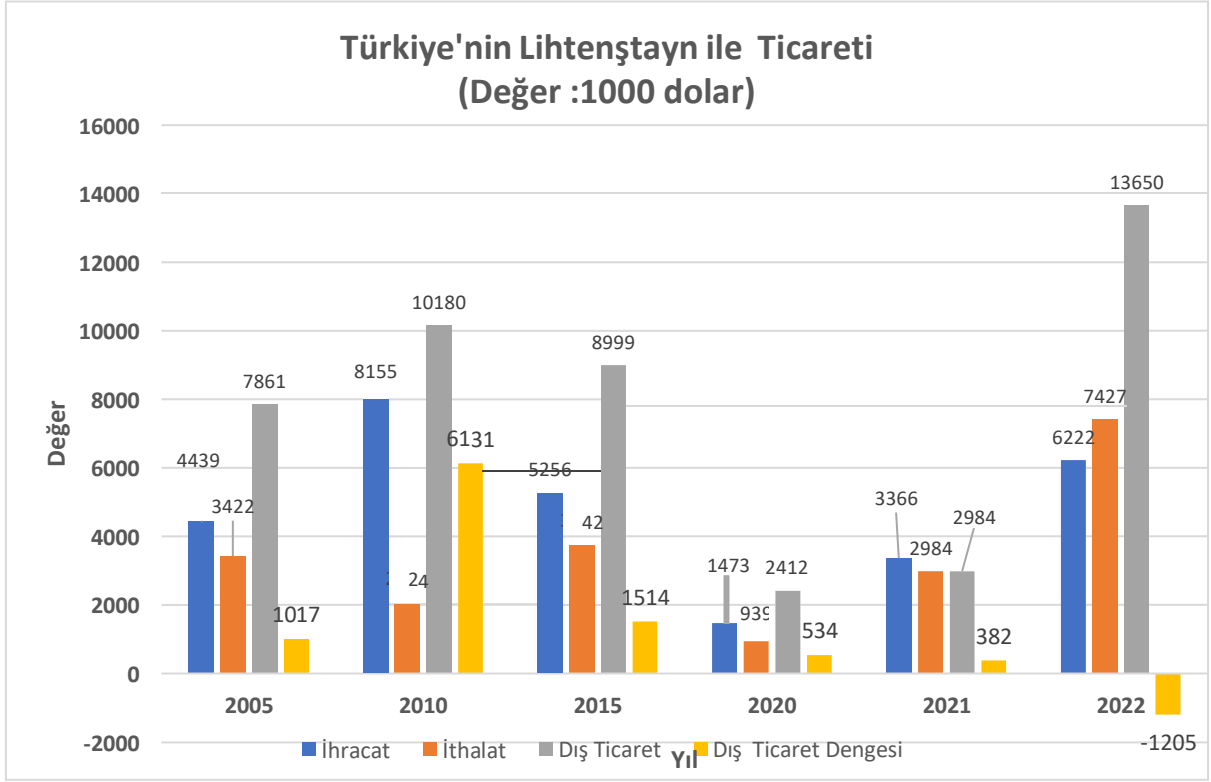

Kaynak: Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-2021 2022 (<https://www.llv.li/files/as/statistisches-jahrbuch-liechtensteins-2021.pdf>) ; (Aussenhandelsstatistik 2021)

—

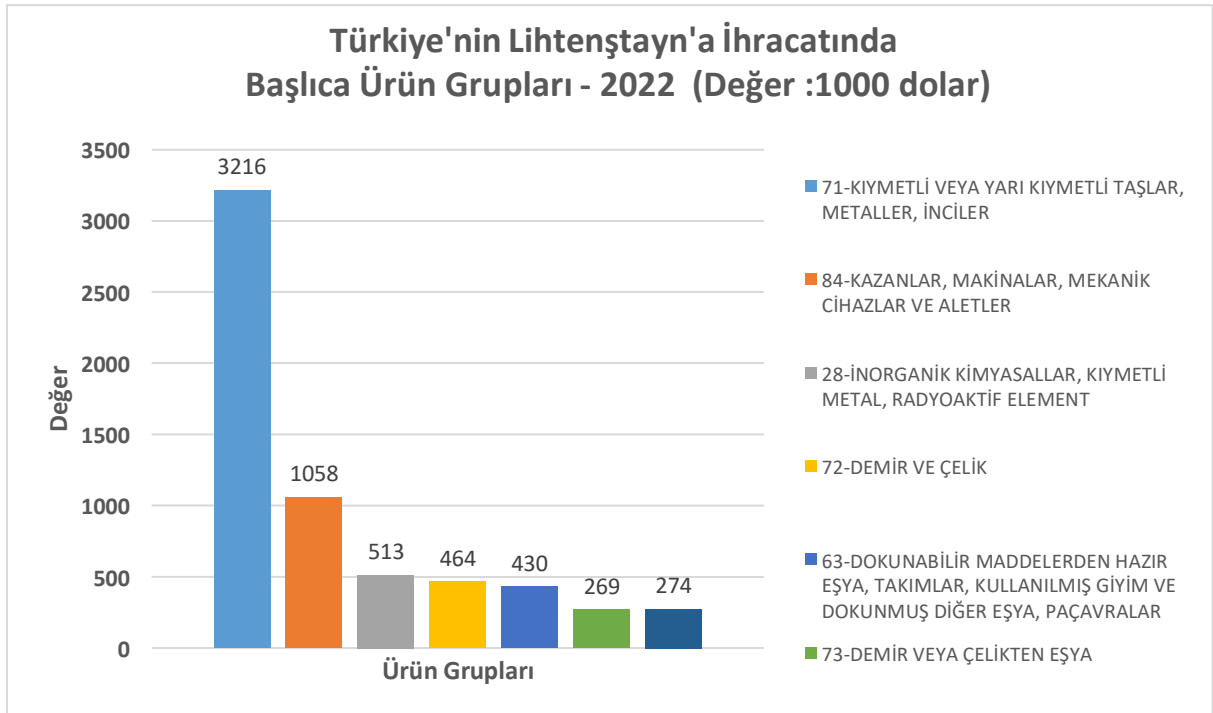
3. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye-Lihtenştayn Dış Ticareti

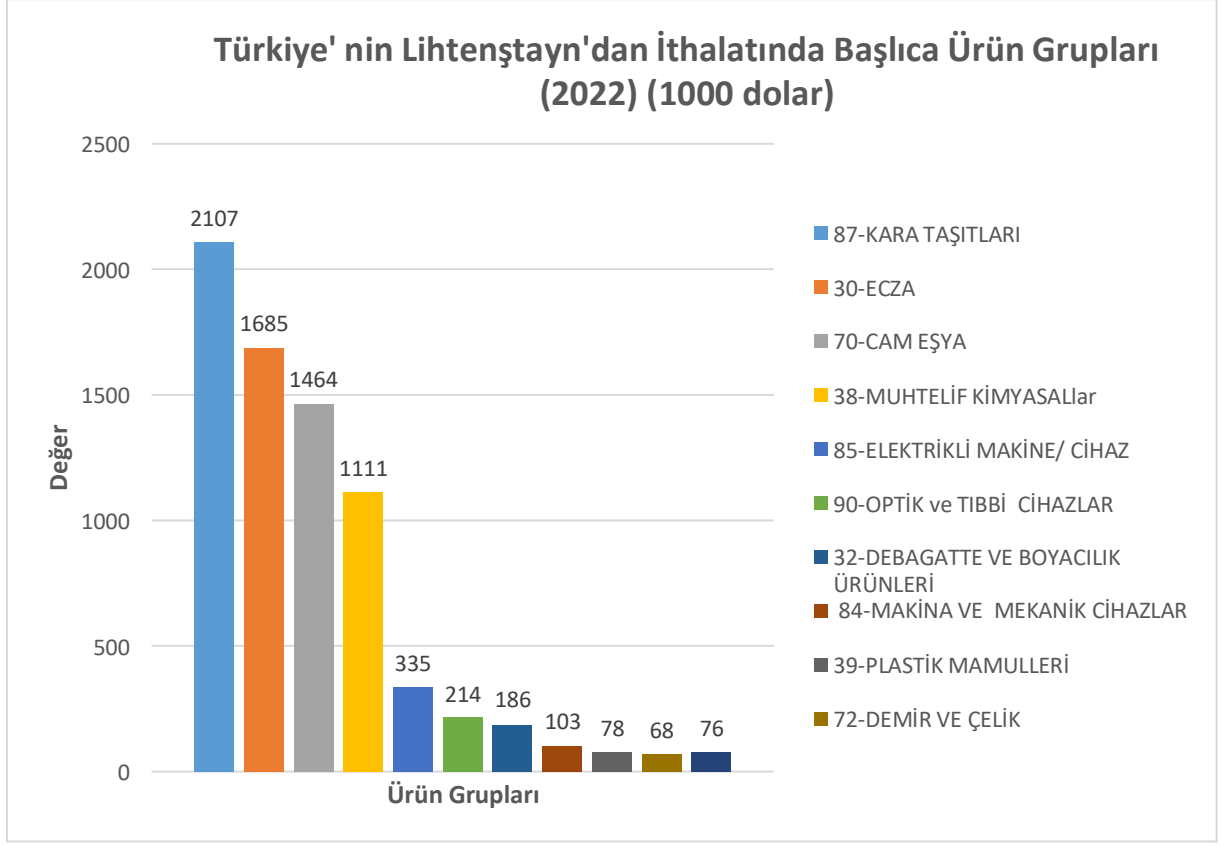
Kaynak:TÜİK

Türkiye'nin Lihtenştayn'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Lihtenştayn'dan İthalatında Başlıca Ürün Grupları

Kaynak: TUIK

EKLER:

EK-1: Lihtenştayn'ın İhracatında Başlıca Ürünler Grupları (milyon İsviçre Frangı)

Sıra	Ürün Kodu	Ürünler (ilk 15)	2019	2020	2021	Pay(%)	Değişim % (2020/2021)
		Toplam(Diğerleri dahil	3422	2861	3515	100	22.9
1	25	Metal ürünleri	338	290	716	20.4	147.1
2	28	Makineler	453	383	435	12.4	13.6
3	29	Otomobiller ve otomobil parçaları	385	314	350	10.0	11.5
4	27	Elektrische Ausrüstungen	392	300	364	10.4	21.2
5	26	Bilgi işlem ekipmanı, elektronik ve optik ürünler	314	262	315	9.0	20.1
6	10	Gıda maddeleri	241	243	263	7.5	8.4
7	23	Cam ve seramik mam.	255	201	293	8.3	45.4
8	20	Kimyasallar	235	180	260	7.4	44.7
9	22	Kauçuk ve plastik mam.	55	42	52	1.5	23.6
10	24	Metaller	48	38	56	1.6	45.8
11	15	Deri ve deri eşyalar	18	13	14	0.4	5.4
12	17	Kağıt, karton mam. .	13	7	7	0.2	1.8
13	13	Tekstil	7	7	14	0.4	109.1
14	19	Petrol ve petrol ürünleri	6	5	8	0.2	45.6
15	30	Diğer Taşıt araçları	7	4	6	0.2	39.9

Kaynak: Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-Dış Ticaret verileri (Aussenhandelsstatistik 2021)

EK-2: Lihtenştayn'ın İthalatında Başlıca Ürünler Grupları (milyon İsviçre Frangı)

Sıra	Ürün Grubu Kodu	Ürün Grubu	2019	2020	2021	Pay(%)	Değişim (%2020/2021)
		Toplam (Diğerleriyle)	1990	1651	1859	100	12.6
1	28	Makineler	337	290	290	16	0.0
2	25	Metal mam.	338	290	290	16	0.0
3	24	Metaller	165	134	134	7	0.0
4	23	Cam mam.	147	131	131	7	0.0
5	27	Elektrik ekipman	145	127	127	7	0.0
7	26	Elektronik ve optik ürünler	140	109	109	6	0.0
8	29	Motorlu taşıtlar ve parçaları	112	91	91	5	0.0
9	20	Kimyasallar	100	79	79	4	0.0
10	10	Gıda maddeleri	75	69	69	4	0.0
11	22	Kauçuk ve plastik mam.	71	60	60	3	0.0
12	17	Kağıt, karton ve bunlardan yapılan ürünler	34	32	32	2	0.0
13	31	Mobilya	33	24	24	1	0.0
14	16	Ahşap ve ahşap ve mantar ürünleri (mobilya hariç); Hasır işi ve hasır iş	22	19	19	1	0.0
15	13	Tekstil	9	10	10	1	0.0

Kaynak: Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-Dış Ticaret verileri (Aussenhandelsstatistik 2021)

EK-3: Lihtenştayn'ın Ülkelere Göre İhracatı (milyon İsviçre Frangı)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%)	Değişim(%) (2020/2021)
	Toplam (Diğerleriyle)	3422	2,861	3518	100	23.0
1	Almanya	776	722	1240	35.3	71.7
2	ABD	533	398	364	10.3	-8.7
3	Avusturya	341	306	329	9.4	7.5
4	Çin	210	203	251	7.2	24
5	Fransa	280	230	245	7	6.6
6	İtalya	102	88	93	2.6	5.5
7	İngiltere	76	53	77	2.2	44.9
8	Meksika	87	58	64	1.8	10.1
9	Singapur	89	55	63	1.8	15
10	Polonya	62	58	58	1.6	-1.3
11	Rusya	64	50	55	1.6	11.6
12	Macaristan	38	46	53	1.5	17
13	İsveç	47	47	48	1.4	2.7
14	Japonya	57	47	47	1.3	-0.8
15	Kanada	44	36	34	1	-5.1
'''	'''					
41	Türkiye	11	7	5	0.1	-37.4

Kaynak: Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-Dış Ticaret verileri (Aussenhandelsstatistik 2021)

EK-4: Lihtenştayn'ın Ülkelere Göre İthalatı (milyon İsviçre Frangı)

Sıra	Ülke(ilk 15)	2019	2020	2021	Pay(%)	Değişim (%) (2020/2021)
	Toplam (Diğerleriyle)	1990	1651	1859	100	12.6
1	Almanya	697	571	679	36.5	18.8
2	Avusturya	438	355	357	19.2	0.4
3	Çin	217	156	202	10.9	29.8
4	ABD	120	100	77	4.1	-23.3
5	İtalya	70	51	68	3.6	32.4
6	Hırvatistan	42	50	48	2.6	-3.5
7	Macaristan	36	34	44	2.3	29.7
8	Polonya	28	32	41	2.2	27.8
9	Japonya	27	27	27	1.5	0.6
11	Hollanda	22	23	27	1.5	15.8
12	İngiltere	29	27	23	1.2	-13.6
13	Slovakya	25	18	23	1.2	30.4
14	Fransa	22	17	22	1.2	26.8
15	Çek Cumhuriyeti	19	17	19	1	13.9
	'''					
22	Türkiye	8	7	10	0.5	37.3

Kaynak: Lihtenştayn İstatistik Yıllığı-2021

Ek-5: Türkiye'nin Lihtenştayn'a İhracatında Başlıca Ürünler (dolar)

Sıra	GTIP	Ürünler	2020	2021	2022	Pay (%)	Değişim
Toplam (Diğerleriyle)			1 472.563	3 366	6 222	100	85
1	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil); işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde		1 264	3,216	52	154
2	8480	Metal dökümhaneleri için döküm kasası, döküm plakası, döküm modeli, metal, metal karbürler, cam, min	724	1 005	899	14	-10
3	2847	Hidrojen peroksit (üre ile sertleştirilmiş olsun olmasın)	0	0	513	8	100
4	7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri; eni >= 600 mm	0	5	438	7	8 572
5	6307	Diğer hazır eşya (elbise patronları dahil)	0	0	429	7	100

Kaynak: TUIK,2023

Ek-6: Türkiye'nin Lihtenştayn 'dan İthalatında Başlıca Ürünler (dolar)

Sıra	GTIP	Ürüne Adı	2020	2021	2022
Toplam Diğerleri dahil)			938,987	2,984,385	7,427,292
1	8708	87.01 ila 87.05 pozisyonlarında yer alan motorlu kara taşıtlarının aksam ve parçaları	31,445.00	167,447.00	2,107,173.00
2	3006	Tarifenin başka yerinde yer almayan eczacılık eşyası ve müstahzarları	3,682.00	834,391.00	1,685,212.00
3	7020	Camdan diğer eşya	1,485.00	648,083.00	1,464,131.00
4	3824	Dökümhane maçalarına veya kalıplarına mahsus müstahzar bağlayıcılar, kimya ve bağlı sanayide kullanı	3,047.00	502,994.00	1,107,668.00
5	8536	Elektrik devrelerinin anahtarlanması/korunması veya elektrik devresine/devresinden bağlantı yapmaya	213,685.00	57,436.00	212,867.00
6	3207	Seramik, emaye veya cam sanayinde kullanılan pigmentler, donuklaştırıcılar, boya, sır, cila vb.	67,864.00	47,319.00	174,339.00
7	9026	Sıvıların ve gazların akış, seviye, basınç veya değişebilir diğer özelliklerini ölçmeye veya kontrol	149,426.00	205,844.00	114,201.00
8	8539	Kızma/deşarj esaslı elektrik ampulleri (monoblok far üniteleri, mor ötesi veya kızıl ötesi ışınli am	45,325.00	64,316.00	98,437.00
9	8484	Tabakalardan yapılmış contalar, poşet, zarf vb.ambalajlara farklı kompozisyonlarda takım veya grup h	34,727.00	18,657.00	87,020.00
10	3906	Akrilik polimerleri (ilk şekillerde)		64,289.00	73,951.00
11	7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulleri; eni >= 600 mm	23,450.00	0.00	65,337.00
12	9031	Profil projektörleri ve bu fasılın herhangi bir yerinde belirtilmeyen veya yer almayan ölçme aletleri	34,979.00	16,261.00	61,268.00
13	2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri	0.00	23,093.00	29,923.00
14	9001	Optik lifler, optik lif demetleri ve kabloları, yaprak veya levha halinde polarizan maddeler, mercek	0.00	9,065.00	20,087.00
15	2825	Hidrazin, hidroksilamin ve bunların inorganik tuzları, diğer inorganik bazlar, diğer metal oksitler,	2,373.00	3,367.00	11,579.00

Kaynak: TUIK

Önemli Not:

Bu raparda verilen lintonştayn kaynaklarından alınan tüm verilerde

- ✓ Malların İsviçre ile ve İsviçre üzerinden gerçekleştirilen ticaretini içermez
- ✓ 2002'den itibaren elektrik enerjisi, iade edilen mallar ticartı dahil edilmiştir
- ✓ 2012'den itibaren külçe ve madeni paralarda altın ve gümüş ticareti dahil edilmiştir.

**RUANDA
CUMHURİYETİ
ÜLKE PROFİLİ**

İçindekiler

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER.....	2
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER.....	3
3. DIŞ TİCARET	4
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	7
5. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	8
EKLER:	10

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Ruanda Cumhuriyeti
Başkent	Kigali
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Resmi Dili	İngilizce, Fransızca ve Kinyarwanda
Nüfus	14 milyon (IMF 2023)
Yüzölçümü	26.338 km ²
Dini	Katolik (%56,5), Protestan (%26), Adventist (%11,1), Müslüman (%4,6), Diğer (%1,8)
Para Birimi	Rwanda Frankı (RWF)

Kaynak: IMF

Coğrafi Konum

Ruanda, Afrika kıtasının orta bölümünün doğu kısmında yer alan ve denize kıyısı bulunmayan bir ülkedir. Ülkenin sınır komşularını Uganda, Tanzanya, Burundi ve bir kısmı Kivu Gölü ile olmak üzere Kongo DC oluşturmaktadır.

Ülke genel olarak derin vadilerle yer yer kesilmiş dağlık ve yaylalık bir ülkedir. Ruanda'da ortalama yükseklik 1.500 m düzeyinde olup, ülke genelinde 1.000 m ile 4.507 m arasında yükseklikler görülebilmektedir. Ülkenin en yüksek noktasını 4.507 m ile Demokratik Kongo Cumhuriyeti sınırında bulunan ve Virunga volkanik dağların bir parçası olan Karisimbi Dağı oluşturmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Ruanda kendi içerisinde beş yönetim bölgesine ayrılmıştır. Söz konusu idari bölgeler de kendi içerisinde 31 ilçeye ve belediyeye ayrılmış konumdadır. 1 Ocak 2006 yılına kadar 12 idari yönetim bölgesinden oluşan ülkede, bu tarihte kabul edilen yeni idari yapılanma yasası ile idari yönetim bölgeleri beşe düşürülmüş ve merkezi yönetim yetkilerinin bölgesel yönetimler üzerinden gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. 2002 yılına kadar bölge olarak adlandırılan idari yapılar, bu tarihten itibaren il olarak adlandırılmıştır.

Özellikle 1994 yılında yaşanan Ruanda soykırımı ile ilgili geçmişe bir son verebilmek adına ülke bayrağı, millî marşı yanı sıra bölgeler de yeniden düzenlenerek, etnik grupların bir bölgede çoğunluğu etmesinden ziyade karışık bir şekilde her bir ilde yaşaması planlanmış ve yeni idari yapılanmalarda sınırlar bu konuya özen gösterilerek çizilmiştir.

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Başlıca Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	11,05	13,31	13,93	13,83	14,25	15,29	16,31	17,84
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	10,9	8,2	6,2	7	7	7,3	7,3	7,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	853	1 005	1 032	998	1 006	1 057	1 103	1 185
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,8	13,9	14,5	6	5	5	5	5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-11,2	-9,8	-12,7	-11,3	-10,5	-9,9	-9	-7,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	12,96	13,25	13,5	13,86	14,16	14,47	14,79	15,05
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	66,7	61,1	63,3	72,1	73,7	72,2	70,6	67,2

Kaynak: IMF(*) Tahmini Veriler

2023 yılında cari fiyatlara göre, 14 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2024 yılında 14 milyar dolar olması beklenmektedir. (IMF-2023). Ruanda, cari fiyatlara göre, 2023 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 138. büyük ekonomisidir. [ABD 1. (27 trilyon dolar), Türkiye 17. (1 trilyon dolar)] (IMF-2023)

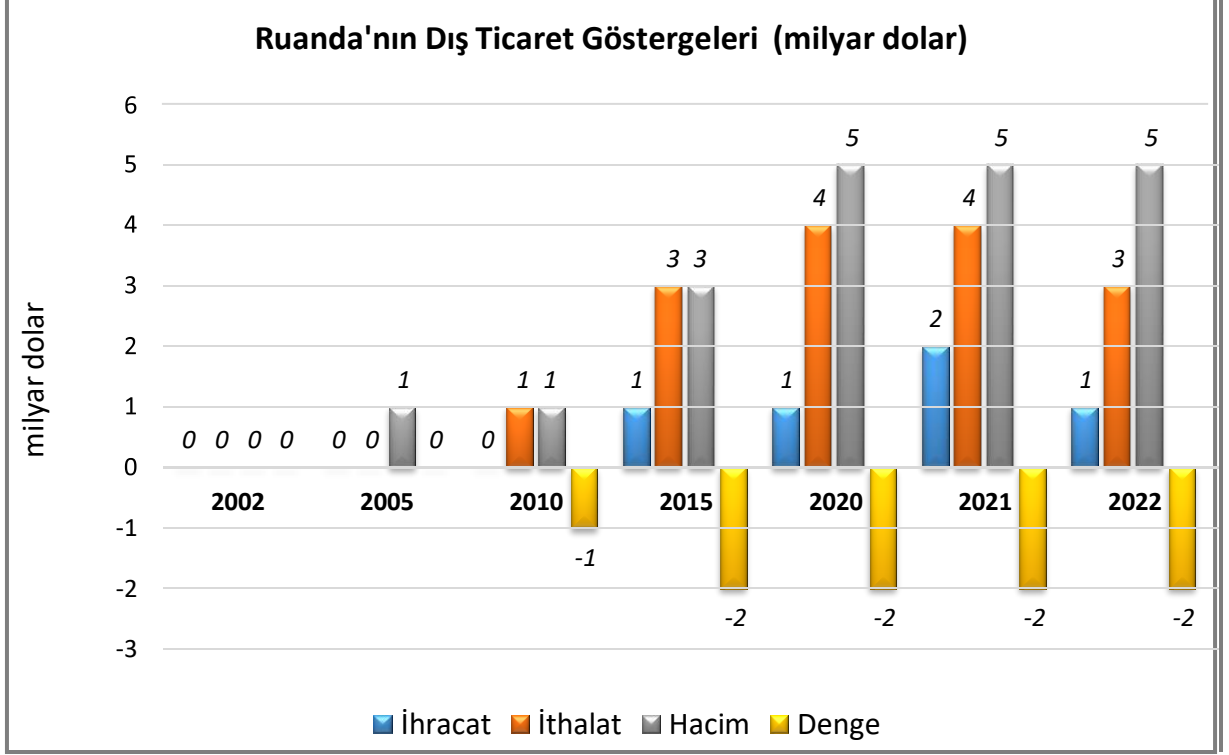
Cari fiyatlara göre Ruanda, 2023 yılında 1 032 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 171. sırada yer almaktadır. [Lüksemburg 1. (135 605 \$), Türkiye 69. (13 384 \$)] (IMF-2023) 2023 yılında %14,5 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2024 yılında % 6 olacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2023)

2023 yılında % 13 oranında açık vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYİH'ya oranının, 2024 yılında da % 11 oranında açık vermesi beklenmektedir. (IMF-2023)

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

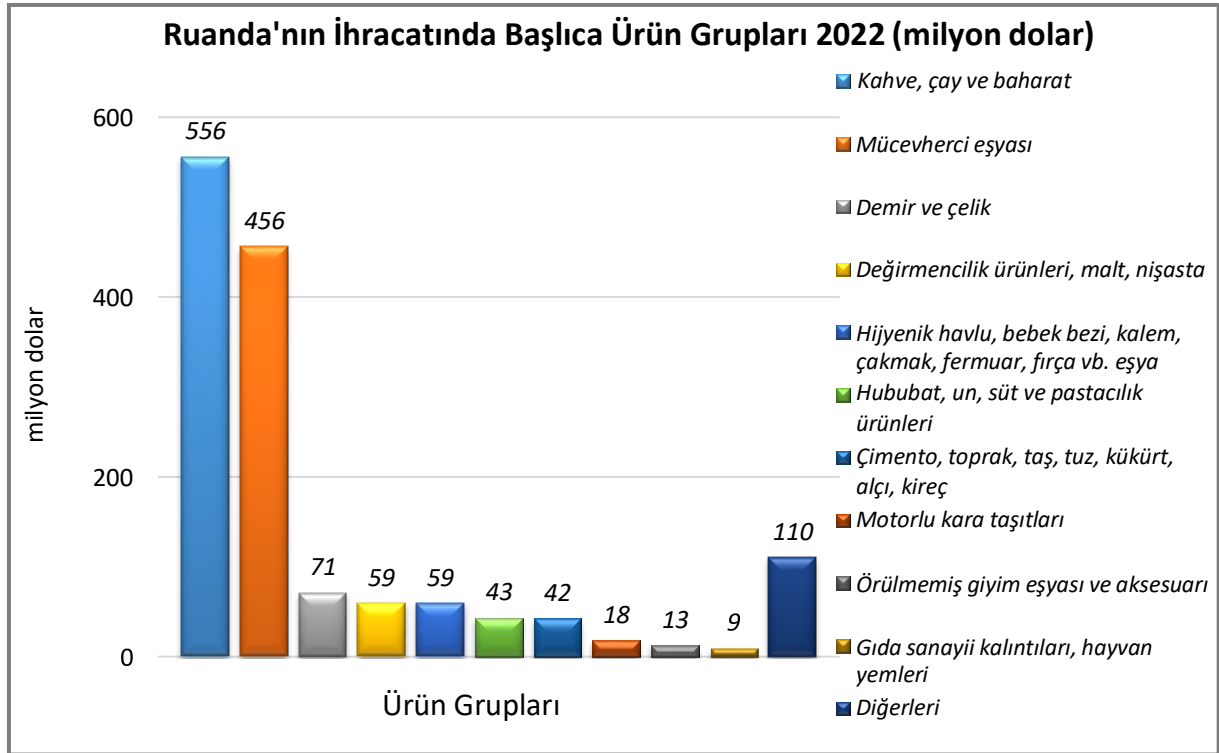
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

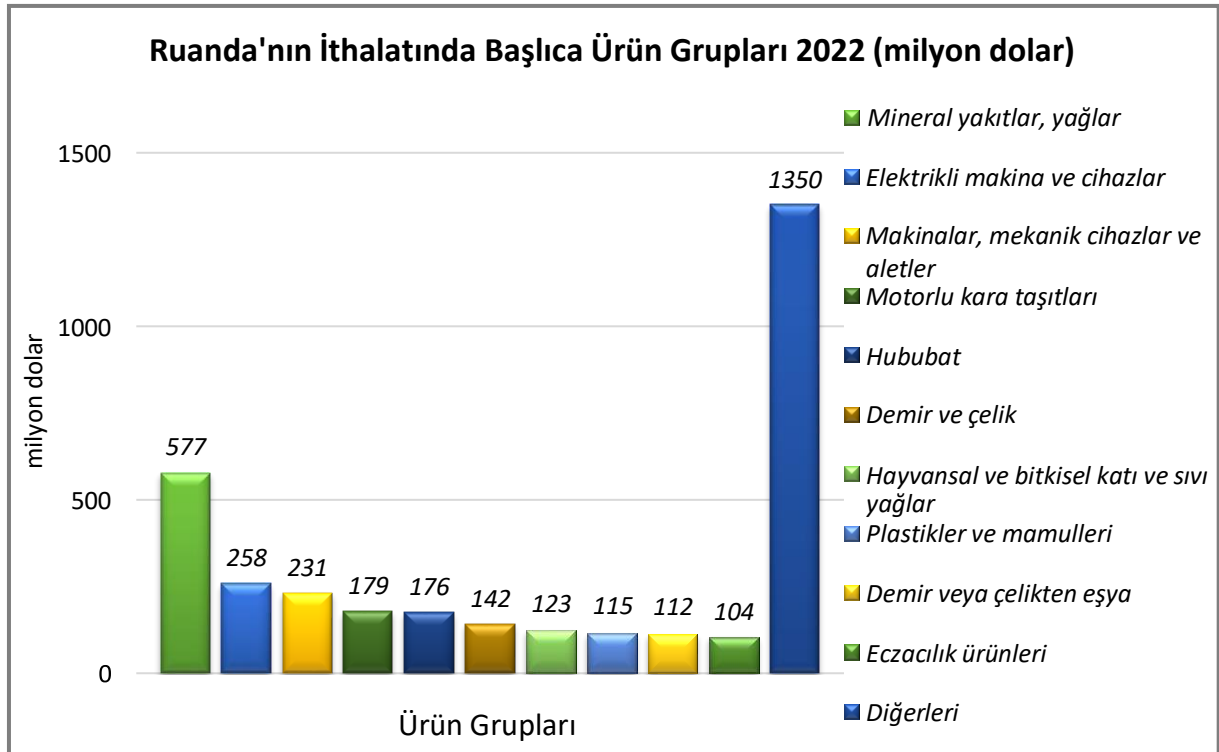
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

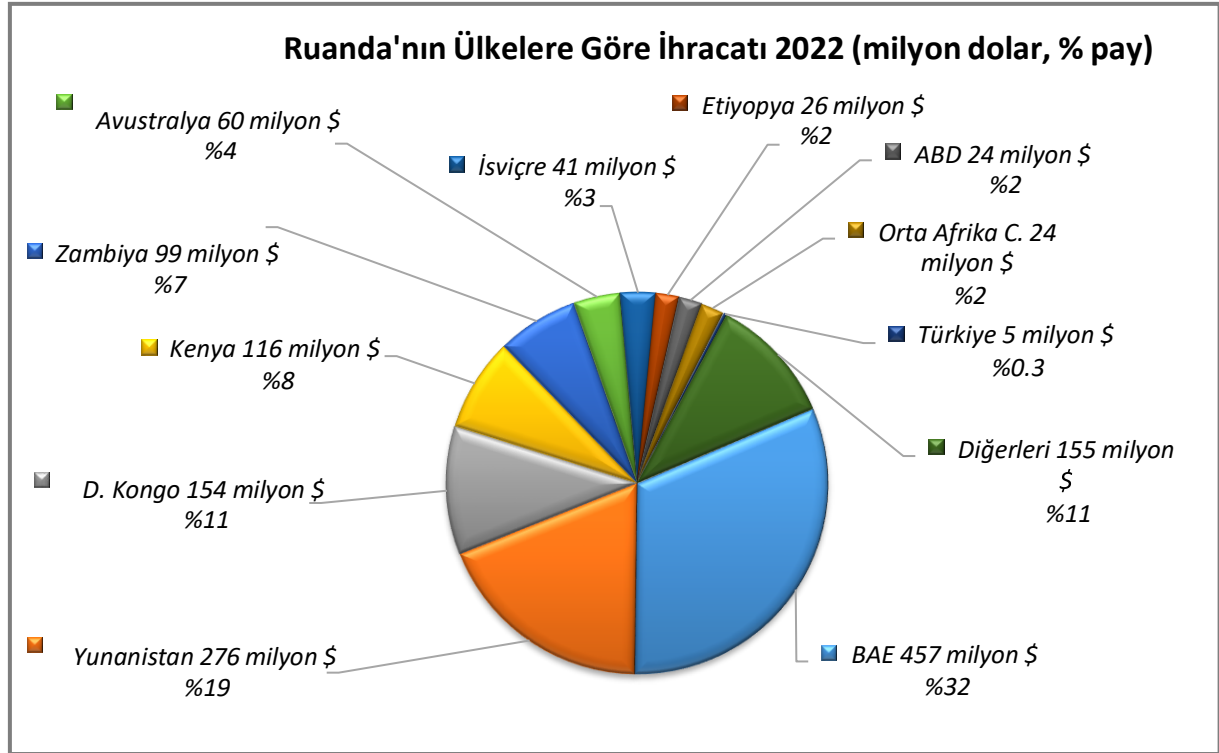
İthalat

Kaynak: Trademap

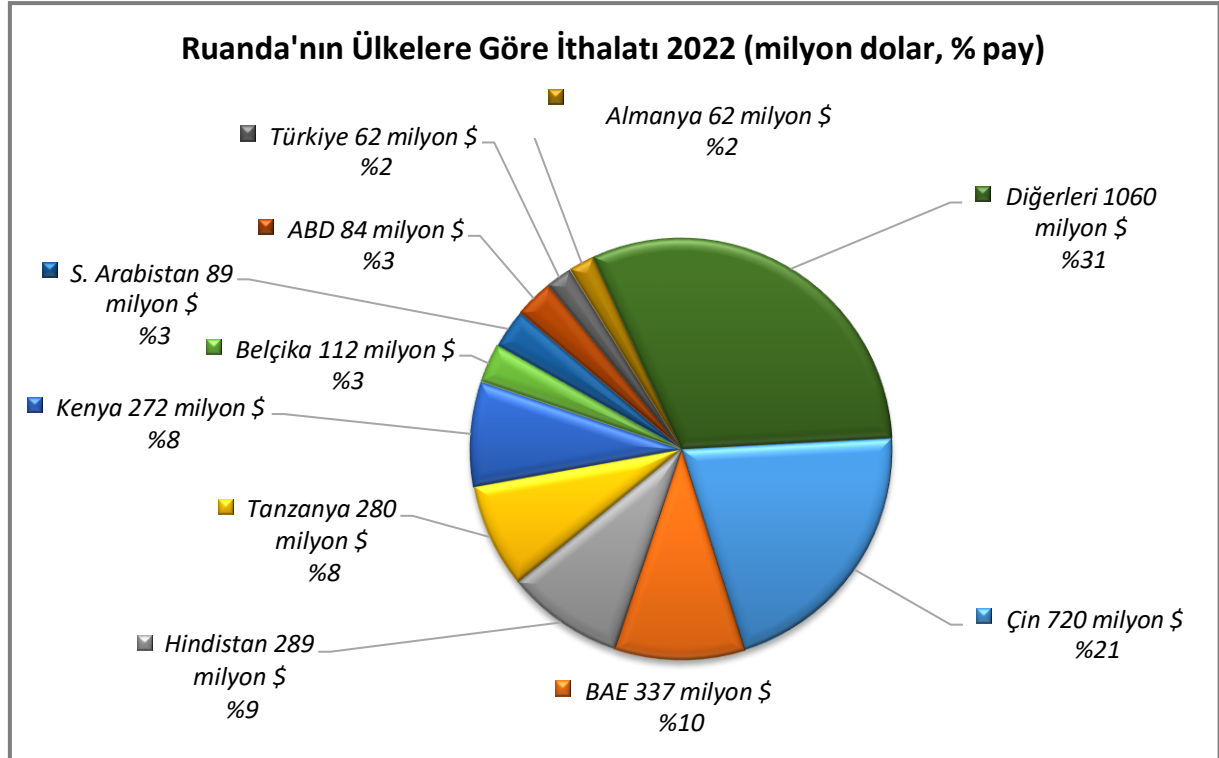
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

İthalat

Kaynak: Trademap

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Ruanda, 2022 yılında 399 milyon dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 117. sıradadır. [ABD 285 milyar dolar ile 1. Türkiye 13 milyar dolar ile 27. (UNCTAD-2023)]

2020-2022 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 1 milyar dolar olan Ruanda, 2022 yılında 3 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 139. sıradadır. [ABD 10 trilyon dolar ile 1. Türkiye 165 milyar dolar ile 36. (UNCTAD-2023)]

2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Ruanda 165. sıradadır. (İsviçre 1. Türkiye 48.) (UN-2023)

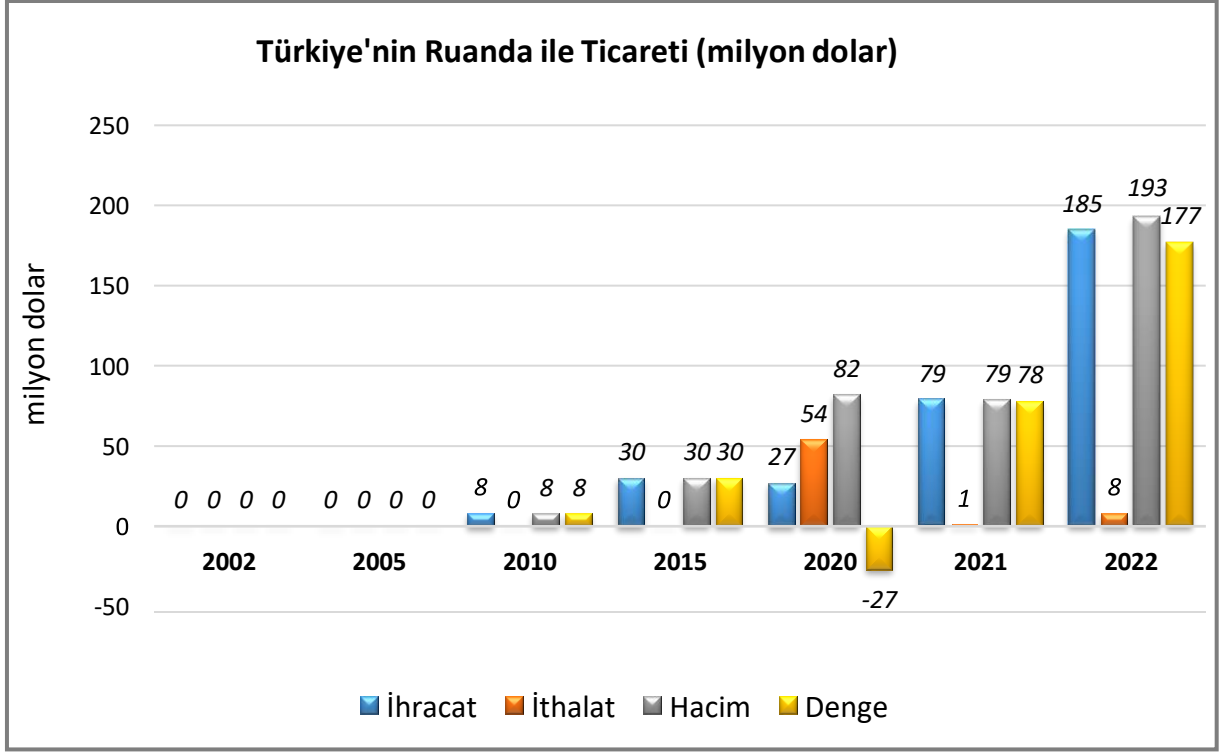
2023 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Ruanda, dünyada 176 ülke arasında 137. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 104.) (The Heritage Foundation-2023)

Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Ruanda 100. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 61.) (World Economic Forum-2023)

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

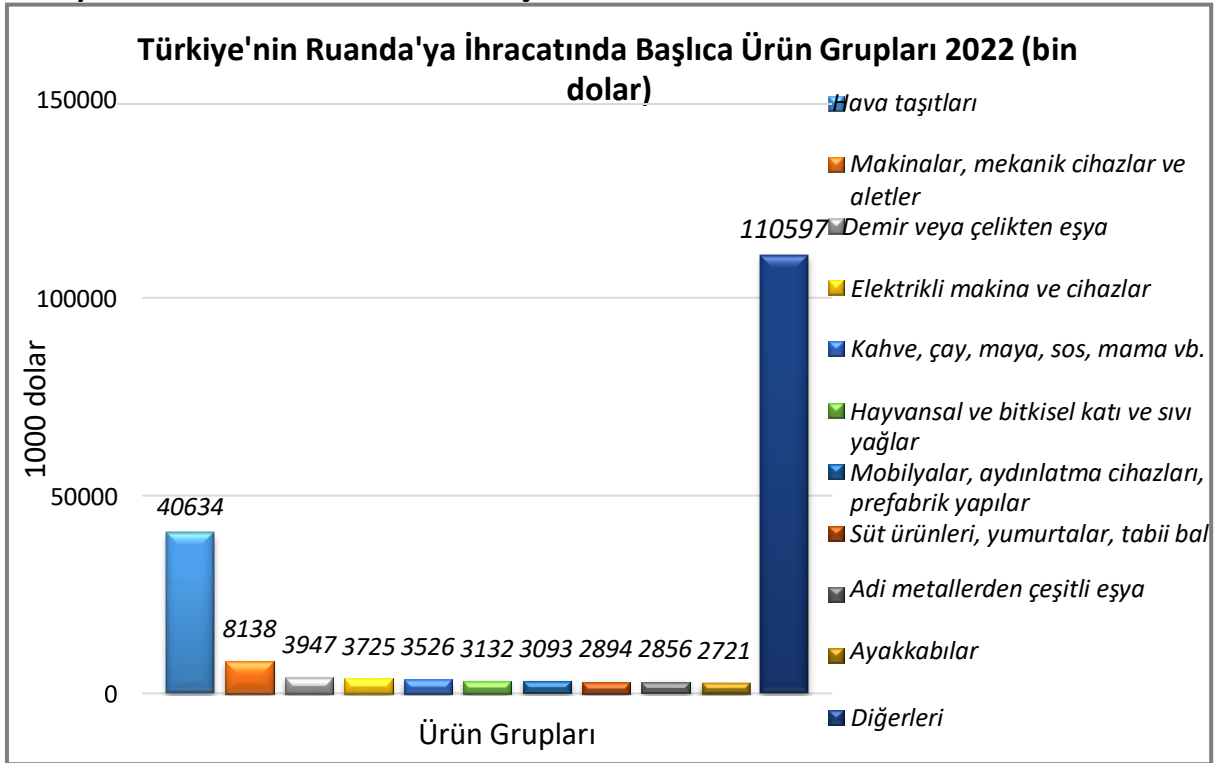
Genel Durum

Türkiye-Ruanda Dış Ticareti

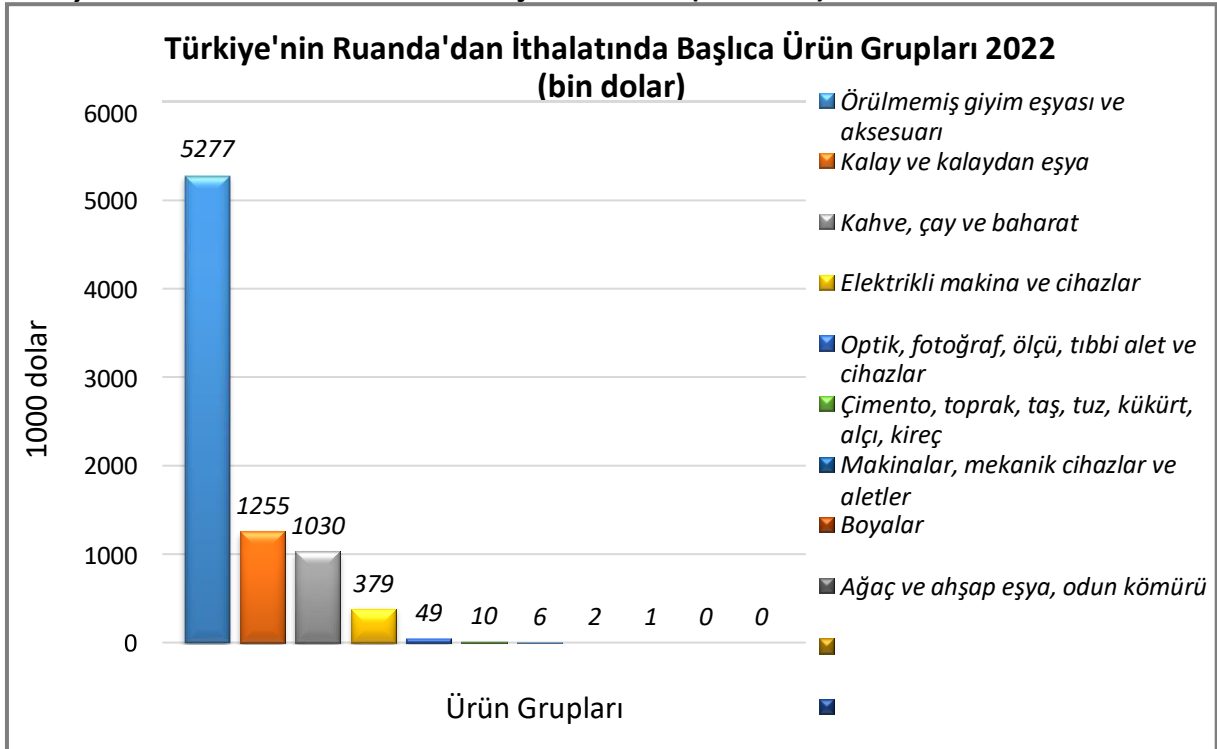
Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Ruanda'dan İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Ruanda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Kaynak: Trademap

EKLER:***EK-1: Ruanda'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 431 176	1 562 504	1 435 898	100	-8,1
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	665 536	363 143	454 467	31,7	25,1
2.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	70 528	84 771	441 493	30,7	420,8
3.	902	Çay	104 551	104 170	109 422	7,6	5
4.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	2 243	4 587	57 677	4	1157,4
5.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	594	2 389	47 202	3,3	1875,8
6.	1901	Malt hülasesi; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	7 802	48 902	42 851	3	-12,4
7.	2523	Çimento	11 287	21 799	41 066	2,9	88,4
8.	1101	Buğday unu	31 717	39 118	39 334	2,7	0,6
9.	7214	İnşaat demiri	17 430	18 340	23 169	1,6	26,3
10.	8710	Tanklar ve diğer zırhlı savaş taşıtları (motorlu) (silahla donatılmış olsun olmasın) ve bunların aksam ve parçaları	0	0	13 198	0,9	100
11.	1102	Hububat unları (buğday/mahlut unu hariç)	3 898	10 204	10 365	0,7	1,6
12.	1106	Kuru baklağillerin, nişasta/inülin içeren kök ve yumruların unu, ezmesi ve tozu	8 416	35 394	8 632	0,6	-75,6
13.	102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	5 753	8 029	7 101	0,5	-11,6
14.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	837	1 096	6 306	0,4	475,4
15.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	0	0	5 802	0,4	100

Kaynak: Trademap-direcdata/Ruanda

EK-2: Ruanda'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			3 706 645	3 736 702	3 367 604	100	-9,9
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	354 191	357 075	525 341	15,6	47,1
2.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	90 452	107 120	97 616	2,9	-8,9
3.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	85 589	135 433	89 345	2,7	-34
4.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	49 254	50 310	87 523	2,6	74
5.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	77 778	87 498	79 957	2,4	-8,6
6.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	68 547	106 936	74 759	2,2	-30,1
7.	8703	Otomobiller	24 754	22 179	73 502	2,2	231,4
8.	1001	Buğday ve mahlut	59 896	60 921	71 232	2,1	16,9
9.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	69 597	75 151	67 641	2	-10
10.	1107	Malt	12 921	17 514	62 720	1,9	258,1
11.	1006	Pirinç	97 913	88 833	61 407	1,8	-30,9
12.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	32 502	38 161	47 696	1,4	25
13.	2523	Çimento	73 271	50 876	45 545	1,4	-10,5
14.	1005	Mısır	28 965	18 350	36 720	1,1	100,1
15.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	51 689	42 617	35 690	1,1	-16,3

Kaynak: Trademap-direcrdata/Ruanda

EK-3: Ruanda'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% , 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 431 176	1 562 504	1 435 898	100	-8,1
1.	BAE	649 215	437 043	456 705	31,8	4,5
2.	Yunanistan	70	0	275 833	19,2	0
3.	D. Kongo	392 326	587 371	154 020	10,7	-73,8
4.	Kenya	27 568	24 093	115 757	8,1	380,5
5.	Zambiya	406	1 565	99 343	6,9	6247,8
6.	Avustralya	491	932	59 580	4,1	6292,7
7.	İsviçre	15 535	26 039	41 015	2,9	57,5
8.	Etiyopya	2 793	23 503	26 080	1,8	11
9.	ABD	22 769	28 867	24 271	1,7	-15,9
10.	Orta Afrika C.	21	268	23 782	1,7	8773,9
11.	G. Sudan	12 757	7 937	19 911	1,4	150,9
12.	Kongo	304	7 106	19 701	1,4	177,2
13.	İngiltere	29 537	44 741	17 752	1,2	-60,3
14.	Hindistan	15 658	11 634	16 422	1,1	41,2
15.	Belçika	15 628	18 625	14 605	1	-21,6
...	...	...	...	...	...	...
19.	Türkiye	55 192	1 683	4 778	0,3	183,9

Kaynak: Trademap – direcddata /Ruanda

EK-4: Ruanda'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		3 706 645	3 736 702	3 367 604	100	-9,9
1.	Çin	701 546	715 757	720 265	21,4	0,6
2.	BAE	257 404	305 791	336 917	10	10,2
3.	Hindistan	306 371	295 971	289 171	8,6	-2,3
4.	Tanzanya	487 448	496 105	280 420	8,3	-43,5
5.	Kenya	397 587	281 056	271 727	8,1	-3,3
6.	Belçika	78 699	68 548	111 592	3,3	62,8
7.	S. Arabistan	51 921	88 706	88 992	2,6	0,3
8.	ABD	80 535	79 483	84 336	2,5	6,1
9.	Türkiye	56 607	91 435	62 096	1,8	-32,1
10.	Almanya	80 480	140 663	61 594	1,8	-56,2
11.	Japonya	30 206	58 506	59 558	1,8	1,8
12.	Mısır	60 785	56 905	57 896	1,7	1,7
13.	Uganda	742	187	53 746	1,6	28641,2
14.	G. Kore	36 418	27 469	50 803	1,5	84,9
15.	Endonezya	75 998	88 228	49 947	1,5	-43,4

Kaynak: Trademap-direcddata/Ruanda

Ek-5: Türkiye'nin Ruanda'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			27 479	78 561	185 263	100	135,8
1.	2102	Maya	3 171	4 323	3 365	1,8	-22,2
2.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	657	2 521	3 132	1,7	24,2
3.	402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	0	1 726	2 636	1,4	52,7
4.	8301	Adi metallerden kilit, sürgü ve asma kilit (anahtarlı, şifreli veya elektrikli) ve bunların adi metallerden anahtarları	1 606	2 061	2 636	1,4	27,9
5.	6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	1 113	3 997	2 560	1,4	-36
6.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	27	695	2 064	1,1	197
7.	1101	Buğday unu	417	1 897	1 657	0,9	-12,7
8.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	366	478	1 622	0,9	239,3
9.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	691	649	1 180	0,6	81,8
10.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	189	438	1 149	0,6	162,3
11.	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	393	351	1 114	0,6	217,4
12.	7309	Demir veya çelikten depo, sarnıç, küvler vb kaplar (hacmi > 300 lt ve mekanik veya termik tertibatı olmayan)	6	66	1 031	0,6	1462,1
13.	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	2 166	543	1 002	0,5	84,5
14.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	345	870	893	0,5	2,6
15.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1 012	1 641	793	0,4	-51,7

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Ruanda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			54 052	801	8 013	100	900,4
1.	6202	Kadın ve kız çocuk için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anoraklar (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. Eşya	28	519	3 748	46,8	622,2
2.	8001	İşlenmemiş kalay	0	0	1 255	15,7	0
3.	6201	Erkek veya erkek çocuk için palto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anorak (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. eşya	0	182	1 040	13	471,4
4.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	57	99	1 030	12,9	940,4
5.	6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	0	0	489	6,1	0
6.	8526	Radar cihazları, hava-deniz trafiğine yardımcı telsiz cihazları ve uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz kontrol cihazları	0	0	255	3,2	0
7.	8525	Radio veya televizyon yayınlarına mahsus verici cihazlar, televizyon kameraları, dijital ve görüntü kaydedici kameralar	0	0	120	1,5	0
8.	9031	Diğer ölçme veya muayene alet, cihaz ve makinaları; profil projektörleri	1	0	49	0,6	0
9.	2523	Çimento	0	0	10	0,1	0
10.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	0	0	6	0,1	0
11.	8542	Elektronik entegre devreler	0	0	4	0	0
12.	3204	Sentetik organik boyayıcı maddeler, floresanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanılan organik ürünler	0	0	2	0	0
13.	4415	Ağaçtan kutu, kafes, sandık vb. ambalajlar, kablo makarası vb	0	0	1	0	0
14.	101		0	0		0	0
15.	102		0	0		0	0

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye

SIERRA LEONE

ÜLKE PROFİLİ

İÇİNDEKİLER

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER.....	2
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	2
3. DIŞ TİCARET	3
4. TÜRKİYE ile TİCARET	6
EKLER:	8

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Sierra Leone
Nüfus	8,48 milyon (2023,IMF, tahmin)
Dil	İngilizce
Yüzölçümü	71.740 km2
Başkent	Freetown
Başlıca Şehirleri	Bo, Kenema, Makeni, Koidu
Yönetim Şekli	Başkanlık
Devlet Başkanı	Julius Maada Bio
Para Birimi	Leone (SLL)

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Temel Ekonomik Göstergeler

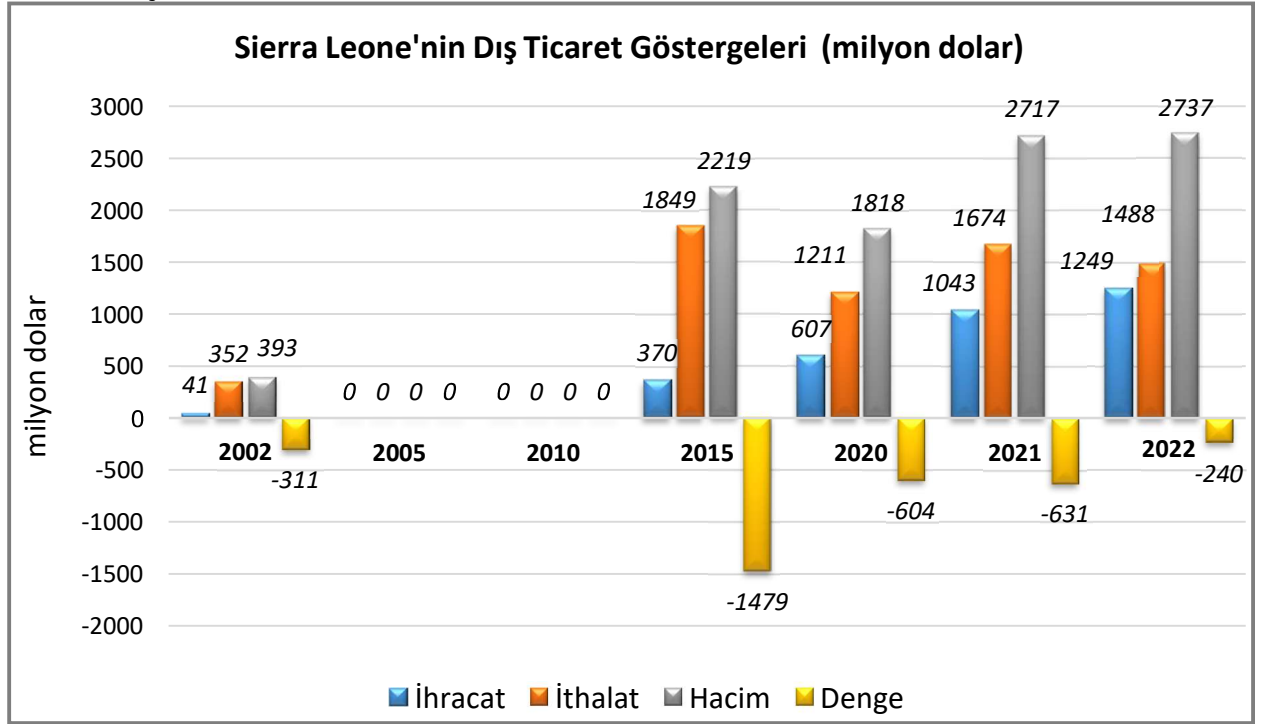
	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	4,15	3,99	3,52	3,61	3,74	3,97	4,35	4,7
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	4,1	4	2,7	4,7	5,2	4,5	4,5	4,6
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	509	480	415	417	423	440	473	501
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	11,9	27,2	42,9	29,8	19,3	14,6	11,1	8,9
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-8,6	-8,8	-6,8	-7	-5,7	-6,1	-5,8	-7,7
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	8,14	8,31	8,48	8,66	8,83	9,02	9,2	9,39
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	79,3	95,8	88,9	82,6	79	73,5	68,7	68,4

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF

3. DIŞ TİCARET

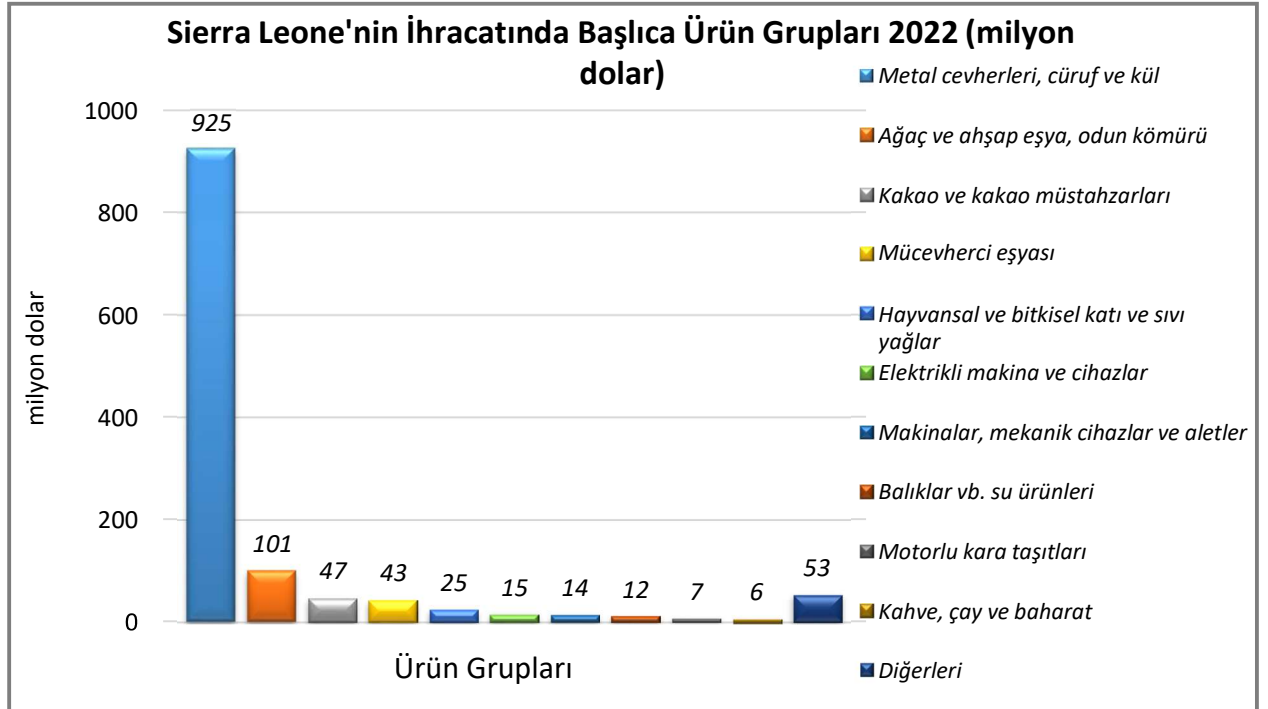
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak:Trademap

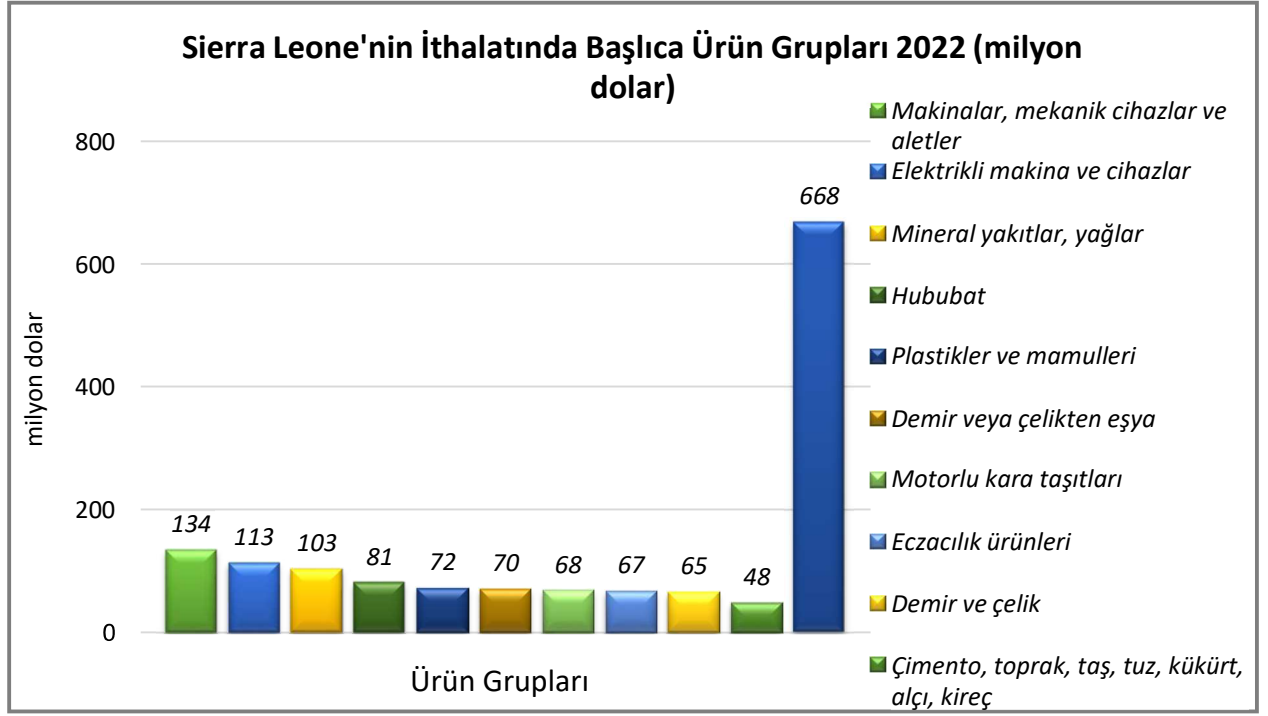
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak:Trademap

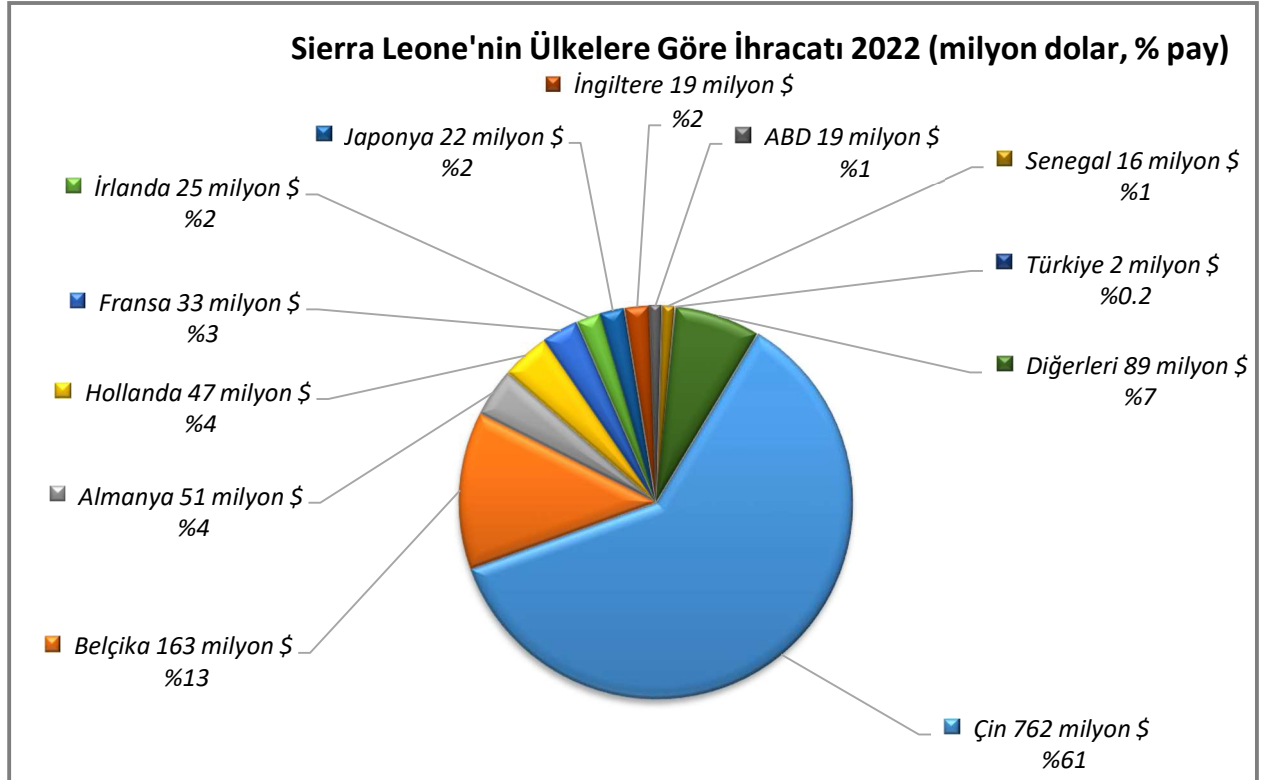
İthalat

Kaynak:Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak:Trademap

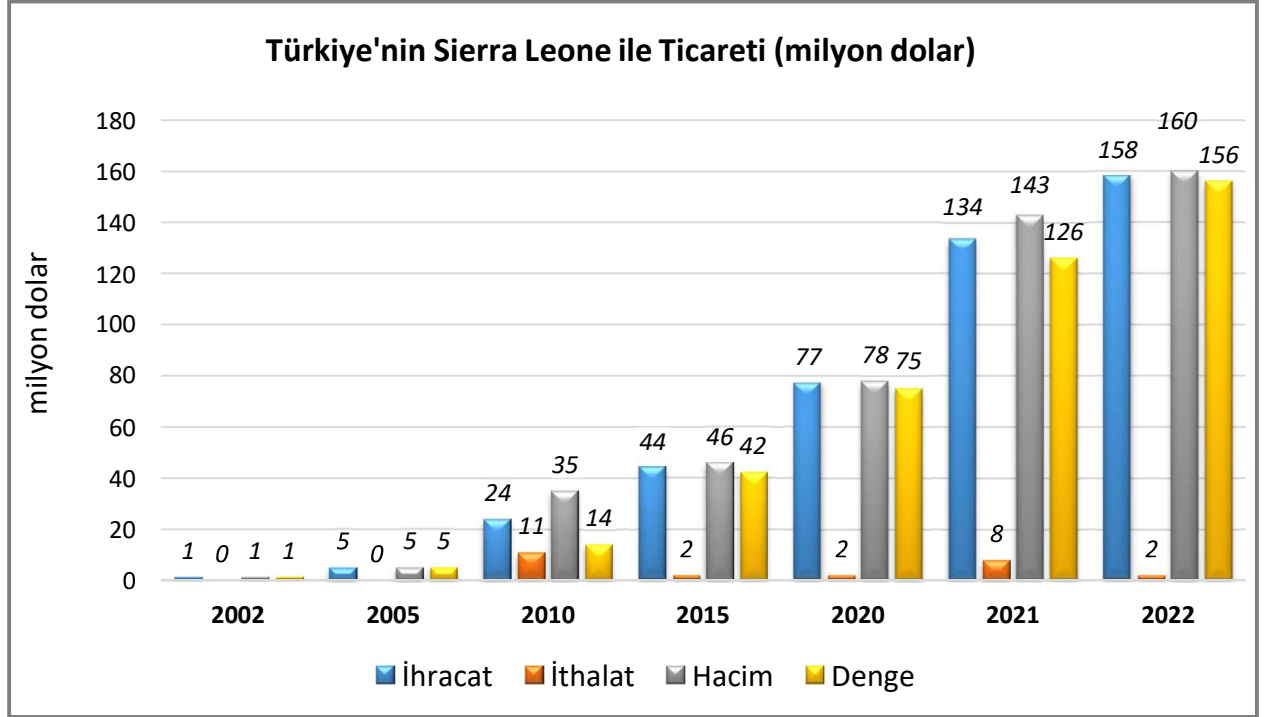
İthalat

Kaynak:Trademap _

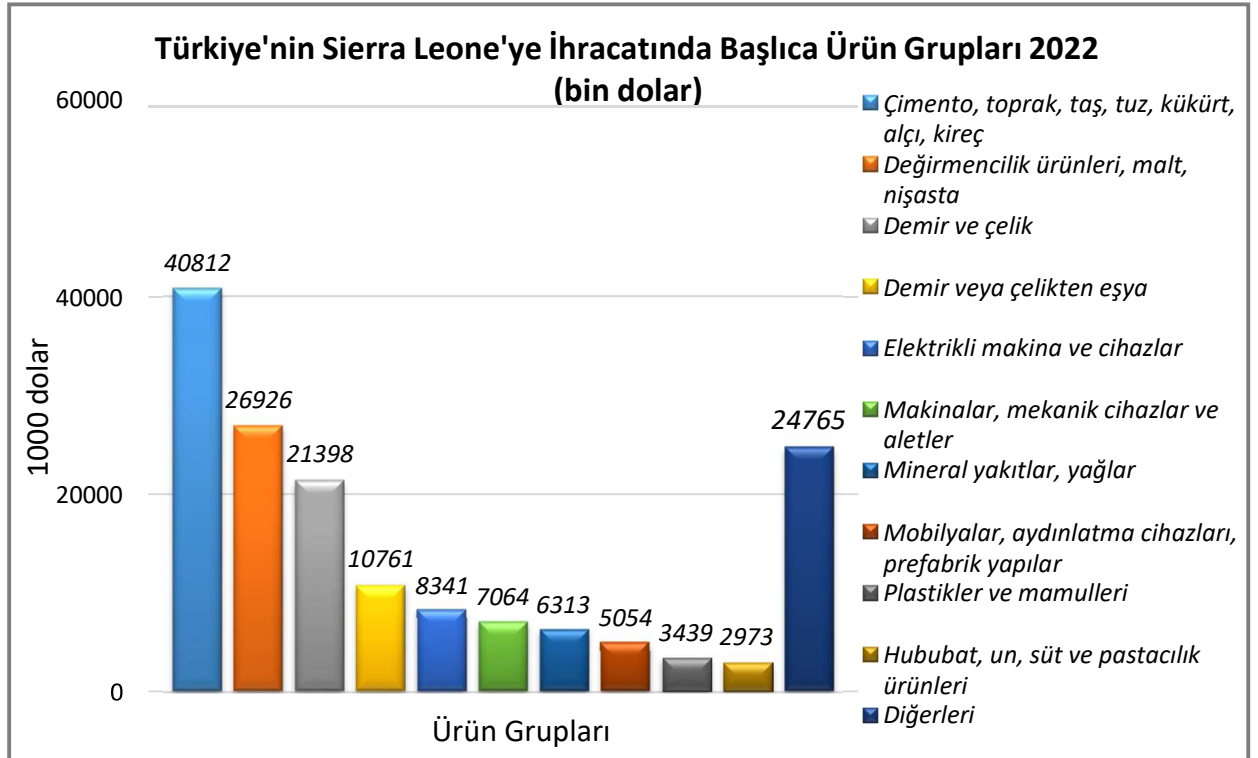
4. TÜRKİYE ile TİCARET

Türkiye-Sierra Leone Dış Ticareti

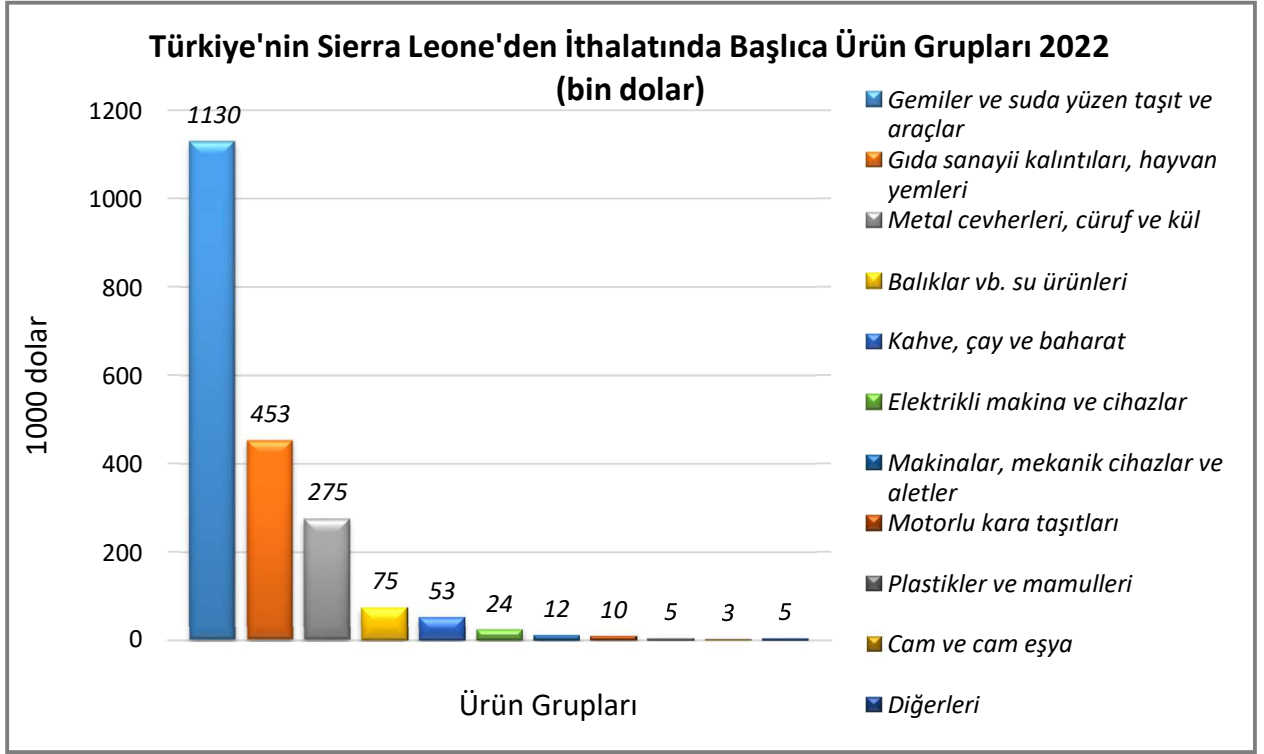
Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Sierra Leone'ye İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Sierra Leone'den İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

EKLER:***EK-1: Sierra Leone'nin İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			607 067	1 042 861	1 248 684	100	19,7
1.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	0	202 301	595 737	47,7	194,5
2.	2614	Titanyum cevherleri ve konsantreleri	185 127	257 874	241 384	19,3	-6,4
3.	4403	Yuvarlak ağaçlar	122 335	147 270	86 912	7	-41
4.	2606	Aluminyum cevherleri ve konsantreleri	57 150	66 850	48 954	3,9	-26,8
5.	1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	51 433	47 164	45 999	3,7	-2,5
6.	7102	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, fakat mihlanmamış veya takılmamış)	66 351	106 933	42 004	3,4	-60,7
7.	2615	Niyobyum, tantalyum, vanadyum, zirkonyum cevherleri vb. konsantreleri	13 835	29 680	33 116	2,7	11,6
8.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	3 487	21 939	23 565	1,9	7,4
9.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	1 529	11 667	13 519	1,1	15,9
10.	0303	Balıklar (dondurulmuş)	14 818	8 355	9 138	0,7	9,4
11.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	5 664	3 298	5 356	0,4	62,4
12.	3823	Sınai mono karboksilik yağ asitleri, rafinaj mahsulü asit yağları, sınai yağ alkolleri	4 346	7 331	4 723	0,4	-35,6
13.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	5 743	3 209	4 684	0,4	46
14.	8533	Elektrik rezistansları (reostalar ve potansiyometreler dahil) (ısıtıcı rezistanslar hariç)	4 434	2 787	4 495	0,4	61,3
15.	7010	Camdan damacana, şişe, kavanoz, çanak, ilaç tüpleri, serum ampülleri ve diğer kaplar	1 158	2 539	4 448	0,4	75,2

Kaynak: Trademap, Sierra Leone Verileri

*Mirror Data

EK-2: Sierra Leone'nin İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			1 210 885	1 674 005	1 488 290	100	-11,1
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	32 011	100 796	98 124	6,6	-2,7
2.	1006	Pirinç	133 828	127 660	81 058	5,4	-36,5
3.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	8 557	29 511	49 039	3,3	66,2
4.	2523	Çimento	24 388	36 349	45 776	3,1	25,9
5.	8703	Otomobiller	37 714	64 595	34 427	2,3	-46,7
6.	1101	Buğday unu	15 555	25 654	32 537	2,2	26,8
7.	8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	6 710	15 582	32 163	2,2	106,4
8.	207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	23 374	36 837	30 411	2	-17,4
9.	3924	Plastikten sofa, mutfak, ev, sağlık veya tuvalet eşyası	12 132	20 360	28 114	1,9	38,1
10.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	13 613	21 002	24 951	1,7	18,8
11.	2103	Soslar ve müstahzarları; çeşni/lezzet verici karışımlar; hardal unu, irmiği ve hazır hardal	20 291	19 060	22 856	1,5	19,9
12.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	14 170	17 758	20 915	1,4	17,8
13.	6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	15 848	19 599	19 689	1,3	0,5
14.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	13 872	13 174	19 533	1,3	48,3
15.	7214	İnşaat demiri	20 311	36 364	19 244	1,3	-47,1

Kaynak: Trademap, Sierra Leone Verileri

*Mirror Data

EK-3: Sierra Leone'nin Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		607 067	1 042 861	1 248 684	100	19,7
1.	Çin	158 492	403 420	762 396	61,1	89
2.	Belçika	131 501	195 415	163 281	13,1	-16,4
3.	Almanya	26 448	77 587	51 334	4,1	-33,8
4.	Hollanda	51 614	43 145	46 561	3,7	7,9
5.	Fransa	22 196	29 948	33 211	2,7	10,9
6.	İrlanda	163	444	24 618	2	5444,6
7.	Japonya	28 163	12 010	22 085	1,8	83,9
8.	İngiltere	998	2 910	19 406	1,6	566,9
9.	ABD	32 634	17 385	18 661	1,5	7,3
10.	Senegal	4 373	16 708	15 746	1,3	-5,8
11.	G. Kore	17 325	13 601	14 178	1,1	4,2
12.	Malezya	234	1 579	12 855	1	714,1
13.	Romanya	43 974	68 194	12 554	1	-81,6
14.	Portekiz	447	4 266	5 647	0,5	32,4
15.	Polonya	7 105	3 245	3 349	0,3	3,2
...	...	...	...	...	...	...
22.	Türkiye	1 788	8 195	2 048	0,2	- 75

Kaynak: Trademap, Siera Leone Verileri *Mirror Data

EK-4: Sierra Leone'nin Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		1 210 885	1 674 005	1 488 290	100	-11,1
1.	Çin	371 372	489 119	573 140	38,5	17,2
2.	Türkiye	76 591	134 366	157 846	10,6	17,5
3.	Belçika	48 042	125 026	144 010	9,7	15,2
4.	ABD	73 807	114 665	106 568	7,2	-7,1
5.	G. Afrika	19 829	32 738	66 230	4,5	102,3
6.	Hollanda	68 560	59 618	52 879	3,6	-11,3
7.	İngiltere	35 748	44 328	42 728	2,9	-3,6
8.	Brezilya	55 984	42 687	30 696	2,1	-28,1
9.	Fas	10 102	19 124	25 582	1,7	33,8
10.	Singapur	3 166	15 230	21 586	1,5	41,7
11.	Almanya	15 147	18 321	20 339	1,4	11
12.	İtalya	5 342	7 542	17 998	1,2	138,6
13.	Sri Lanka	1 191	6 729	16 851	1,1	150,4
14.	İspanya	14 804	19 999	15 775	1,1	-21,1
15.	Fransa	21 497	13 798	14 749	1	6,9

Kaynak: Trademap, Siera Leone Verileri *Mirror Data

Ek-5: Türkiye'nin Sierra Leone'ye İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			76 591	134 366	157 846	100	17,5
1.	2523	Çimento	22 831	31 537	40 539	25,7	28,5
2.	1101	Buğday unu	7 019	19 555	26 893	17	37,5
3.	7214	İnşaat demiri	19 253	31 924	18 497	11,7	-42,1
4.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	675	2 119	6 432	4,1	203,5
5.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3 316	5 022	6 199	3,9	23,4
6.	8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	16	354	2 404	1,5	579,1
7.	0407	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	135	1 301	2 375	1,5	82,6
8.	0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	993	1 780	2 304	1,5	29,4
9.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	347	719	2 120	1,3	194,9
10.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	180	754	1 941	1,2	157,4
11.	7305	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular (dikişli, perçinli) (kesitleri daire şeklinde, dış çapı > 406,4 mm)	0	0	1 890	1,2	0
12.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	68	740	1 846	1,2	149,5
13.	1902	Makarnalar ve kuskus	1 208	1 850	1 693	1,1	-8,5
14.	9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	47	252	1 617	1	541,7
15.	6907	Cilasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları, mozaik küpler vb.	150	606	1 467	0,9	142,1

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Sierra Leone'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			1 788	8 195	2 048	100	-75
1.	8908	Sökülecek gemiler, suda yüzen sökülecek diğer araçlar	400	7 672	1 130	55,2	-85,3
2.	2306	Bitkisel yağların üretiminden (23.04- 05' hariç)arta kalan küspe ve katı atıklar	0	121	453	22,1	274,4
3.	2614	Titanyum cevherleri ve konsantreleri	1 208	147	267	13	81,6
4.	0306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	0	0	54	2,6	0
5.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	0	0	53	2,6	0
6.	0307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	0	0	21	1	0
7.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	3	3	10	0,5	233,3
8.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	1	0	9	0,4	0
9.	2606	Aluminyum cevherleri ve konsantreleri	0	0	8	0,4	0
10.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	1	0	8	0,4	0
11.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	0	0	5	0,2	0
12.	8511	Motorlarda kullanılan elektrikli ateşleme veya hareket ettirme tertibat ve cihazları (ateşleme-dinamo manyetoları, vb)	3	23	5	0,2	-78,3
13.	7013	Sofra, mutfak, tuvalet, yazıhane, ev tezyinatı ve benzeri işler için cam eşya	0	9	3	0,1	-66,7
14.	8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb tertibat	4	8	3	0,1	-62,5
15.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	0	0	3	0,1	0

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

SOMALİ

ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER.....	3
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	3
3. DIŞ TİCARET	4
4. TÜRKİYE ile TİCARET	8
EKLER:	10

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER

Devletin Adı	Somali Demokratik Cumhuriyeti
Başkenti	Mogadişu (1,6 Milyon)
Önemli Şehirler	Mogadişu, Hargeisa (492,9 Bin), Burao (159,2 Bin), Bossasso (109.2 Bin)
Yönetim Biçimi	İslam kanunlarına göre yönetilen cumhuriyet
Resmi Dili	Somalice, Arapça, İtalyanca(Güney bölgelerinde), İngilizce (Kuzeyde)
Nüfus	16,1 Milyon (2023 IMF Tahmini)
Yüzölçümü	637.600 km2
Dini	Sunni Müslüman
Para Birimi	Somali Şilingi (SoSh)

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	9,84	10,42	11,52	12,49	13,54	14,69	15,91	17,19
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	3,3	2,4	2,8	3,7	3,9	4	4,1	4,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	648	667	717	757	798	842	888	933
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	4,6	6,8	5,7	4,1	3,8	3,6	3,4	3,2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-6,9	-8,2	-9,6	-10,1	-10,3	-10,8	-11	-11,1
Nüfus (milyon)	15,19	15,61	16,05	16,5	16,96	17,44	17,93	18,43

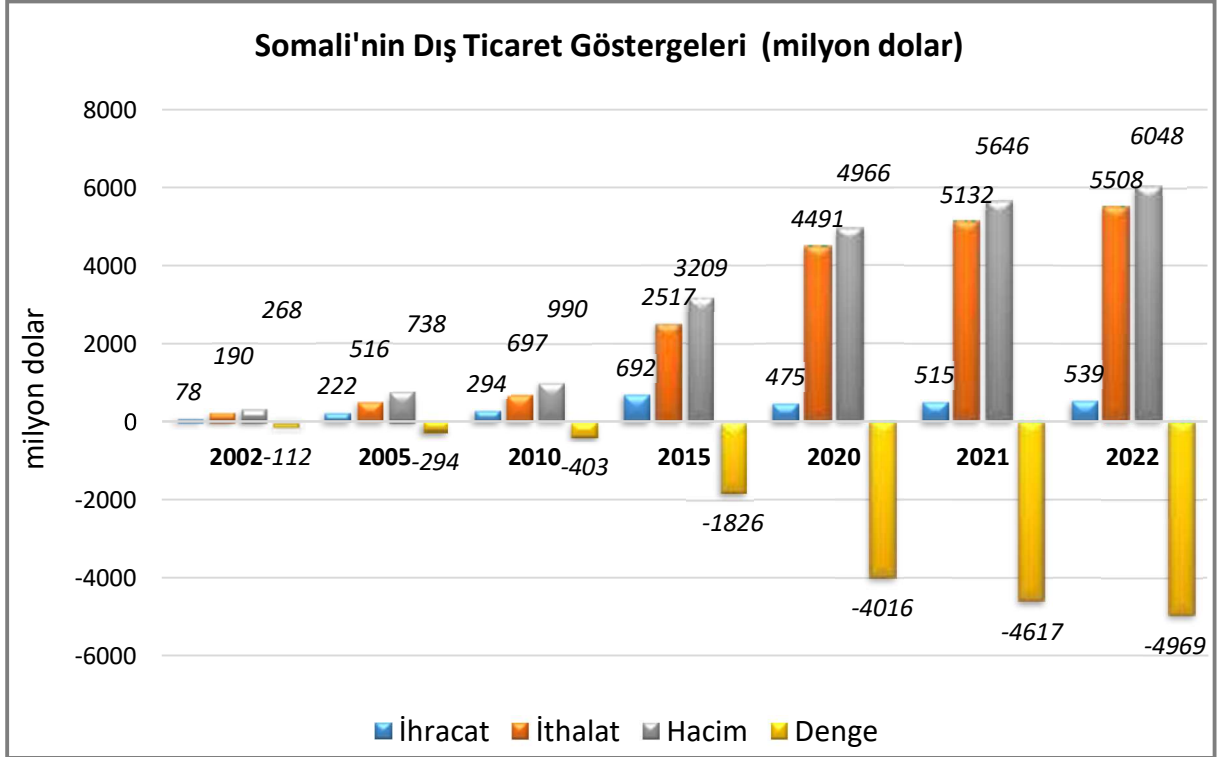
(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

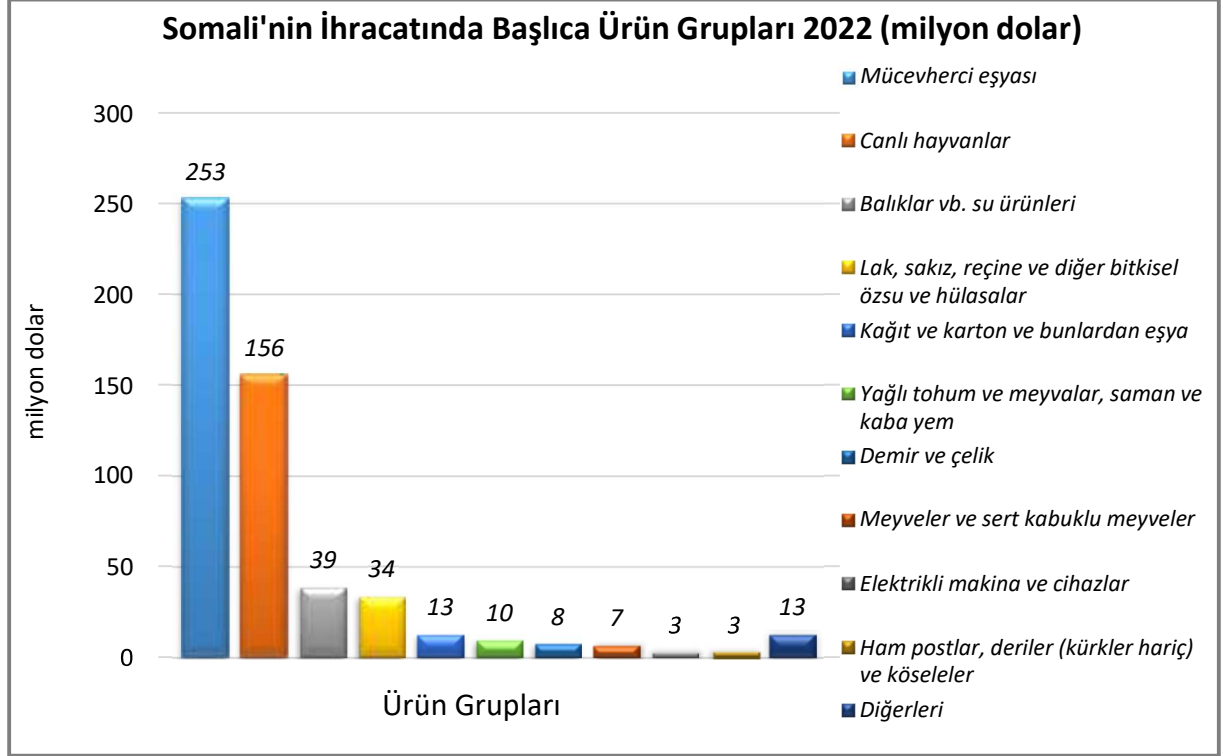
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap, 06/11/2023 tarihli yansıma (Mirror) veriler

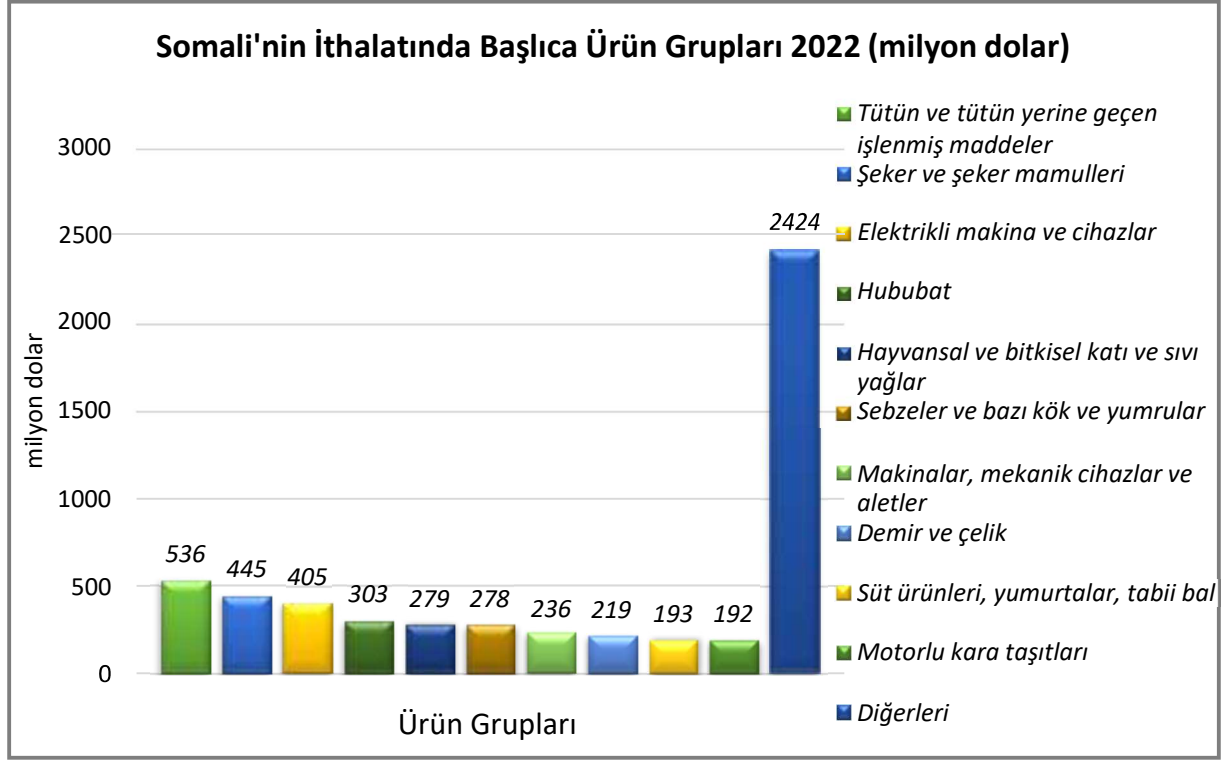
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap, 06/11/2023 tarihli yansıma (Miror) veriler

İthalat

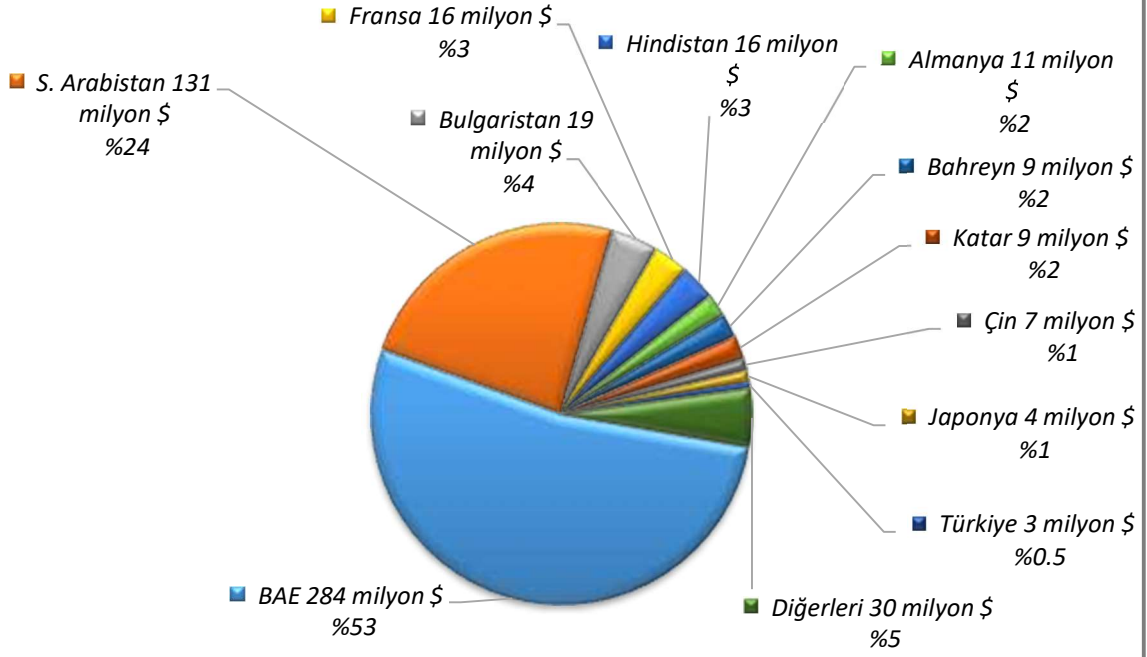

Kaynak: Trademap, 06/11/2023 tarihli yansıma (Miror) veriler

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

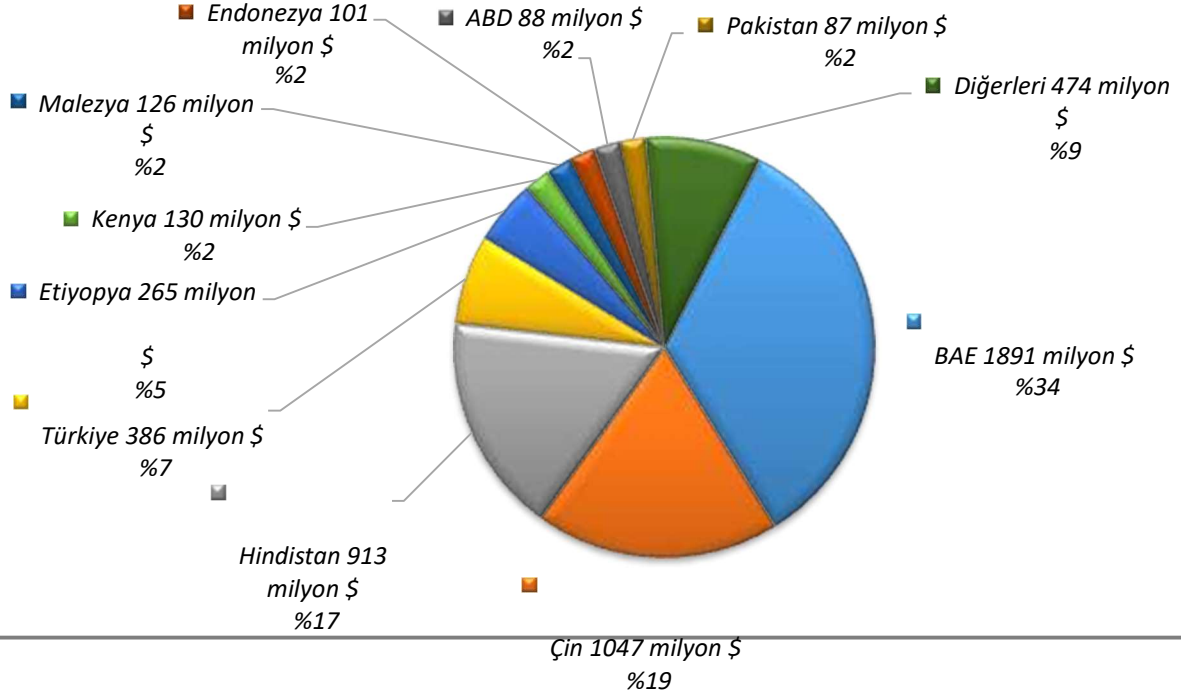
Somali'nin Ülkelere Göre İhracatı 2022 (milyon dolar, % pay)

Kaynak:Trademap,06/11/2023 tarihli yansıma (Miror) veriler

İthalat

Somali'nin Ülkelere Göre İthalatı 2022 (milyon dolar, % pay)

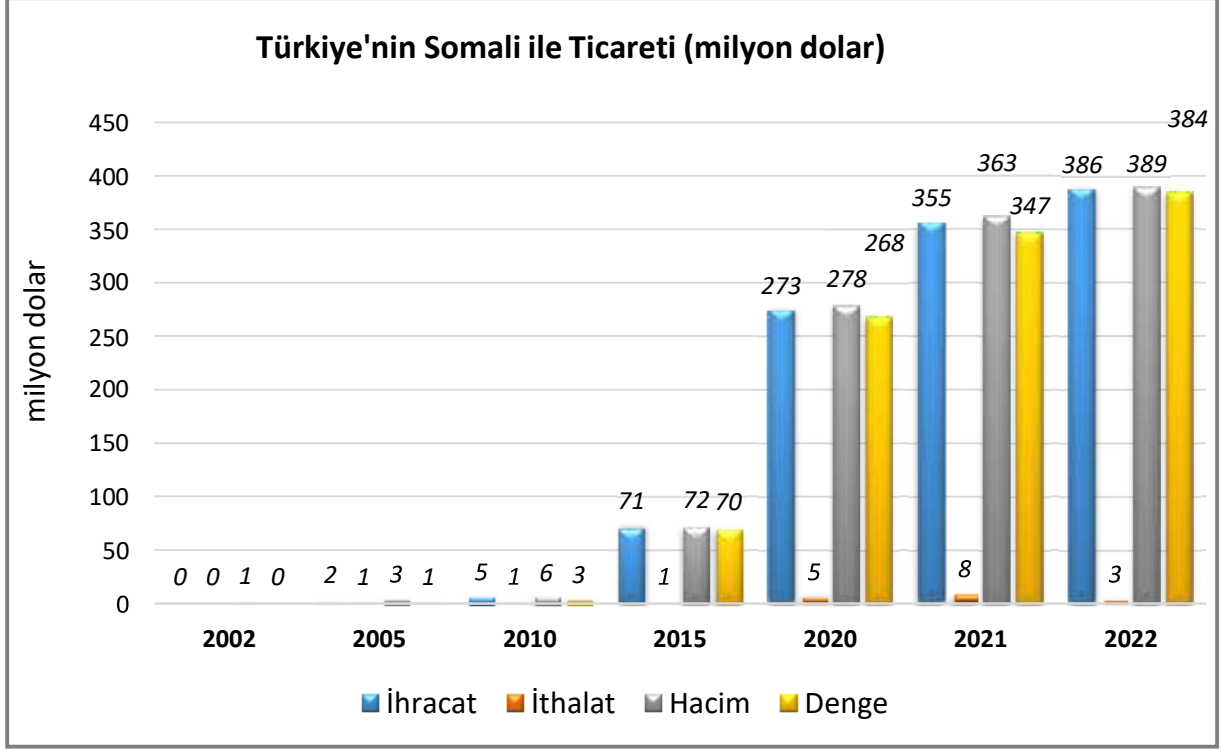
Kaynak:Trademap,06/11/2023 tarihli yansıma (Miror) veriler

-

4. TÜRKİYE ile TİCARET

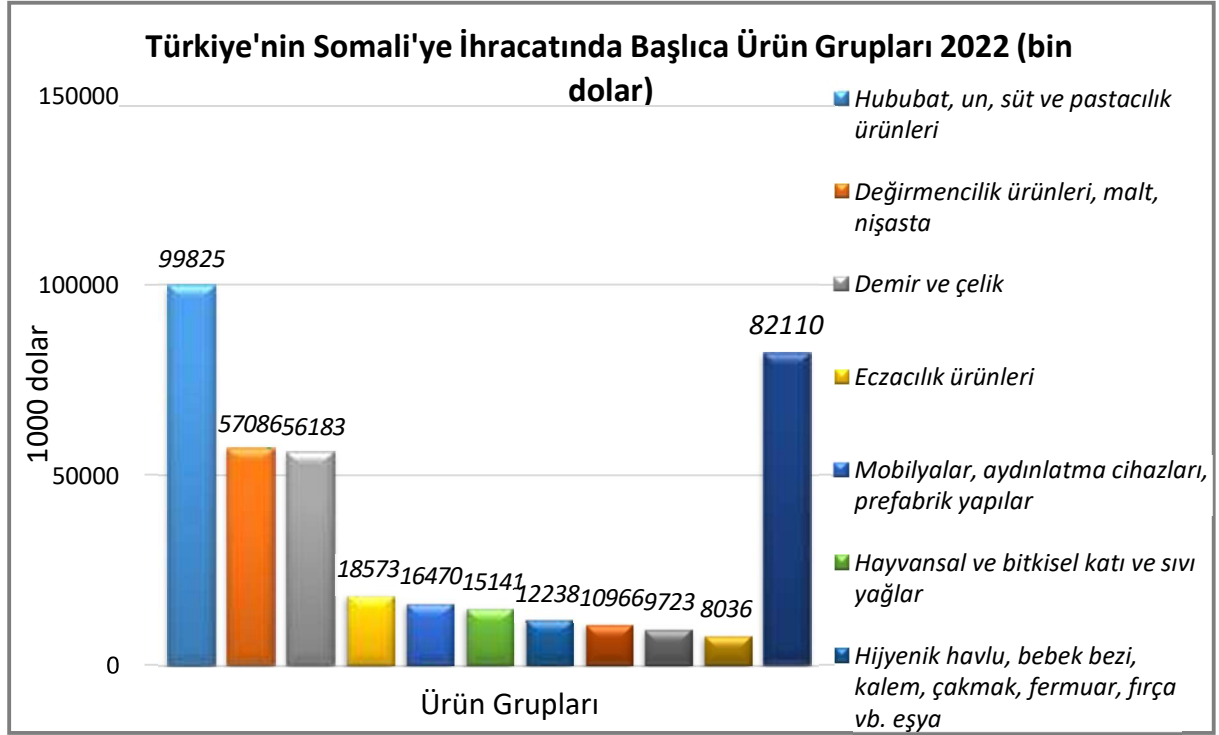
Genel Durum

Türkiye- Somali Dış Ticareti

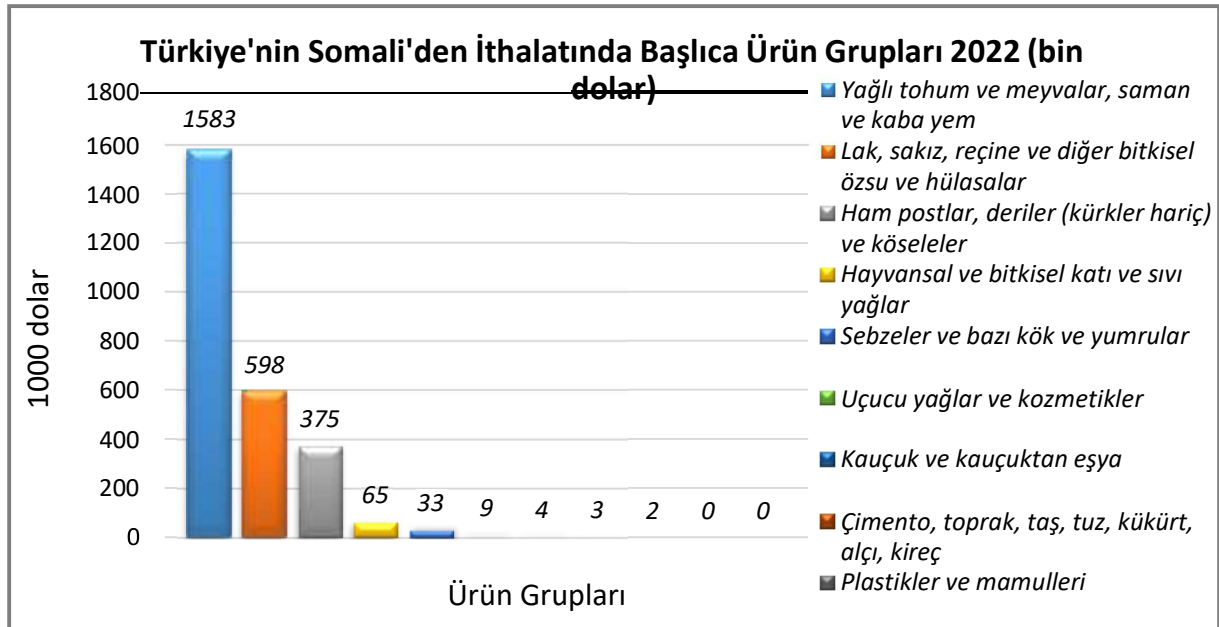
Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

Türkiye'nin Somali'ye İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, (Türkiye verileri)

Türkiye'nin Somali'den İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, (Türkiye verileri)

EKLER:**EK-1: Somali'nin İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			475 115	514 557	539 194	100	4,8
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	110 740	94 941	246 387	45,7	159,5
2.	104	Canlı koyun ve keçiler	180 258	213 152	134 548	25	-36,9
3.	1301	Lak, tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	26 506	30 046	34 186	6,3	13,8
4.	306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	7 755	12 234	21 391	4	74,8
5.	106	Canlı diğer hayvanlar	21 096	11 564	15 081	2,8	30,4
6.	4819	Kağıttan, kartondan, selüloz vatkadan veya selüloz lif tabakalarından kutu, mafhaza, torba vb.	0	8 012	12 543	2,3	56,6
7.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	22 479	35 155	9 924	1,8	-71,8
8.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	382	8 612	8 165	1,5	-5,2
9.	307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	8 409	6 063	8 161	1,5	34,6
10.	805	Turuncgiller (taze/kurutulmuş)	10 541	10 072	7 218	1,3	-28,3
11.	7118	Metal paralar	220	216	6 419	1,2	2871,8
12.	102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	44 482	37 372	6 076	1,1	-83,7
13.	303	Balıklar (dondurulmuş)	7 920	4 509	6 027	1,1	33,7
14.	305	Balıklar (kurutulmuş, tuzlanmış, salamura edilmiş veya tütsülenmiş)	2 001	1 370	2 928	0,5	113,7
15.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	375	1 802	2 511	0,5	39,3

Kaynak: Trademap, 06/11/2023 tarihli yansıma (Miror) veriler

EK-2: Somali'nin İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			4 491 263	5 131 817	5 508 388	100	7,3

1.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	576 906	481 047	530 489	9,6	10,3
2.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	261 676	344 999	419 974	7,6	21,7
3.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	125 146	181 106	247 993	4,5	36,9
4.	1006	Pirinç	206 555	196 680	242 704	4,4	23,4
5.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	159 639	224 859	219 018	4	-2,6
6.	709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	247 523	255 397	187 150	3,4	-26,7
7.	402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	143 641	165 661	164 527	3	-0,7
8.	1101	Buğday unu	101 036	122 245	135 007	2,5	10,4
9.	5516	Suni devamsız liflerden dokunmuş mensucat	124 708	144 811	125 455	2,3	-13,4
10.	1902	Makarnalar ve kuskus	109 778	147 225	106 772	1,9	-27,5
11.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥ 600 mm (kaplanmış)	61 818	84 401	98 094	1,8	16,2
12.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	80 264	98 230	93 873	1,7	-4,4
13.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	11 148	16 000	92 536	1,7	478,3
14.	8703	Otomobiller	73 121	89 167	91 656	1,7	2,8
15.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	30 090	71 680	88 164	1,6	23

Kaynak:Trademap,06/11/2023 tarihli yansıma (Miror) veriler

EK-3: Somali'nin Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		475 115	514 557	539 194	100	4,8
1.	BAE	146 866	139 422	283 648	52,6	103,4
2.	S. Arabistan	39 937	46 628	131 250	24,3	181,5
3.	Bulgaristan	11 916	10 842	19 374	3,6	78,7
4.	Fransa	6 727	12 618	16 038	3	27,1
5.	Hindistan	5 115	16 856	15 635	2,9	-7,2
6.	Almanya	2 669	7 175	10 501	1,9	46,4
7.	Bahreyn	8 031	6 458	9 483	1,8	46,8
8.	Katar	3 850	6 881	9 225	1,7	34,1
9.	Çin	7 872	10 798	7 383	1,4	-31,6
10.	Japonya	17 152	10 759	4 479	0,8	-58,4
11.	Senegal	3 069	1 460	3 236	0,6	121,6
12.	Türkiye	4 938	7 918	2 671	0,5	-66,3
13.	Makao	55	0	2 326	0,4	0
14.	Pakistan	4 913	7 629	1 866	0,3	-75,5
15.	G. Kore	3 137	958	1 760	0,3	83,7

Kaynak:Trademap,06/11/2023 tarihli yansıma (Miror) veriler

EK-4: Somali'nin Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		4 491 263	5 131 817	5 508 388	100	7,3
1.	BAE	1 280 282	1 531 423	1 891 475	34,3	23,5
2.	Çin	892 585	999 699	1 046 643	19	4,7
3.	Hindistan	543 965	698 686	913 324	16,6	30,7
4.	Türkiye	272 762	354 859	386 351	7	8,9
5.	Etiyopya	293 673	360 838	264 805	4,8	-26,6
6.	Kenya	106 941	122 532	129 983	2,4	6,1
7.	Malezya	89 909	87 338	125 860	2,3	44,1
8.	Endonezya	73 160	90 618	100 866	1,8	11,3
9.	ABD	56 853	54 112	88 102	1,6	62,8
10.	Pakistan	66 563	70 095	86 699	1,6	23,7
11.	S. Arabistan	48 968	45 445	57 679	1	26,9
12.	Brezilya	75 034	61 375	42 055	0,8	-31,5
13.	Mısır	129 873	63 876	39 058	0,7	-38,9

14.	İran	24 968	29 282	36 922	0,7	26,1
15.	İtalya	30 175	37 689	31 070	0,6	-17,6

Kaynak: Trademap, 31/05/2023 tarihli yansıma (Mirror) veriler

Ek-5: Türkiye'nin Somali'ye İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% , 2022)	Değişim (%, 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			272 762	354 859	386 351	100	8,9
1.	1902	Makarnalar ve kuskus	81 525	107 745	94 890	24,6	-11,9
2.	1101	Buğday unu	31 012	27 722	56 791	14,7	104,9
3.	7214	İnşaat demiri	16 969	36 794	51 969	13,5	41,2
4.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	19 531	19 433	18 170	4,7	-6,5
5.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	23 544	12 183	14 144	3,7	16,1
6.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	8 778	11 255	12 124	3,1	7,7
7.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	3 330	7 505	8 871	2,3	18,2
8.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	6 202	7 633	6 251	1,6	-18,1
9.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	2 118	4 191	6 098	1,6	45,5
10.	407	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	637	2 337	5 232	1,4	123,9
11.	0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	634	2 116	4 782	1,2	126
12.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	3 325	5 072	3 914	1	-22,8
13.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1 569	1 890	3 521	0,9	86,3
14.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	1 631	2 098	3 238	0,8	54,3
15.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	2 040	2 558	2 974	0,8	16,3

Kaynak: Trademap, (Türkiye verileri)

Ek-6: Türkiye'nin Somali'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			4 938	7 918	2 671	100	-66,3
1.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	4 513	6 986	1 583	59,3	-77,3
2.	1301	Lak, tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	192	472	598	22,4	26,7
3.	4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	21	74	350	13,1	373
4.	1515	Diğer bitkisel sabit yağlar ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	31	127	65	2,4	-48,8
5.	0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	30	66	33	1,2	-50
6.	4106	Diğer hayvanların dabalımlı veya crust (ara kurutmalı) post ve derileri	25	0	25	0,9	0
7.	3301	Uçucu yağlar, rezinoitler, ekstraksiyonla elde edilen yağ reçineleri ve terpenli yan ürünler, çözeltiler	18	20	9	0,3	-55
8.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	0	0	4	0,1	0
9.	2530	Tarifenin başka yerinde yer almayan mineral maddeler	0	0	2	0,1	0
10.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	0	0	2	0,1	0
11.	2517	Çakıl taşı, kırılmış/ezilmiş taş, çakmak ve yassı iri çakıl taşı, cüruf, moloz vs.	0	0	1	0	0

Kaynak: Trademap, (Türkiye verileri)

GUATEMALA ÜLKE PROFİLİ

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler
Genel Müdürlüğü**

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	4
3. DIŞ TİCARET	5
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	10
5. TÜRKİYE ile TİCARET	10
EKLER:	14

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Guatemala Cumhuriyeti (Republica de Guatemala)
Başkenti	Guatemala Şehri
Başlıca Şehirler	Mixco , Villa Nueva , Quezaltenango , Escuintla
Yönetim Biçimi	Başkanlık Sistemine Dayalı Demokratik Cumhuriyet
Resmi Dili	İspanyolca
Nüfus	18,3 (2021)
Yüzölçümü	108.889 km2
Dini	Roman Katolik, Protestan ve Yerel inançlar
Para Birimi	1 Quetzal(Q) =100 Centavos

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: BCIE, CACM, CD, CELAC, EITI, FAO, G-24, G-77, IADB, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (ulusal komiteler), ICtT, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCS, IHO, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC, LAES, LAIA (gözlemci), MIGA, MINUSTAH, MONUSCO, NAM, OAS, OPANAL, OPCW, Pasifik İttifakı (gözlemci), PCA, Petrocaribe, SICA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNIFIL, Union Latina, UNISFA, UNITAR, UNMISS, UNOCI, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO

Coğrafi Konum

Orta Amerika Kanalı'nda yer alan Guatemala'nın Karayip Denizi'ne sınırı olan ülkenin Pasifik Okyanusundaki sınırı oldukça uzundur. Guatemala'nın kuzey ve kuzey batısında Meksika, doğusunda ve kuzey doğusunda Belize, güney doğusunda Honduras ve El Salvador yer almaktadır. Ülkenin güney kısmı dağlıktır. Meksika ve Belize ile sınırı olan kuzey kısmı ise nispeten düzdür. Büyük bir kısmı ormanlık alanlarda kaplı olan ülke nemli ve yarı tropikal bir iklim yapısına sahiptir. Volkanik aktivite nedeniyle depremlere oldukça sık rastlanmaktadır. 1480 rakımı bulanan başkent Guatemala Şehrinde en sıcak dönem Mayıs ayında gerçekleşirken (en düşük 16 °C - en yüksek 32 °C) en düşük sıcaklıklar Ocak ayında (en düşük 10 °C - en yüksek 28°C) gözlenmektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Guatemala, başkanlık sistemine dayalı demokratik cumhuriyettir. 4 yıllık süre ve bir dönem için seçilen Devlet Başkanı yürütmenin başıdır. Yasama 4 yıllık süre için seçilen 158 üyeli Cumhuriyet Kongresi tarafından temsil edilmektedir. 5 yıl görev yapan 5 üyeden oluşan Anayasa Mahkemesi ve 5 yıllık görev için seçilen 13 üyeden oluşan Yüce Divan mevcuttur. Guatemala'da ilk turu 19 Haziran 2019 tarihinde yapılan Devlet Başkanlığı seçimlerinin 11 Ağustos 2019 tarihinde yapılan ve katılım oranının %42 civarında olduğu bildirilen ikinci turunda Daha İyi Bir Guatemala (VAMOS) adayı Alejandro Giamattei oyların %59,38'ini alarak Devlet Başkanı seçilmiş ve 14 Ocak 2020 tarihinde yemin ederek görevi devralmıştır.

Nüfus ve İstihdam

Orta Amerika'nın (Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama ve Belize) en kalabalık ülkesi olan Guatemala'nın nüfusunun, 2021 yılında 18,3 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Son derece genç nüfusun olduğu demografik bir profile sahip olan Guatemala'nın ortalama yaş oranı 20,7'tür. % 36,8'i 15 yaşın altında olan nüfusun sadece % 4,1'i 65 yaşın üzerindedir. Yıllık nüfus artışının % 1,91 olduğu Guatemala, Orta Amerika'nın en yüksek nüfus artışına sahip 2. ülkesidir (birinci Belize). Son yıllarda, Guatemala'dan ABD ve Kanada'ya göç oranında önemli artışlar gözlenmiş olup dış ülkelere göç eden net nüfus miktarının yılda 33.000 olduğu tahmin edilmektedir.

Nüfusun yarısından fazlasının fakir olduğu Guatemala, düşük-orta gelire sahip ülkeler arasında yer almaktadır.

Doğal Kaynaklar

Guatemala; nüfusun yoğun olduğu serin iklimli dağlık bölge, Pasifik ve Karayip sahillerindeki tropikal bölge ve kuzeyde tropikal orman alanı olmak üzere üç bölgeden oluşmaktadır. Ülkenin merkezindeki yüksek plato volkanik bir yapıya sahip olup tropikal bölgelere benzer bir iklim yapısına sahiptir. 37 tane volkanik alan bulunan bölgede şiddetli depremler meydana gelmekte olup bu depremler geçmişte küçük yerleşim yerlerinde hasar verici boyutlara ulaşmıştır. Depremler nedeniyle yeni bina inşasında Kaliforniya bina yönetmeliği uygulanmaktadır. Pasifik Okyanusu kıyılarında bazalt volkanik sahiller bulunmakta olup Karayip Sahilleri ise mercan kırığı kumu ile kaplıdır.

Ülke yüzölçümünün % 13,2'si tarıma uygun olup bu alanın %5,6'sı kullanılmaktadır. Verimli toprakları olan Guatemala'da en önemli tarım ürünleri pamuk, sakız, kahve ve şekerdir. Ülkenin mineral kaynakları arasında petrol, nikel, çinko, kurşun ve demir yer almaktadır

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	76,69	77,07	81,4	84,9	89,35	95,33	101,75	108,62
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	3,8	-1,5	4,5	4	3,5	3,5	3,5	3,5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	4,354	4,289	4,439	4,538	4,681	4,895	5,121	5,357
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	3,7	2,4	2,9	3,6	3,8	3,9	3,9	4
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	2,4	5	2,3	1,7	1,1	0,5	-0,1	-0,6
Toplam Yatırımların GSYİH'ya Oranı (%)	14,5	12,6	13,7	13,9	14	14,1	13,8	13,6
Nüfus (milyon)	17,61	17,97	18,34	18,71	19,09	19,48	19,87	20,28

Kaynak: IMF

Guatemala'da, GSYİH'nin % 13,4'ünü oluşturan tarım geliri, iş gücünün % 38'ten fazlasının geçim kaynağıdır. Ülkenin ihracatının yaklaşık üçte ikisi tarım sektörü kaynaklıdır. Dünyanın en büyük 8. kahve üreticisi olan Guatemala'nın ihracatındaki en önemli tarım ürünleri sebze, muz ve şekerdir. Ülkedeki temel tarım ürünlerinden olan mısırın üretimi iklim şartlarına bağlı olarak azalış eğilimindedir.

İnşaat sektörü 2016 yılından itibaren büyüme sürecine girmiştir. Küçük ölçekli işletmeler yerli tüketime yönelik üretim yapmaktadır. İmalat sanayisinin önde gelen sektörleri arasında hazır giyim, tekstil, ilaç sanayi ve inşaat malzemeleri yer almaktadır.

Hizmetler sektörünün yılda ortalama % 5 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Önümüzdeki dönemde, finansal ve profesyonel hizmetler sektöründeki genişlemeye bağlı olarak hizmetler sektörünün diğer sektörlerin önüne geçeceği düşünülmektedir. Aynı zamanda, güvenlik politikaları konusundaki ilerlemelerin orta vadede turizm sektörünün genişlemesini sağlayacağı öngörülmektedir.

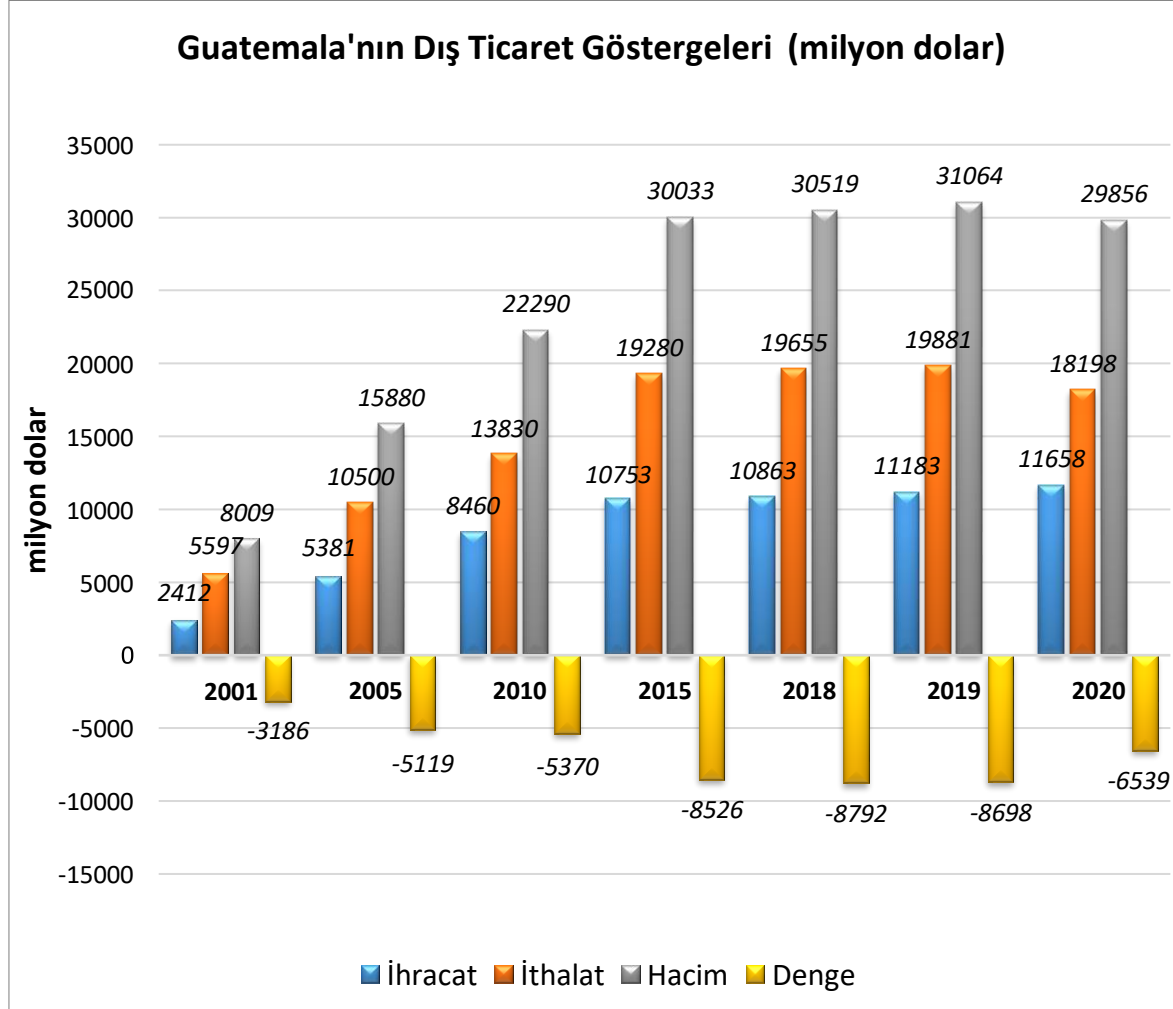
Guatemala'nın doğal kaynakları arasında petrol, altın, nikel, çinko, balık, hidroçu, sakız yapımında kullanılan reçine ve sadece bölgede yetişen ağaçlar yer almaktadır. Madencilik sektörü ülkenin stratejik sektörleri arasındadır. Doğalgaz ve petrol üretimi açısından potansiyel olduğu düşünülerek, özellikle kuzey doğu bölgeleri, İzabal Nehri ve Pasifik Okyanusu kıyılarına yatırım yapılmaktadır. Ancak, sadece 53 tanesi üretim yapan 153 petrol kuyusu bulunan ülkede rafine kapasitesi düşüklüğü nedeniyle petrol, ithal edilen mallar arasındadır.

Ekonomik gelişimi desteklemek amacıyla hükümet, madencilik ve enerji sektöründeki fırsatları değerlendirilmesi ve ihracat odaklı altyapının oluşturulması ve iş mevzuatının iyileştirilmesine yönelik iş ortamının geliştirilmesine yönelik reformlar uygulamaya konulmuştur.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

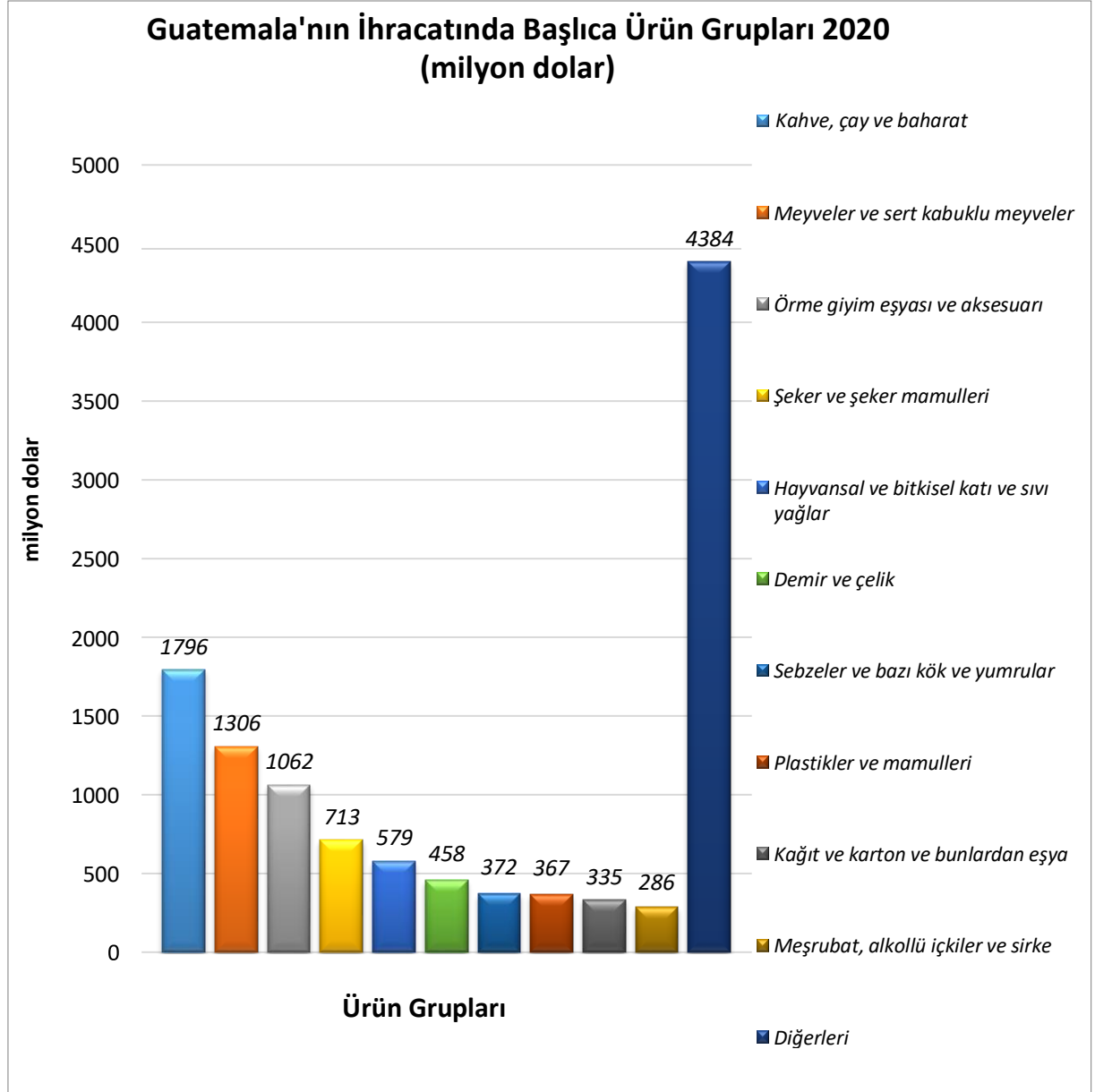
Kuzey Amerika ve Meksika pazarlarına yakın olan ve bu pazarlara erişimi bulunan Guatemala, aynı zamanda Orta Amerika pazarının giriş noktalarından birisidir. Bu nedenle, Amerikalılar pazarına erişim ve tutunma açısından stratejik bir noktadır. Ancak, güvenlik problemleri nedeniyle ülkenin dış ticareti gerçek potansiyelini yansıtmamaktadır. Guatemala'daki güvenliğe yönelik politikaların başarısı, diğer Orta Amerika ve Latin Amerika ülkelerinin de kıyasıya rekabet içinde olduğu Amerikalılar pazarının kapılarında birisi olma yönündeki durumunu belirleyecek olan faktörler arasındadır.

2019 yılı itibarıyla, Guatemala'nın ihracatı 11,2 milyar dolar ithalatı ise 19,8 milyar dolar olmuştur. Ülkenin dış ticaret açığı ise 8,8 milyar dolardır. 2020 yılında ise Guatemala'nın ihracatı 11,7 milyon dolar, ithalatı da 18,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürün grupları sırasıyla mineral yakıtlar, yağlar, motorlu kara taşıtları, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, elektrikli makina ve cihazlar, eczacılık ürünleri, plastikler ve mamulleri, organik kimyasallar, örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı, demir ve çelik, optik, fotoğraf, tıbbi alet ve cihazlardır.

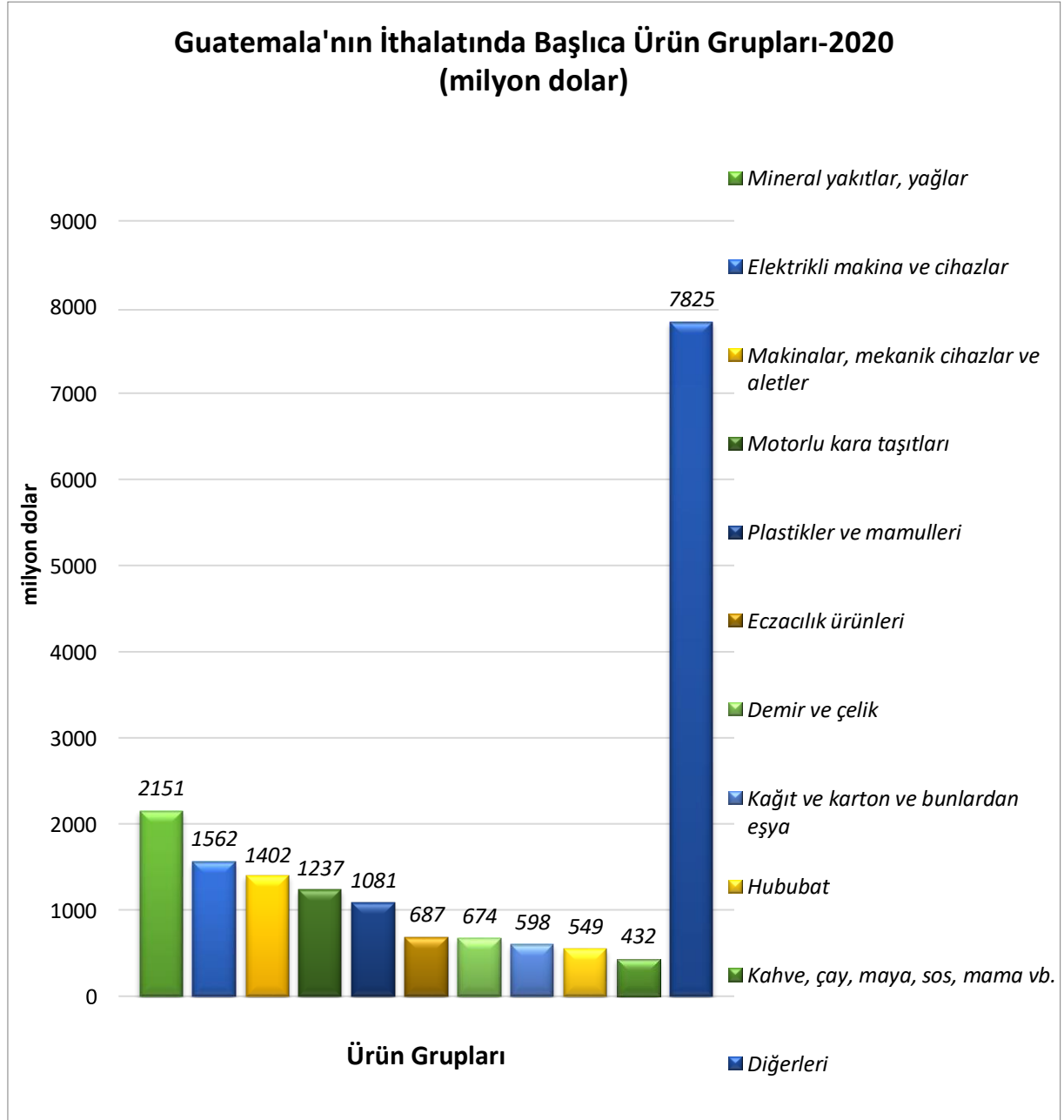
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

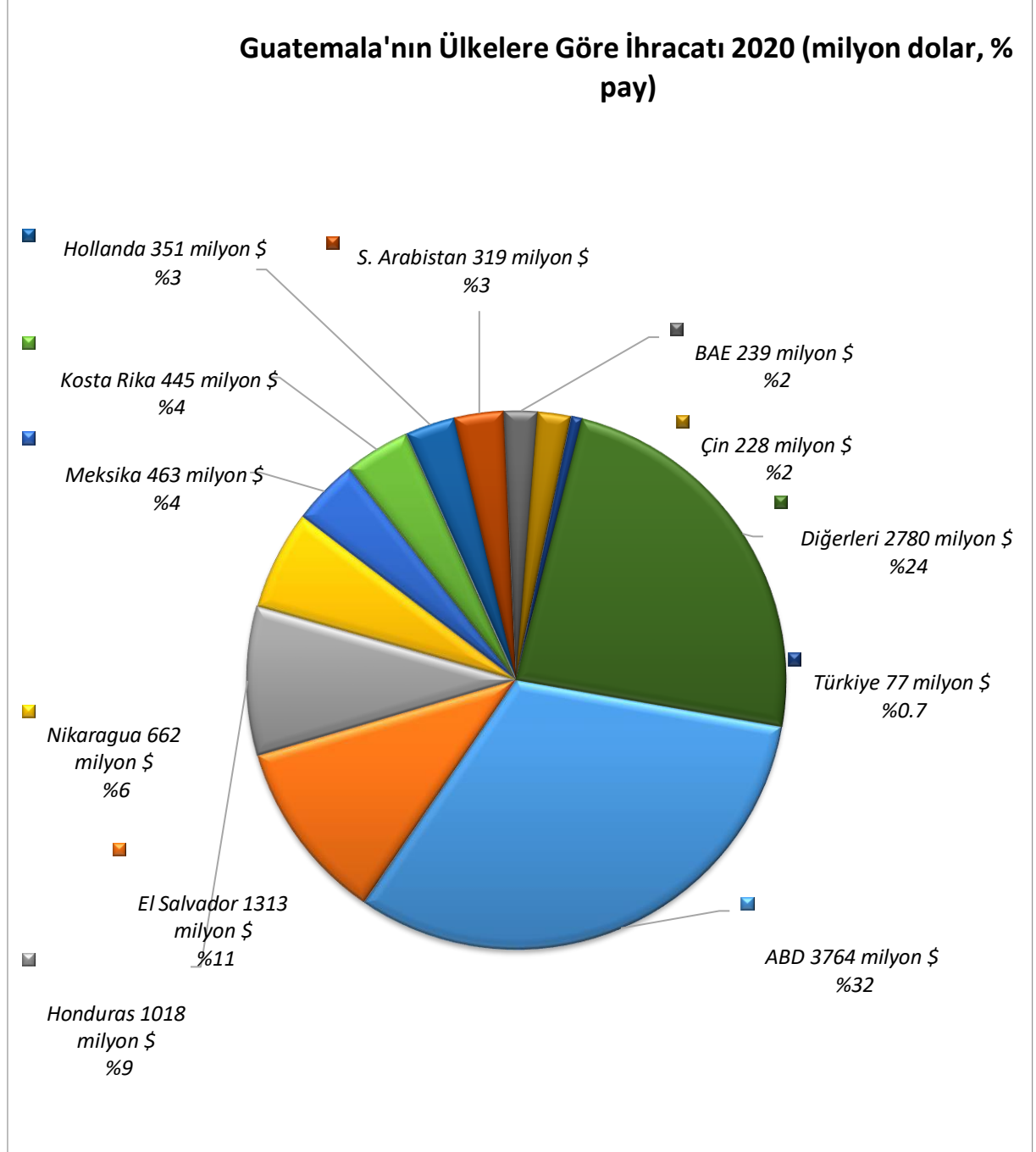
İthalat

Kaynak:Trademap

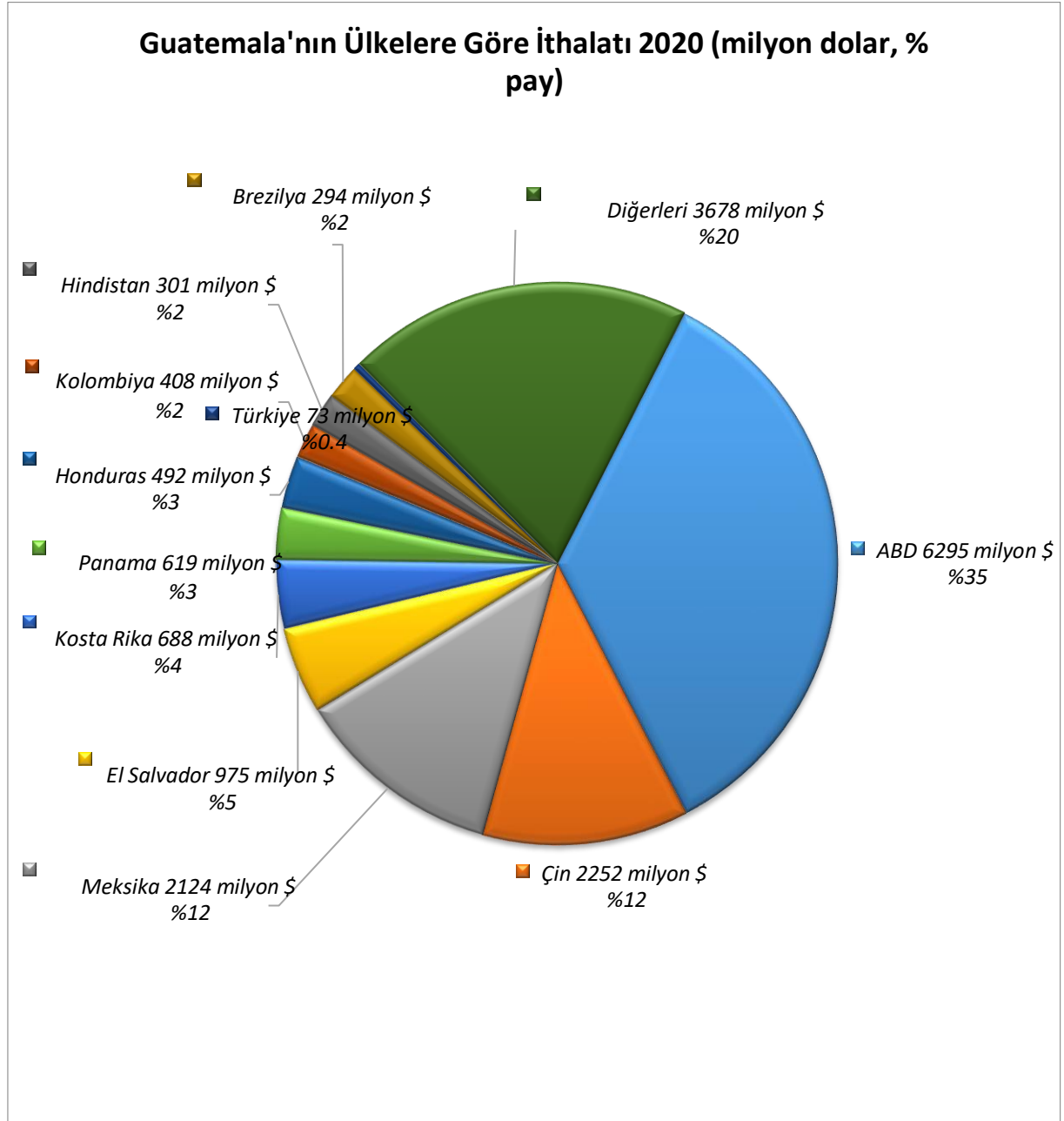
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak:Trademap

İthalat

Kaynak:Trademap

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Son yıllarda Guatemala’da doğrudan yabancı yatırımların artırılmasına yönelik çeşitli adımlar atılmış olup; bunların arasında yatırım ortamını iyileştirici sosyal programlar, altyapı yatırımları ve çeşitli ülkelerle imzalanan serbest ticaret ve ikili yatırım anlaşmaları yer almaktadır. Ülkenin Arjantin, Belçika ve Lüksemburg, Şili, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, Tayvan, Güney Kore, Hollanda, İspanya, Küba, İsrail, İsveç ve İsviçre ile ikili yatırım anlaşmaları bulunmaktadır. Ayrıca CAFTA-DR serbest ticaret anlaşması kapsamında yatırımı düzenleyen çeşitli hükümler bulunmaktadır.

Guatemala’da en çok yatırım çeken sektörler arasında endüstriyel tarım, turizm, imalat sanayi, çağrı merkezleri, doğal kaynaklar, enerji ve madencilik sektörleri yer almaktadır.

- Ekonomik serbestlik endeksine göre Guatemala, dünyada 178 ülke arasında 75. sıradadır. (Singapur 1.Türkiye 76.) (The Heritage Foundation-2021)
- Küresel rekabetçilik açısından dünyadaki 141 ülke arasında Guatemala 98. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 61.) (World Economic Forum-2019)
- İş yapma kolaylığı açısından Guatemala, dünyada 190 ülke arasında 96. sıradadır. (Yeni Zelanda 1. Türkiye 33.) (Dünya Bankası-2019)

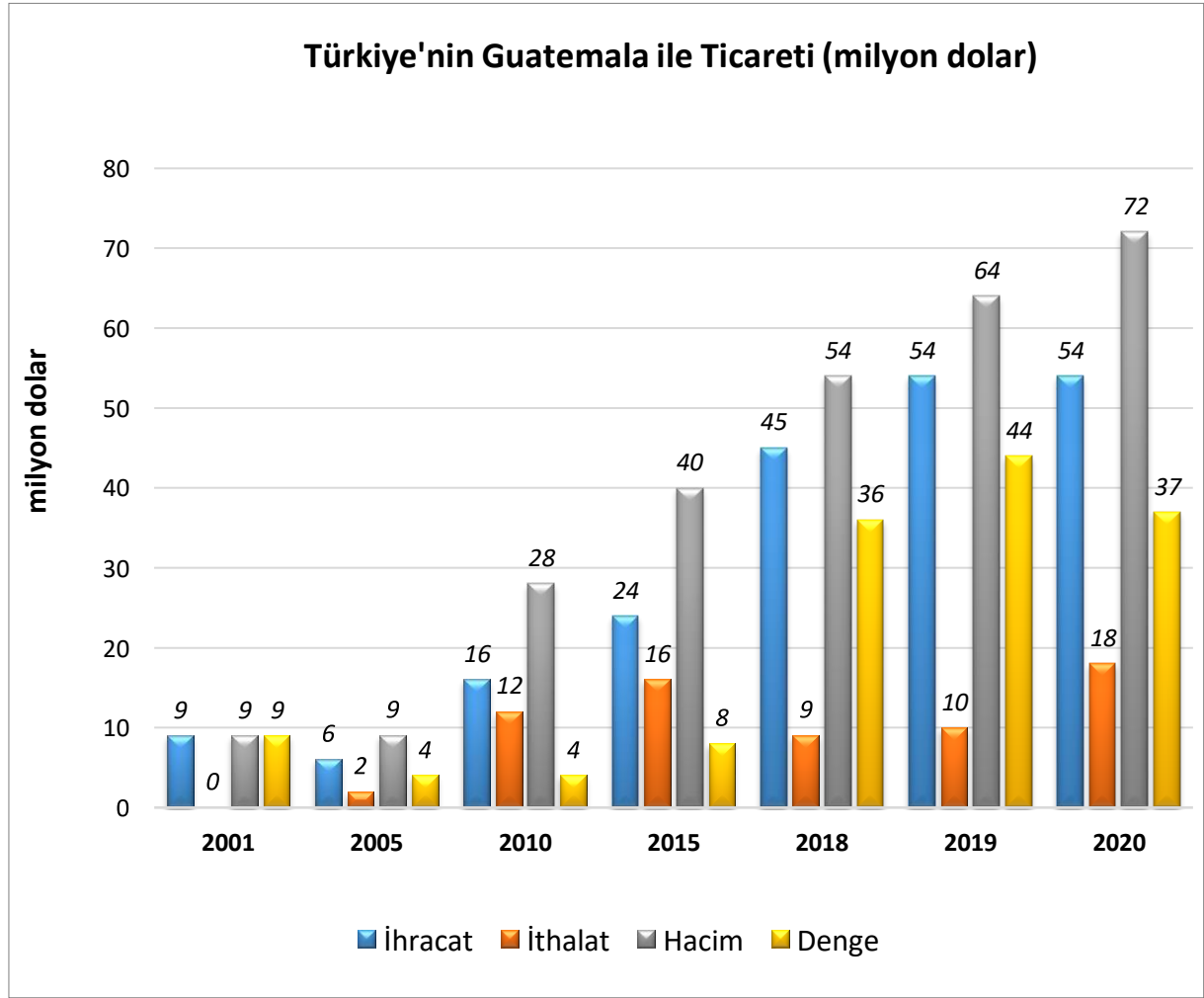
5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

2020 yılında, Türkiye’nin Guatemala’ya ihracatı 54 milyon dolar, ithalatı 18 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İki ülke arasındaki toplam dış ticaret hacmi ise 72 milyon dolardır.

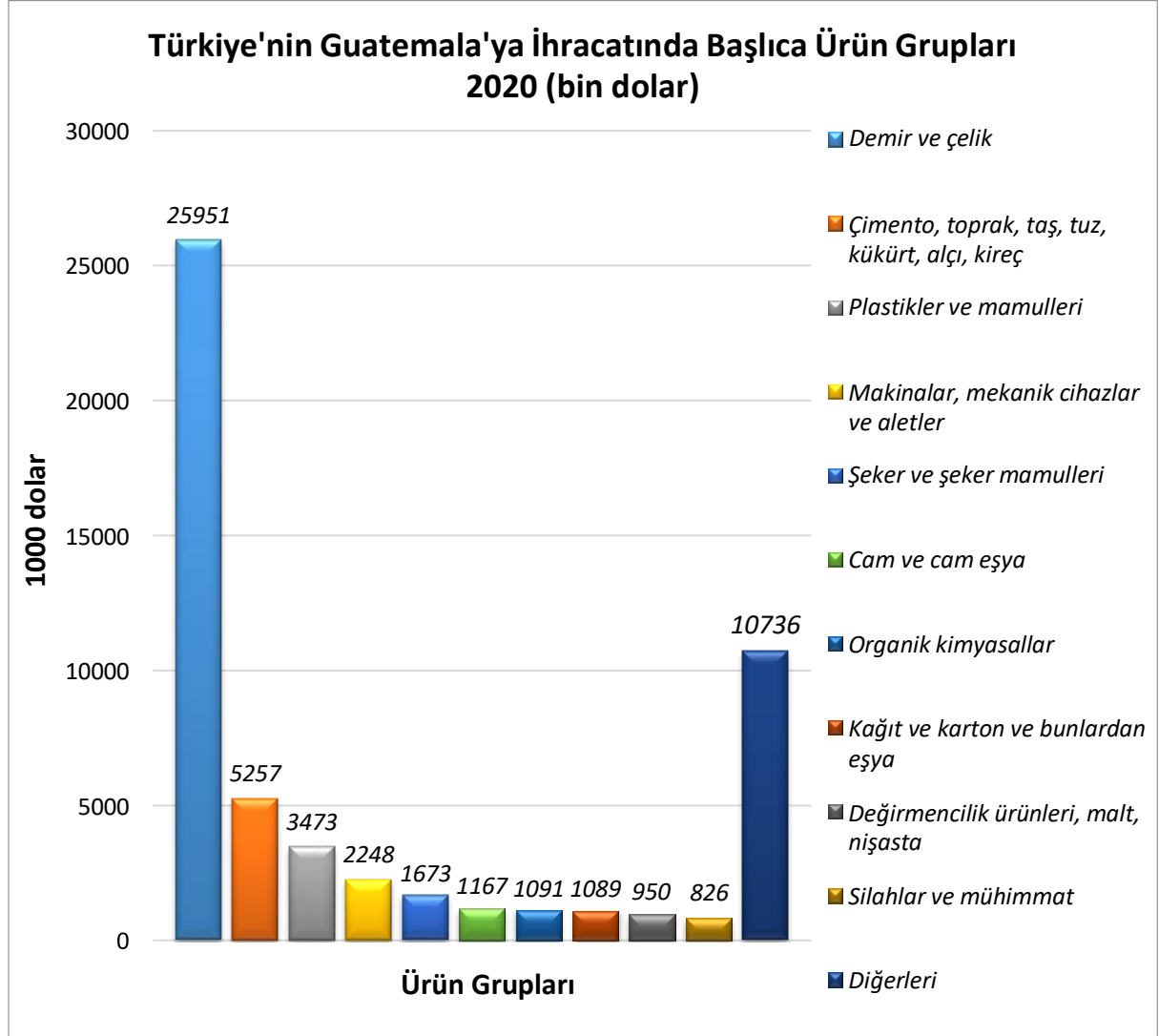
Guatemala’ya ihracatımızın değer olarak yaklaşık % 37’sini alaşımlı çelikten çubuk, profil, içi boş sondaj çubukları ve alaşımsız çelikten profiller oluşturmaktadır. Demir çelik ürünleri dışında çok katlı yalıtım camları, tuvalet ve yüz temizliği için kağıt, eşya taşıma ambalajı için plastik mamuller, çikolata ve kakaolu ürünler, şekerler, ekmek, pasta, kek, bisküviler, çimento ihracatta başlıca ürünlerdir.

Türkiye-Guatemala Dış Ticareti

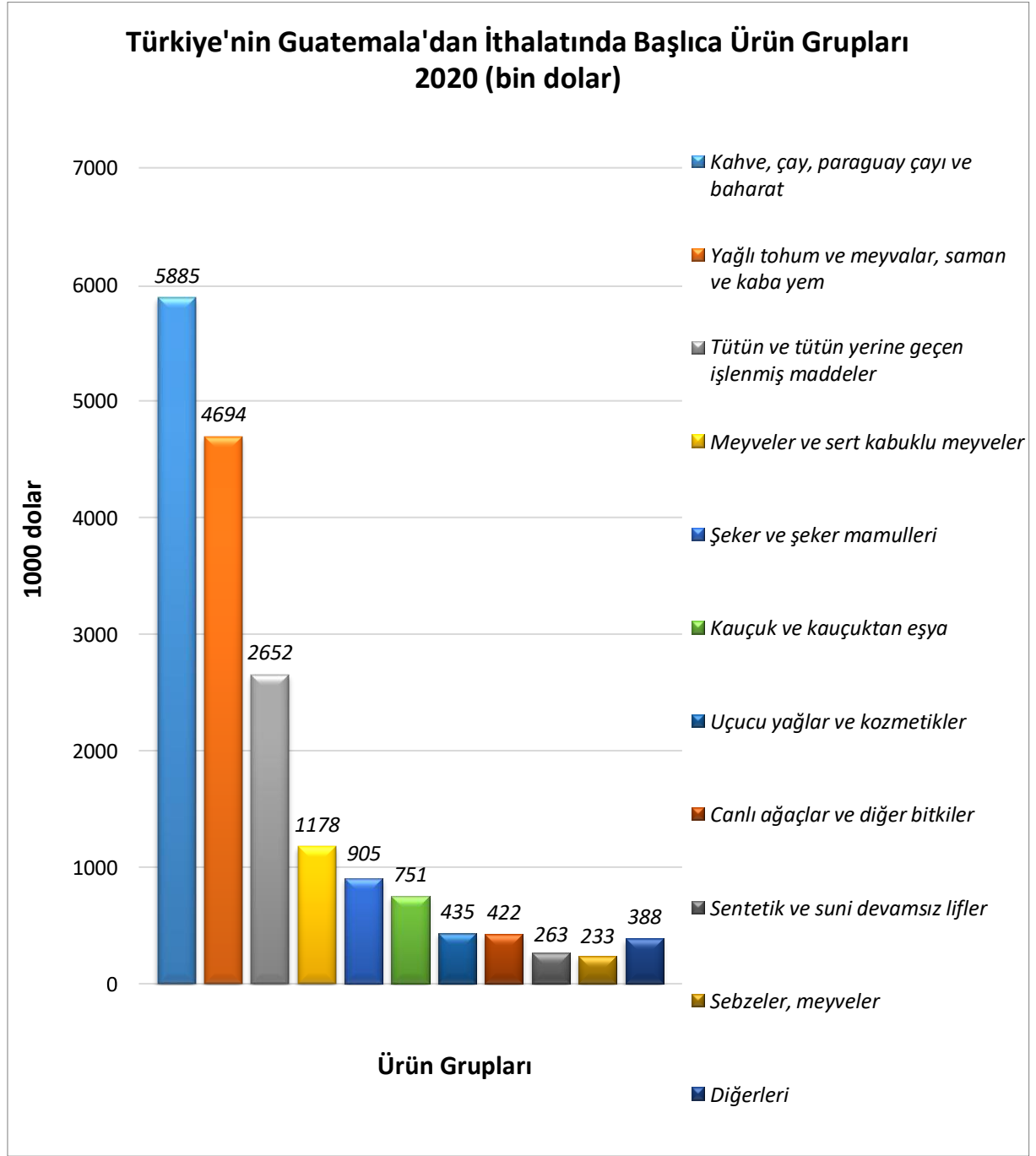
Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Guatemala'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Guatemala'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

EKLER:***EK-1: Guatemala'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019-2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			10 863 493	11 183 088	11 658 469	100	4,3
1.	0908	Küçük Hindistan cevizi, küçük Hindistan cevizi kabuğu ve kakule	433 753	647 258	1 136 599	9,7	75,6
2.	0803	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	901 164	944 511	955 618	8,2	1,2
3.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	680 906	663 821	653 306	5,6	-1,6
4.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	633 090	694 687	579 804	5	-16,5
5.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	448 255	393 807	465 704	4	18,3
6.	7202	Ferro alyajlar	152 635	240 787	320 842	2,8	33,2
7.	6105	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler (örme)	312 136	277 397	280 648	2,4	1,2
8.	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	297 815	322 519	271 018	2,3	-16
9.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	208 931	231 963	259 383	2,2	11,8
10.	6106	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler, gömlek -bluzlar (örme)	288 077	258 265	238 824	2	-7,5
11.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	167 091	157 288	210 866	1,8	34,1
12.	0807	Kavunlar (karpuzlar dahil) ve papaya (taze)	191 705	172 404	190 273	1,6	10,4
13.	4819	Kağıttan, kartondan, selüloz vatkadan veya selüloz lif tabakalarından kutu, mafhaza, torba vb.	153 541	175 643	180 226	1,5	2,6
14.	6006	Diğer örme mensucat	123 690	146 772	160 546	1,4	9,4
15.	0708	Baklagiller (taze/soğutulmuş)	143 592	138 550	158 059	1,4	14,1

Kaynak: Trademap

EK-2: Guatemala'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019-2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			19 655 080	19 881 010	18 197 564	100	-8,5
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2 474 276	2 505 314	1 630 822	9	-34,9
2.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	627 113	735 880	711 020	3,9	-3,4
3.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	526 797	541 311	573 113	3,1	5,9
4.	8703	Otomobiller	567 562	557 009	411 507	2,3	-26,1
5.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	370 702	383 012	356 024	2	-7
6.	1005	Mısır	235 541	280 795	307 392	1,7	9,5
7.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	244 285	261 099	267 641	1,5	2,5
8.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	191 719	195 305	238 561	1,3	22,1
9.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	363 783	299 392	232 440	1,3	-22,4
10.	4804	Birincil elyaf (kraft) kağıt ve kartonları (kuşe edilmemiş, sıvanmamış, rulo veya tabaka halinde)	281 002	243 435	228 295	1,3	-6,2
11.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	178 713	166 048	207 497	1,1	25
12.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	233 776	193 988	200 108	1,1	3,2
13.	8711	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler	181 921	167 169	189 725	1	13,5
14.	2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	176 835	177 531	184 228	1	3,8
15.	6006	Diğer örme mensucat	167 909	194 753	174 726	1	-10,3

Kaynak: Trademap

EK-3: Guatemala'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019-2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		10 863 493	11 183 088	11 658 469	100	4,3
1.	ABD	3 913 864	3 666 705	3 763 786	32,3	2,6
2.	El Salvador	1 335 072	1 383 921	1 313 447	11,3	-5,1
3.	Honduras	935 177	1 003 363	1 018 468	8,7	1,5
4.	Nikaragua	540 523	549 803	662 431	5,7	20,5
5.	Meksika	508 164	552 986	462 757	4	-16,3
6.	Kosta Rika	429 367	429 405	445 104	3,8	3,7
7.	Hollanda	357 716	294 297	350 583	3	19,1
8.	S. Arabistan	124 921	191 761	318 813	2,7	66,3
9.	BAE	86 437	145 860	238 608	2	63,6
10.	Çin	43 276	189 004	227 750	2	20,5
11.	Panama	242 997	243 428	214 932	1,8	-11,7
12.	Kanada	163 950	224 003	200 732	1,7	-10,4
13.	İspanya	151 111	158 926	193 210	1,7	21,6
14.	İtalya	147 758	203 869	189 352	1,6	-7,1
15.	Dominik Cum.	172 855	166 370	165 021	1,4	-0,8
...	...	...	...	...	...	...
23.	Türkiye	7 319	12 176	77 180	0,7	533,9

Kaynak: Trademap

EK-4: Guatemala'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019-2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		19 655 080	19 881 010	18 197 564	100	-8,5
1.	ABD	7 476 078	7 370 988	6 294 935	34,6	-14,6
2.	Çin	2 157 482	2 228 910	2 251 500	12,4	1
3.	Meksika	2 133 570	2 192 483	2 123 865	11,7	-3,1
4.	El Salvador	1 025 106	1 034 366	974 906	5,4	-5,7
5.	Kosta Rika	658 110	691 097	688 184	3,8	-0,4
6.	Panama	586 555	669 288	618 569	3,4	-7,6
7.	Honduras	429 884	479 280	492 275	2,7	2,7
8.	Kolombiya	527 659	586 728	408 289	2,2	-30,4
9.	Hindistan	316 386	297 254	300 666	1,7	1,1
10.	Brezilya	267 385	321 785	293 507	1,6	-8,8
11.	Almanya	275 799	301 784	268 530	1,5	- 11
12.	İspanya	322 521	264 612	253 576	1,4	-4,2
13.	G. Kore	291 198	279 125	248 438	1,4	- 11
14.	Japonya	264 762	303 501	247 661	1,4	-18,4
15.	Hong Kong	252 774	262 743	244 052	1,3	-7,1
...	...	...	...	...	...	...
29.	Türkiye	39 878	58 646	72 627	0,4	23,8

Kaynak: Trademap

Ek-5: Türkiye'nin Guatemala'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)	Değişim (%, 2019-2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			44 942	53 550	54 461	100	1,7
1.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	4 931	9 666	8 575	15,7	-11,3
2.	7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	0	20	5 415	9,9	26975
3.	2523	Çimento	914	3 072	5 217	9,6	69,8
4.	7217	Demir veya alaşımsız çelikten teller	1 309	1 946	4 830	8,9	148,2
5.	7229	Diğer alaşımlı çelikten teller	2	0	2 969	5,5	0
6.	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	8 019	5 835	2 100	3,9	-64
7.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	447	468	1 282	2,4	173,9
8.	7214	İnşaat demiri	521	996	1 073	2	7,7
9.	4803	Tuvalet ve yüz temizliği için ince kağıt, havlu veya kağıt peçete vb. Kağıtlar	1 144	562	1 057	1,9	88,1
10.	7008	Çok katlı yalıtım camları	1 930	1 302	966	1,8	-25,8
11.	1108	Nişastalar ve inülin	320	946	950	1,7	0,4
12.	1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	406	999	918	1,7	-8,1
13.	2917	Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri	0	0	878	1,6	0
14.	1702	Diğer şekerler (kimyaca saf laktoz/maltoz/glikoz/fruktoz), şeker şurupları, suni bal ve karamel	1 079	843	755	1,4	-10,4
15.	5204	Pamuktan dikiş ipliği	9	8	685	1,3	8462,5

Kaynak: Trademap

Ek-6: Türkiye'nin Guatemala'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (% 2019-2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			8 930	9 988	17 802	100	78,2
1.	1209	Ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar	2 555	1 547	4 694	26,4	203,4
2.	908	Küçük Hindistan cevizi, küçük Hindistan cevizi kabuğu ve kakule	838	875	3 066	17,2	250,4
3.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	1 463	1 678	2 773	15,6	65,3
4.	2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	2 242	3 720	2 652	14,9	-28,7
5.	803	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	0	62	1 174	6,6	1793,5
6.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	0	0	905	5,1	0
7.	4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül, çıkıl (chicle) vb. tabii sakızlar	202	86	683	3,8	694,2
8.	3301	Uçucu yağlar, rezinoitler, ekstraksiyonla elde edilen yağ reçineleri ve terpenli yan ürünler, çözeltiler	152	403	435	2,4	7,9
9.	602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, aşı kalem ve gözleri; mantar miselleri	443	300	422	2,4	40,7
10.	5501	Sentetik filament demetleri	0	0	249	1,4	0
11.	2007	Reçel, jöle, marmelat, meyve püresi ve pastları (pişirilerek hazırlanmış)	0	0	212	1,2	0
12.	7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	0	29	80	0,4	175,9
13.	6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	41	60	72	0,4	20
14.	4015	Vulkanize kauçuktan her türlü giyim eşyası ve aksesuarı (eldiven gibi)	17	12	68	0,4	466,7
15.	2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, taşıyıcı edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	36	45	60	0,3	33,3

Kaynak: Trademap

KANADA ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1.	GENEL BİLGİLER.....	3
2.	GENEL EKONOMİK DURUM.....	7
3.	DIŞ TİCARET.....	9
4.	DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	14
5.	TÜRKİYE İLE TİCARET.....	15
	EKLER.....	18

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Kanada
Nüfus	40,87 milyon (Nisan 2024, IMF tahmini)
Dil	İngilizce ve Fransızca (Resmi diller)
Yüzölçümü	9.984.670 km ²
Başkent	Ottawa
Başlıca Şehirleri	Toronto, Montreal, Vancouver, Calgary, Edmonton, Quebec
Yönetim Şekli	Parlamentar demokrasiye dayalı Anayasal Monarşi, Federasyon
Devlet Başkanı	Genel Vali Mary Simon
Para Birimi	Kanada Doları

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu), ASEAN (Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği- Dialog Ortağı), EBRD (Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası), IAEA (Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı), IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), IMF (Uluslararası Para Fonu), NATO (Kuzey Atlantik Asamblesi), NAFTA-USMCA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Alanı-ABD, Meksika, Kanada Anlaşması), OAS (Amerika Devletleri Teşkilatı), OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü), OSCE (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü), UN (Birleşmiş Milletler), UNCTAD (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı), WTO (Dünya Ticaret Örgütü)

Coğrafi Konum

Kuzey Amerika'nın kuzeyinde, 60 kuzey enlemi ve 95 batı boylamı arasında bulunan ve hem Atlas hem de Pasifik Okyanusu'na kıyısı olan Kanada, bu her iki Okyanusun yanı sıra Kuzey Buz Denizi'nde de çok uzun kıyılara sahiptir. Ülkenin, güneyde 8.892 km uzunluğundaki sınırıyla ABD haricinde kara komşusu bulunmamaktadır.

Yaklaşık 202 bin kilometre ile dünyanın en uzun kıyılarına sahip ülkesi olan Kanada'nın yüzölçümü, dünya toplam yüzölçümünün %7'sini, Amerika kıtasının ise yaklaşık %41'lik kısmını oluşturmaktadır. 10 milyon kilometrekareye ulaşan yüzölçümüne rağmen, ülke nüfusunun büyük kısmı başta güneydeki ABD sınırına yakın bölgeler olmak üzere belirli bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Karasal yüzölçümü 9,1 milyon km² olup, bunun %7'si tarımsal alan, %46'sı ise orman alanlarından oluşmaktadır.

Coğrafyasında batıdaki dağlık ovalar ile güneydoğudaki alçak düzlüklerin ön plana çıktığı ülkenin en yüksek noktası da 5.959 metre yüksekliği ile Logan Dağları'dır.

Ülke doğudan batıya 6 farklı zaman dilimine ve British Columbia (Pasifik Kıyısı), The Cordillera, The Prairies, The Canadian Shield, The Great Lakes (Güney Quebec ve Ontario Eyaletleri), The Atlantic Provinces, ve The Arctic (Kuzey Buz Denizi) olmak üzere 7 coğrafi bölgeye ayrılmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

1 Temmuz 1867 tarihinde Birleşik Krallık'tan ayrılarak Federal yapıda bağımsızlığını ilan eden Kanada'da, Birleşik Krallık hükümdarına (Kral III. Charles) bağlı bir anayasal monarşi yönetim biçimi benimsenmiştir. Kanada Hükümeti'nin önerisi ile Birleşik Krallık hükümdarı tarafından atanan Genel Vali, hükümdarın ülkedeki temsilcisi olarak görev yapmaktadır.

Temmuz 2021'de Mary Simon ülkenin 30. Genel Valisi olarak göreve başlamıştır. Başbakan, Liberal Parti lideri Justin Trudeau'dur.

Ülkenin iki meclisli parlamenter sistemi, 338 üyeli Avam kamarası ile 105 üyeli Senato'dan oluşmaktadır. Avam kamarası üyeleri dört yılda bir yapılan seçimlerle belirlenirken Senato üyeleri Başbakan'ın önerisiyle Genel Vali tarafından atanmaktadır.

10 eyalet (Alberta, British Columbia, Manitoba, New Brunswick, Newfoundland, Northwest, Nova Scotia, Nunavut, Ontario, Prince Edward Adası) ve 3 bölgeden (Quebec, Saskatchewan, Yukon) oluşan federal yapı içinde yönetim yetkileri, Merkezi Hükümet (Federal Government), Eyalet Hükümetleri (Provincial Government) ve Yerel Hükümetler/Belediyeler (Regional Government) arasında paylaşılmaktadır. Eyalet ve Bölgesel Hükümetler anayasa çerçevesinde belirlenmiş kapsamda bağımsızdır. Kuzeybatı (The Northwest) ve Yukon Bağımsız Bölgeleri ise merkezi hükümet tarafından yönetilmektedir.

Ülkede en son seçimler 20 Eylül 2021 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, bir sonraki seçimlerin 2025 yılı Ekim ayında gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Nüfus ve İstihdam

IMF verilerine göre ülke nüfusu 2024 yılı itibarı ile tahmini olarak 40,87 milyondur. Nüfus büyüklüğü bakımından dünyada 36. sırada yer alan Kanada nüfusunun 2029 yılında yaklaşık 43,4 milyon olacağı tahmin edilmektedir.

Kanada İstatistik Kurumu'na (<https://www.statcan.gc.ca/en/start>) göre Kanada'nın nüfusu 1 Ocak 2024 tarihi itibarı ile 40.769.890'a ulaşmıştır. Ülke nüfusu 1 Ocak 2023'e kıyasla 1.271.872 kişi artmıştır. Söz konusu artış nüfusta %3,2 artış anlamına gelmektedir. Bu rekor yıllık artış, ülkede nüfus artışının %3,3 olduğu 1957 yılından bu yana görülen en yüksek nüfus artışıdır. 1957 yılında kaydedilen rekor artış, savaş sonrasında doğumlarda gözlenen artışlar ve 1956 yılında Macaristan'daki olaylar sonrasında ülkeden Kanada'ya gelen göçten kaynaklanmıştır. 2023 yılındaki rekor nüfus artışının arkasında yatan sebep ise neredeyse tamamen (%97,6) uluslararası göç olmuştur.

2021 yılı Ocak ayı ve 2022 arasındaki dönemde Kanada nüfusuna tarihte ilk kez bir milyondan fazla kişi eklenmiştir. Mevcut nüfus artış trendinin devam etmesi halinde Kanada nüfusunun 2043 yılı itibarı ile 50 milyona ulaşması beklenmektedir.

2023 yılında ülkeye kalıcı göç eden kişilerin sayısı 471.771'dir. Ülkeye geçici olarak göç edenler ise 2023 yılında 804.901'dir. Bunun büyük çoğunluğunu geçici işçiler oluşturmaktadır. Öğrenciler, ikinci sıradadır. 1 Ocak 2024 tarihi itibarı ile ülkede geçici olarak

bulunan kişilerin nüfusunun 2.661.784 olduğu tahmin edilmektedir. Bunların 2.332.886'sının oturma/çalışma izni olup, ülkede aile fertleri de bulunmaktadır; 328.898'i ise sığınmacı statüsündedir.

Coğrafi yapısından dolayı nüfusun dağınık olduğu Kanada'da kentleşme oranı yüksektir. Dört Kanadalıdan üçü ülkedeki 41 büyük kentten birinde yaşamaktadır. Kanada, dünyanın nüfus yoğunluğu en düşük olan ülkelerinden biridir. Buna karşılık ülke, dünyada kentleşme oranının en yüksek olduğu ülkelerden biridir. Ülke nüfusunun yaklaşık %85'lik kısmı 350 kilometre uzunluğundaki ABD sınırı boyunca yaşamaktadır. Ülkenin orta ve kuzey bölgelerinde de şehirler ve kasabalar olmasına rağmen bunların nüfus yoğunluğu oldukça düşüktür. Kanada İstatistik Kurumu'na göre ülkede nüfus yoğunluğu kilometre kare başına 4,2 kişidir. 2022 yılı itibarı ile Toronto, 6,7 milyon nüfusu ile ülkenin en büyük kentidir. Montreal (4,4 milyon), Vancouver (2,8 milyon), Calgary (1,6 milyon), Ottawa (1,5 milyon) ve Edmonton (1,5 milyon) diğer büyük kentlerdir.

Ülkeye ilk yerleşenler İngiliz ve Fransızlar olmakla beraber ülke nüfusunun kökenleri pek çok farklı ülkeden gelmektedir. Bu kültürel çeşitlilik, 1970'li yılların başından bu yana bir Kanada "ideali" haline gelmiştir.

IMF verilerine göre ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranı 2024 yılında tahmini olarak %6,3'tür. Kanada, işsizlik verileri bakımından dünyada 42. sıradadır. Kanada İstatistik Kurumu verilerine göre 2024 yılı Nisan ayı itibarı ile işsizlik %6,1'dir.

Ortalama saatlik ücretler Nisan ayında yıllık %4,7 (1,57 dolar) artarak 34,95 dolara çıkmıştır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Uranyum, demir, nikel, çinko, bakır, asbest, kadmiyum, alüminyum, altın, kurşun, molibden, potas, kobalt, gümüş, kereste, tuz, kömür, petrol, doğal gaz başlıca doğal kaynaklarıdır.

Başta British Columbia ve Quebec olmak üzere Kanada'nın tüm bölgelerinde madencilik ve ormancılık çok büyük önem taşımaktadır. Ülkenin üç ana bölgesi ve Prens Edward Adası'nda birincil tarımsal faaliyetler de önemli yer tutmaktadır.

Kanada, topraklarının %46'sı ormanlarla kaplı bir ülkedir. Ladin en yaygın ağaç türüdür. Ülke dünyanın en büyük kereste, odun hamuru ve gazete kağıdı ihracatçısıdır. Ormancılık sanayi geleneksel olarak ABD inşaat ve basın sektörlerine aşırı derecede bağımlı olup, bu sektörlerdeki gelişmelerden şiddetle etkilenmektedir. Ham ağaçların üçte birinden fazlası British Colombia'da kesilmekle beraber kerestenin büyük kısmı Ontario, Quebec ve kısmen de New Brunswick'te üretilmektedir

Özellikle Alberta olmak üzere tüm Batı Kanada'da büyük miktarlarda petrol ve doğal gaz rezervleri bulunmaktadır. Ayrıca Atlantik kıyısında birkaç tane açık deniz petrol çıkarma tesisi bulunmaktadır.

Diğer taraftan British Columbia, Manitoba ve Quebec bölgelerinde nehirler önemli bir hidro-elektrik kaynağı olarak kullanılmaktadır.

Kanada maden, mineraller bakımından da dünyanın en zengin ülkelerinden biridir. Dünyanın en büyük potas üreticisidir. 2009 yılına kadar dünyanın en büyük uranyum üreticisi olan Kanada, bu yıldan sonra Kazakistan'ın devreye girmesiyle dünya uranyum üretiminde de 2. sırada yer almıştır. Bunların haricinde kömür, nikel, titanyum konsantresi, alüminyum, demir cevheri, çinko, bakır, altın, kurşun, molibden ve elmas üretiminde de dünyanın sayılı ülkeleri arasındadır.

EIA verilerine göre 2021 yılında 170 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervine sahip olan Kanada, 89 ülke arasında %10 pay ile 4. sıradadır. 2021 yılında 6 milyon varil/günlük ham petrol üretimi ile 117 ülke arasında %6 pay ile 4. sıradadır. 2021 yılında 73 trilyon feet küp kanıtlanmış doğal gaz rezervine sahip olan Kanada, 92 ülke arasında %1 pay ile 15. sıradadır. 2021 yılında 6 trilyon feet küplük doğal gaz üretimi ile 97 ülke arasında %4 pay ile 5. sıradadır.

Kanada toprakları ve su kaynaklarının %12'lik kısmı, kanun gereği federal ve bölgesel hükümetler tarafından milli park, bölgesel park, vahşi yaşam alanı veya ekolojik rezerv olarak korunmaktadır. Ayrıca doğal kaynakların tüketilmesini engellemek amacıyla, hükümet tarafından finanse edilen belirli geri dönüşüm ve doğal hayatın yenilenmesi programları uygulanmaktadır.

Öte yandan Kanada, 15 Aralık 2011 tarihinde Kyoto Protokolü'nden ayrıldığını bildirmiş olup, böylece, 1997'de imzalanan ve 2005'te yürürlüğe giren bu anlaşmadan resmen çekilen ilk ülke olmuştur. 15 Aralık 2012 tarihi itibarı ile yürürlüğe giren çekilme kararının gerekçesi olarak Kanada; hedeflenen sera gazı salınım değerlerine ulaşamadığı için yaklaşık 14 milyar dolar ceza ile karşı karşıya kalınması ve dünya sera gazı salınımında başı çekenlerin (ABD ve Çin) protokolde yer almamasını gerekçe göstermiştir. Kyoto Protokolü gereği Kanada, 2012'de gaz salımını 1990'daki seviyesine göre % 6 oranında azaltmak zorunda bulunuyordu. Önemli bir enerji üreticisi olan Kanada'nın protokolden çıkma kararında özellikle konvansiyonel petrol çıkarma tekniklerine kıyasla üç kat daha fazla sera gazı salınımına yol açan Alberta'daki petrol çıkarma sektörünün de etkisi olduğu ifade edilmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	2.161	2.140	2.242	2.361	2.469	2.576	2.688	2.806
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	3,8	1,1	1,2	2,3	1,9	1,7	1,7	1,7
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	55.613	53.548	54.866	57.021	58.907	60.729	62.636	64.653
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	6,8	3,9	2,6	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-0,4	-0,6	0,3	0,4	0,2	-	-0,3	-0,6
İşsizliğin Toplam İlgücüne Oranı (%)	5,3	5,4	6,3	6,3	6,0	6,0	6,0	6,0
Nüfus (milyon)	38,87	39,97	40,87	41,4	41,92	42,42	42,92	43,4
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	107,4	107,1	104,7	102,1	100,2	98,6	97,1	95,4

Kaynak: IMF-Nisan 2024

*: Tahmin

IMF tahminlerine göre Kanada 2024 yılı itibarıyla 2,14 trilyon dolarlık GSYİH ile 196 ülke arasında dünyanın 10. büyük ekonomisidir. Kanada, 2024 yılında 54.866 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 18. sırada yer almaktadır.

Güçlü ABD ekonomisi, dayanıklı küresel enerji emtia talebi ve enflasyonun düşürülmesinde kaydedilen ilerlemenin tüketime sağladığı destek sayesinde, 2023'te yaşanan ekonomik yavaşlamanın ardından Kanada'da ekonomik faaliyetler yeniden ivme kazanmaktadır.

2024 yılında sabit fiyatlara göre %1,2 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2025 yılında %2,3 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

Rusya-Ukrayna çatışması küresel emtia fiyatlarında yükselişe neden olmuştur. 2022 yılında gerçekleşen %6,8'lik enflasyon ülkede son 40 yılın en yüksek enflasyon oranıdır. Kanada Merkez Bankası'nın uyguladığı sıkı para politikasının devam etmesi neticesinde yıllık ortalama tüketici fiyatları enflasyonu, 2023'te %3,9'a inmiştir. Tüketici fiyatları enflasyonunun Kanada Merkez Bankası'nın %2 hedefine 2024'ün ikinci yarısında ulaşması beklenmektedir. Ancak barınma ve bazı hizmet sektörü alt kategorilerinde enflasyonist baskı devam etmektedir. Bununla beraber çekirdek enflasyon 2024'te de yavaşlamaya devam edecektir. Halihazırda gıda fiyatları enflasyondaki normalleşmeyi hızlandırırken, yakıt fiyatları buna karşı çalışacaktır. Tedarik zincirindeki değişimler ve emtia fiyatlarındaki oynaklık, enflasyonu 2024 yılının geri kalanında salgın öncesi ortalamasının üzerinde, yıllık ortalama %2,1 seviyesinde tutacaktır.

IMF verilerine göre 2024 yılında %2,6 olması beklenen tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2025 yılında %1,9 olacağı tahmin edilmektedir.

Yüksek seyreden enerji fiyatları ve Avrupa'dan bu ürünlere olan yüksek talep, 2024 yılında Kanada'nın ihracat gelirlerine olumlu yansıyacaktır.

Kanada, Kuzey Amerika pazarı ile hızla gelişen Asya ekonomileri arasında bir köprü görevi gören stratejik pozisyona sahiptir. ABD ve Meksika ile gerçekleştirilen Kuzey Amerika Serbest Ticaret Alanı (NAFTA)¹ sayesinde 443 milyonu aşan bir tüketici kitlesine ulaşma imkanı sağlamanın yanı sıra ülke, güvenli iş ve yatırım ortamı ile de dünyanın önde gelen en dinamik ekonomilerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Kanada'da CUSMA olarak anılmaya başlanan anlaşma, özellikle ABD'nin Kanada menşeli demir çelik ürünlerine uyguladığı gümrük vergilerinin kaldırılması bakımından önem taşımaktadır.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve G8 üyesi olan Kanada, dünyanın en zengin ekonomilerinden biridir. Kanada, dünya petrol ihracatında dördüncü sıradadır. Sanayileşmiş diğer ekonomilerden farklı olarak Kanada ekonomisinde, ağaç ve petrol sanayi önemli bir yere sahiptir. Ülke aynı zamanda güney Ontario merkezli, özellikle otomobil ağırlıklı bir imalat endüstrisine de sahiptir.

Doğal kaynaklar ülke ekonomisinin gelişmesinde kilit bir rol oynamış olmakla beraber toplam ekonomik faaliyetlerin %70'i ve istihdamın %75'ini oluşturan hizmetler sektörüyle Kanada ekonomisi oldukça çeşitlenmiştir.

British Columbia ve Alberta eyaletleri için çok büyük önem taşıyan doğal kaynaklar ticari dengenin önemli bir unsurudur.

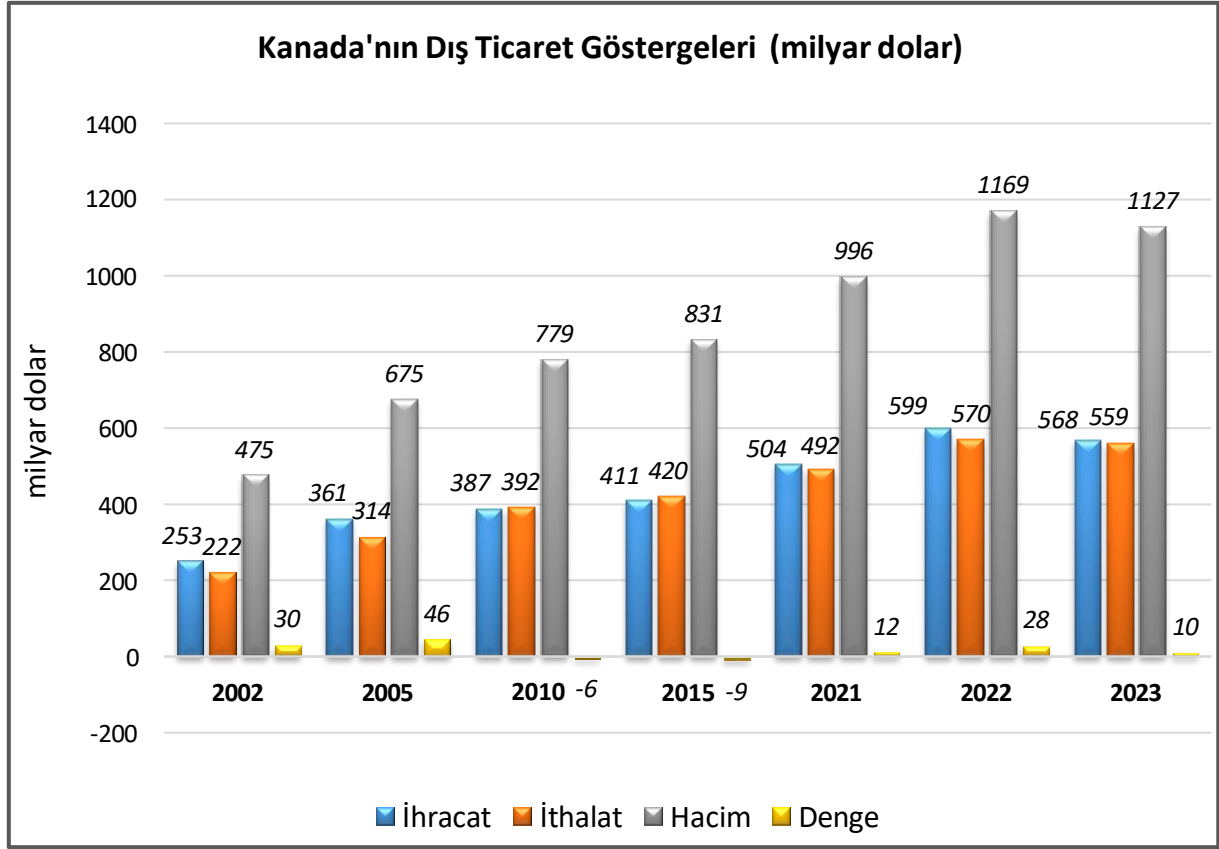
2020-2022 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 145 milyar dolar olan Kanada, 2022 yılında 1,4 trilyon dolarlık toplam yabancı sermaye stoku ile dünyada 6. sıradadır.

İnsani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Kanada 15. sıradadır. Ekonomik serbestlik endeksine göre Kanada, dünyada 176 ülke arasında 16. sıradadır. Ülke, küresel rekabetçilik açısından dünyadaki 141 ülke arasında 14. sıradadır. Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksine göre iş yapma kolaylığı açısından Kanada, dünyada 190 ülke arasında 23. sıradadır.

¹ NAFTA, ABD, Meksika ve Kanada arasında yapılan görüşmeler neticesinde revize edilmiştir. Anlaşma, Kanada-ABD-Meksika Anlaşması (CUSMA - Canada, the United States, Mexico Agreement) adını taşıyacak olup, 30 Kasım 2018 tarihinde Buenos Aires'teki G20 Zirvesinde ülke devlet başkanları tarafından imzalanmış, 1 Temmuz 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

2023 yılında Kanada'nın dünyaya ihracatı %5 daralarak 568 milyar dolar olmuştur. Ülkenin dünyadan 2023 yılı ithalatı ise %2 daralarak 559 milyar dolar olmuştur. Ülkenin dış ticaretinde 2023 yılında 10 milyar dolarlık fazla bulunmaktadır.

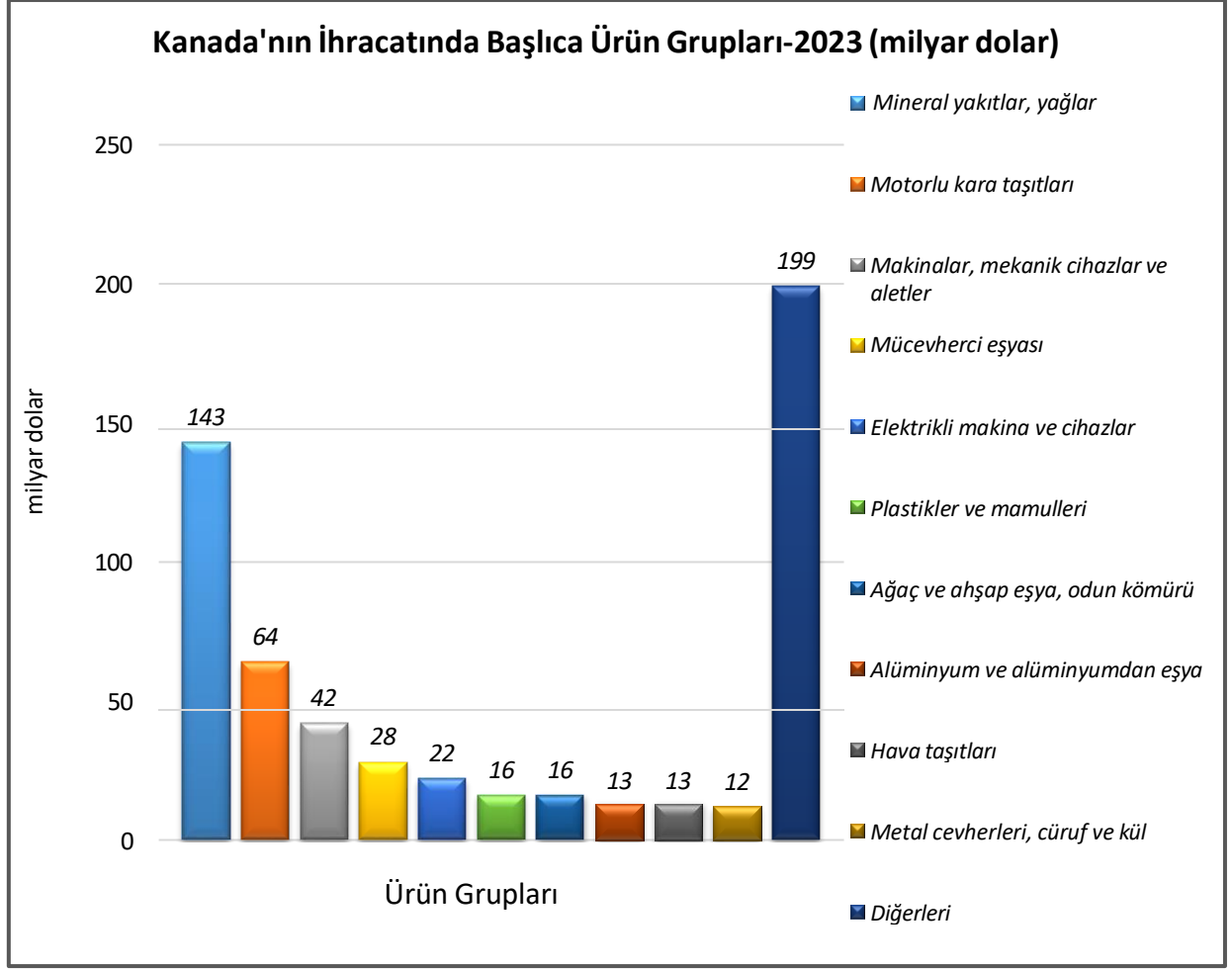
Ülkenin dünyaya ihracatında en önemli ürün grupları sırasıyla mineral yakıtlar, yağlar, motorlu kara taşıtları, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, mücevherci eşyası, elektrikli makina ve cihazlar, plastikler ve mamulleri, ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü, alüminyum ve alüminyumdan eşya, hava taşıtları, metal, cevherleri, cüruf ve küldür.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürün grupları sırasıyla motorlu kara taşıtları, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, elektrikli makina ve cihazlar, mineral yakıtlar, yağlar, mücevherci eşyası, plastikler ve mamulleri, eczacılık ürünleri, optik, fotoğraf, ölçü, tıbbi alet ve cihazlar, demir veya çelikten eşya, mobilyalar, aydınlatma, cihazları, prefabrik yapılarıdır.

ABD, Kanada'nın ihracatında %78 pay ile en önemli pazardır. Ülkenin ihracatında olduğu gibi ithalatında da ABD en önemli ülkedir. 2023 yılı ithalatının %50'si ABD'den gerçekleştirilmiştir. Ülkenin ABD'ye bağımlı bir dış ticaret yapısı bulunmaktadır. İhracatta pazar çeşitlendirmesinin sağlanması hedeflenmektedir.

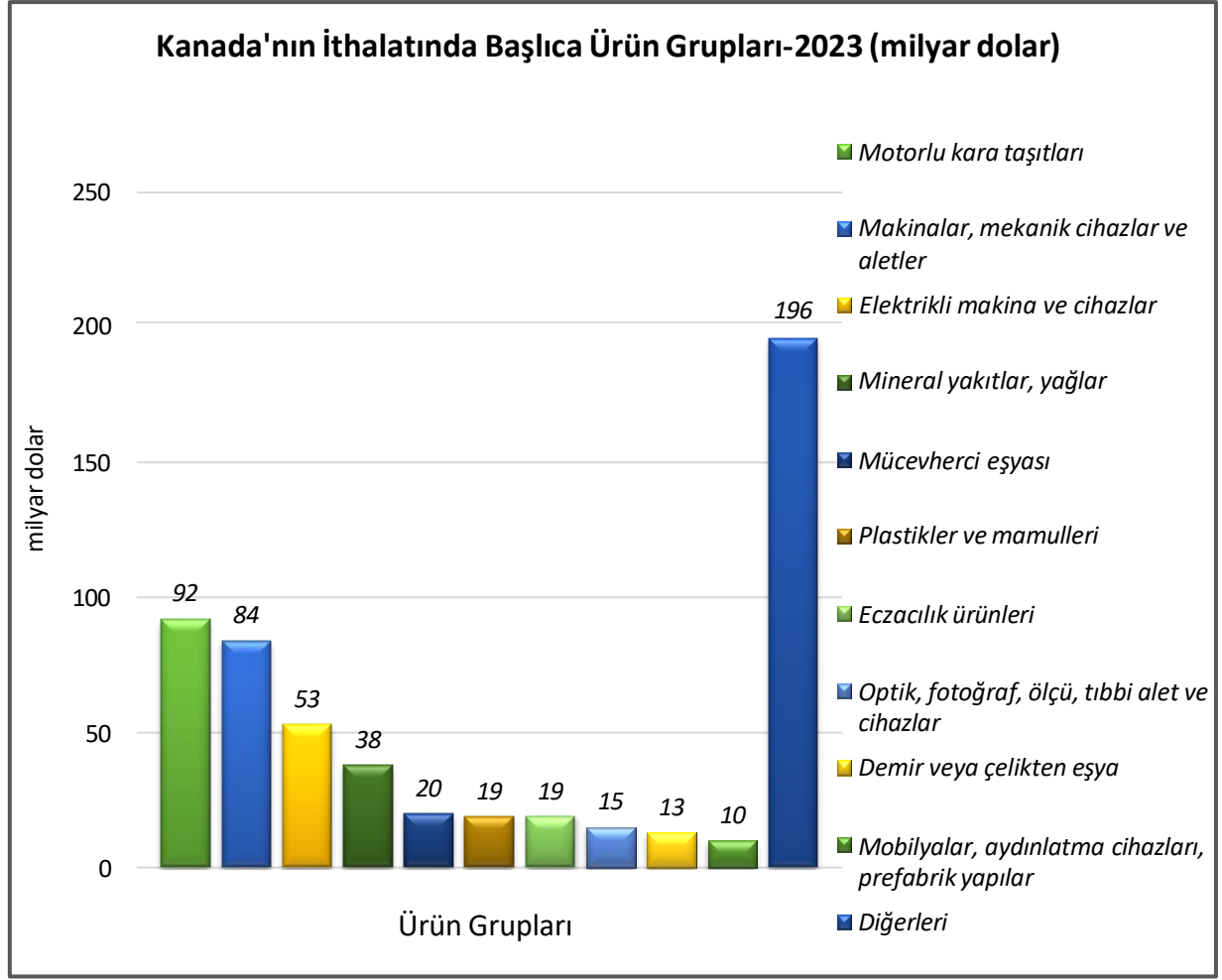
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

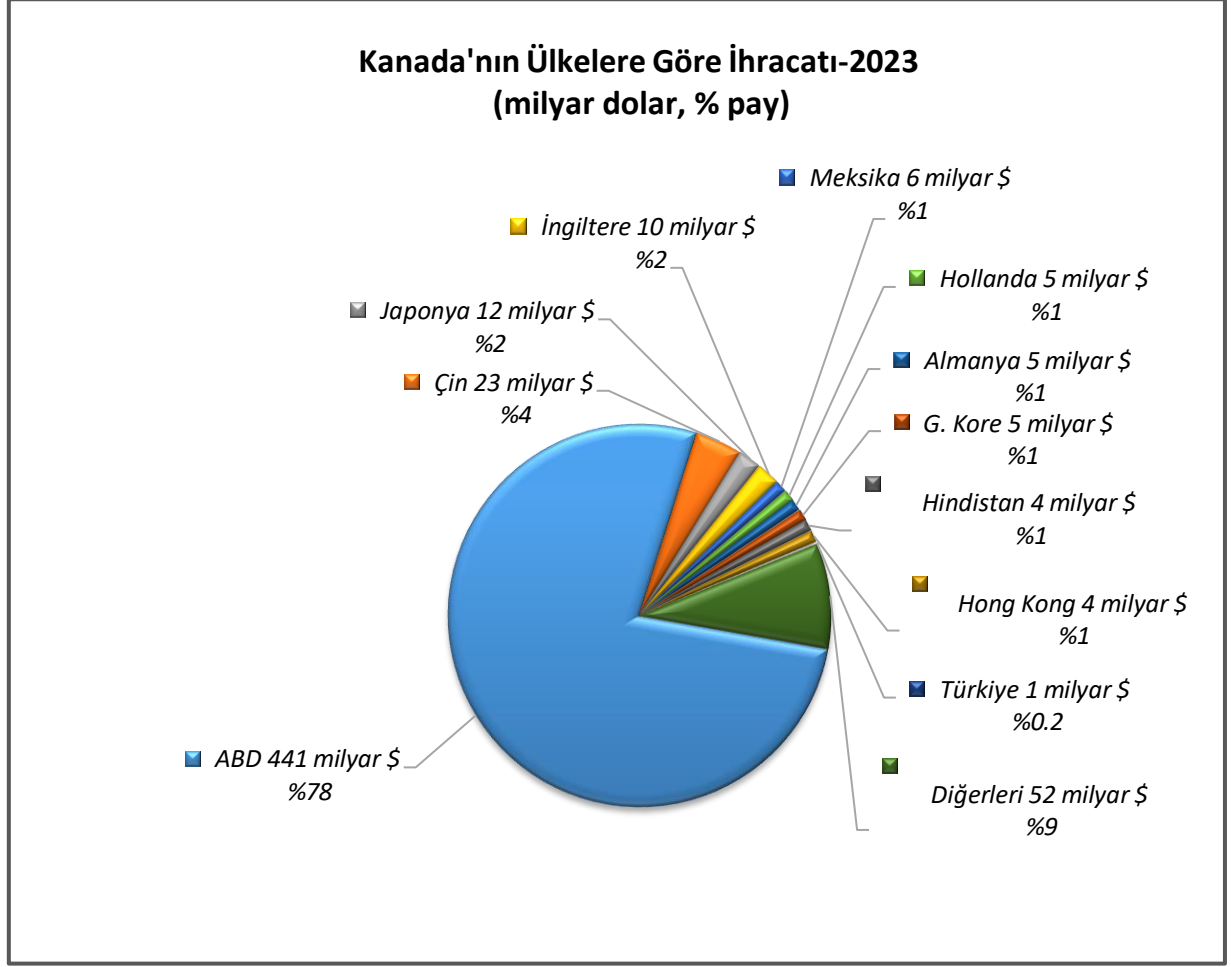
İthalat

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

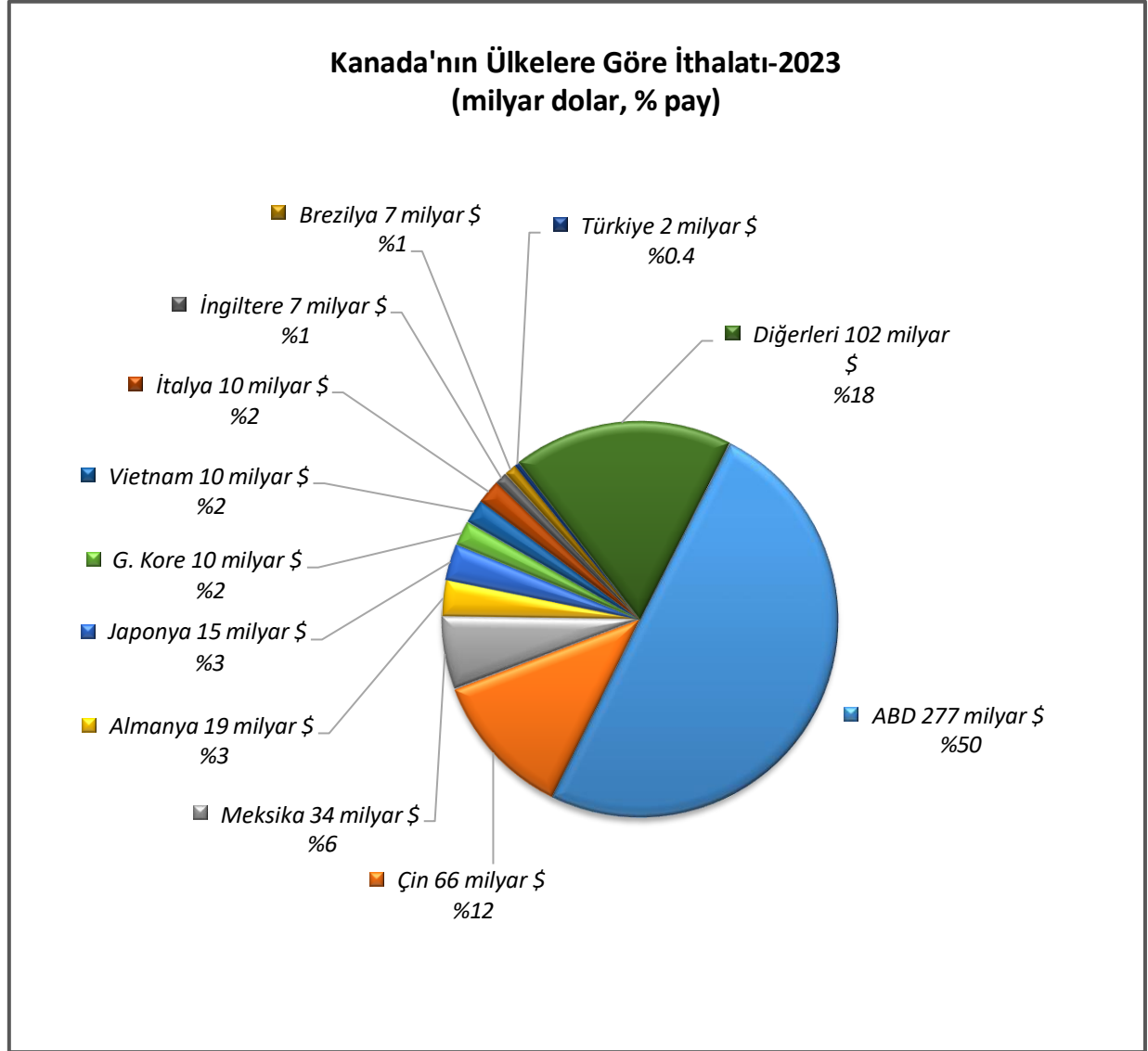
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

İthalat

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

İmalattan bilgi ve iletişim teknolojilerine, gıda işlemeden yenilenebilir enerjiye kadar pek çok sektörde dünyanın önde gelen firmaları Kanada’da yatırım yapmaktadır.

UNCTAD (<https://unctadstat.unctad.org/>) verilerine göre 2022 yılı itibarıyla ülkedeki doğrudan yabancı yatırım stoku 1,44 trilyon dolardır. 2022 yılında ülkeye 52,6 milyar dolar tutarında (2021 yılında 65,7 milyar dolar) doğrudan yabancı yatırım girişi olmuştur.

ABD, Hollanda, Birleşik Krallık, Lüksemburg, İsviçre, Japonya, Avustralya, Çin ve Almanya ülkede en fazla doğrudan yatırımları olan ülkelerdir.

UNCTAD verilerine göre 2022 yılında ülke dışına çıkan doğrudan yatırım akışı ise 79,3 milyar dolardır (2021 yılında 97 milyar dolar). Kanada’nın ülke dışındaki doğrudan yatırım stoku ise 2022 yılı itibarıyla 2,03 trilyon dolardır.

Kanada’nın ülke dışındaki doğrudan yatırımlarından en önemli payı alan ülke ABD’dir. ABD’yi, Birleşik Krallık ve Lüksemburg takip etmektedir. Ülkenin Asya/Okyanusya bölgesindeki doğrudan yatırımları henüz ABD ve Avrupa ülkelerindeki kadar olmasa da büyümektedir. 2021 yılı sonu itibarı ile Kanada’nın bu ülkelerdeki yatırımları %8 artmıştır.

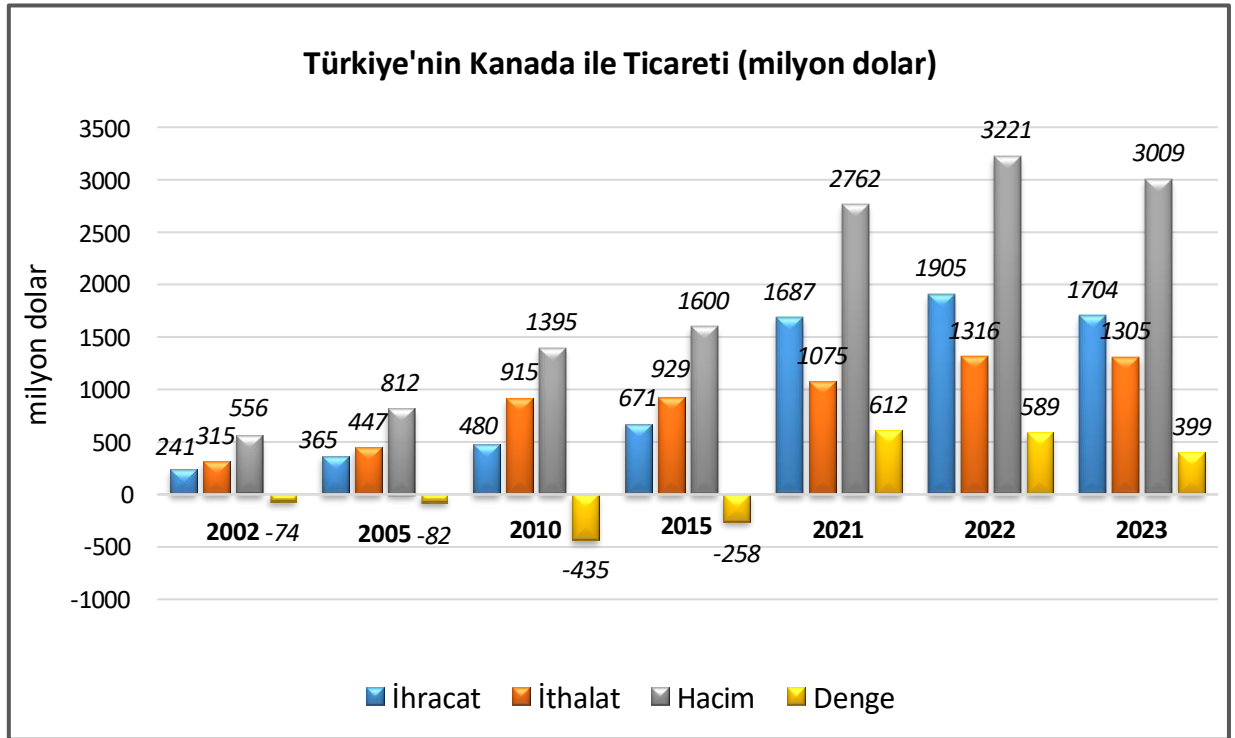
5. TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

Türkiye'nin 2023 yılında Kanada'ya ihracatı önceki yıla göre %10,6, ülkeden ithalatı ise %0,9 azalmıştır.

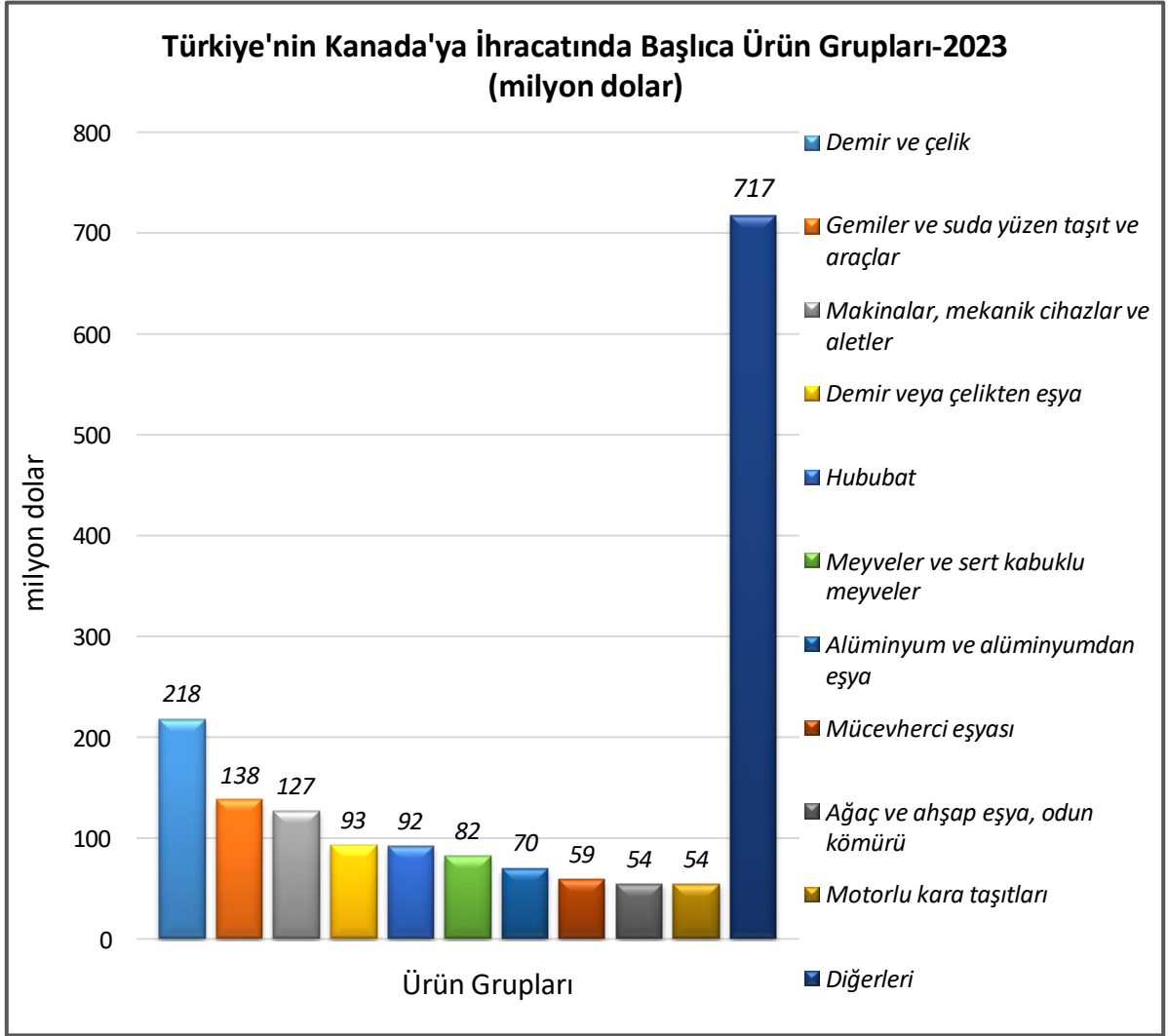
Kanada'dan ithalatımızda ülkemizin genel ithalat yapısına paralel bir yapı gözlemlenmekte olup, genellikle ham madde ve yarı mamul ürünler ön plana çıkmaktadır.

Türkiye-Kanada Dış Ticareti

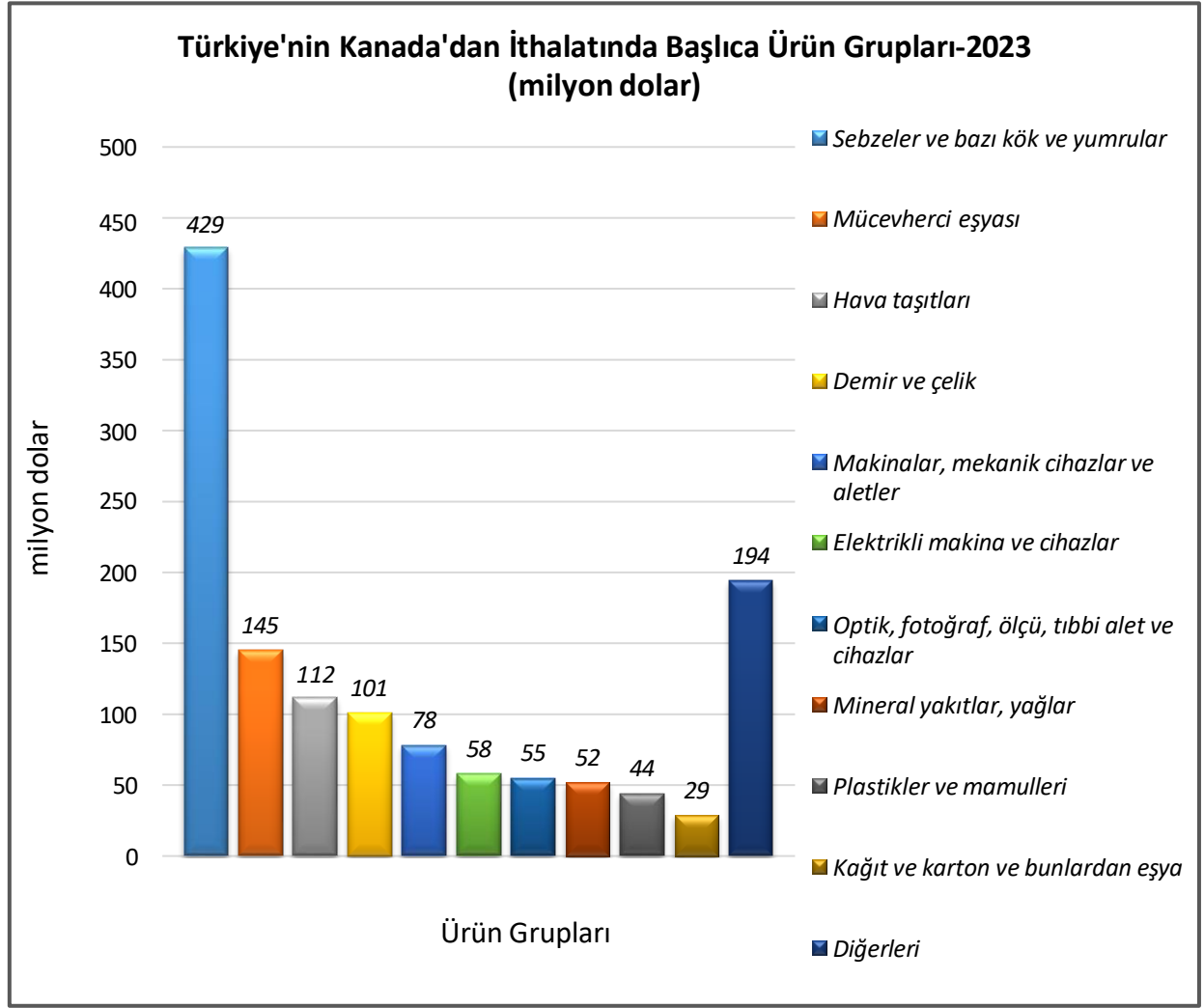
Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

Türkiye'nin Kanada'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

Türkiye'nin Kanada'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

Yatırım İlişkileri

TCMB verilerine göre 2022 yılında Türkiye'nin yurtdışına gerçekleştirdiği 51 milyar dolar değerindeki toplam doğrudan yatırım stokunda, Kanada 4 milyon dolar ile 77. sıradadır. 2021 yılı itibarıyla yurtdışından Türkiye'ye gelen 193 milyar dolar değerindeki toplam doğrudan yatırım stokunda Kanada 171 milyon dolar ile 38. sıradadır.

EKLER:

EK-1: Kanada'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			503 963 502	598 582 866	568 273 961	100,0	-5,1
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	81 978 146	119 876 334	99 554 087	17,5	-17,0
2.	8703	Otomobiller	29 154 651	29 462 272	37 871 537	6,7	28,5
3.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	15 161 614	15 205 458	20 532 734	3,6	35,0
4.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	11 493 885	17 018 729	14 496 108	2,6	-14,8
5.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	14 998 267	24 291 016	13 694 226	2,4	-43,6
6.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	10 913 569	12 818 138	13 424 249	2,4	4,7
7.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	6 093 197	10 790 573	8 993 407	1,6	-16,7
8.	1001	Buğday ve mahlut	6 642 880	7 951 704	8 836 462	1,6	11,1
9.	3104	Potashlı mineral veya kimyasal gübreler	5 699 787	12 638 211	8 569 334	1,5	-32,2
10.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	8 543 231	9 626 652	8 275 135	1,5	-14,0
11.	7601	İşlenmemiş alüminyum	8 112 457	9 300 060	8 080 659	1,4	-13,1
12.	8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	7 497 663	6 446 178	7 616 754	1,3	18,2
13.	8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	5 139 006	5 905 145	7 326 769	1,3	24,1
14.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1 342 845	4 029 620	7 086 024	1,2	75,8
15.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	8 080 674	6 762 584	6 622 506	1,2	-2,1

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

EK-2: Kanada'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			491 713 789	570 189 759	558 685 090	100,0	-2,0
1.	8703	Otomobiller	28 619 845	32 598 626	38 415 992	6,9	17,8
2.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	15 928 764	18 666 360	20 573 105	3,7	10,2
3.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	14 215 443	16 940 500	20 248 782	3,6	19,5
4.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	13 408 016	20 262 418	17 519 188	3,1	-13,5
5.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	11 783 543	16 543 007	14 496 107	2,6	-12,4
6.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	11 826 806	12 831 396	12 689 048	2,3	-1,1
7.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	11 470 203	11 434 271	10 032 113	1,8	-12,3
8.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	6 532 399	8 112 390	9 536 894	1,7	17,6
9.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	9 366 255	10 086 985	9 505 423	1,7	-5,8
10.	8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	4 585 519	5 761 840	6 683 071	1,2	16,0
11.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	8 239 554	8 137 204	6 637 771	1,2	-18,4
12.	8701	Traktörler	3 629 751	4 766 695	6 037 887	1,1	26,7
13.	8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	3 495 714	3 705 983	5 023 752	0,9	35,6
14.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	3 209 164	4 055 042	4 764 350	0,9	17,5
15.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	3 509 708	4 360 436	4 257 570	0,8	-2,4

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

EK-3: Kanada'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		503 963 502	598 582 866	568 273 961	100,0	-5,1
1.	ABD	379 998 644	460 541 708	441 156 224	77,6	-4,2
2.	Çin	22 415 275	22 067 823	22 577 212	4,0	2,3
3.	Japonya	11 575 900	13 836 177	11 682 901	2,1	-15,6
4.	İngiltere	13 162 632	14 225 403	10 493 123	1,8	-26,2
5.	Meksika	6 544 120	6 987 878	6 488 045	1,1	-7,2
6.	Hollanda	3 837 790	4 983 147	5 496 388	1,0	10,3
7.	Almanya	5 575 993	5 781 625	5 202 924	0,9	-10,0
8.	G. Kore	5 043 693	6 655 058	5 140 040	0,9	-22,8
9.	Hindistan	2 388 817	4 109 431	3 772 718	0,7	-8,2
10.	Hong Kong	2 829 310	2 584 120	3 601 280	0,6	39,4
11.	İsviçre	2 425 294	2 801 223	3 543 236	0,6	26,5
12.	Fransa	3 233 957	3 079 722	3 159 331	0,6	2,6
13.	Brezilya	1 817 413	3 113 818	3 022 898	0,5	-2,9
14.	Belçika	3 158 151	3 722 373	2 927 627	0,5	-21,4
15.	Avustralya	1 860 477	2 417 422	2 337 506	0,4	-3,3
...	...	...	...	...	...	...
29.	Türkiye	918 812	984 525	909 126	0,2	-7,7

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

EK-4: Kanada'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		491 713 789	570 189 759	558 685 090	100,0	-2
1.	ABD	239 142 015	280 373 715	277 111 362	49,6	-1,2
2.	Çin	68 592 641	77 054 920	66 076 922	11,8	-14,2
3.	Meksika	27 007 646	31 388 372	34 127 330	6,1	8,7
4.	Almanya	15 146 970	17 299 128	18 511 817	3,3	7
5.	Japonya	12 329 779	13 148 135	15 299 827	2,7	16,4
6.	G. Kore	8 305 970	10 167 141	10 210 565	1,8	0,4
7.	Vietnam	7 848 465	9 888 646	9 822 973	1,8	-0,7
8.	İtalya	8 352 657	9 331 411	9 547 552	1,7	2,3
9.	İngiltere	6 279 824	6 663 816	6 964 626	1,2	4,5
10.	Brezilya	5 966 377	6 540 884	6 798 938	1,2	3,9
11.	Fransa	5 669 233	5 972 922	6 400 881	1,1	7,2
12.	İsviçre	4 544 971	5 725 501	6 285 349	1,1	9,8
13.	Tayvan	6 247 283	7 269 973	5 991 158	1,1	-17,6
14.	Hindistan	4 813 593	6 418 478	5 575 083	1	-13,1
15.		3 790 615	3 707 199	4 408 237	0,8	18,9
...	...	...	...	...	...	...
29.	Türkiye	2 224 012	2 443 431	2 108 506	0,4	-13,7

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

Ek-5: Türkiye'nin Kanada'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 687 217	1 905 046	1 703 722	100,0	-10,6
1.	1001	Buğday ve mahlut	0	0	91 199	5,4	0
2.	8904	Römorkörler ve itici gemiler	6 500	6 105	85 402	5,0	1298,9
3.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	67 841	78 762	73 816	4,3	-6,3
4.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	64 511	97 712	62 688	3,7	-35,8
5.	8902	Balıkçı gemileri; balıkçılık ürünlerinin işlenmesine, korunmasına ve konserve edilmesine mahsus gemiler ve diğer gemiler	0	0	51 688	3,0	0
6.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	39 559	48 979	51 667	3,0	5,5
7.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	42 685	46 770	50 650	3,0	8,3
8.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	35 556	44 207	47 094	2,8	6,5
9.	4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	55 591	50 292	42 958	2,5	-14,6
10.	7604	Aluminyumdan çubuklar ve profiller	29 598	35 977	32 588	1,9	-9,4
11.	7601	İşlenmemiş aluminyum	28 108	53 217	27 667	1,6	-48
12.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	9 432	17 526	27 220	1,6	55,3
13.	2009	Meyve ve sebze suları	9 822	17 970	26 657	1,6	48,3
14.	7209	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği > 600 mm, soğuk haddelenmiş, kaplanmamış)	45 901	14 935	26 248	1,5	75,7
15.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	52 269	38 836	25 859	1,5	-33,4

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

Ek-6: Türkiye'nin Kanada'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			1 075 462	1 316 472	1 304 697	100,0	-0,9
1.	0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	291 997	361 327	429 018	32,9	18,7
2.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	5 434	117 252	144 063	11,0	22,9
3.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	228 998	190 223	86 824	6,7	-54,4
4.	8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	33 497	35 413	84 064	6,4	137,4
5.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	78 782	201 550	46 747	3,6	-76,8
6.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	19 145	18 612	25 647	2,0	37,8
7.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	6 154	3 998	22 271	1,7	457,1
8.	9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	751	5 221	20 610	1,6	294,8
9.	4801	Gazete kağıdı (rulo veya tabaka halinde)	10 324	16 346	19 252	1,5	17,8
10.	3104	Potashlı mineral veya kimyasal gübreler	0	1	18 065	1,4	1806400
11.	1001	Buğday ve mahlut	74 789	2 052	14 476	1,1	605,5
12.	8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	9 369	33 066	12 680	1,0	-61,7
13.	8526	Radar cihazları, hava-deniz trafiğine yardımcı telsiz cihazları ve uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz kontrol cihazları	1 345	2 128	11 301	0,9	431,1
14.	8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb	8 342	9 544	10 732	0,8	12,4
15.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	6 253	6 154	9 641	0,7	56,7

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

GİNE BİSSAU CUMHURİYETİ

ÜLKE PROFİLİ

İÇİNDEKİLER

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER	2
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	3
3. DIŞ TİCARET	4
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	7
5. TÜRKİYE İLE TİCARET	8
EKLER:	10

1. TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Gine Bissau Cumhuriyeti
Başkent	Bissau
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Resmi Dili	Portekizce
Yüzölçümü	36.125 km ²
Dini	Müslüman (50), Yerel Dinler (%40), Hristiyan (%10)
Para Birimi	CFA franc (CFAfr)

Kaynak: IMF

Coğrafi Konum

Ülkenin toplamda sahip olduğu 724 km'lik sınırın 338 km'si kuzeyinde bulunan Senegal, 386 km'si ise doğusunda bulunan Gine devleti ile oluşmaktadır. Ülkenin ayrıca batısında bulunan Atlantik Okyanusunu 350 km'lik bir kıyısı mevcuttur.

Ülke toplamda 28.120 km²'si yeşil alan, 8.005 km²'si ise su alanı olmak üzere 36.125 km²'lik bir alana sahiptir. Afrika kıtası geneline bakıldığında Gine-Bissau bu veriler ile kıtanın küçük ülkelerinden biri konumundadır. Ülkenin iç kesimlerinde düz ovalar görülürken, bu alanlar kıyı kesimlerine doğru var olan erozyonun da etkisiyle bataklık alanlar ile birleşmektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Ülke 1984 yılında gerçekleşen anayasa değişikliği ile başkanlık sistemi ile yönetilmektedir. 1991 yılına kadar tek partili sistemin işlediği ülkede, bu yıldan itibaren çok partili sisteme geçiş gerçekleştirilmiştir.

Gine Bissau ülke genelinde sekiz bölgeye ve ayrıca özerk başkent alanı Bissau'a ayrılmıştır. Bu sekiz bölge kendi içerisinde ayrıca 37 alana ayrılmış durumdadır. Bu sekiz bölge ülke genelinde üç il içerisine bölünmüş konumdadır. Bu iller Leste (Doğu: Bafatá, Gabú), Norte (Kuzey: Biombo, Cacheu, Oio) ve Sul (Güney: Bolama, Quinara, Tombali) 'dur.

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Başlıca Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	1,72	1,97	2,15	2,32	2,5	2,69	2,89	3,08
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	4,2	4,2	5	5	5	5	4,5	4,5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	906	1 017	1 087	1 150	1 213	1 281	1 348	1 409
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	7,9	7,2	3	2	2	2	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-9,6	-9,4	-5,6	-4,6	-4,3	-4,2	-4	-4,1
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	1,9	1,94	1,98	2,02	2,06	2,1	2,15	2,19
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	80,4	77,8	76,5	74	71,6	69,4	67,7	66,6

Kaynak: IMF(*) Tahmini Veriler

2024 yılında cari fiyatlara göre, 2,15 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2025 yılında 2,32 milyar dolar olması beklenmektedir. (IMF-2024)

Gine Bissau, cari fiyatlara göre, 2024 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 170. büyük ekonomisidir. [ABD 1. (29 trilyon dolar), Türkiye 18. (1 trilyon dolar)] (IMF-2024)

2024 yılında sabit fiyatlara göre %5 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2025 yılında %5 oranında artacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2024)

Cari fiyatlara göre Gine Bissau, 2024 yılında 1.087 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 170. sırada yer almaktadır. [Lüksemburg 1. (131 384 \$), Türkiye 75. (12 765 \$)] (IMF-2024)

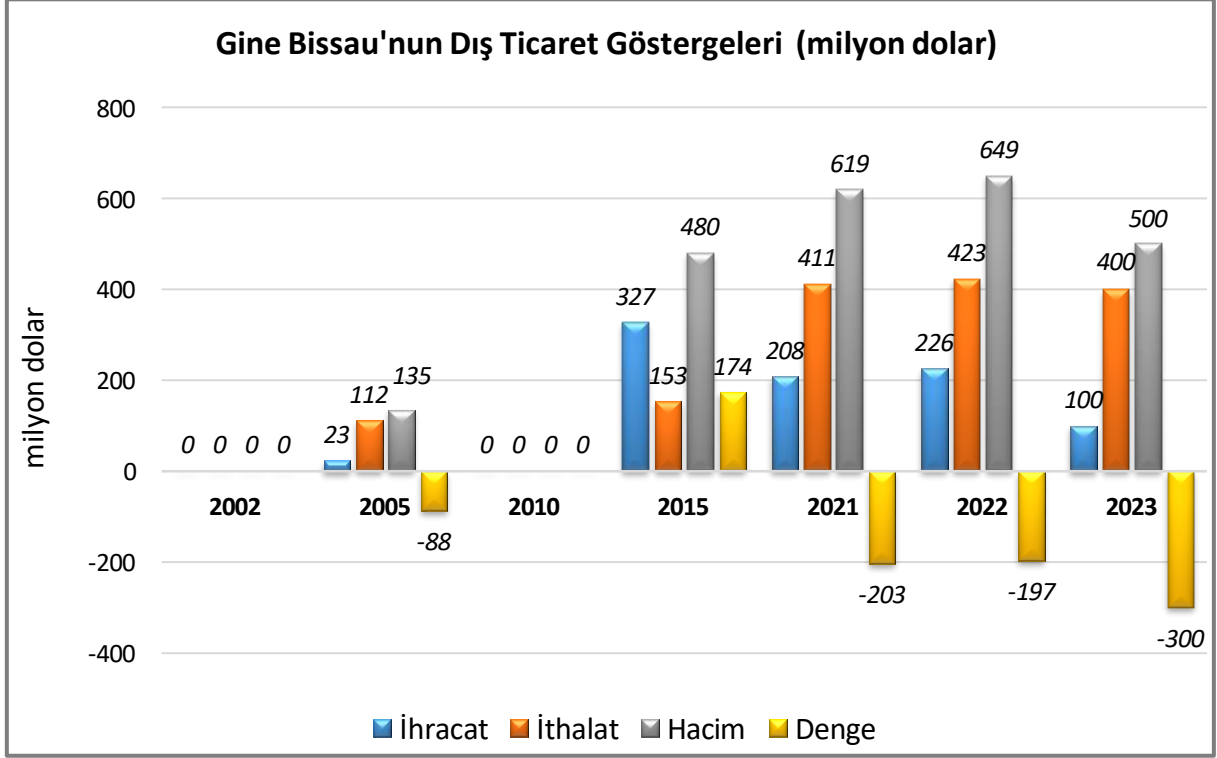
2024 yılında %6 oranında açık vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYİH'ya oranının, 2025 yılında da %5 oranında açık vermesi beklenmektedir. (IMF-2024)

2024 yılında %76,5 olacağı tahmin edilen devletin genel net borcunun GSYİH'ya oranının, 2025 yılında %74 olması beklenmektedir. (IMF-2024)

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

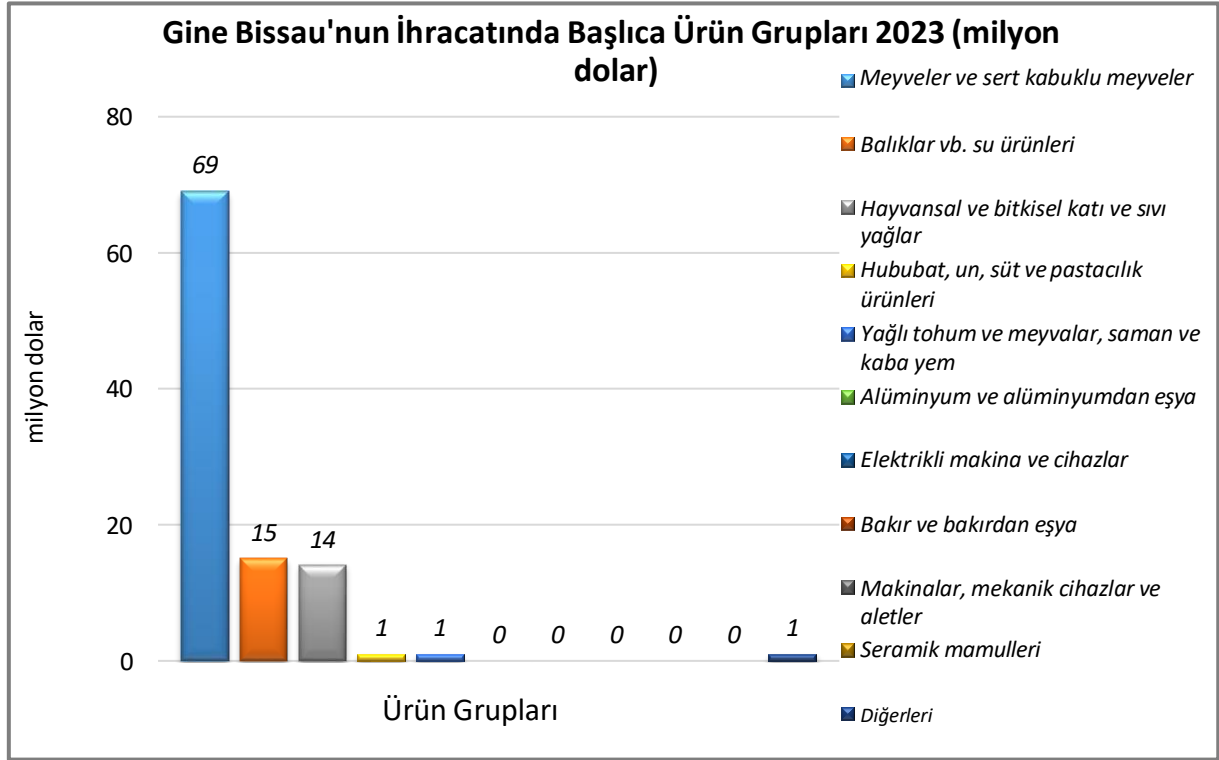
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

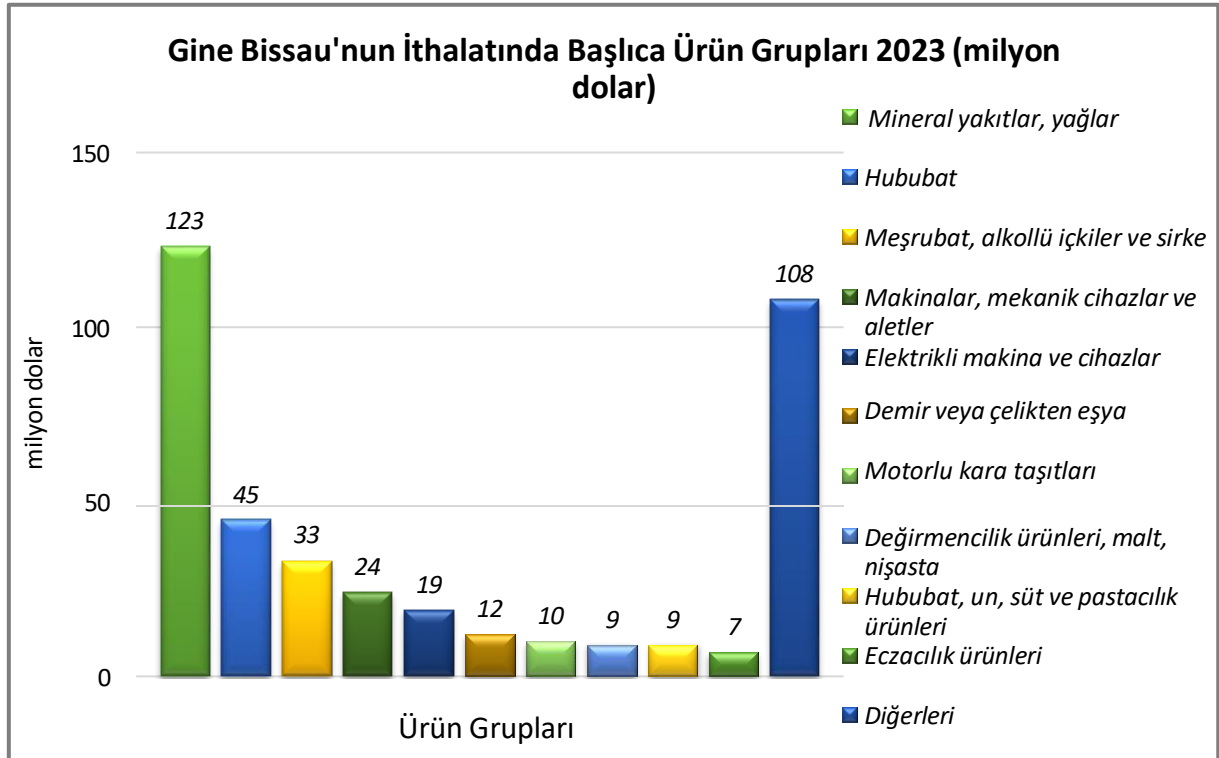
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

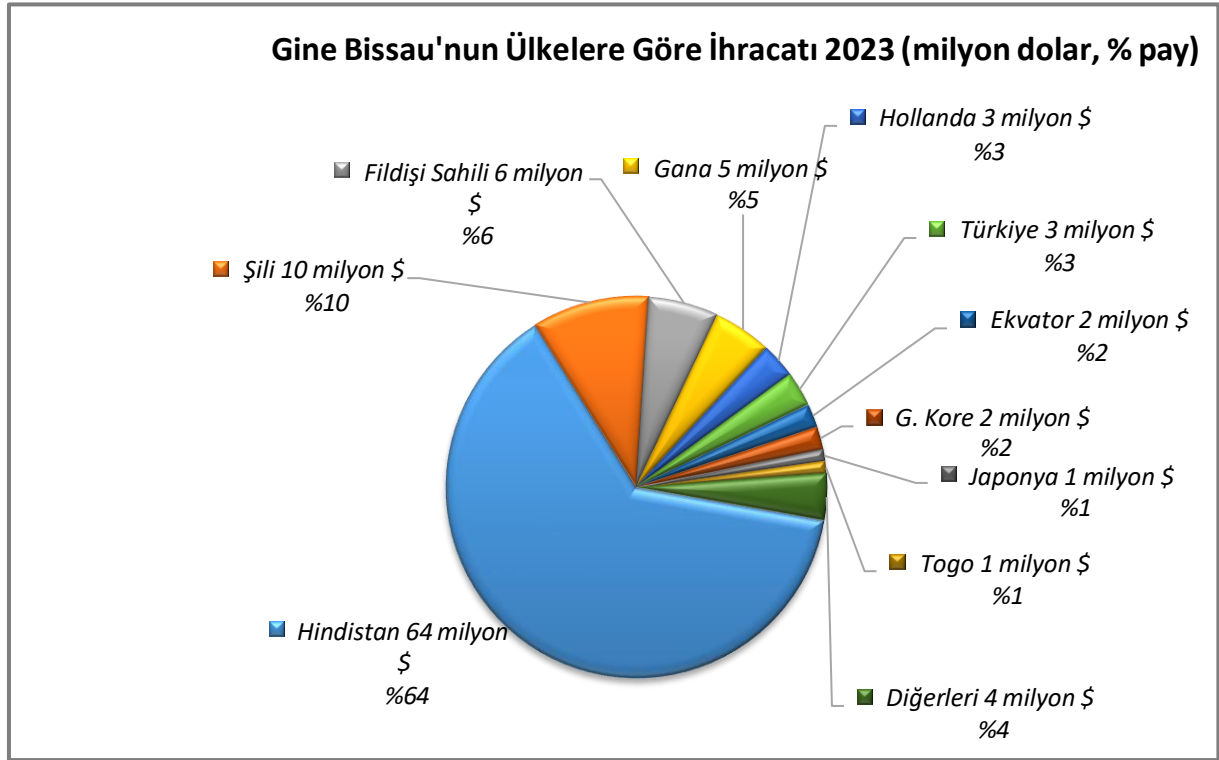
İthalat

Kaynak: Trademap

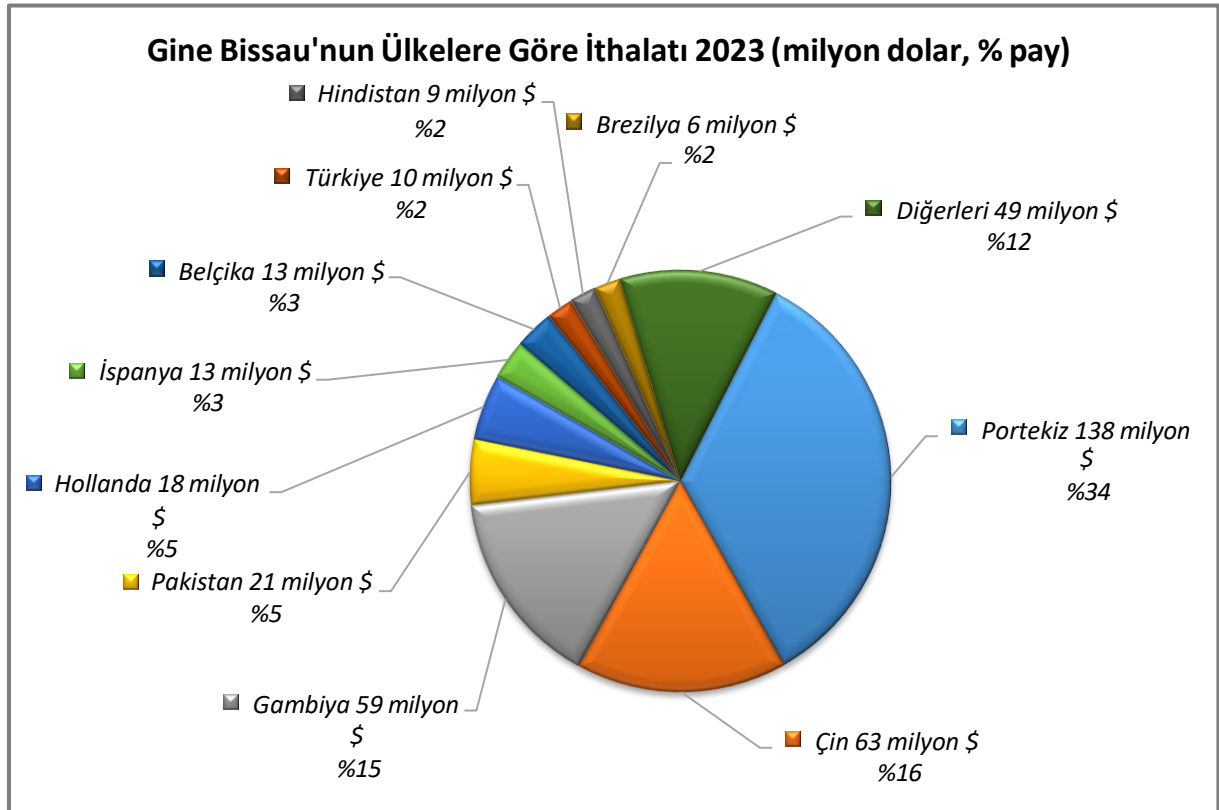
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

İthalat

Kaynak: Trademap

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

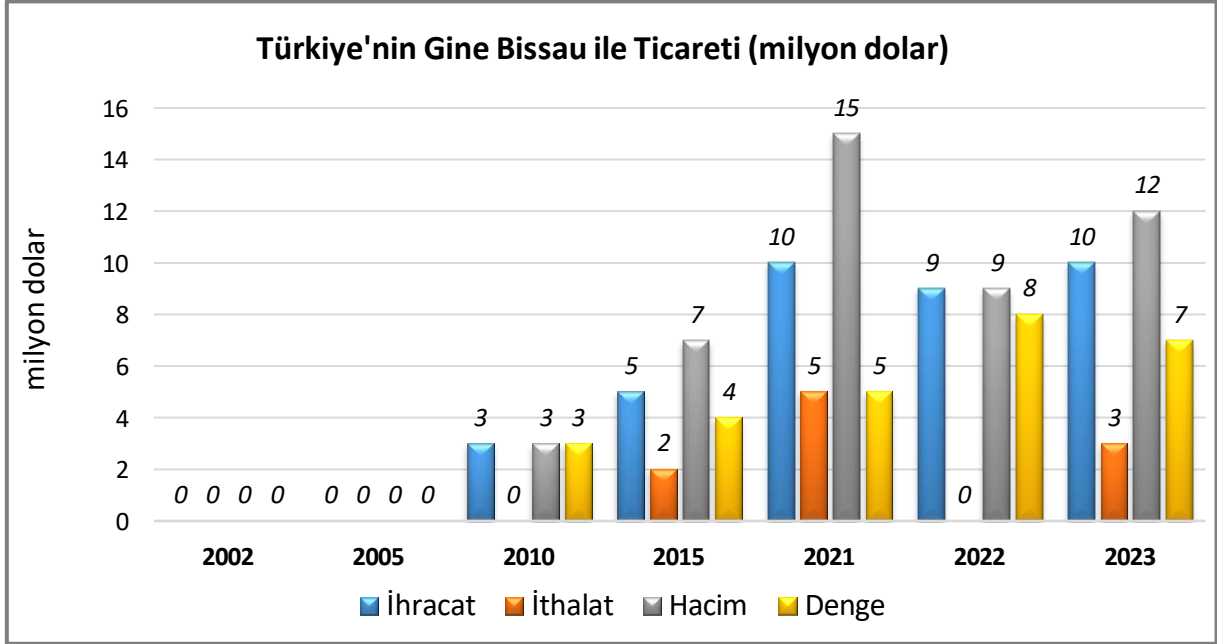
Gine Bissau, 2021 yılında 24 milyon dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 171. sıradadır. [ABD 367 milyar dolar ile 1. Türkiye 13 milyar dolar ile 29. (UNCTAD-2023)]

2019-2021 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 116 milyon dolar olan Gine Bissau, 2021 yılında 316 milyon dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 190. sıradadır. [ABD 14 trilyon dolar ile 1. Türkiye 121 milyar dolar ile 46. (UNCTAD-2023)]

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

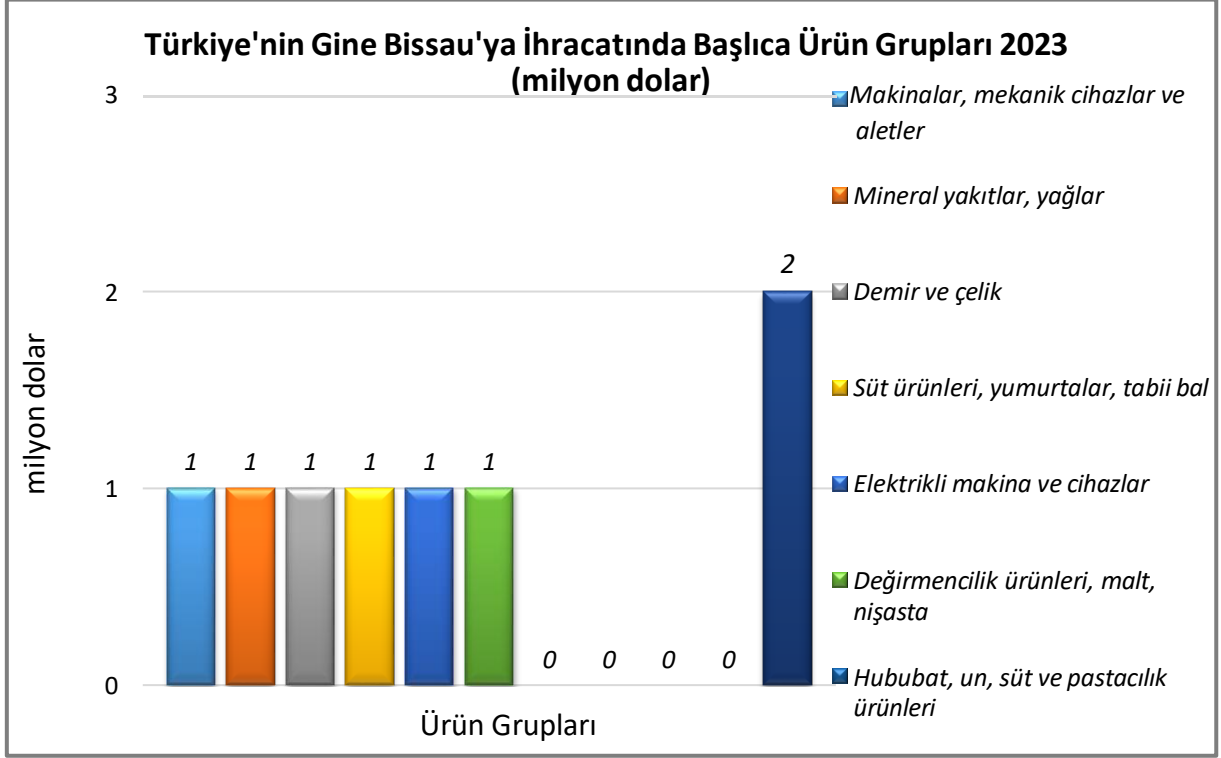
Genel Durum

Türkiye- Gine Bissau Dış Ticareti

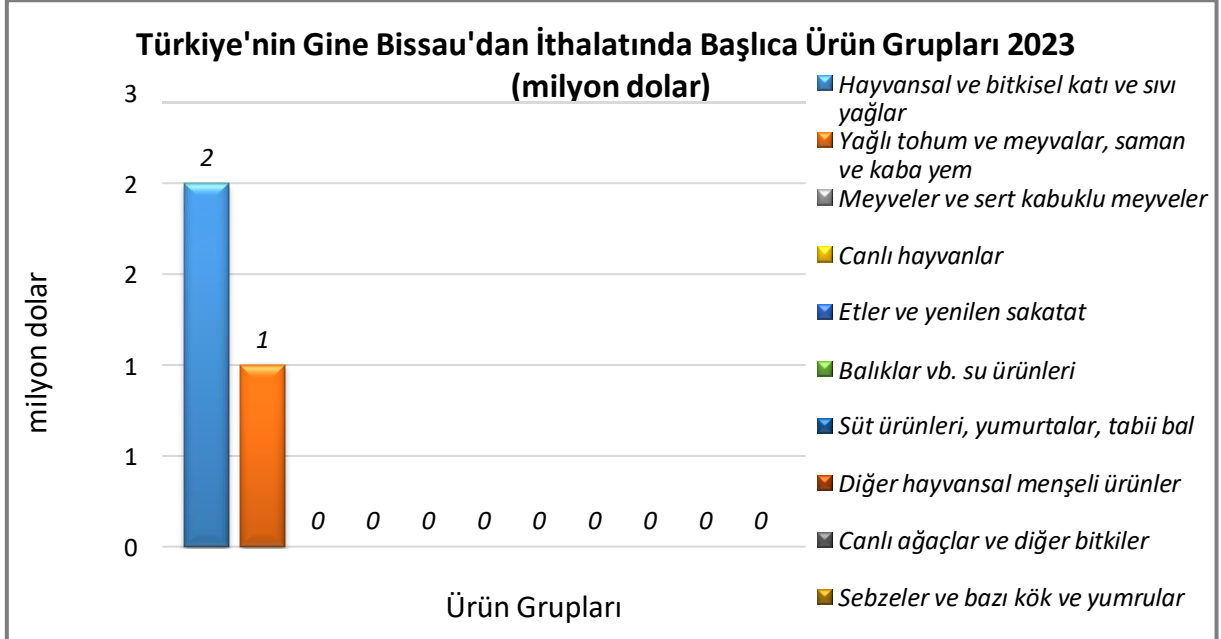
Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Gine Bissau'dan İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Gine Bissau'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

EKLER:**EK-1: Gine Bissau'nun İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			207 766	225 667	100 150	100	-55,6
1.	801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	146 700	206 102	68 477	68,4	-66,8
2.	1504	Balıkların veya deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları	583	654	13 502	13,5	1964,5
3.	303	Balıklar (dondurulmuş)	31 706	16 202	13 499	13,5	-16,7
4.	307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	1	1	1 345	1,3	134400
5.	1901	Malt hılasası; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	0	0	674	0,7	100
6.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	1 896	327	581	0,6	77,7
7.	7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	0	0	353	0,4	100
8.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	0	0	218	0,2	100
9.	6909	Labaratuvarda, kimyasal, teknik işlerde, ziraatte kullanılan seramikten cihaz ve eşya	0	0	154	0,2	100
10.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	6	571	151	0,2	-73,6
11.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	0	130	121	0,1	-6,9
12.	714	Manyok, ararot , salep, yer elması , tatlı patates ve benzeri kök ve yumrular, sagu özü	0	43	102	0,1	137,2
13.	2203	Biralar (malttan)	0	36	96	0,1	166,7
14.	1108	Niştastalar ve inülin	0	0	84	0,1	100
15.	1302	Bitkisel özsu ve hılasalar, pektik maddeler, pektinatlar, pektatlar, agar-agar, bitkilerden yapışkan sıvı vb.	80	69	72	0,1	4,3

Kaynak: Trademap-direcdata/Gine Bissau

EK-2: Gine Bissau'nun İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			410 871	422 919	399 806	100	-5,5
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	53 301	72 537	123 148	30,8	69,8
2.	1006	Pirinç	35 298	17 664	45 464	11,4	157,4
3.	2203	Biralar (malttan)	10 121	11 773	10 712	2,7	-9
4.	2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	8 391	8 506	9 678	2,4	13,8
5.	2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	11 064	12 987	9 559	2,4	-26,4
6.	1101	Buğday unu	10 660	11 624	8 933	2,2	-23,2
7.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1 798	5 529	6 069	1,5	9,8
8.	207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	3 787	4 036	5 382	1,3	33,3
9.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	940	983	5 245	1,3	433,6
10.	8703	Otomobiller	5 280	6 447	4 906	1,2	-23,9
11.	1901	Malt hıılasası; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	6 721	8 567	4 795	1,2	-44
12.	8408	Sıkıştırma ile ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	106	92	3 792	0,9	4021,7
13.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	9 980	4 861	3 643	0,9	-25,1
14.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	6 620	5 009	3 420	0,9	-31,7
15.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	5 119	5 009	3 317	0,8	-33,8

Kaynak: Trademap-direcdata/ Gine Bissau

EK-3: Gine Bissau'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		207 766	225 667	100 150	100	-55,6
1.	Hindistan	143 886	202 710	64 070	64	-68,4
2.	Şili	585	654	10 043	10	1435,6
3.	Fildişi Sahili	15 853	5 684	5 883	5,9	3,5
4.	Gana	7 233	3 281	4 734	4,7	44,3
5.	Hollanda	178	2 980	2 799	2,8	-6,1
6.	Türkiye	4 889	422	2 511	2,5	495
7.	Ekvator	0	0	1 666	1,7	0
8.	G. Kore	2 555	1 261	1 623	1,6	28,7
9.	Japonya	0	0	1 297	1,3	0
10.	Togo	3 032	5 413	1 208	1,2	-77,7
11.	Malezya	3	0	677	0,7	0
12.	ABD	128	18	631	0,6	3405,6
13.	Brezilya	469	362	432	0,4	19,3
14.	Almanya	78	750	363	0,4	-51,6
15.	Finlandiya	0	0	275	0,3	0

Kaynak: Trademap –mirrordata/ Gine Bissau

EK-4: Gine Bissau'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		410 871	422 919	399 806	100	-5,5
1.	Portekiz	108 924	136 751	137 742	34,5	0,7
2.	Çin	88 879	56 516	63 137	15,8	11,7
3.	Gambiya	1 181	610	59 162	14,8	9598,7
4.	Pakistan	7 319	3 209	21 082	5,3	557
5.	Hollanda	24 508	22 991	18 441	4,6	-19,8
6.	İspanya	13 067	13 547	12 608	3,2	-6,9
7.	Belçika	8 459	10 272	12 587	3,1	22,5
8.	Türkiye	9 762	8 845	9 708	2,4	9,8
9.	Hindistan	15 814	8 407	9 394	2,3	11,7
10.	Brezilya	2 031	2 149	6 462	1,6	200,7
11.	Fransa	4 590	5 048	5 120	1,3	1,4
12.	Tunus	400	4 222	5 014	1,3	18,8
13.	İtalya	1 900	1 768	4 447	1,1	151,5
14.	Almanya	4 752	3 142	3 699	0,9	17,7
15.	ABD	3 333	2 369	3 482	0,9	47

Kaynak: Trademap-mirrordata/ Gine Bissau

Ek-5: Türkiye'nin Gine Bissau'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			9 762	8 845	9 708	100	9,8
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	525	849	1 360	14	60,2
2.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	1 471	922	940	9,7	2
3.	407	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	0	163	687	7,1	321,5
4.	1101	Buğday unu	417	773	608	6,3	-21,3
5.	8437	Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar	182	17	470	4,8	2664,7
6.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	1 133	551	438	4,5	-20,5
7.	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	7	0	351	3,6	0
8.	9028	Gaz, sıvı ve elektrik sayaçları (bunların kalibre cihazları dahil)	0	0	315	3,2	0
9.	207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	29	191	279	2,9	46,1
10.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	374	240	257	2,6	7,1
11.	1902	Makarnalar ve kuskus	690	278	216	2,2	-22,3
12.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	27	94	209	2,2	122,3
13.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	0	67	202	2,1	201,5
14.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	55	3	197	2	6466,7
15.	8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	0	0	188	1,9	0

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Gine Bissau'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			4 889	422	2 511	100	495
1.	1504	Balıkların veya deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları	0	0	1 793	71,4	0
2.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	1 738	327	581	23,1	77,7
3.	801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	0	0	135	5,4	0
4.	106	Canlı diğer hayvanlar	0	0	2	0,1	0

Kaynak: Trademap-direcdata/Türkiye

KATAR ÜLKE PROFİLİ

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel
Müdürlüğü**

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	5
3. DIŞ TİCARET.....	7
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	12
5. TÜRKİYE ile TİCARET	14
EKLER:	17

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Katar Devleti (State of Qatar)
Başkenti	Doha
Yüzölçümü	11.521 km ²
Nüfusu	3,09 milyon (2024)
Devlet Başkanı	Emir Şeyh Tamim bin Hamad El Thani
Yönetim Biçimi	Emirlik (Mutlak Monarşi)
Resmi Dili	Arapça (İngilizce ikinci dil konumundadır.)
Dini	İslam
Etnik Yapı	%12'si Katarlı Arap, %88'i yabancı (Asya/Güney Asya)
Para Birimi	Katar Riyali (QR)
Uluslararası Telefon Kodu	+ 974

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: ABEDA, ACC, AFESD, AMF, FAO, G-77, GCC, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCS, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAS, MIGA, NAM, OAPEC, OAS (gözlemci), OIC, OPCW, OPEC, PCA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNIFIL, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO

Coğrafi Konum

Katar gerek nüfus gerek yüzölçümü açısından küçük Körfez ülkelerinden bir tanesidir. Arap Yarımadası'nın doğu kıyısında yaklaşık 11.521 km²'lik bir alana sahiptir. Kıyı şeridi 550 km, kara sınırı ise 60 km olup, Suudi Arabistan'la komşudur.

Siyasi ve İdari Yapı

Ülkede Osmanlı egemenliği 1871 yılında başlamış olup, I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun Arap Yarımadası'ndan çekilmesiyle birlikte, 1916 yılında Birleşik Krallık ile imzalanan Anlaşmayla Katar'ın savunma ve dışişleri Birleşik Krallık tarafından üstlenilmiştir. Birleşik Krallığın bölgeden çekilmesiyle birlikte Katar Eylül 1971'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Katar aynı tarihlerde Birleşmiş Milletler'e ve Arap Birliği'ne, 1981 yılında da Körfez İşbirliği Konseyi'ne üye olmuştur.

1995 yılında bir saray darbesiyle ülkenin yönetimi Şeyh Hamad bin Khalifa al Thani'ye geçmiştir. O tarihten bu yana, Katar sosyal ve ekonomik alanlarda reformlar yaparak hızlı bir kalkınma süreci sergilemektedir. Katar Emiri Şeyh Tamim bin Hamad El Thani, 25 Haziran 2013 tarihinde yönetimi babası Şeyh Hamad Bin Khalifa El Thani'den devralmıştır. Katar, anayasal monarşidir. Tüm yetkiler Emir'de toplanmış olup, Bakanlar Kurulu ve Başbakan Emir tarafından atanmaktadır.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Katar'da yüksek bir nüfus artış hızı görülmekle birlikte, söz konusu oran ülkenin sanayileşme ve yatırım çalışmaları kapsamında özellikle doğalgaz ve altyapı çalışmaları için bu ülkeye gelen yabancıların sayısındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Ülkede çalışan yabancıların çoğunluğu Hindistan, Pakistan, Nepal ve Filipinler'den gelmektedir. 2012 yılı itibariyle ülke nüfusu 1.8 milyon olarak görülmektedir. IMF verilerine göre 2023 itibariyle nüfusun 3,06 milyon olduğu 2024 yılında ise 3,09 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Ülke nüfusunun %77'si erkek, % 47,5'i 29 yaşın altındadır. Bu oransızlıklar da yabancı işgücüne bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

Nüfusun %90'ı şehirlerde yaşamaktadır. Başkent Doha nüfusun 45,7'sini, 10 km uzaklıktaki Rayyan ise %36,7'sini barındırmaktadır. Ülkenin işgücü neredeyse tamamıyla yabancı işçilere dayanmaktadır. Katar'da hükümet tarafından sürdürülen çalışmalar ağırlıklı olarak Katarlı işgücünün kalitesinin artırılarak özel sektörde istihdam edilmesini amaçlamaktadır. Bu çerçevede, ülkede faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerle birlikte Katarlılar için yoğun mesleki eğitim programları düzenlenmektedir. Diğer taraftan ülkede işgücüne tanınan haklar da Katarlılarla sınırlı kalmaktadır.

Yabancı işgücünün çalışma izinleri İçişleri Bakanlığı'nca düzenlenmektedir. Katar'da çalışan her yabancı için bir kefil zorunludur. Bu nedenle, ülkede iş yapmak isteyen her yabancı şirketin yatırımı için getireceği yabancı çalışanların kefalet işlemlerini kefili / ortağı ile en başta çözmesi gerekmektedir.

İçişleri Bakanlığı'nın ve kefilin kabulü ile yabancı işçinin kefaleti el değiştirebilmektedir. Bununla birlikte, İçişleri Bakanlığı'nın kabulüne bağlı olarak kefili hakkında geçerli bir şikayette bulunan çalışanın kefaleti bir başkasına geçebilir.

Diğer taraftan, ikamet izni içerisinde kefalet yalnızca iki kere değiştirilebilir. Bir yabancının ikamet izni iptal edilirse, kişi Katar'a işçi vizesi ile 2 yıl içerisinde giriş yapamaz.

Doğal Kaynaklar

Hidrokarbon oldukça önemlidir. Petrol Dukhan ve Qatari'de çıkarılmakta olup Katar Ekonomisi petrol ve doğalgaza dayalıdır. Ülkenin GSYİH'nin %56'sı, ihracat gelirlerinin ise % 89'u petrol ve doğalgaz sektöründen elde edilmektedir. Doğalgaz da ülke için oldukça önemli bir yeraltı kaynağıdır. Dünyanın en büyük 3. doğalgaz rezervine sahip bulunan Katar'ın rezervleri, dünya doğalgaz rezervlerinin %15'ine tekabül etmektedir. Katar'ın doğalgaz üretimini 300 yıl boyunca sürdürebileceği tahmin edilmektedir.

Katar yıllık 77 milyon ton LNG üretmekte, 2030 Vizyonu çerçevesinde bu rakamın 2024 yılı için 110 milyon tona, 2027 yılına kadar ise %64'lük bir artışla 126 milyon tona çıkarılması hedeflenmektedir.

Katar, Petrol İhraç eden Ülkeler Örgütü'nden (OPEC) 1 Ocak 2019 tarihi itibariyle ayrılmıştır. Ülkenin tamamına yakını düzlük olup, en yüksek rakım deniz yüzeyinden 40 m'dir. Ülkenin kuzeybatısında bazı tepeler, güneydoğusunda ise kum tepeleri bulunur.

Ülkenin iklim yapısı çöl iklimidir. Yazın hava sıcaklığı 50°C civarındadır. Yüzey suları ve bitki örtüsü yok denecek kadar azdır. Bazı kuyulardan yeraltı suyu çıkarılmakta ise de, suyun tamamı denizden arıtma yoluyla elde edilmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	235,71	213	221,41	226,22	242,14	262,19	273,79	281,83
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	4,2	1,2	1,5	1,9	5,8	7,9	3,5	1,6
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	80 385	69 541	71 568	72 760	77 492	83 493	86 751	88 857
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	5	3,1	1	1,4	1,9	2	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	26,8	17,1	13,4	13,3	12,9	14,2	13,2	11,3
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	2,93	3,06	3,09	3,11	3,13	3,14	3,16	3,17
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	42,6	43,3	41,2	40,2	38,9	36,8	36,2	36,1

*Tahmini veriler

Kaynak: IMF

Dünyanın en büyük üçüncü doğalgaz rezervlerine sahip ve dünyanın en büyük LNG ihracatçısı konumundaki Katar, 2015 yılına kadar yüksek seyreden petrol ve doğalgaz fiyatları sayesinde hızlı bir ekonomik büyüme trendi yakalamıştır.

IMF verilerine göre ülkenin kişi başına düşen milli gelirinin 2024 yılında 71,568 dolar olduğu tahmin edilmektedir. Bu itibarla, Katar bölgesinin en iyi ekonomik performans gösteren ülkesi haline gelmiştir.

Katar Hükümeti tarafından uygulanan ekonomik politikalar temel olarak, ülkenin zengin yeraltı kaynaklarının da yardımıyla hızlı bir kalkınma sürecini yakalamayı, dışa açık ve dünyaya entegre bir ekonomi yaratmayı, güçlü ve aktif bir özel sektör oluşturarak ekonomide kamu kesiminin baskın rolünü azaltmayı amaçlamaktadır.

Ekonomik yapının petrole olan bağımlılığını azaltmak isteyen Katar Hükümeti 1987 yılında keşfedilen zengin doğalgaz kaynaklarını etkin bir biçimde kullanarak gelir kaynaklarını artırmayı öngören bir politika uygulamaktadır.

Doğalgaz ihracatı, Katar'ın toplam ihracatının %40'ına ulaşmıştır. Söz konusu oranın önümüzdeki dönemde daha da artması beklenmektedir. Ayrıca, doğalgazdan petrol ürünleri üretilmesini ve ihraç edilmesini öngören "GTL – gas to liquids" teknolojisi konusunda da önemli adımlar atılmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, ekonominin çeşitlendirilmesine ilişkin politikalar sadece doğalgaz ve buna bağlı sanayi tesislerinin kurulması ile sınırlı kalmamakta, enerji dışı alanlarda faaliyet gösterecek firmaların Katar'a çekilmesine de çalışılmaktadır.

Bu çerçevede, Ras Laffan ve Mesaieed Sanayi Bölgelerinin yanısıra; Katar Bilim ve Teknoloji Parkı (Qatar Science and Technology Park) ve Katar Finans Merkezi (Qatar Financial Center) kurularak, teknoloji ve finans alanlarında yabancı yatırımcıların bu iki "serbest bölgede" %100 yabancı sermayeli şirket kurarak faaliyet göstermelerine imkan tanınmıştır.

Hükümet tarafından uygulanmakta olan para politikasının temeli Katar Riyali'nin ABD Doları'na bağlı çıkmasını korumaya yöneliktir.

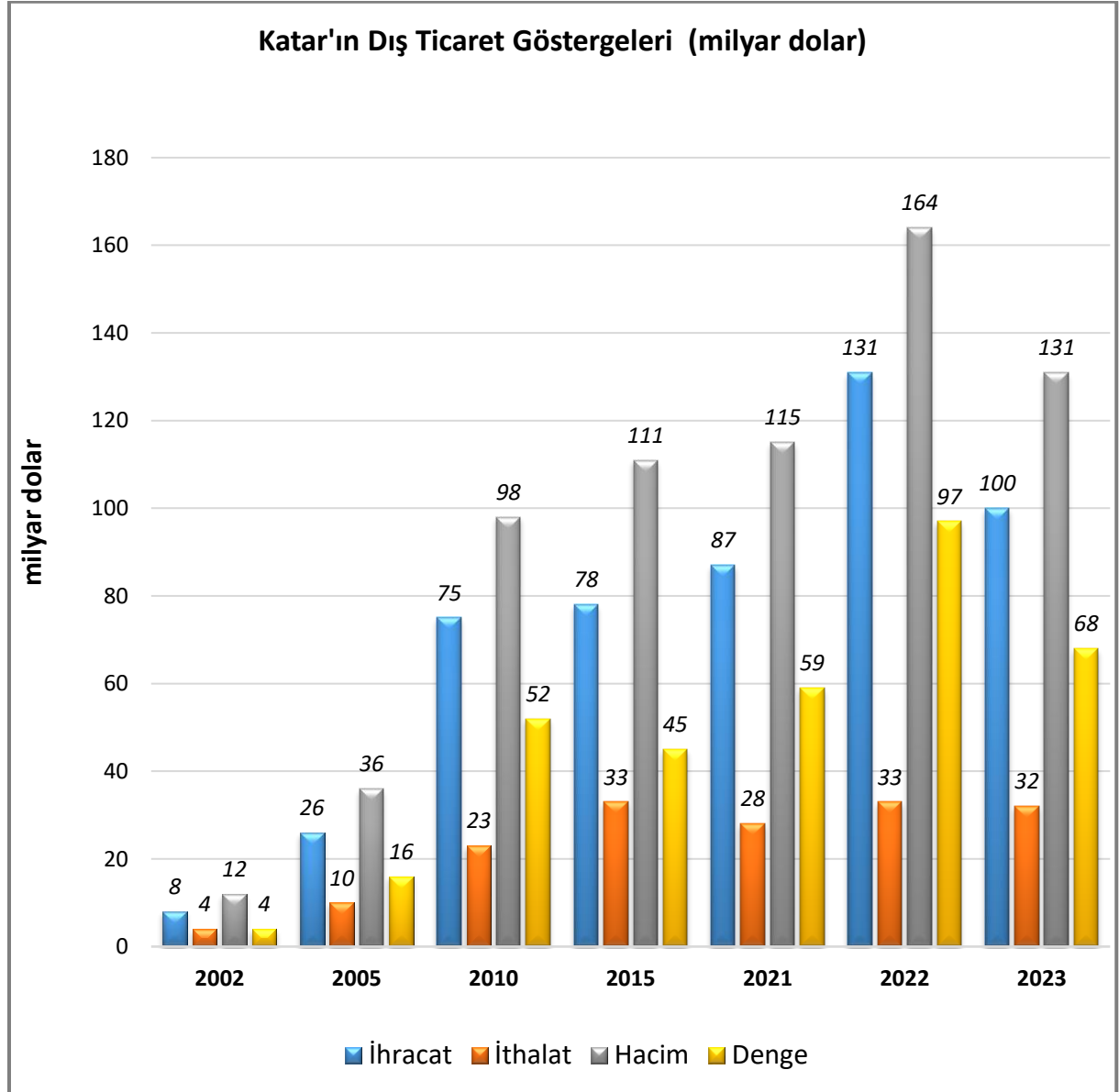
Katar'ın büyük hidrokarbon rezervleri, ülkenin hızla büyüyen ekonomisinin lokomotifi konumundadır. Petrol sektörü Katar ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. Ekonominin kamu ağırlıklı olması ve hidrokarbon sektörünün de gelirlerin en önemli kısmını teşkil etmesi, Katar'ın büyüme hızının doğrudan söz konusu sektöre bağlı olması sonucunu doğurmaktadır.

FİFA 2022 Dünya Kupası sonrasında inşaat sektörünün büyüme potansiyeline ilişkin bir belirsizlik bulunmaktadır. Ancak, artan nüfusa ve Katar'ın bölgede ve dünyada yaptığı yatırımlara bağlı olarak hizmetler sektörünün büyümeye devam edeceği öngörülmektedir. Özellikle finans, ulaşım bilişim ve iletişim hizmetlerindeki büyümenin sürmesi beklenmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

Katar dış ticareti, uluslararası enerji fiyatlarına bağlı olarak őekillenmektedir. Diğer taraftan, tamamlanmıő veya sũrdũrũlmekte olan petrol ve gaz sektũrũndeki yatırımlar, altyapı geliştirme programı, sanayi, eğitim ve turizm sektũrũndeki yatırımlarla artan ihracat ve ithalata bağlı olarak dış ticaret hacmi son yıllarda katlanarak gelişmektedir.

Genel olarak Katar, önemli ölçũde ticaret fazlası vermektedir. Son yıllarda hızla gelişen ekonomi ile birlikte, Katar'ın ihracatında ki ana kalem olan enerji kaynaklarının uluslararası piyasa fiyatlarındaki artış dolayısıyla söz konusu ticaret fazlası sũrmektedir. 2022 yılında

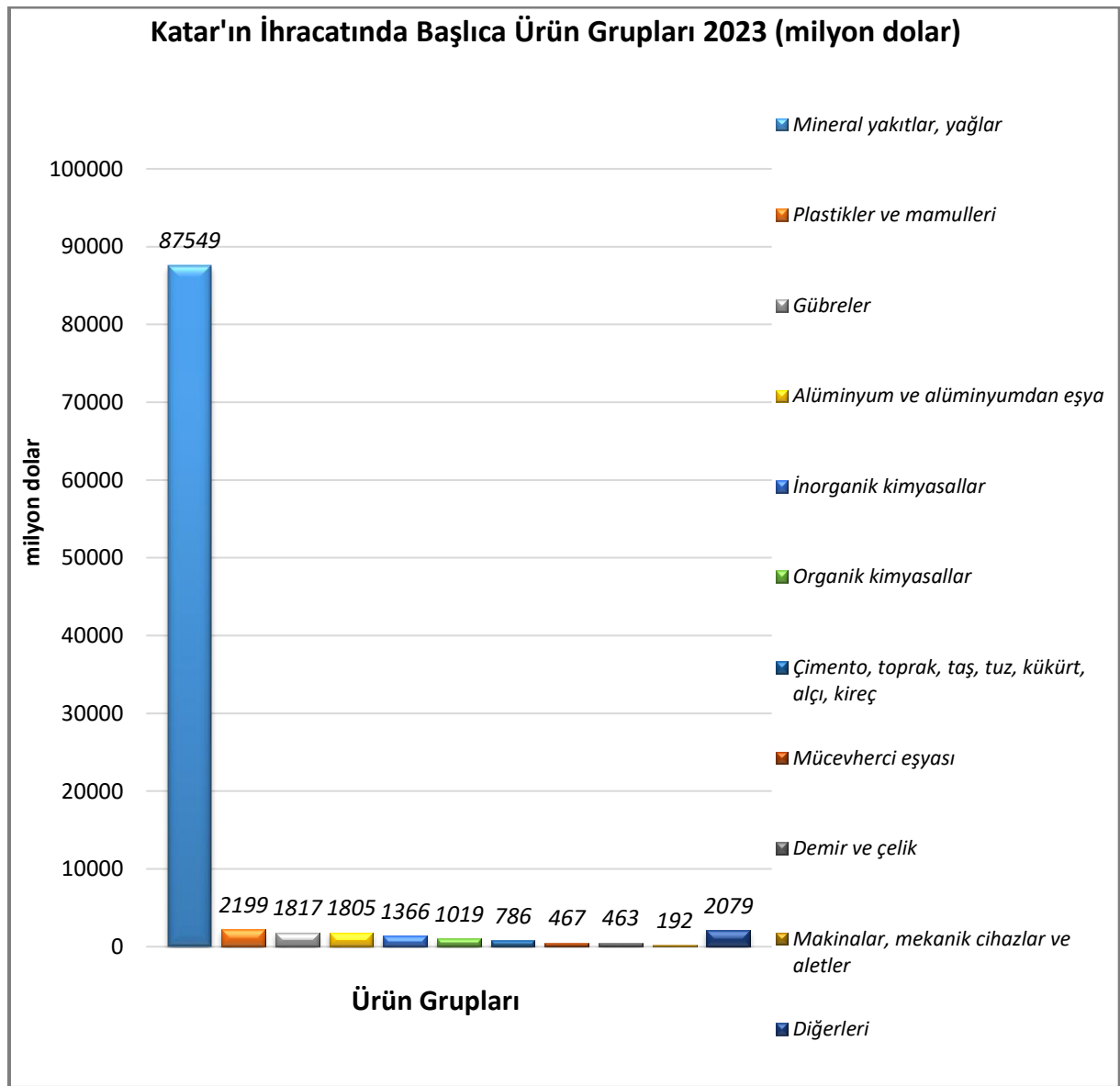
Trademap verilerine göre Katar'ın ihracatı 131 milyar dolar ithalatı da 33 milyar olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında ise ihracatı 100 milyar dolar, ithalatı da 32 milyar dolar olmuştur.

Ülkenin dünyaya ihracatında en önemli ürün grupları sırasıyla petrol gazları, ham petrol, petrol yağları, gübreler ve etilen polimerlerdir.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürün grupları sırasıyla savunma sanayi ürünleri, mücevherci eşyası, binek otolar, radarlar, telefon cihazları, mobilyalar, inşaat malzemeleri ve gıda ürünleridir.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

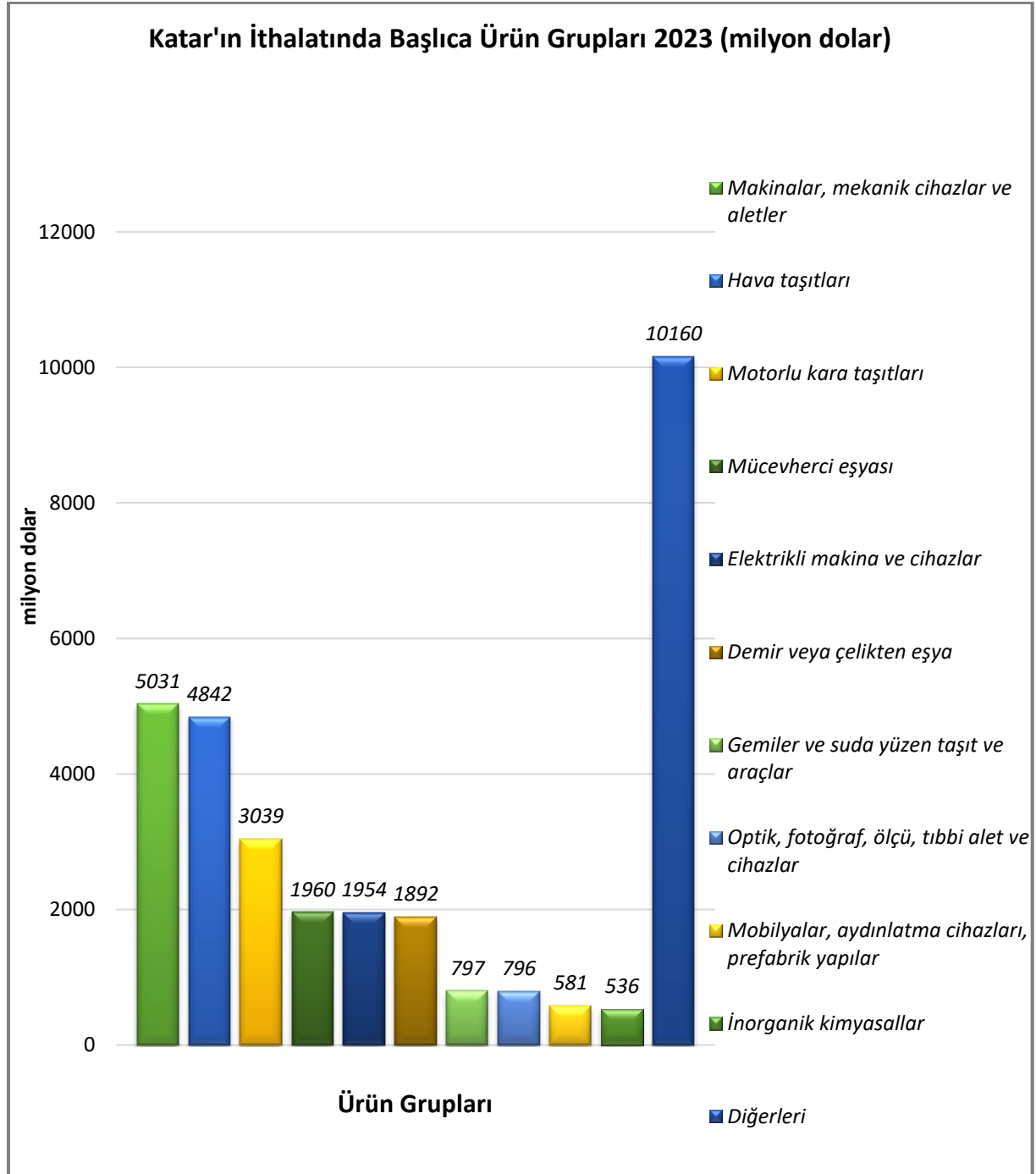
İhracat

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

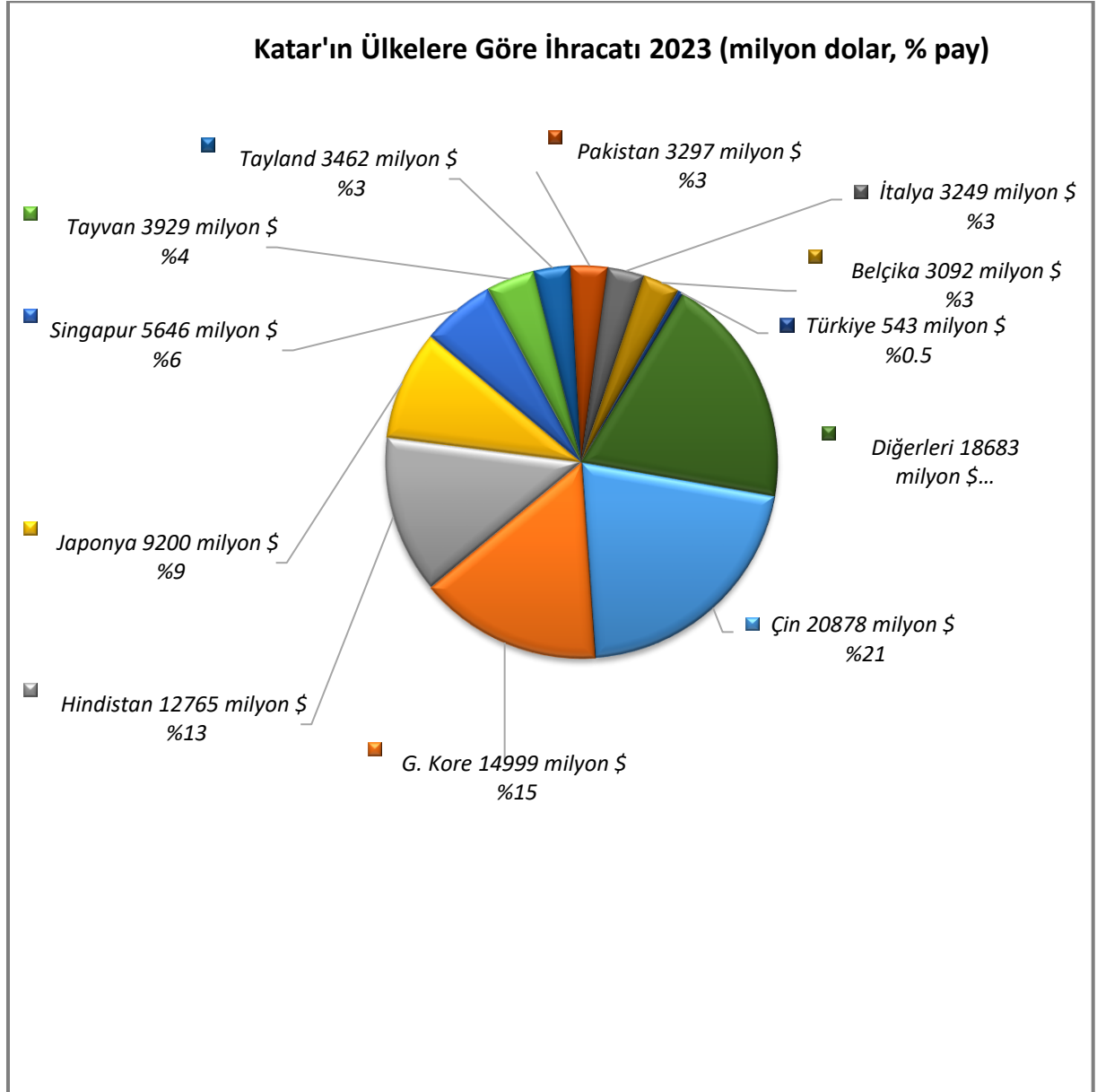

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

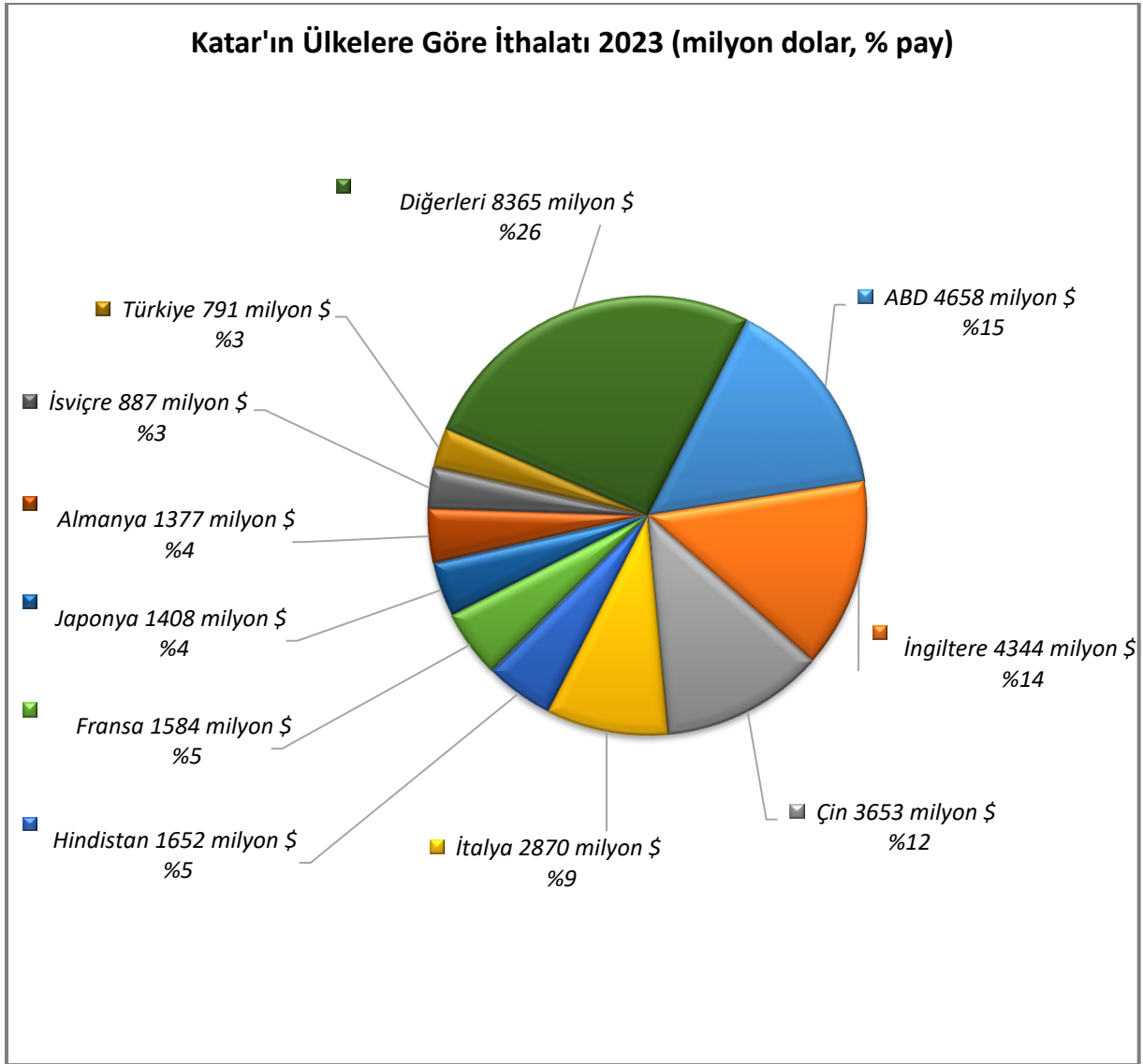
İhracat

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

KATAR İŞ ORTAMI

İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

Katar petrol ve doğal gaz kaynakları bakımından zengin bir ülke olup, dünyadaki üçüncü en büyük doğalgaz rezervine sahiptir. Bu sayede en hızlı büyüyen ve kişi başına milli geliri en yüksek ülkelerden biri konumuna gelmiştir. Diğer taraftan, ekonomi politikası enerji sektörü dışındaki alanlarda da özel sektörün ve yabancı yatırımların geliştirilmesine odaklanmıştır.

- 2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Katar 42. sıradadır. (İsviçre 1. Türkiye 48.) (UN-2024)
- 2023 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Katar, dünyada 176 ülke arasında 36. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 104.) (The Heritage Foundation-2024)
- Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Katar 29. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 61.) (World Economic Forum-2024)
- 2020 verilerine göre iş yapma kolaylığı açısından Katar, dünyada 190 ülke arasında 77. sıradadır. (Yeni Zelanda 1. Türkiye 34.) (Dünya Bankası-2024)

Potansiyel Yatırım Alanları

Devletin gaz ve petrol şirketi Qatar Petroleum, ülkenin enerji ve hidrokarbon sektöründe tedarik zincirini yerelleştirmek üzere Tawteen adında bir program başlatmıştır. Bu programın amacı, ülkede sürdürülebilir ve rekabetçi yerel tedarikçilerin oluşmasını ve bu sayede büyümenin artmasına ve ekonominin hidrokarbon bağımlılığının azaltılarak çeşitlenmesine destek olmaktır. Söz konusu program yabancı yatırımcıların da katılımına açık olup, dijital teknolojiler, mühendislik hizmetleri, bakım onarım işleri, su altı işleri, kimyasal ve metaller, hafif ekipman bu program kapsamında yatırım yapılabilecek alanlardandır. Program dahilindeki fırsatlara ve katılım şartlarına ilişkin bilgilere www.tawteen.com.qa ulaşılabilmektedir.

Diğer taraftan, dünyayı etkisine alan salgının etkilerinin azalması sonrasında, ülkede devam eden büyük inşaat projeleriyle, artan nüfusla ve Körfez ülkeleri ile yaşanan diplomatik kriz nedeniyle geleneksel olarak bu ülkelerden temin edilen ürünlerin piyasaya girmesinin zorlaşması ile de bağlantılı olarak özellikle:

- hızlı tüketim malları üretimi (kâğıt, plastik ürünleri, temizlik malzemeleri)
- gıda ürünleri üretimi (süt ürünleri, temel gıda maddeleri)
- tarım sektörü (seracılık, kümes hayvancılığı, kültür balıkçılığı, yem üretimi)
- HORECA sektörü
- sağlık sektörü,
- yapısal çelik imalatı,
- polimer bazlı üretim yapılan alt sanayi kolları,
- alüminyum bazlı alt sanayi kolları

- eğitim sektörü,
- bilgi teknolojileri ve yazılım sektörü

Katar'da yatırım yapılabilecek alanlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Katar'daki Doğrudan Yabancı Yatırım Verileri

Katar, 2022 yılında 76 milyon dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 147. sıradadır. [ABD 285 milyar dolar ile 1. Türkiye 13 milyar dolar ile 27. (UNCTAD-2024)]

2020-2022 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı -3451 milyon dolar olan Katar, 2022 yılında 28 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 81. sıradadır. [ABD 10 trilyon dolar ile 1. Türkiye 165 milyar dolar ile 36. (UNCTAD-2024)]

Türkiye'nin 2022 yılı itibarıyla yurtdışına gerçekleştirdiği 51 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırım stokunda, Katar 101 milyon dolar 37. sıradadır. (Hollanda 21,2 milyar \$ ile 1.) (TCMB-2024)

2022 yılı itibarıyla yurtdışından Türkiye'ye gelen 193 milyar dolar değerindeki toplam doğrudan yatırım stokunda, Katar 10 milyar dolar ve % 5 pay 7. sıradadır. (Hollanda 29,1 milyar \$ ile 1.) (TCMB-2024)

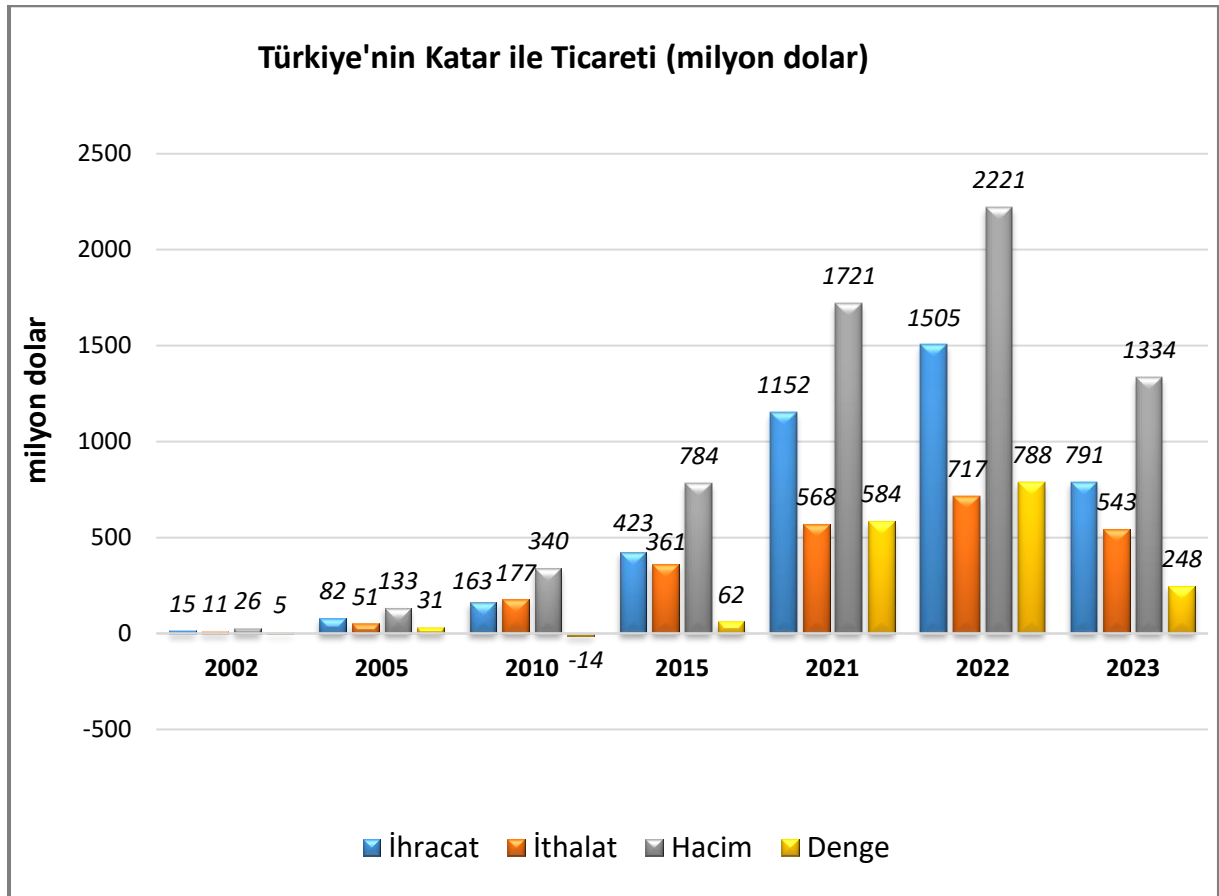
5. TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

Katar ekonomisi temel olarak doğalgaz ve petrol çıkarılması ve işlenmesine yönelik faaliyetlere dayanmaktadır. Hidrokarbon endüstrisi dışındaki en büyük sektörler inşaat ve hizmet sektörüdür.

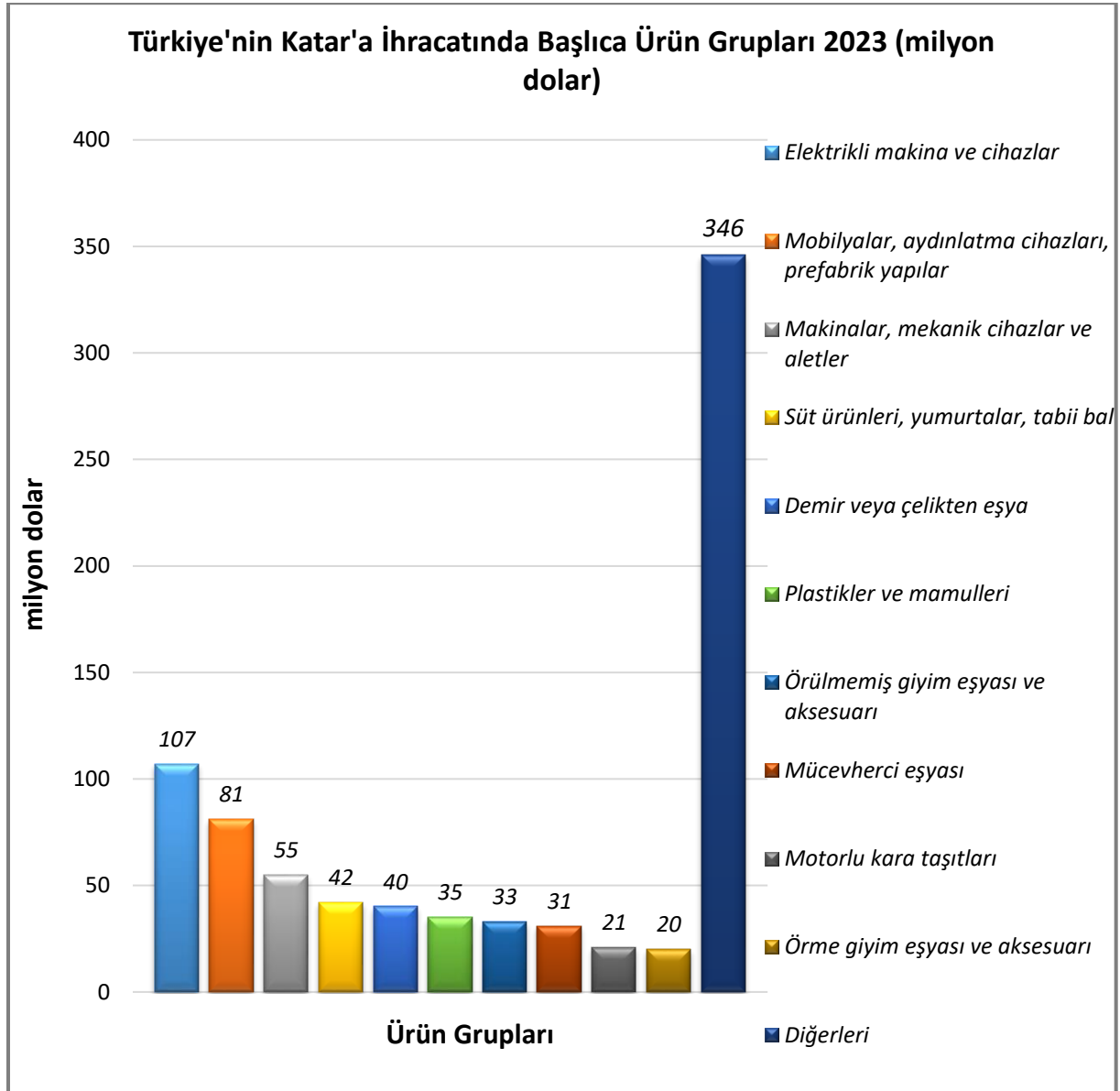
Türkiye ve Katar arasında ikili ticaret hacmi son yıllarda hızla artmıştır. 2017 yılında ise Katar'a olan ihracat %48 oranında artarak 649 milyon dolar olmuştur. Katar'a Suudi Arabistan'ın önderliğinde uygulanan ekonomik ve siyasi ambargo nedeniyle, Katar ihracat konusunda Türkiye'ye yönelmiştir. 2018 yılında da ihracat bir önceki yıla göre %69 artarak 1,1 milyar dolara yükselmiş, dış ticaret hacmi de 1.4 milyar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye-Katar dış ticaret hacmi 2020 yılında 1,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında Katar'a olan ihracatımız pandemi nedeniyle 1 milyar dolara gerilemiştir. 2022 yılında Türkiye ve Katar arasında ikili ticaret hacmi bir önceki yıla göre % 22,5 artarak 2,2 milyar dolara ulaşmış, 2023 yılında ise % 40 azalarak 1,3 milyar dolara gerilemiştir.

Türkiye-Katar Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

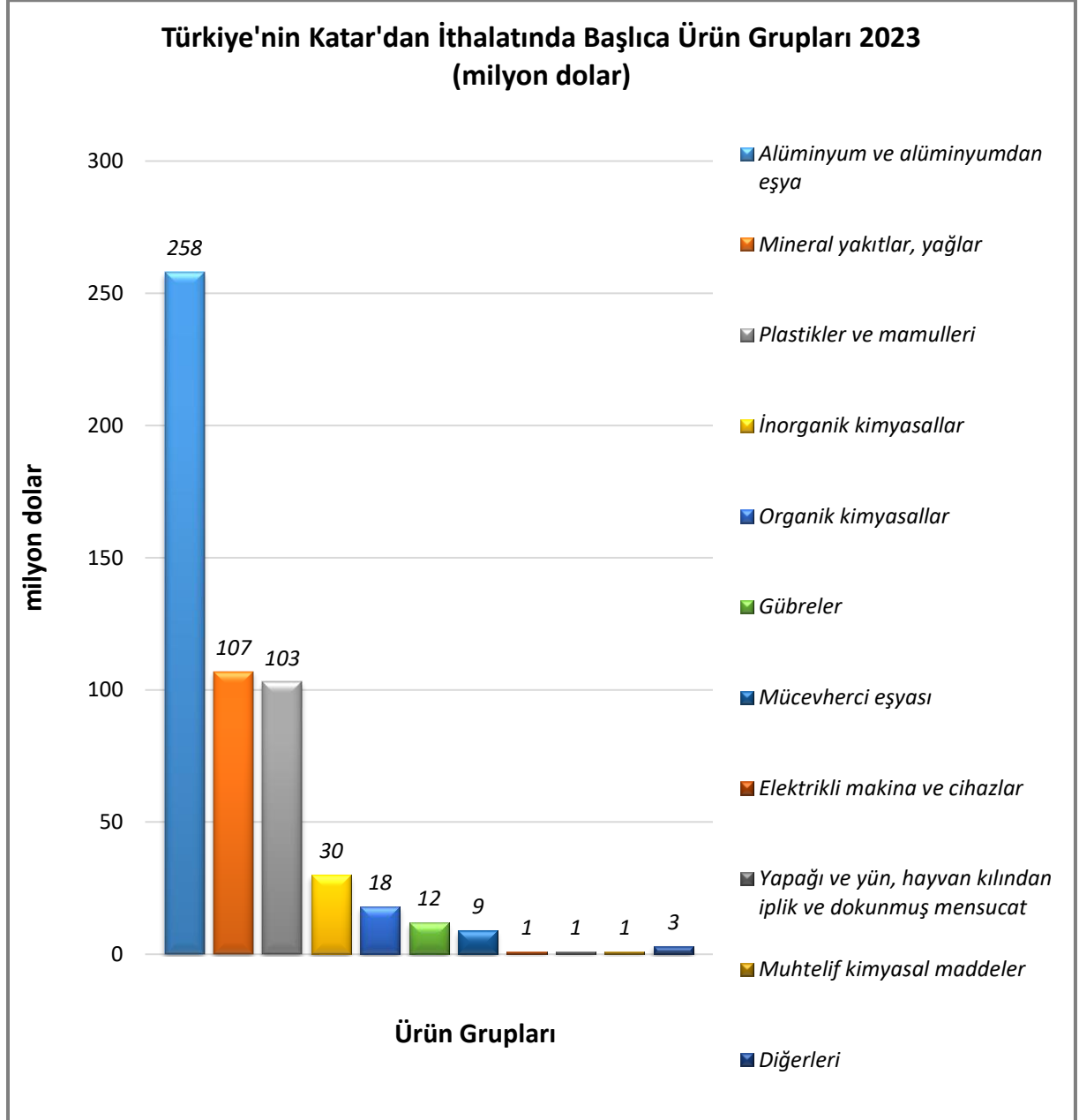
Türkiye'nin Katar'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Katar'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:**EK-1: Katar'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			87 203 291	130 964 473	99 743 002	100	-23,8
1.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	53 383 899	85 402 730	50 573 039	50,7	-40,8
2.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	12 357 416	18 728 369	22 886 393	22,9	22,2
3.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	7 858 768	10 189 171	13 959 670	14	37
4.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	2 710 827	2 841 328	2 170 256	2,2	-23,6
5.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	2 409 892	3 576 741	1 808 614	1,8	-49,4
6.	7601	İşlenmemiş alüminyum	1 652 468	2 097 620	1 702 287	1,7	-18,8
7.	2804	Hidrojen, asal gazlar ve diğer ametaller	474 154	682 446	1 005 987	1	47,4
8.	2503	Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	562 783	919 230	785 673	0,8	-14,5
9.	2901	Asiklik hidrokarbonlar	87 446	92 261	458 862	0,5	397,4
10.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	86 402	105 428	435 055	0,4	312,7
11.	7214	İnşaat demiri	116 025	145 105	282 700	0,3	94,8
12.	2814	Saf amonyak veya amonyakın sulu çözeltileri	334 582	494 606	270 510	0,3	-45,3
13.	2903	Hidrokarbonların halojenlenmiş türevleri	461 302	459 806	253 689	0,3	-44,8
14.	2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri	330 535	244 545	190 475	0,2	-22,1
15.	8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	43 640	69 472	146 221	0,1	110,5

Kaynak: Trademap

EK-2: Katar'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% , 2023)	Değişim (% , 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			27 985 403	33 479 012	31 588 822	100	-5,6
1.	8703	Otomobiller	1 122 549	1 337 562	2 509 007	7,9	87,6
2.	8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	27 588	129 999	2 044 578	6,5	1472,8
3.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	677 651	744 521	1 892 004	6	154,1
4.	8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	1 784 654	1 967 685	1 875 976	5,9	-4,7
5.	7304	Demir (dökme demir hariç) ve çelikten ince ve kalın borular ve içi boş profiller (dikişsiz)	258 699	334 671	647 411	2	93,4
6.	8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	369 750	327 463	510 273	1,6	55,8
7.	7305	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular (dikişli, perçinli) (kesitleri daire şeklinde, dış çapı > 406,4 mm)	146 818	191 262	428 889	1,4	124,2
8.	2818	Suni korundum, alüminyum oksit ve alüminyum hidroksit	330 579	398 577	421 752	1,3	5,8
9.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	499 152	630 024	349 046	1,1	-44,6
10.	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	108 326	232 338	347 533	1,1	49,6
11.	8905	Fener, yangın söndürme, tarak gemileri, yüzer vinçler vb; yüzer havuzlar; yüzer-dalabilen sondaj ve üretim platformları	207 908	44 655	344 640	1,1	671,8
12.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	245 288	262 423	296 249	0,9	12,9
13.	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	153 113	165 699	280 787	0,9	69,5
14.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	108 839	162 220	267 307	0,8	64,8
15.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	451 019	641 592	258 286	0,8	-59,7

Kaynak: Trademap

EK-3: Katar'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2021	2022	2023	Pay (% , 2023)	Değişim (% , 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		87 203 291	130 964 473	99 743 002	100	-23,8
1.	Çin	13 210 132	22 557 802	20 878 092	20,9	-7,4
2.	G. Kore	11 610 985	16 567 203	14 998 929	15	-9,5
3.	Hindistan	11 544 869	17 551 565	12 764 723	12,8	-27,3
4.	Japonya	11 640 832	13 320 494	9 199 799	9,2	-30,9
5.	Singapur	5 011 007	5 109 151	5 646 425	5,7	10,5
6.	Tayvan	2 734 789	4 064 128	3 929 318	3,9	-3,3
7.	Tayland	3 381 919	4 533 664	3 462 017	3,5	-23,6
8.	Pakistan	2 672 410	4 139 625	3 297 014	3,3	-20,4
9.	İtalya	2 423 554	6 224 642	3 248 607	3,3	-47,8
10.	Belçika	1 623 922	6 548 904	3 092 468	3,1	-52,8
11.	Hollanda	509 916	1 540 549	2 764 361	2,8	79,4
12.	ABD	1 963 732	3 020 100	2 130 464	2,1	-29,5
13.	İngiltere	2 291 521	8 631 245	1 895 081	1,9	- 78
14.	Fransa	828 795	3 970 983	1 435 724	1,4	-63,8
15.	Hong Kong	666 725	675 494	1 231 227	1,2	82,3
...	...	...	...	...	...	...
22.	Türkiye	568 198	716 647	543 026	0,5	-24,2

Kaynak: Trademap – Katar verileri

EK-4: Katar'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2021	2022	2023	Pay (% , 2023)	Değişim (% , 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		27 985 403	33 479 012	31 588 822	100	-5,6
1.	ABD	2 580 750	3 647 016	4 658 239	14,7	27,7
2.	İngiltere	1 993 838	4 076 434	4 344 367	13,8	6,6
3.	Çin	3 960 767	3 988 918	3 652 929	11,6	-8,4
4.	İtalya	2 370 948	3 598 385	2 869 577	9,1	-20,3
5.	Hindistan	1 714 905	1 989 912	1 652 466	5,2	- 17
6.	Fransa	1 115 959	913 831	1 584 455	5	73,4
7.	Japonya	922 028	1 256 144	1 407 502	4,5	12
8.	Almanya	1 570 958	1 450 216	1 377 058	4,4	- 5
9.	İsviçre	733 500	1 998 350	886 885	2,8	-55,6
10.	Türkiye	1 152 425	1 504 541	790 839	2,5	-47,4
11.	Hollanda	730 958	774 598	786 854	2,5	1,6
12.	G. Kore	420 141	526 565	764 249	2,4	45,1
13.	Singapur	754 691	837 445	760 158	2,4	-9,2
14.	Endonezya	217 164	296 810	713 533	2,3	140,4
15.	Avustralya	284 377	750 931	703 853	2,2	-6,3

Kaynak: Trademap –Katar verileri

Ek-5: Türkiye'nin Katar'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 152 425	1 504 541	790 839	100	-47,4
1.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	56 669	101 257	45 004	5,7	-55,6
2.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	27 953	38 304	40 024	5,1	4,5
3.	0407	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	38 287	46 811	34 354	4,3	-26,6
4.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	28 943	27 267	30 488	3,9	11,8
5.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	23 808	20 790	25 554	3,2	22,9
6.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	31 485	52 971	24 700	3,1	-53,4
7.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	36 720	26 809	24 383	3,1	-9
8.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	8 033	20 980	16 379	2,1	-21,9
9.	6802	Yontulmaya veya inşaatla elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	22 440	25 010	14 290	1,8	-42,9
10.	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	7 392	11 166	12 973	1,6	16,2
11.	3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	11 336	14 459	12 622	1,6	-12,7
12.	0302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	8 863	10 989	11 111	1,4	1,1
13.	1602	Hazırlanmış veya konserve edilmiş et, sakatat veya kan	6 995	16 964	10 995	1,4	-35,2
14.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	8 598	16 706	10 853	1,4	-35
15.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	12 817	12 962	10 488	1,3	-19,1

Kaynak: Trademap –Türkiye verileri

Ek-6: Türkiye'nin Katar'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			568 198	716 647	543 026	100	-24,2
1.	7601	İşlenmemiş alüminyum	342 527	412 097	257 794	47,5	-37,4
2.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	28 867	49 053	107 392	19,8	118,9
3.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	101 976	121 323	103 053	19	-15,1
4.	2814	Saf amonyak veya amonyanın sulu çözeltileri	0	36 652	17 980	3,3	-50,9
5.	2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	24 828	29 505	17 170	3,2	-41,8
6.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	0	44 590	11 677	2,2	-73,8
7.	2804	Hidrojen, asal gazlar ve diğer ametaller	4 444	5 192	8 917	1,6	71,7
8.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	83	8 331	1,5	9937,3
9.	2815	Sodyum hidroksit (kostik soda), potasyum hidroksit (kostik potas), sodyum veya potasyumun peroksitleri	191	1 346	2 222	0,4	65,1
10.	2826	Florürler, florslikatlar, floraluminatlar ve diğer kompleks flor tuzları	128	762	1 102	0,2	44,6
11.	5112	Taranmış yünden veya ince hayvan kılından dokumalar	243	676	1 010	0,2	49,4
12.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	12	60	853	0,2	1321,7
13.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	3 070	911	622	0,1	-31,7
14.	5701	Düğümlü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümlü veya sarmalı yer kaplamaları	0	1	560	0,1	55900
15.	2901	Asitlik hidrokarbonlar	420	232	505	0,1	117,7

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

KARADAĞ ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER.....	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	4
3. DIŞ TİCARET.....	5
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	8
5. TÜRKİYE ile TİCARET	10
EKLER:	13

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Karadağ Cumhuriyeti
Nüfus	630.000 (Nisan 2024, IMF)
Dil	Karadağca (Montenegrin)
Yüzölçümü	13.888 km ²
Başkent	Podgorica
Başlıca Şehirleri	Niksic, Bijelo, Polje, Bar, Budva
Yönetim Şekli	Parlamente Demokrasi
Devlet Başkanı	Cumhurbaşkanı Jakov Milatović
Para Birimi	Avro (€)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: UN (United Nations), IAEA (International Atomic Energy Agency), WTO (World Trade Organization), WHO (World Health Organization), ILO (International Labour Organization), IMF (International Monetary Fund), WB (World Bank Group), FAO (Food and Agriculture Organization).

Coğrafi Konum

Karadağ, Güneydoğu Avrupa'da bir ülkedir. Doğusunda Arnavutluk ve Kosova, kuzeyinde Sırbistan, batısında Hırvatistan, Bosna-Hersek ve güneyinde Adriyatik Denizi yer alır. Başkenti, Podgorica'dır (eski Titograd).

Siyasi ve İdari Yapı

Karadağ dağılan Yugoslavya'yı oluşturan altı Cumhuriyetten biriydi. Ülke, 2003 yılında Sırbistan-Karadağ olarak daha esnek bir federasyonda yer almış, daha sonra 21 Mayıs 2006'da yapılan referandum ile bu federasyondan bağımsızlık kararını alarak, 3 Haziran 2006'da bağımsızlığını ilan etmiştir. Karadağ bugün Cumhuriyet idaresine sahip Parlamente Demokrasi ile yönetilmektedir. Seçimler dört yılda bir yapılmaktadır. Ülke 23 Belediye'ye ayrılmıştır. Her belediye içerisinde birden fazla şehir ve kasaba olabilmektedir ve Kuzey, Orta ve Kıyı Bölgelerine ayrılan Ülkede tarihsel olarak her bölge "nahije"lere ayrılmıştır.

Nüfus ve İstihdam

Karadağ'ın nüfusu 2024 yılı tahminlerine göre 630.000'dir. Toplam nüfusun %49,4'ünü erkek nüfus, %50,6'sını kadın nüfus oluşturmakta, doğum oranı Avrupa ülkeleri genelinde olduğu gibi gittikçe azalmaktadır. Nüfusun %63'ü şehirlerde yaşamaktadır. Nüfusun %45'ini Karadağlılar, %29'unu Sırlar, %9'unu Boşnaklar ve %5'ini Arnavutlar oluşturmaktadır. İşgücünün %7,9'u tarım, %17,1'i sanayi, %75'i hizmetler sektörlerinde istihdam edilmektedir.

Doğal Kaynaklar

Karadağ'ın doğal kaynakları arasında ormanlar, boksit ve hidroelektrik enerji en önemlileridir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar-milyar \$)	6,24	7,41	8,11	8,85	9,43	9,9	10,4	10,94
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	6,4	6,0	3,7	3,7	3,0	3,0	3,0	3,0
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	-	11.696	12 802	1. 961	14 873	15.597	16.381	17.224
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort,%)	13,1	8,6	4,2	3,7	2,9	1,9	1,9	1,9
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-12,9	-11,6	-14,5	-14	-13,7	-13,6	-13,6	-13,6
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	0,63	0,63	0,63	0,63	0,63	0,63	0,64	0,64
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	70,6	61,5	62,2	59,5	62,1	62,5	64,7	67,0

Kaynak: IMF

*Tahmini veriler (Ekim 2024)

Karadağ ekonomisi serbest pazar sistemine geçiş dönemi yaşayan bir ekonomidir. Ülkedeki işsizlik ve bölgesel eşitsizlik kalkınmada anahtar olan politik ve ekonomik problemlerdir. 1999'da başlayan özelleştirme sürecinden bu yana %85 kadar devlete ait kuruluş özelleştirilmiştir. Bankalar, telekomünikasyon ve benzin dağıtım şirketlerinin %100 özelleştirilmiş durumdadır.

Oldukça küçük bir ülke olan Karadağ'ın ekonomik yapısı, turizm de dahil olmak üzere hizmet sektörü ağırlıklıdır. Alüminyum başta olmak üzere birkaç ürün dışında imalat sektörü ön planda değildir. Tarım sektörü de hizmetler sektörünün gerisinde kalmaktadır. Karadağ turizmde her sene nüfusunun iki katı turisti ülkede misafir etmektedir. Gemi ve yat turizmi olanakları da sunan yeni lüks turizm işletmeleri bu sektöre önemli katkılar sunmaktadır.

Ülkede, kara ve demiryolu ağlarının, hava ulaşım imkanlarının iyileştirilmesi ve genişletilmesine de önem verilmektedir.

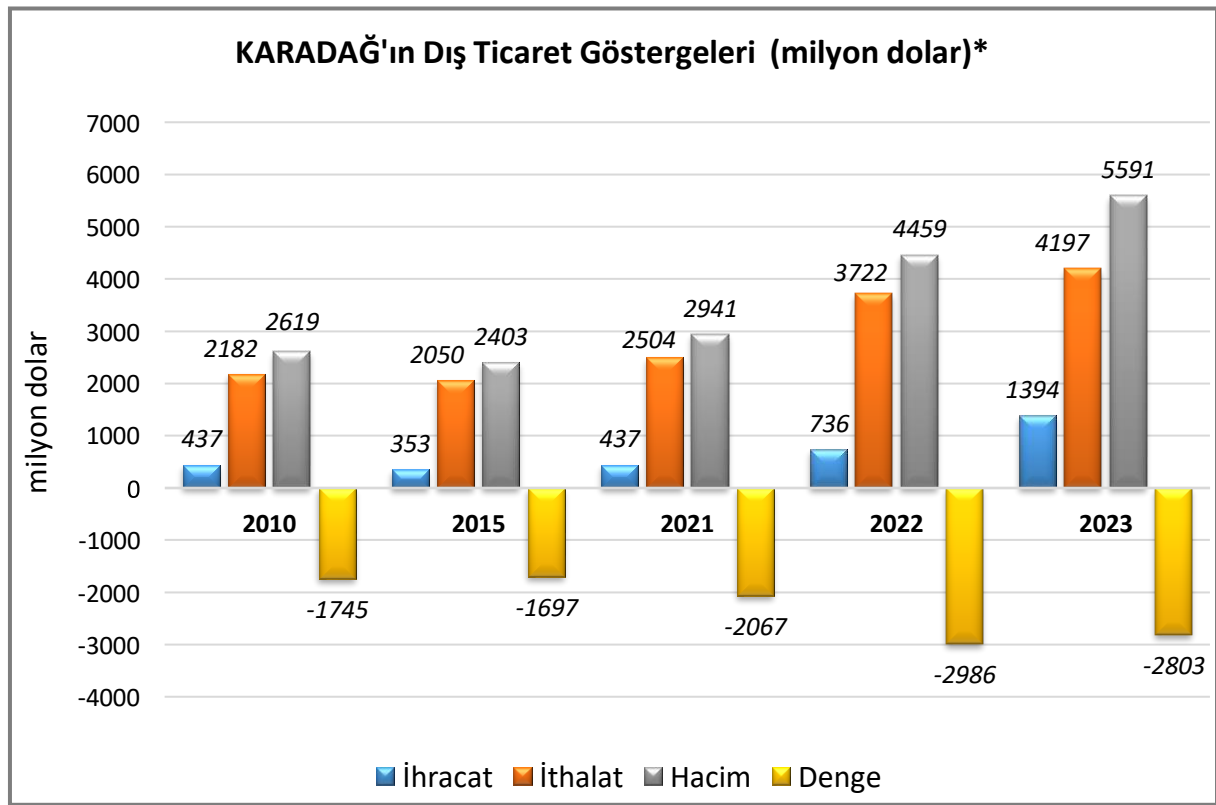
3. DİŞ TİCARET

Genel Durum

Karadağ'ın ihracatı ağırlıklı olarak belirli ürünlere bağlıdır. Ülkenin ihraç ettiği ürünlerin yarısından fazlasını alüminyum, elektrik enerjisi, çelik ve petrol ürünleri ihracatın büyük kısmını oluşturmaktadır.

Ülkenin ihracat yaptığı ilk beş ülke; Sırbistan, Bosna Hersek, Macaristan, Hong Kong ve Türkiye'dir.

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap-www.trademap.org

*2023 yılı verileri Mirror Data'dır.

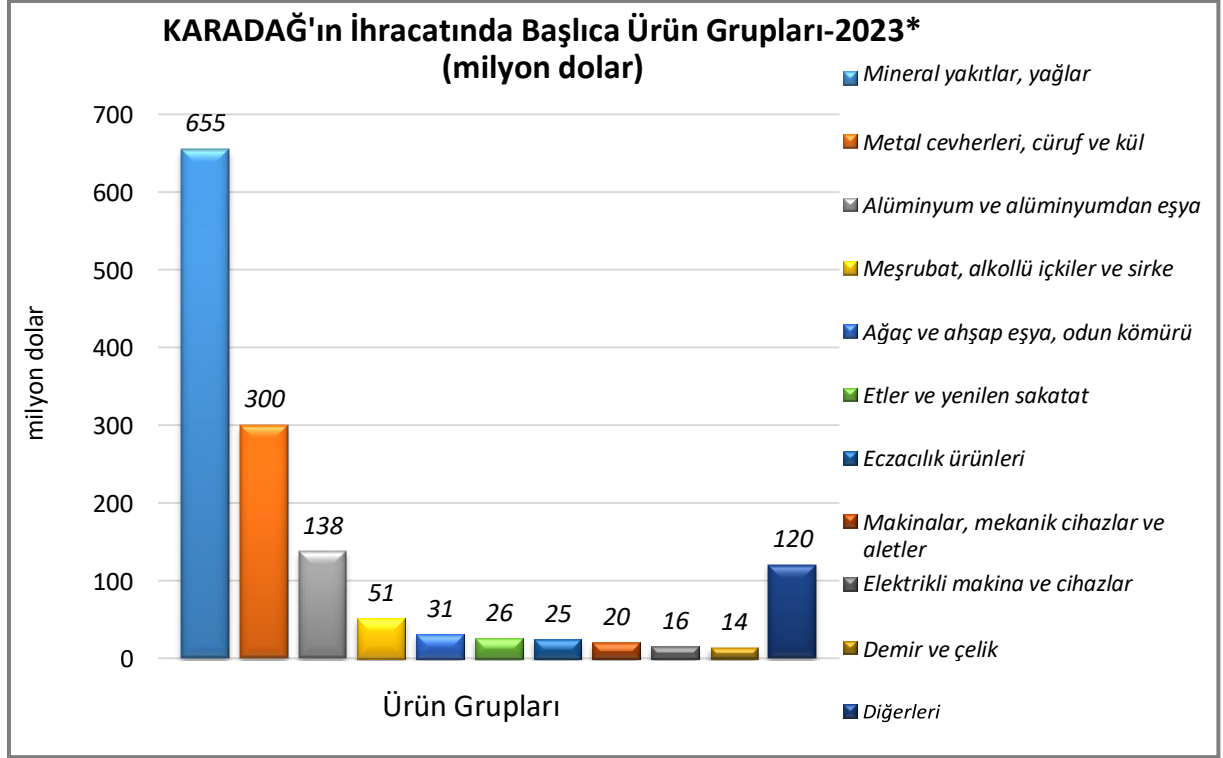
Ülkenin ithalatı ihracatına göre daha çeşitli ürünlerden oluşmaktadır. Ülke hemen hemen her şeyi ithal etmek durumundadır.

Karadağ'ın ithal ettiği başlıca ürünler aynı zamanda ülkenin toplam ithalatının yaklaşık üçte birini oluşturan petrol, çeşitli makineler, elektrikli aletler ve motorlu taşıtlar ve gıda maddeleridir.

Ülkenin ilk beş tedarikçi ülkesi Sırbistan, Çin, Almanya, İtalya ve Bosna-Hersek'tir.

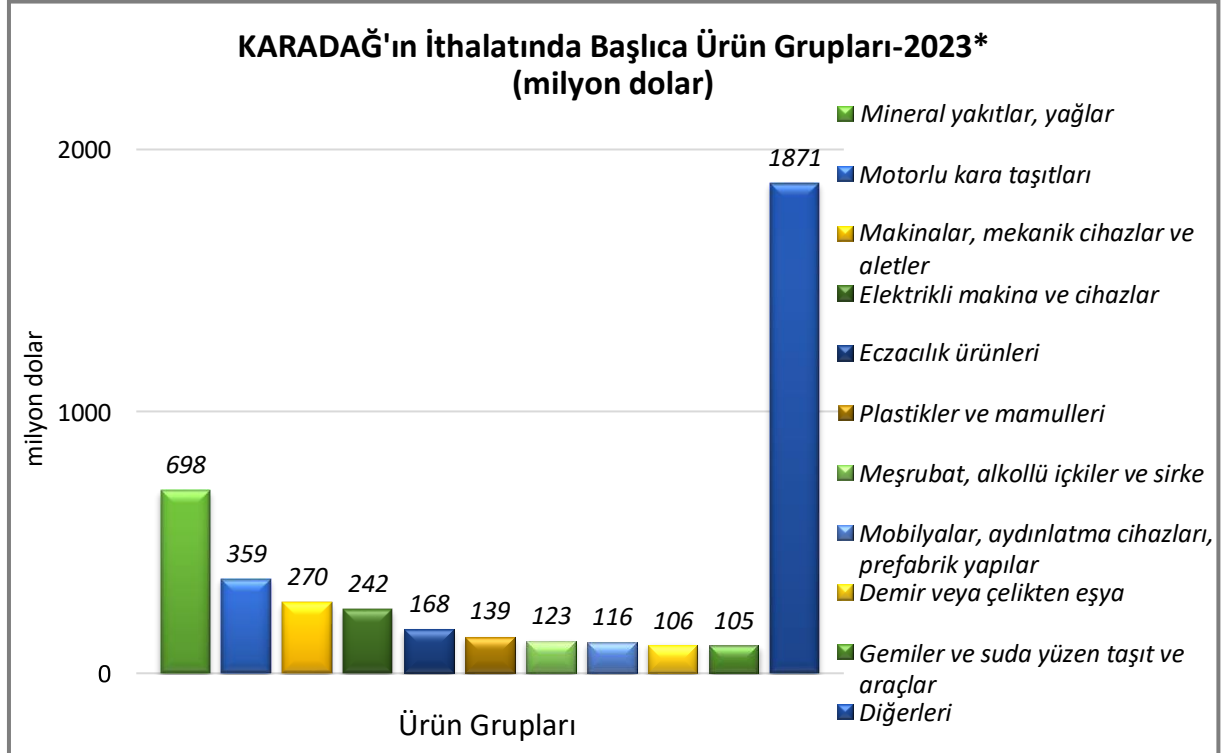
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap, *Mirror Data

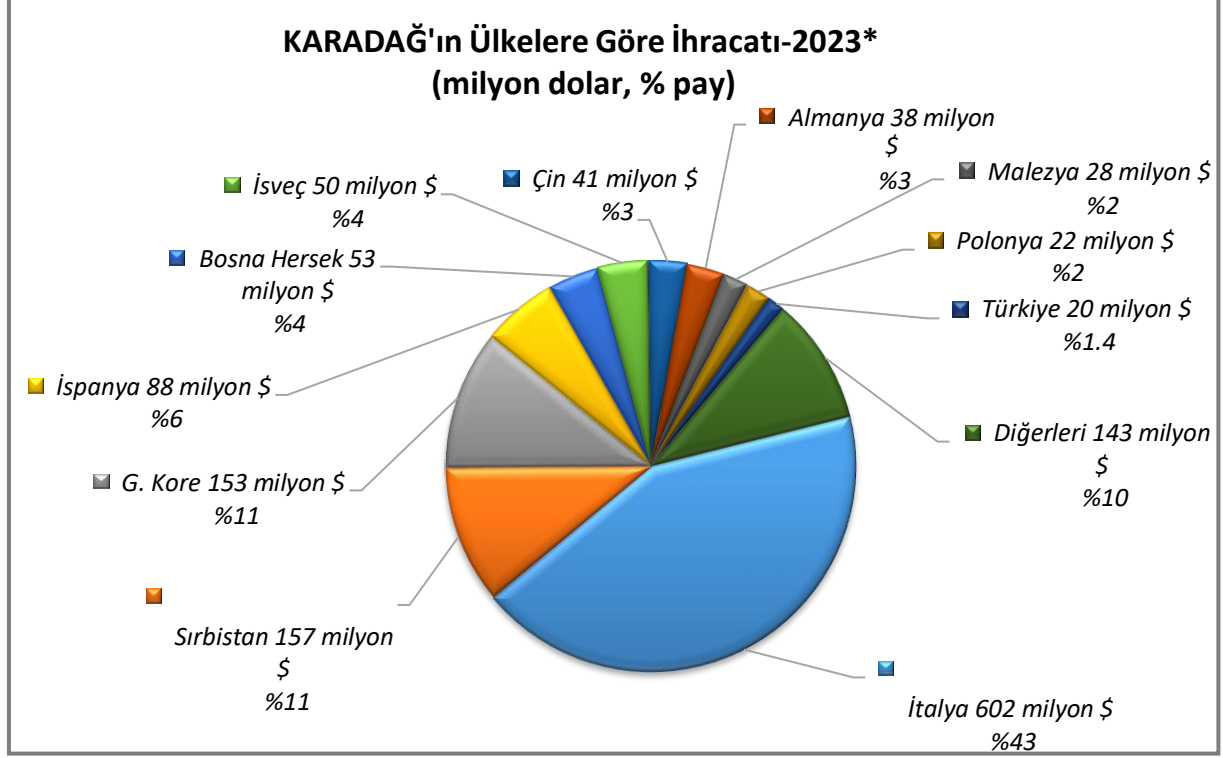
İthalat

Kaynak: Trademap, *Mirror Data

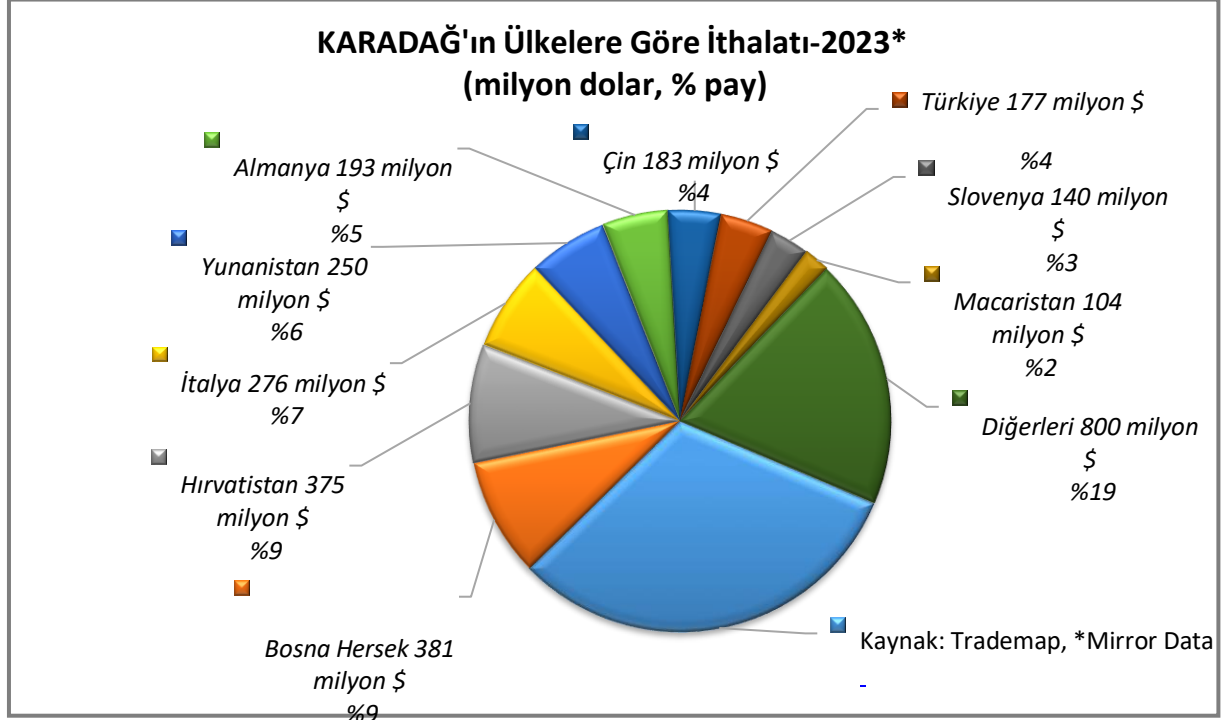
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap, *Mirror Data

İthalat

Kaynak: Trademap, *Mirror Data

Sırbistan
1317
milyon \$
%31

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Karadağ'da tarım (hayvancılık, organik tarım, gıda üretimi, orman ve ormancılık üretimi), enerji, turizm ve bankacılık alanları en fazla dikkat çeken yatırım sektörleridir.

Ruslar, Karadağ'da emlak satın alan yabancıların başında gelmekte olup, Rusları, İngilizler ve İrlandalılar izlemektedir. Avusturya ve Sloven firmaları ise turizm alanında yatırım yapmaktadırlar.

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri

	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırım (milyon \$)	872,50	700,00	900,00	900,00	-	-	-
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırımın GSYİH'ya Oranı (%)	14,01	9,10	10,50	9,50	-	-	-
Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırım (milyon \$)	-	-	-	-	-	-	-
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırım Stoku (milyon \$)	-51,60	-60,00	-50,00	-50,00	-	-	-
Ülke Dışına Yapılan Doğrudan Yatırım Stoku (milyon \$)	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: The Economist Intelligence Unit-EIU

*Tahmini veriler (Nisan 2024)

Yabancı Yatırım Mevzuatı

1 Nisan 2011'de kabul edilen yeni Yabancı Yatırım Yasası Karadağ Yatırım, Destek ve Tanıtım Ajansı'na (Montenegrin Investment Promotion Agency-MIPA, <http://www.mipa.co.me>) yabancı yatırımların geliştirilmesiyle ilgili görevlerle tüzel kişilik statüsü verilmiştir.

Ajansın görevleri:

- 1) Strateji ve Ajans'ın yıllık iş programı dahilinde yatırım olanaklarını tanıtmak için profesyonel görevleri yürütmek,
- 2) Yatırımların desteklenmesi ve geliştirilmesi amacıyla, yerel özerk hükümet organları ve devlet kurumları ile işbirliği yaparak yabancı yatırımların uygulanmasını izlemek,

- 3) Yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla hükümete yabancı yatırımlar hakkında bilgi vermek,
- 4) Yabancı yatırımların ve yatırımcıların kaydını tutmak,
- 5) Kanun uyarınca yabancı yatırım alanında diğer faaliyetleri yürütmektir.

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler:

- 1- Serbest bölgedeki işletme gelir vergisinden (% 9) muaftır.
- 2- Serbest bölgeye getirilen maldan gümrük vergisi, gümrük giriş harcı, katma değer vergisi (%17) vb. vergi, harç vs. alınmamaktadır. Bu durum Serbest bölgede inşa edilen binaların inşasında ve bakımında kullanılan malzemelerin ithalatında da geçerlidir.
- 3- Dış ticarete ürün ithalatında ve ihracatında herhangi bir kontenjan, izin ve benzeri kısıtlama yoktur.
- 4- Serbest bölgede sermaye yatırımında, kar transferinde ya da iştiraklarda herhangi bir sınırlama yoktur.
- 5- Serbest bölgede bulunan emlaklar ve mülk için emlak vergisi alınmamaktadır.
- 6- Serbest bölgedeki mülk millileştirilemez ve kamulaştırılmaz.
- 7- Sadece serbest bölgedeki işletmede çalışanlar için %6 oranında emeklilik ve maluliyet ile %4 oranında sağlık sigortası ödenmesi zorunludur.

Vergi Kredileri: Sabit varlık yatırımlarının % 25'i bir sonraki vergi periyodunda ödenecek vergiden düşülebilmektedir. Vergiden düşülen bu miktar toplam ödenecek vergi miktarının % 30'unu aşamaz.

Gelişmemiş Bölge Teşvikleri (Ülkenin Kuzey Bölümü): Üretim faaliyeti gösterecek yeni kurulan firmalardan üç yıl boyunca vergi alınmaz.

Taşıma Kaybı: Sermaye kazançları ve kayıpları hariç faaliyetlerden kaynaklanan zararlar, 5 yıl boyunca takip eden yılların karlarından düşülebilir.

Menkul Değerlere Yapılan Yatırım: Sermaye yatırımlarından gelen kar yeni menkul kıymetlerin satın alınması için kullanılması halinde, bu kar bir yıl içinde yeniden yatırımda olduğu koşullarda vergiye tabi değildir. Menkul kıymetler satış karı iki yıldan fazla vergi mükellefi tarafından tutulursa vergiden muaftır.

Karadağ'a yatırımlar hakkında ayrıntılı bilgi aşağıdaki kurumlardan alınabilir:

Montenegrin Investment Promotion Agency (MIPA)

Web sitesi: <http://www.mipa.co.me>

E-posta: info@mipa.gov.me

Montenegrin Agency for Economic Restructuring

Web sitesi: www.agencijacq.org

Serbest Bölgeler

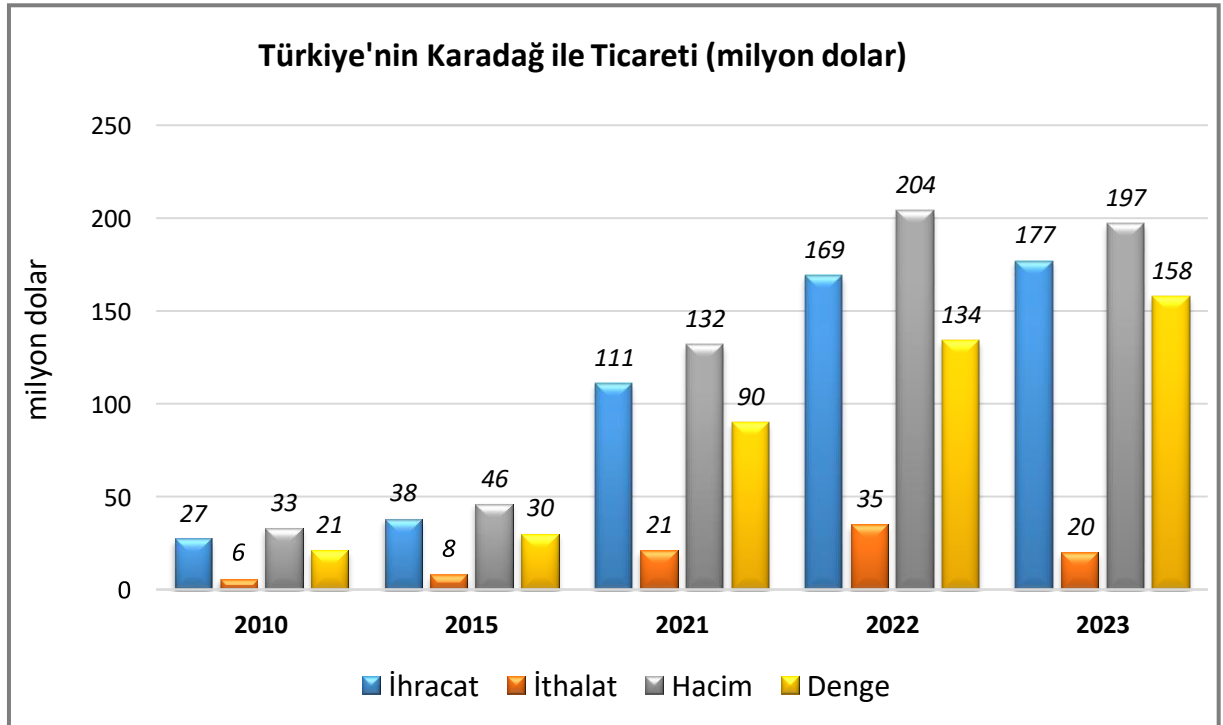
Karadağ'ın liman kenti Bar, serbest bölge işletmesine sahiptir; AD Luka Bar (Port of Bar Holding Co.) - Free Zone Department (<http://www.lukabar.me>).

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Genel olarak Karadağ bütün ihtiyaçlarını dışarıdan ithalat yolu ile karşılamak durumundadır. Halen serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecini yaşamakta olan Karadağ ekonomisinin giderek büyüyeceği beklenmektedir. Yeniden yapılanma sürecinde olan Karadağ pazarının yeni ürün ve markalara açık konumda olması ve pazarın henüz doyum noktasına ulaşmamış olması ihracatçılarımız için fırsat sunmaktadır.

Türkiye-Karadağ Dış Ticareti

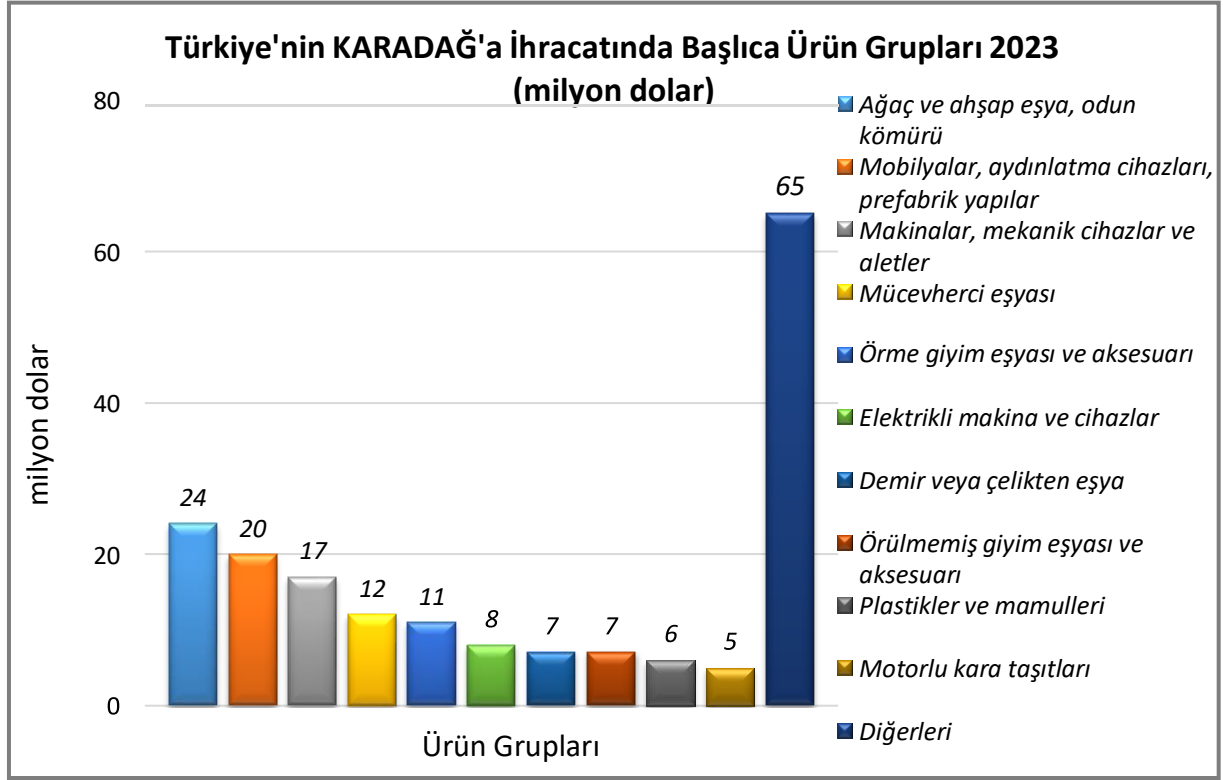

Kaynak: TÜİK

Karadağ ile bir serbest ticaret alanı kurulmasına dair sürdürülen müzakereler sonunda Türkiye-Karadağ Serbest Ticaret Anlaşması (STA) 26 Kasım 2008 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır. Söz konusu Anlaşma metni 14 Ocak 2010 tarihli ve 27462 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış, 1 Mart 2010 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

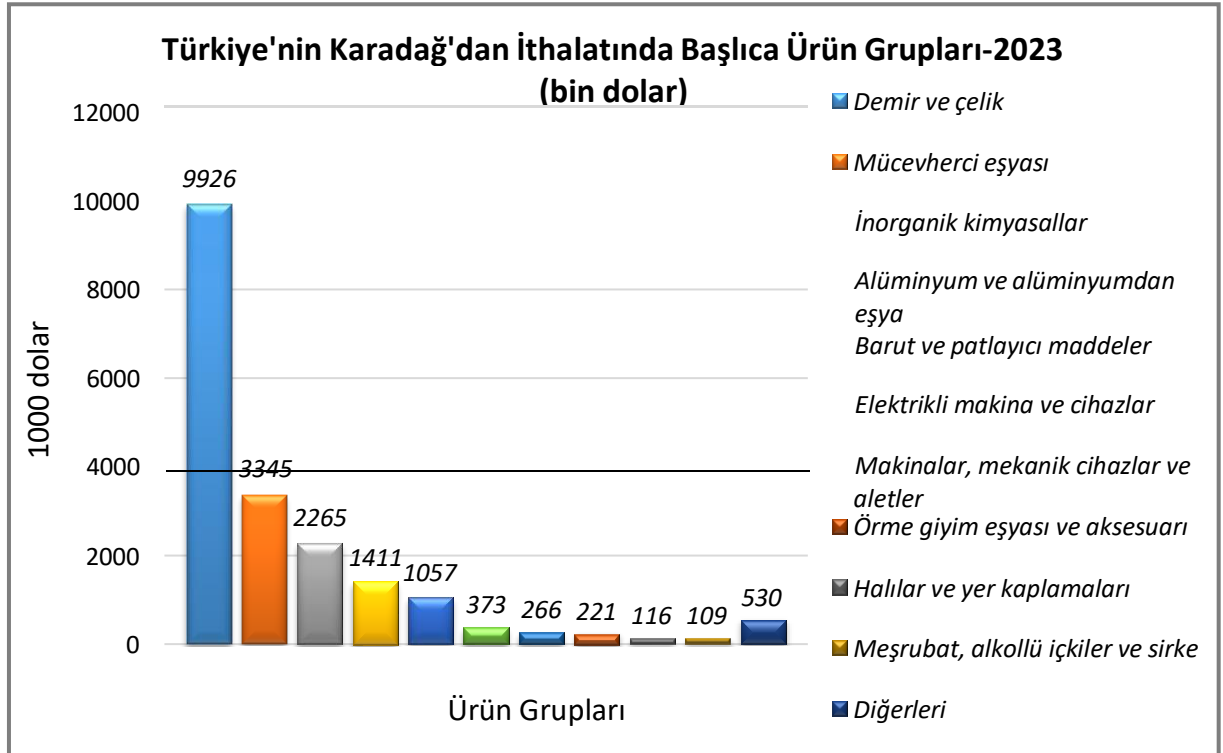
Anılan STA ile ihracatçılarımıza, Karadağ pazarında Avrupa Birliği ihracatçıları ile eşit rekabet imkânı sağlanmıştır. Sanayi mallarında, Karadağ-AB İstikrar ve Ortaklık Anlaşmasında düzenlenen tercihli rejim Türkiye-Karadağ STA'sına aynen yansıtılmıştır. Bu çerçevede, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte; Karadağ menşeli tüm sanayi mallarının Türkiye'ye ithalatında uygulanan gümrük vergileri sıfırlanmıştır. Anlaşmada ayrıca, ülkemiz menşeli sanayi mallarına Karadağ tarafınca AB'ye tanınan tavizlerin gerisinde bir tercihli rejim uygulanmayacağı da hükme bağlanmıştır. Anlaşmanın tarım ürünlerine ilişkin bölümünde, seçilmiş birkaç tarım ürünüde taviz değişimi konusunda mutabakata varılmış, taraflar birbirlerine sınırsız miktarda veya tarife kontenjanları dâhilinde vergiden muaf olarak veya MFN vergi indirimi şeklinde tavizler tanımıştır.

Türkiye'nin Karadağ'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Karadağ'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Yatırım İlişkileri

Türkiye'nin 2022 yılı itibarıyla yurtdışına gerçekleştirdiği 51 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırım stokunda Karadağ, -18 milyon dolar ile 132. sıradadır (Hollanda 21,2 milyar \$ ile 1.), (TCMB-2024).

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası verilerine göre Karadağlı firmaların Türkiye'de herhangi bir yatırımları bulunmamakta olup, Ülkemizde sadece 7 adet Karadağ sermayeli firma faaliyet göstermektedir.

T.C. Podgorica Ticaret Müşavirliği tarafından firmalarımız için önerilen potansiyel yatırım alanları:

- * Turizm (Yaz ve Kış turizmi),
- * Enerji (HES ve yenilenebilir enerji teknolojileri) ve madencilik,
- * Müteahhitlik ve teknik müşavirlik sektörü,
- * Sağlık sektörü,
- * Yolcu ve yük taşımacılığı sektörü,
- * Havalimanı işletmeciliği,
- * Film/dizi sektörü,
- * Büyükbaş/küçükbaş hayvancılık ve ürünlerinin üretimi,
- * Tarım (özellikle organik tarım),
- * Gıda ürünleri üretimi (özellikle süt ve süt ürünleri),
- * Orman ve ormancılık ürünleri işletmesi (her türlü mobilya imalatı),
- * Tekstil (hazır giyim ve döşemelik),
- * Ayakkabı üretimi olarak belirtilmektedir.

Fuar Katılımları:

T.C. Ticaret Bakanlığı Tarafından 2024 Yılı Destek Kapsamına Alınan Yurt Dışı Fuarlar (Milli/Bireysel):

<https://ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar/2024-yilinda-destek-kapsamina-alinan-yurtdisi-fuarlar>

EKLER:***EK-1: Karadağ'ın İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)***

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023*	Pay (%, 2023)*	Değişim (%, 2022- 2023)*
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		437 051	736 364	1 394 146	100,0	89,3
2716	Elektrik enerjisi	64 142	178 950	641 656	46,0	258,6
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	0	0	215 714	15,5	100,0
7601	İşlenmemiş alüminyum	81 385	179 570	129 172	9,3	-28,1
2606	Alüminyum cevherleri ve konsantreleri	9 819	8 358	53 998	3,9	546,1
2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, taşıyıcı edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	901	1 540	35 662	2,6	2215,7
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	22 764	34 801	24 497	1,8	-29,6
0210	Et ve yenilen sakatat (tuzlanmış, salamura, kurutulmuş veya tütülenmiş)	11 598	17 621	21 682	1,6	23,0
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	13 836	15 869	15 675	1,1	-1,2
2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	0	1 337	13 891	1,0	939,0
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	21 839	4 632	13 512	1,0	191,7
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	12 218	13 066	13 281	1,0	1,6
2702	Linyit (siyah kehribar hariç)	6 854	12 538	12 551	0,9	0,1
4401	Yakmaya mahsus ağaçlar, ince dilimler veya yongalar halinde ağaç, talaş, döküntü ve artıklar	7 149	16 414	12 084	0,9	-26,4
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	27 922	28 810	11 243	0,8	-61,0
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	7 608	7 947	9 594	0,7	20,7

Kaynak: Trademap, Karadağ verileri

*Mirror Data

EK-2: Karadağ'ın İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023*	Pay (%, 2023)*	Değişim (%, 2022-2023)*
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		2 504 294	3 722 463	4 197 256	100,0	12,8
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	181 740	403 935	346 026	8,2	-14,3
2716	Elektrik enerjisi	70 403	220 296	326 877	7,8	48,4
8703	Otomobiller	92 453	145 584	244 200	5,8	67,7
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	95 977	114 122	115 187	2,7	0,9
8903	Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri; kürekli kayıklar ve kanolar	2 747	5 876	99 488	2,4	1593,1
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	40 711	64 053	65 976	1,6	3,0
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	30 309	47 496	55 900	1,3	17,7
2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	30 167	41 520	52 817	1,3	27,2
1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	32 365	44 026	51 694	1,2	17,4
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	30 945	41 335	49 808	1,2	20,5
0203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	46 682	63 266	49 622	1,2	-21,6
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	52 594	38 681	46 209	1,1	19,5
0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	26 798	39 008	44 812	1,1	14,9
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	24 882	30 019	38 133	0,9	27
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	21 341	33 570	33 664	0,8	0,3

Kaynak: Trademap, Karadağ verileri

*Mirror Data

EK-3: Karadağ'ın Ülkelere Göre İhracatı (1 000 dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023*	Pay (% 2023)*	Değişim (%, 2022- 2023)*
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		437 051	736 364	1 394 146	100,0	89,3
1.	İtalya	67 065	1 119 924	602 425	43,2	-46,2
2.	Sırbistan	93 623	158 271	156 555	11,2	-1,1
3.	G. Kore	47 212	320 795	152 655	10,9	-52,4
4.	İspanya	90 781	30 788	87 974	6,3	185,7
5.	Bosna Hersek	33 053	86 732	52 755	3,8	-39,2
6.	İsveç	2 481	1 913	49 715	3,6	2498,8
7.	Çin	11 332	47 206	40 635	2,9	-13,9
8.	Almanya	29 450	30 914	38 224	2,7	23,6
9.	Malezya	95	605	28 144	2,0	4551,9
10.	Polonya	19 225	31 187	22 474	1,6	-27,9
11.	Yunanistan	17 595	12 069	20 876	1,5	73,0
12.	Türkiye	21 208	35 039	19 619	1,4	-44,0
13.	ABD	8 019	6 171	17 292	1,2	180,2
14.	K. Makedonya	6 856	9 857	14 241	1,0	44,5
15.	Letonya	2	76	13 256	1,0	17342,1

Kaynak: Trademap, Karadağ verileri, *Mirror Data

EK-4: Karadağ'ın Ülkelere Göre İthalatı (1 000 dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023*	Pay (% 2023)*	Değişim (%, 2022- 2023)*
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		2 504 294	3 722 463	4 197 256	100,0	12,8
1.	Sırbistan	969 809	1 083 283	1 316 789	31,4	21,6
2.	Bosna Hersek	238 199	310 664	381 427	9,1	22,8
3.	Hırvatistan	276 101	323 624	375 350	8,9	16,0
4.	İtalya	169 224	358 821	275 736	6,6	-23,2
5.	Yunanistan	181 768	312 366	250 131	6,0	-19,9
6.	Almanya	131 047	139 172	193 277	4,6	38,9
7.	Çin	96 126	219 019	182 576	4,3	-16,6
8.	Türkiye	111 149	168 927	177 397	4,2	5,0
9.	Slovenya	105 799	117 389	140 428	3,3	19,6
10.	Macaristan	74 380	76 376	103 796	2,5	35,9
11.	Fransa	38 613	50 353	81 099	1,9	61,1
12.	Hollanda	44 541	57 394	63 290	1,5	10,3
13.	Polonya	36 135	77 022	62 586	1,5	-18,7
14.	Avusturya	44 277	46 658	61 744	1,5	32,3
15.	Slovakya	19 892	23 261	51 309	1,2	120,6

Kaynak: Trademap, Karadağ verileri, *Mirror Data

Ek-5: Türkiye'nin Karadağ'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		111 149	168 927	177 397	100,0	5,0
4410	Ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden yonga levha, oriented strand board (OSB), vb. levhalar	11 340	17 802	11 934	6,7	-33,0
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	1 010	5 514	11 817	6,7	114,3
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	4 256	6 321	11 641	6,6	84,2
4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	7 043	8 244	6 610	3,7	-19,8
4418	Ağaçtan bina ve inşaat için marangozluk, mamulleri, doğrama parçaları	1 604	1 281	5 138	2,9	301,1
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1 927	3 090	4 236	2,4	37,1
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozaik için küp şeklinde taşlar, granüller	1 075	783	3 904	2,2	398,6
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	2 375	3 134	3 409	1,9	8,8
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	1 340	2 130	2 509	1,4	17,8
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	1 575	1 994	2 412	1,4	21,1
2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	0	0	2 324	1,3	0,0
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrottermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanslar	1 532	1 943	2 276	1,3	17,1
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	1 186	1 914	2 273	1,3	18,8
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	969	1 160	2 244	1,3	93,4
9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	794	856	2 137	1,2	149,6

Kaynak: Trademap, TR verileri

Ek-6: Türkiye'nin Kardağ'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		21 208	35 039	19 619	100,0	-44,0
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmış külçeler	12 831	19 250	9 926	50,6	-48,4
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	659	3 762	3 345	17,0	-11,1
2829	Kloratlar ve perkloratlar, bromatlar ve perbromatlar, iyodatlar ve periyodatlar	232	522	1 672	8,5	220,3
7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	4 067	2 393	1 411	7,2	-41,0
3602	Müstahzar patlayıcı maddeler (silah barutu hariç)	0	1 040	1 040	5,3	0,0
2827	Klorürler, oksiklorürler, hidroklorür, bromürler, oksibromürler, iyodürler ve osiiyyodürler	0	0	593	3,0	0,0
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	0	0	309	1,6	0,0
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	0	0	220	1,1	0,0
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb.	109	192	177	0,9	-7,8
5701	Düğümli veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden düğümli veya sarmalı yer kaplamaları	0	0	112	0,6	0,0
2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	0	0	83	0,4	0,0
0805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	42	53	82	0,4	54,7
8515	Elektrik, lazer, ısı, ışık, ultrasonik vb. yollarla lehim-kaynak makina ve cihazları; metal püskürtme makina ve cihazları	0	0	61	0,3	0,0
4408	Kaplama, kontrplak vb. için yapraklar; kalın ≤ 6mm.	39	212	56	0,3	-73,6
4706	Kağıt veya karton veya diğer lifli selülozik maddelerden geri kazanılmış liflerin hamurları	0	0	54	0,3	0,0

Kaynak: Trademap, TR verileri